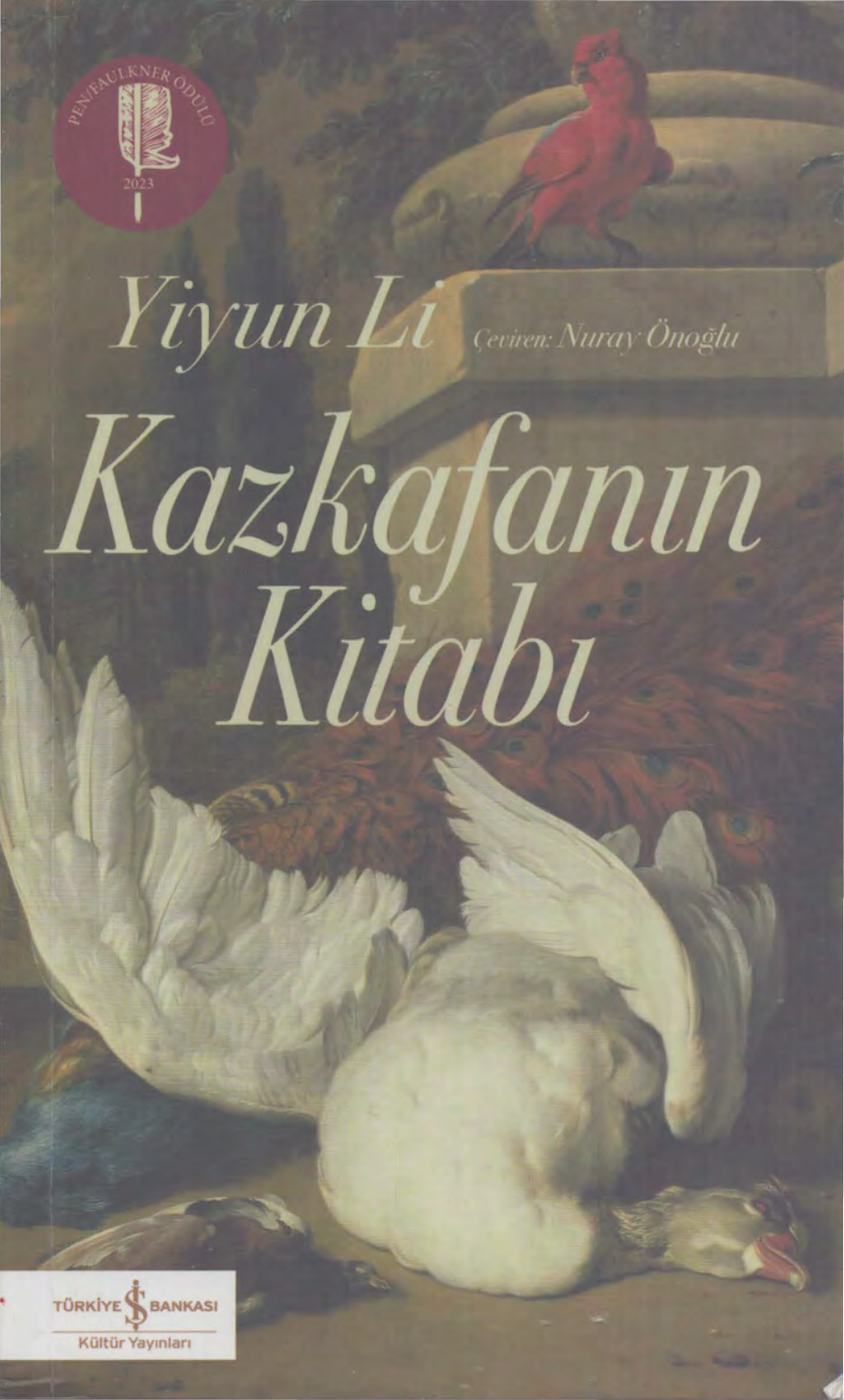

Yiyun Li

Çeviren: Nuray Önoğlu

Kazkafanın Kitabı

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Genel Yayın: 6041

YIYUN LI

Yiyun Li altı kurgu eserin –*Must I Go*, *Where Reasons End* (*Akıl Ermeyince*, Sahi Kitap 2022), *Kinder Than Solitude*, *A Thousand Years of Good Prayers* (*Bin Yıllık Dua*, Domingo Yayınevi, 2016), *The Vagrants* ve *Gold Boy*, *Emerald Girl*– ve *Dear Friend*, *from My Life I Write to You in Your Life* adlı anı kitabının yazarıdır. PEN/Malamud Ödülü, PEN/Hemingway Ödülü, PEN/Jean Stein Kitap Ödülü, MacArthur Bursu ve Windham-Campbell Ödülü sahibidir. Çalışmaları başka yayınların yanı sıra *The New Yorker*, *A Public Space*, *The Best American Short Stories* ve *The PEN/O. Henry Prize Stories*'de yer aldı. Yazar Princeton Üniversitesi'nde ders veriyor.

NURAY ÖNOĞLU

Kelkit, 1962 doğumlu. Jeoloji Mühendisliği okudu, paleontolojide uzmanlaştı. Emekli olduktan sonra çeviri yapmaya başladı. Geniş bir yelpazede yayınlanmış çevirileri var. Halen çevirmen, editör, kitapçı, masal anlatıcısı olarak uğraş veriyor. Ergun Tavlan ile evli. Çocuksuz.

KAZKAFANIN KİTABI
YIYUN LI

ÖZGÜN ADI
The Book Of Goose

The Book Of Goose
Copyright © 2022, Yiyun Li
Kapak görsel © akgimages

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2022
SERTİFİKA NO: 40077

EDİTÖR
BAŞAK GÜNTEKİN

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
MUSTAFA AYDIN

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM ŞUBAT 2024, İSTANBUL

ISBN 978-625-429-407-5

BASKI
AYHAN MATBAASI
Mahmutbey Mah. 2622. Sok. No: 6/31
Bağcılar / İstanbul
Tel. (0212) 445 32 38
Sertifika No: 44871

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91 Faks (0212) 252 39 95
e-posta: info@iskultur.com.tr
www.iskultur.com.tr

ÇAĞDAŞ DÜNYA EDEBİYATI DİZİSİ - 16

KAZKAFANIN KİTABI

YIYUN LI

İngilizce aslından çeviren:
Nuray Önoğlu

Roman

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Dapeng, James
ve muhteşem çocuk Vincent için

BİR ELMAYI ELMAYLA kesemezsiniz. Bir portakalı portakalla. Bir elmayı ya da bir portakalı bıçağınız varsa kesebilirsiniz. Ya da bir balığın karnını yarabilirsiniz. Ya da elleriniz yeterince dengeli, bıçağınız da yeterince keskinse, bir göbek bağını kesebilirsiniz.

Bir kitabı yarabilirsiniz. Derinliği ölçmenin türlü yolları vardır, fakat bir kitabın derinliğini bıçağı ilk sayfasından son sayfasına kadar saplayarak ölçen okur pek azdır. Neden böyledir, merak ederim.

Bıçağı, ne kadar derin bir yara açacağını merak ederek bir başkasına verebilirsiniz. Yarayı açan siz de olabilirsiniz.

Bir yarım portakalla bir başka yarım portakal birleşse bir tam portakal etmez. İşte benim hikâyemin başladığı yer burası. Kendini bıçağa layık görmeyen bir portakal ve kendini bir bıçağa dönüştürmeyi asla hayal etmemiş bir portakal. Kesmek ve kesilmek; o zamanlar ikisi de ilgilendirmezdi beni.

ADIM AGNÈS ama bunun bir önemi yok. Bir portakal bahçesine elinizde bir isim listesiyle girebilir ve bu isimleri portakalların üzerine yazabilirsiniz, Françoise ve Pierre ve Diane ve Louis, ama bu neyi değiştirir? Portakal için önemli olan portakallığıdır. Benim için de aynısı geçerli. Adım Clémentine, Odette ya da Henrietta olabilirdi, fakat ne önemi var? Bir portakal yalnızca bir portakaldır, bir bebek de bir bebek. Bir oyuncak bebeğe ad verdiniz diye onun başka bebeklerden farklı olacağını sanmayın. Onu yıkayabilir, giydirebilir, beslermiş gibi yapabilir ve yatağa yatırıp bir annenin bebeğine söylediğini farz ettiğiniz ninnilerle uyutabilirsiniz. Bütün bunlara rağmen, bebek, bütün oyuncak bebekler gibi, ölü bile sayılmaz, çünkü hiç hayatta olmamıştır.

Bu hikâyede dikkat etmeniz gereken isim Fabienne. Fabienne bir portakal, bir bıçak ya da ninni söyleyen biri değil; fakat kendini bunlardan herhangi birine dönüştürebilir. Yani bir zamanlar dönüştürebilirdi. Şimdi ölü. Ölüm haberi hâlâ Saint Rémy'de yaşayan son akrabam olan annemin yolladığı bir mektupla geldi, gerçi annem mektubu özellikle ölümü bildirmek için değil, kendisinin ilk torun çocuğunun doğumunu haber vermek için yazmıştı. Yakınında kalmış olsaydım, torunlar koleksiyonuna eklenmek üzere neden bir bebek doğurmadım diye beni sorgulardı. Amerika'da yaşamanın güzel yanlarından biri de bu. Annemin tasası olmak için fazla uzaktayım. Fakat onun için tasa meselesi olmaktan evlenmeden çok daha önceleri çıkmıştım – şöhretim bu meselenin icabına bakmıştı.

Amerika ve şöhret: Annenizden kurtulup özgürleşmek istiyorsanız, her ikisi de eşit derecede yararlıdır.

Annem, mektuba yazdığı hamişte Fabienne'in önceki ay öldüğünü yazmıştı –"*de la même manière que sa soeur Joline*"– ablası Joline'le aynı sebepten. Joline 1946'da doğum yaparken, on yedi yaşında ölmüştü. Fabienne 1966'da, yirmi yedi yaşında öldü. Aradaki yirmi yıllık farkın çocuk doğurmayı kadınlar için daha az öldürücü kılacağını, aynı felaketin bir ailenin başına iki kere gelmeyeceğini sanırsınız, fakat böyle düşünürseniz, birinin size geri zekâlı demesi muhtemeldir, tıpkı Fabienne'in bir zamanlar bana dediği gibi.

Hamişi okuduktan sonraki ilk tepkim: Hemen gebe kalmak istedim. Bir bebeği sonuna kadar taşıyacak ve kendim ölmeden doğuracaktım – bunu adım gibi biliyordum. Fabienne'in yapamadığı bir şeyi benim yapabildiğimin kanıtı olacaktı bu – hayatın ne kayırdığı ne de gözden düşürdüğü mülayim bir insan olmak. Kaderi olmayan biri olmak.

(Bu arzu, sanıyorum, ancak bir kaderi *olan* kimselerce layıkıyla anlaşılabilir, dolayısıyla hüsnükuruntuyu andıran bir arzudur.)

Fakat gebe kalmak ancak iki kişi olursanız mümkündür ve iki kişi olmak bile başarının mutlak garantisi değildir. Gebe kalmak, benim durumumda, Earl'ü aldatacak bir adam bulmayı (ya sonra – ona bir piçin çocuksuz bir evlilikten daha iyi olduğunu mu anlatacaktım?) ya da tohum ekmekte ve ürün hasat etmekte ondan daha becerikli bir adam için onu boşamayı gerektiriyordu. İkisi de cazip gelmiyor bana. Earl beni seviyor ve ben de onunla evli olmayı seviyorum. Bana bir çocuk veremeyişi onun için üzücü olabilir, fakat kendisine onunla anne olmak amacıyla evlenmediğimi söyledim. Her halükârda ikimiz de gerçekçi insanlarız.

Fransa'dan Amerika'ya geri taşınmamızın ardından, Earl Amerikan Ordusu Mühendisler Birliği'nden ayrıldı ve artık çok saygın bir müteahhit olan babasının yanında çalışıyor. Benimse arka avluda bir sebze bahçem var ve tavuk yetiştiri-

yorum, her zaman iki düzine tavuğum vardır. Sorumluluklarıma birkaç keçi de eklemeyi umuyordum, fakat aldığım iki oğlağın ahşap çiti kemirip kaçma alışkanlığı vardı. Lancaster, Pennsylvania Saint Rémy değil ve benim de keçi çobanlığına dönecek halim yok. Yöredekiler benden "Fransız Gelin" diye söz ediyorlardı ve bir kısmı, yeni gelin olmamdan yıllar sonra bile (artık altı yıllık evliyiz), hâlâ aynı sıfatı kullanmayı sürdürüyor. Earl'ün hoşuna gidiyor bu. Fransız bir gelin hayatına ihtişam katıyor, fakat yoldan aşağı keçi kovalayan bir Fransız gelin utanç verici olurdu.

Keçilerden vazgeçtim ve onların yerine kaz yetiştirmeye karar verdim. Geçen bahar ilk iki kazımı aldım, bir çift Toulouse kazı; bu yıl ise bir çift Çin kazı aldım. Earl kataloğu okuyunca her yıl Amerikan kazı, Afrika kazı, Pomeranya kazı ve Shetland kazı ekleyerek devam etmemiz gerektiğini söyleyerek takıldı. Fakat iki çiftin yakında ebeveyn olacağını hesaba katmıyordu. Bir yıl içinde yavru kazlarım olacak.

Tavuklardan ziyade kazlar benim çocuklarım. Earl de kazları seviyor ve onlara Fransız adları vermemizi öneren o oldu. Fransızcası sandığı kadar iyi değil, fakat bu onu en mahrem anlarımızda Fransızca konuşmaktan alıkoymadı. Amerika'da hayatımdaki insanlarla daima İngilizce konuşurum. Tavuklarım ve kazlarımla da İngilizce konuşurum.

Sebze bahçesinde yetişenler bizim tüketemeyeceğimiz kadar çok. Onları eşimin ailesiyle paylaşıyorum – Earl'ün anne babası, iki erkek kardeşi ve onların aileleriyle. Beni yabancı, hatta belki gülünç bulmalarına rağmen hepsi bana iyi davranıyor. Arkamdan bana Anne Kaz diyorlar. Bunu Lois'den, mutsuz bir evliliği olan ve beni de Barrs ailesinin aleyhine döndürmeyi uman eltim Lois'den öğrendim. Gerçi taktıkları lakap umurumda değil. Çocuksuz bir kadına Anne Kaz demek duyarsızlıklarına delalet edebilir, fakat ben duyarlı ya da duygusal bir kadın olmaktan gayet uzağım.

Earl annemin mektubunda neler yazdığını sorunca, ona yeğenimin çocuğunun doğumundan söz ettim, fakat Fabien-

ne'in ölümünden bahsetmedim. Alışılmadık bir şey hissederse, bir başka bebeğin doğumunun bana hayatımdaki boşluğu hatırlattığını varsayardı. Sevgi dolu bir koca kendisi, fakat sevgi her zaman anlayışla sonuçlanmıyor. Tanıştığımızda, benim hiçbir sırrı olmayan, çocukluğu ve genç kızlığına ait pek az hikâyesi olan genç bir kadın olduğumu düşündü. Belki de gebe kalamamam onun hatası değildir. İçimdeki sırlar bir ceninin büyümesine yetecek boşluk bırakmamıştır.

Öyle dalmıştım ki yem zamanı tavuklarla kazları ayırmayı unuttum. Kazlar tavukları korkutmak ve yemlerini çalmakla meşguldü. Sesimi yükseltmeden onları azarladım. Fabienne olsa yetersizliğime gülerdi. Bana kazları bir güzel tekmelemem gerektiğini söylerdi. Ama Fabienne öldü. Şimdi her ne yapıyorsa, bir hayalet olarak yapmak zorunda.

Fabienne'in hayaletini görmeyi dert etmezdim.

Bütün hayaletler, hayaletlere özgü yetenekler talep eder: biçim değiştirme, musallat olma, bizim görmediğimiz şeyleri görme, yaşayanların hayatının gidişatını belirleme. Eğer ölülerin hayalet olmaktan başka seçeneği yoksa Fabienne'in hayaleti, diğer hayaletlerin gurur duyduğu klasik numaralarla yalnızca alay ederdi. Onun hayaleti tamamen başka bir şey yapardı.

(Ne gibi Agnès?

Benim yeniden yazmamı sağlamak gibi.)

Hayır, kalemimin ucunu diliyle temizleyen de defterde bu temiz sayfayı açan da Fabienne'in hayaleti değil, fakat kimi zaman birinin ölümü bir başkasının şartlı tahliye belgesidir. Özgürlüğümü tamamen kazanmış olmayabilirim, fakat yeterince özgürüm.

"MUTLULUĞU NASIL BÜYÜTÜRSÜN?" diye sormuştu Fabienne. On üç yaşındaydık, fakat kendimizi daha büyük hissediyorduk. Bedenlerimiz, savaş zamanı doğmuş ve yoksulluk içinde büyüyen çocuklarda hep olduğu üzere, yeterince gelişmemiş, beyinlerimize ise daha çok yılın tıkıştırılmış olduğunu şimdi biliyorum. Bedenlerimiz biçimli değildi. Bedeni biçimli çocuğa seyrek tesadüf edilir. Savaş biçimsizliği garantiler, barış zamanı da başka şeyler ters gider. Bedeninde bir şekilde orantısızlık olmayan çocuk görmüşlüğüm yok. Sonra çocuklar büyür, biçimsiz erişkinler olurlar.

"Mutluluğu büyütebilir misin?" diye sordum.

"Her şeyi büyütebilirsin. Tıpkı patates gibi," dedi Fabienne.

Daha iyi bir cevap verir sanırdım. Mutluluğu bahar bayramlarında çiçeklerle süslenen, etrafında kızların dans ettiği direğin tepesinde yahut bir çalıkuşunun yuvasında ya da bir deredeki iki kayanın arasında büyütmek gibi. Mutluluk toprak rengi olmamalı, yeraltında saklanmamalıdır. Bir ağacın dalındaki elmalar bile mutluluk adını almaya toprağın içindeki patateslerden daha uygundur. Gerçi mutluluk elmaya benziyorsa, diye düşündüm, gayet sıradan ve ilginçlikten uzak olacaktır.

"Bana inanmıyor musun?" dedi Fabienne. "Bir fikrim var. Senin mutluluğunu pancar, benimkini de patates gibi büyüteceğiz. Ürünlerden birini yetiştiremesek bile, öbürü hâlâ elimizde olur. Açlık çekmeyiz."

"Peki ya ikisi de yetişmezse?" diye sordum.

"O zaman kasap oluruz."

O zamanlar konuşmalarımız çoğunlukla böyleydi, dışarıdan saçma gelirdi ama dışarısının saçmalıklarla dolu oldu-

ğunu biz çoktan öğrenmiştik. Oldu olacak kendimizi kendi saçmalıklarımızla eğlendirelim diye düşündük. Sol elin başparmağı bir çekicin altında ezilirse, sağ elin başparmağı bir şey hisseder miydi? Tanrı insanlara kulak kapağı vermeyi neden hiç düşünmemişti, böylece kulaklarımızı da kapatabilirdik ve bunu geceleri yatağa girdiğimizde ya da dünyanın gevezeliğini dinleyecek halimiz olmadığı herhangi bir zaman yapabilirdik. İkimiz eşit ciddiyetle ama zıt şeyler dileyerek dua edersek –sevgili tanrı, lütfen yarın hava güneşli olsun; sevgili tanrı, lütfen yarın hava bulutlu olsun– tanrı hangi duayı kabul edeceğine nasıl karar verirdi?

Fabienne tanrı hakkında saçmalamaya bayılırdı. Tanrıya inandığını iddia ederdi, gerçi ben sürekli dalga geçebilsin diye elinin altında bulunacak bir tanrıya inanmayı kastettiğini düşünürdüm. Ben tanrıya inanıyor muydum, bilmiyordum – babam ateistti ve annem tam tersine inançlıydı. Birinden birine daha yakın olsaydım, seçmem daha kolay olurdu. Ama ben yalnızca Fabienne'e yakındım. Kendisine tanrının *yıkıcısı* derdi ve ben de hemen ona katılır, benim de öyle olduğumu söylerdim, çünkü daima onun tarafındaydım. Bu anlamda âteist değildik. Yaramazlık yapabilmek ve planlarını altüst edebilmek için tanrının varlığına inanmamız gerekirdi.

"Eğer mutluluğu büyütebiliyorsak, sefaleti de büyütebilir miyiz?" diye sordum Fabienne'e.

"Devedikeni yahut kanarya otu büyütüyor musun?" diye sordu Fabienne.

"Yani sefaletin de devedikenleri ve kanarya otları gibi kendi kendine büyüdüğünü mü söylemek istiyorsun?"

"Yahut onları tanrı büyütüyordur," dedi Fabienne. "Kim bilir?"

"Peki ya mutluluk, mutluluk kendi kendine büyüyebilir mi?"

"Sence?"

"Bence mutluluk da devedikenleri ve kanarya otları gibi olmalı. Sefalet ise egzotik orkideler gibi."

"Buna ancak bir geri zekâlı inanır, Agnès," dedi Fabienne. "Ama senin geri zekâlı olduğunu zaten biliyoruz."

O ZAMANLAR FABIENNE'E mutluluğumuzun Bay Devaux'nun beslediği güvercinler gibi olması gerektiğini düşündüğümü söylememiştim. Güvercinler uçar gider, sonra geri dönerlerdi, arada ne yaptıkları kimseyi ilgilendirmezdi. Mutluluğumuz köklü ve hareketsiz olmamalıydı.

Bay Devaux: Onun hakkında birkaç şey söylemem gerek. O da Fabienne gibi bu hikâyeyi başlatanlardan biri, fakat biz on üçümüzdeyken o çoktan altmışlarındaydı. Şimdi ölmüştür sanırım. Ölmüş olması gerekir. Fabienne öldü ve onun hayatta olmaya Fabienne'den daha çok hakkı yok.

Bay Devaux köyün postane müdürüydü, çirkin ve hasta görünüşlü bir adamdı. Fabienne ve ben, onunla da diğer yetişkinlerle ilgilendiğimiz kadar ilgileniyorduk, ki bu da pek az demekti. Fakat güvercinlerini seviyorduk. Bir süre biz de bir çift güvercin beslesek mi diye konuştuk. Biri gün boyunca Fabienne'le birlikte hayvan otlatmaya gider, biri de okulda bana eşlik ederdi ve ikisi tarlaların, sokakların üzerinde uçarak birbirimize yolladığımız mesajları götürüp getirirdi. Fakat bu plan, tıpkı mutluluğu büyütmek gibi, bizi birkaç gün oyaladı ve sonra yerini bir yenisine bıraktı. Planlarımızın hiçbirini ciddiye alıp hayata geçirmedik. Yapabileceğimizi hissetmek ve eğer istersek planlarımızı gerçekleştirebileceğimizi bilmek yeterliydi.

Günün birinde Bayan Devaux öldü. Kocasından daha genç, daha kaba ve daha gürültücü, güçlü bir kadındı. Ateşlenip yatağa düşene kadar, hayatı boyunca bir gün bile hasta olmadığı söylenirdi. Üç gün içinde ölüp gitti.

Çocukları var mıydı hatırlamıyorum. Belki de Bay Devaux ona bir çocuk verememişti. Bu kadere katlanmak zorunda olan yegâne erkek Earl olamaz. Yahut belki de çocukları büyümüş ve bizim zamanımızdan önce köyden ayrılmıştı. On üç yaşındayken sormayı akıl edemediğim sorular şimdi bana önemli görünüyor. Acaba Fabienne cevapları biliyor muydu, merak ediyorum. Keşke ona sorabilseydim. Fabienne'in ölü olmasının mahzuru bu. Bu hikâyenin yarısı onun, fakat o neleri gözden kaçırdığımı anlatmak üzere burada değil.

Bayan Devaux bir salı günü defnedildi, bunu hatırlıyorum. Bir cenaze töreni Fabienne'in iki ineği ve beş keçisini çayıra otarmaya götürmemesi yahut benim okula gitmemem için mazeret değildi. Fakat akşam olunca mezarlığa gidip yeni kapanmış mezarı aradık. O sonbahar, birden fazla yeni mezar vardı.

Oraya giderken, Fabienne biraz papatya ve şebboy toplayıp buketi bana verdi. Biz saçlarına çiçek takan ya da sıkıntıdan taç yapan kızlar değildik, fakat biri bizi mezarlıkta dolaşırken yakalayacak olursa, Bayan Devaux'ya çiçek götürdüğümüzü söyleyecektik.

Fabienne'in çiçeklerin neden gerektiğini bana açıkladığını sanmıyorum. Ben basitçe anlamışımdır. O zamanlar aramızda uzun uzadıya konuşmasak da ne yaptığımızı genellikle bilirdik. Fakat bunda şaşılacak bir şey var mıydı? İkimiz adeta tek kişiydik. Bir portakalın güneye bakan yarısının öteki yarısına güneş ışığının ne kadar sıcak olduğunu söylemek zorunda kalacağını sanmam.

Taze toprak yığınını gördüğümüzde, Fabienne benden birkaç çiçek aldı. Ahşap haçın yanına bırakılmış bir buket vardı, o da bizim çiçeklerimizi teker teker mezarın ayakucuna serpiştirdi. "Elbisenin etekleri için biraz çiçek," diye fısıldadı. "Ve bunlar da terliklerin için." Ben de Fabienne'i taklit ettim ama ölü kadına bir şey söylemedim. Bayan Devaux'yu iyi tanımazdık. Yetişkinlerin çoğu bize önemsiz görünüyordu, kimileri diğerlerinden daha sinir bozucuydu. Fakat bu

törenden hoşlanmıştık, yakın zamanda ölmüş bir kadının mezarına serpiştirilmiş, daha yakın zamanda ölmüş çiçekler.

Fabienne daha sonra civardaki bir mezar taşının üzerine uzandı. Onun öyle yaptığını düşündüğümden, zifiri gökyüzüne ve yıldızlara bakarak ben de yanına yerleştim. Yıldızlara, gözle görebildiklerimize ve göremediklerimize isimler verilmişti, fakat bunu okulda öğrenmiş olmam gerçeğinin bize hiç yararı yoktu. Fabienne, yıldızları bizim için bir hikâyeye yahut oyuna dönüştürmemişti ve sebebinin ne olduğunu gayet iyi biliyordum: Yıldızlar çok uzaklardaydı ve birbirlerine çok benziyorlardı.

Ne o konuştu ne de ben. Altımızda bizim zamanımızdan çok önce yaşamış ve ölmüş bir çift yatıyordu. Mezarlığa gece gelmeyi yeğliyorduk. Gündüzleri çoğu zaman etrafta insanlar oluyordu, elinde süpürgeleriyle karalar giymiş yaşlı kadınlar, bozulmuş çiçekleri temizleyen bir bekçi. Görülmeye aldırdığımızdan değildi, fakat hayaletlere inanıyorduk ve eğer mezarlıkta hayaletler varsa, etrafta başkaları varken kendilerini bize göstermezlerdi.

1952 Ekim'iydi. O zamandan beri on dört yıl geçti. Yakında Fabienne'den ayrılmamın üstünden on yıllar geçmiş olacak. Gerçi yıllar ve on yıllar sadece birer sözcük, ölçü birimleri için uydurulmuş isimler. Bir kilo patates, iki bardak un, üç portakal, iyi de açlığın ölçü birimi ne? Bu yıl yirmi yedi oldum ve seneye yirmi sekiz olacağım. Fabienne de yirmi yedi yaşındaydı ve daima yirmi yedi yaşında kalacak. Fabienne'in hayatımdaki varlığını neyle ölçerim – birlikte geçirdiğimiz yıllarla mı, yoksa gölgesinin zaman geçtikçe uzadığı ama daima bana değdiği ayrı olduğumuz yıllarla mı?

Gece havası serindi ve altımızdaki taşta günden kalma bir sıcaklıktan eser yoktu. Soğuğu bedenimde hissediyordum. Baharda erkenden suya atladığımız zamanki soğuktan farklı türden bir soğuktu bu. Suyun ürpertici, buz gibi soğukluğu nefesimizi keserdi ama sadece bir anlığına, hemen ardından uçarı çığlıklar atardık, ciğerlerimizdeki hava bize kendimizi

güçlü ve hayatta hissettirirdi. Mezar taşlarının üzerinde ise soğuk ağırdı, sanki biz taşların üzerine uzanmamıştık da taşlar bizim üzerimize uzanmıştı. Fabienne'in giderek yavaşlayan ve sığlaşan solumasını dinledim, kendiminkini de onunkine uydurmaya çalıştım.

O da benim kadar üşüyor olmalıydı. İlkin onun kalkmasını bekledim ki ardından aynı şeyi yapabileyim. Bazen bir mezar taşının üzerinde çok uzun zaman, vücudumuz katılaşana kadar uzanırdık ve sonra ısınmak için kemiklerimiz ve dişlerimiz takırdayarak zıp zıp zıplamak zorunda kalırdık. Fabienne vücudumuzun sınırlarını daima sınamamız gerektiğine inanırdı. Boğazımız kupkuru olup kaşınana kadar su içmemek. Açlıktan başımız dönene kadar yemek yememek. Gerçi zaten yiyecek fazla bir şey de yoktu. Biraz ekmek ve eğer şanslıysak, bir parça da peynir. Bazen yüz yüze durur, parmaklarımızla sayarak nefesimizi tutar, bir sonraki nefesi almadan önce ne kadar dayanabileceğimize ve ne kadar kızaracağımıza bakardık. Mezar taşlarına yattığımızda, ölüm kadar soğuk ve hareketsiz hissedinceye kadar kıpırdamazdık. Eğer bir şeyi yapmayı kaçınılmaz olana kadar beklersek, diye açıklamıştı Fabienne, dünyanın bizi yakalamasına pek az fırsat bırakırız. Bizi nasıl yakalayacak? Böyle sormuştum ve o da eğer anlayamıyorsam açıklamakta bir yarar görmediğini söylemişti. Sadece beni izle, demişti, sana yapmanı söylediklerimden başka bir şeyi sakın yapma.

"Sence Bay Devaux şu anda ne yapıyordur?" diye sordu Fabienne doğrularak.

Bir minnettarlık hissiyle doldum. Gündoğumuna kadar kalkmamaya karar verse, şaşırmazdım. Yanında yatmaktan başka seçeneğim olmazdı. Annemle babam, Fabienne'in babasının aksine, yatma zamanı eve dönmediğimi fark ederdi.

"Bilmiyorum," dedim.

"Hadi ziyaretine gidelim," dedi Fabienne.

"Neden? Onu tanımıyoruz ki."

"Meşgul olacak bir şeylere ihtiyacı var. Bütün dulların vardır."

Fabienne'in babası da duldu, dolayısıyla dullar hakkında bir şeyler biliyor olmalıydı. "Bay Devaux için ne yapabiliriz ki?" diye sordum.

"Arkadaşlığımızı sunmak için geldik diyebiliriz."

"Arkadaşa mı ihtiyacı var?"

"Belki var, belki yok," dedi Fabienne. "Fakat ona arkadaşımız olmanıza ihtiyacımız var diyeceğiz."

"Neden?" diye sordum. Fabienne'in hâlâ okula gittiği zamanlarda, bazı kızlar bizimle arkadaş olmak ister, fakat onları kötücül bir merakla inceleyen ve sonra *Seninle arkadaş olmak isteyeceğimiz fikrine nasıl kapıldığını anlamıyorum,* diyen Fabienne'den bir şey istemenin küçük düşürücülüğünü çabucak öğrenirlerdi.

"Bay Devaux gibi bir adam faydalı olabilir," dedi Fabienne. "Bir kitap yazmak için yardımını istediğimizi söyleyebiliriz."

"Kitap mı?" Fabienne son iki yıldır okula gitmemişti. Bazen yetişmek için benim derslerimi çalışırdı, fakat ikimiz de hayatımız boyunca gerçek bir kitap görmemiştik.

"Evet, birlikte bir kitap yazabiliriz."

"Ne hakkında?"

"Herhangi bir şey. Ben hikâyeler uydurabilirim ve sen de onları yazarsın. Ne kadar zor olabilir ki?"

Harfleri Fabienne'den daha güzel yazabildiğim doğruydu. Aslına bakılırsa, elyazım güzeldi ve her sene okulda güzel yazı ödülünü kazanırdım. Öte yandan Fabienne'in domuzlar, tavuklar, inekler, keçiler, kuşlar, ağaçlar, Bourdon Ana'nın kışlık perdeleri ve Gimlett Baba'nın at arabası hakkında hikâyeler uydurabildiği de doğruydu. Ayrıca uzun zaman önce ölen ablası Joline hakkında. Joline'in neye benzediğini artık hiç hatırlamıyordum; fakat Fabienne'in, Joline ve Joline'in bebeğinin hayaletleriyle ilgili uydurduğu bir sürü hikâyesi vardı. Biri ona ad koyacak zaman bulamadan ölmüş olmasına rağmen Fabienne ona Oscar Bebek diyordu. Sonra Joline'in Amerikalı sevgilisi Bobby'nin hayaleti vardı.

Bobby zenciydi ve Joline hamile kalınca askeri mahkemede yargılanıp asılmıştı.

Bütün bu ölümler Fabienne ve ben altı yahut yedi yaşımızdayken olmuştu. Gizlice peşlerine düştüğümüzü görünce, Joline'in Fabienne ve beni bir demet ısırganla kırbaçladığını, Bobby'ninse peşlerinden gitmeyelim diye bize çikolatalar attığını hatırlıyordum. Fabienne'le ben, Bobby'nin cipte ya da onu arabayla bizim yürüyerek gidemeyeceğimiz bir yere götürdüğünde, Joline'e ne yaptığı hakkında konuşuyorduk. Hayal ettiğimiz şekliyle bunları canlandırmaya çalışıyorduk. Ölü doğan, dişi keçimiz Fleur'den daha koyu renkli olan bebek dahil, hayattaki her şey için yeterince büyük olduğumuzu düşünüyorduk. Fabienne de ben de, bütün kadınların dikkati kanayan ve korkunç sesler çıkararak ölmekte olan Joline'in üzerindeyken, bebeğin yapış yapış, gri ve ılık başına dokunmuştuk.

Fabienne'in hikâyelerinde üçü de artık iyiydi, mutlu bir aile değil ama kendi işleriyle meşgul üç mutlu hayaletti.

Hayaletler bazen tüylerimi diken diken eder, fakat çoğu zaman beni güldürürlerdi. Şuraya baksana –Fabienne dereyi işaret ederdi– gördün mü? Neyi? Sorardım. Onun gördüğü şeyleri hiçbir zaman göremeyeceğimi bilirdim ve başka hiç kimseyle değil de Fabienne'le arkadaş olmamın sebebi işte buydu. O ikimizin de gözü kulağıydı. Oscar Bebek orada, diye fısıldardı; süngüyle yılanbalığı avlıyor. Oh, yüzmeyi öğrenmiş, derdim ve Fabienne, Oscar Bebek nilüfer yaprağının üzerinde kurbağa gibi oturduğuna göre, o kadar da iyi bir yüzücü mü emin değilim, derdi. Başka hikâyelerde Joline'in hayaleti söğüt dallarından bir kapan yapar ve gece bardan çok geç ayrılan bütün adamları yakalardı. Onlarla ne yapıyor? Sorardım. Onları gıdıklıyor ki sarhoşluklarını kolayca sürdüremesinler, derdi Fabienne; sarhoş kalmaya odaklanamamanın o adamlar için ne kadar komik ve korkunç olduğunu biliyor musun?

Bir de Bobby'nin hayaleti vardı, benim en sevdiğim. İneklerin kulağına hava üflerdi. Bir batında doğmuş domuz yavrularının kuyruklarını birbirine bağlar, sonra üzerlerine çatapat atardı. Çocukların yastıkları altına sigaralar koyar, erkeklerin ceplerine kokulu sabunlar sokuştururdu. Kayaların arkasına yahut ormana portakallar saklardı. Fabienne'in hikâyelerindeki portakallar daima ve yalnızca bizim içindi. Gerçekte ise portakalı hayatımızda sadece birkaç kez, o da eskiden, Bobby hâlâ hayattayken görmüştük. O zamana kadar, o renkte herhangi bir şey görmüş değildik.

Ben hiç hikâye uydurmazdım, fakat Fabienne'i dinlemekte gayet iyiydim.

HER HİKÂYENİN BİR SON KULLANMA TARİHİ VARDIR. Tıpkı bir kavanoz marmelat yahut bir mum gibi.

Marmelatın son kullanma tarihi var mıdır? Evet, marmelat yalnızca meyvelerin daha uzun yaşamasını sağlar, sonsuza kadar değil.

Mumun son kullanma tarihi var mıdır? Üzerinde belirtilmemiş olabilir ama hayatında belli bir noktayı bir kez geçti mi hâlâ yansa bile bozulmuştur.

Zaman bozar. Biz de bozulabilir her şey için bir bedel öderiz: yiyecek, çatı hatılları, ruhlar.

Benim bu hikâyemin son kullanma tarihi de Fabienne'in öldüğünü işitince geçti. Son kullanma tarihi geçmiş bir hikâyeyi anlatmak, uzun zaman önce gömülmüş bir ölüyü mezarından çıkarmaya benzer. Bunu yapmanın sebebi, herkes için her zaman açık değildir.

Fabienne'in bebeğini düşünüp duruyorum. Annem mektubunda bebeğin cinsiyetini de doğduktan sonra yaşayıp yaşamadığını da yazmamıştı. Babasının kim olduğunu da. Şüphesiz, annem bu bilgileri paylaşmakta bir yarar görmemişti. Hatta benim Fabienne'le olan arkadaşlığımı unutmuş bile olabilir. Şimdilerde köydeki şu ya da bu ölümden bahseder oldu. Annem, yaşadığı sürece Saint Rémy'ye dönmeyeceğimi kabulleneli çok oldu. Umarım, diye yazmıştı bir mektubunda, en azından cenaze törenim için dönersin buraya.

Belki de Saint Rémy'yi ziyaret etmeyi düşünmeliyim. Earl bu masrafı benden esirgemez. Fabienne'in mezar taşına yat-

sam, bir zamanlar hissettiğimiz ağırlığın aynısını hisseder miyim merak ediyorum. Ne zaman kalkıp gideceğimize karar versin diye beklemek de olmayacak. Bütün seçimleri ben yapacağım: Kalkıp gitmek yahut Fabienne'in mezar taşında sonsuza kadar kıpırdamadan yatmak.

BİZ ON ÜÇ YAŞINDAYKEN, BENİM FABIENNE'E göre bazı üstünlüklerim vardı. Ona kıyasla daha iyi okuyup yazabiliyordum. Daha uzun boyluydum ve vücudum hafiften dolgunlaşmaya başlamıştı, onunki kadar kemikli değildi. Alnım daha genişti ve yanaklarım daha biçimliydi. Genel olarak daha hoş görünümlüydüm. Ayrıca insanlara gülümsemekten kaçınmazdım ve çok musallat olmasına izin vermeden yaşlı bir kadının sepetini taşır yahut üzerimde biraz etkisi olan herhangi birine karşı itaatkâr davranırdım. Fabienne bunların hiçbirinden hoşlanmazdı.

O zamanlar bunların üstünlük olduğunun farkında değildim. Ben en alt dala zorbela asılırken, Fabienne birkaç saniyede bir ağaca tırmanabilirdi. Suyun altında, bir daha su yüzüne çıkamaz diye düşüneceğiniz kadar uzun süre nefesini tutabilirdi. Bense aşırı büyük hava keseleri olan ucube bir balık gibi, daima, su yüzüne çıkardım. İnekleri ondan korkardı – daha o sopasını kaldırmadan sinerlerdi. Hiçbir köpek onu ısırmaya kalkışmazdı. Ormandaki arılar bir tek beni sokardı.

Kimi insanlar kalp yerine özel bir tür kristalle doğar. Hayır, cadılıktan bahsetmiyorum, fakat başkalarından hiç farklı görünmeyen bu insanların hayatta hastalıktan, yaralanmalardan yahut kalp kırıklığından azade yol alabilmeleri bir muammadır. Sayıları fazla değildir, fakat Fabienne onlardan biridir. Biriydi. Biriydi, ta ki doğum kapanına kısılana kadar.

Kalbin yerindeki o kristal bir şeylerin olmasını sağlar. Başkalarına.

Fakat ben o zamanlar bunu bilmezdim. O gün, gece vakti Bay Devaux'nun kapısını çaldığımızda, yapmaya çalıştığım tek şey kıkırdamalarımı bastırmaktı. Karısının gömüldüğü gün bir adamın yüzüne karşı gülmek kabalık olurdu.

Bay Devaux kapıya hemen bakmadı. Fabienne sabolarımın birini çıkarmamı istedi. Neden, dedim, fakat soruları genellikle istemsizce sorar, cevap beklemezdim. Sabomu çıkarıp Fabienne'e verdim ve o da kapıya sabonun sert lastik tabanıyla vurdu.

Bay Devaux kapının arkasından, "Kim var orada?" dedi.

"Biziz," dedi Fabienne.

Bay Devaux'nun bizim kim olduğumuzu anlayabildiğinden emin değildim ama belki de o ölmüş karısının hayaletini beklerken, yaşayan herkes ona aynı görünüyordu ve bir hayalet kapıyı çalmak zorunda değildi. Karısını sevdiği söylenirdi. Bir adam bir kadını severse ve kadın ölürse, o adam kadının hayaletini de aynı şekilde sever mi? Orada dikilirken keşke bu soruyu Fabienne'e sorabilsem diye düşündüm. Üzerinde düşünmekten hoşlandığımız türden bir soruydu bu.

"Ne istiyorsunuz?" diye sordu Bay Devaux.

"Sizinle konuşmak istiyoruz," diye yanıtladı Fabienne.

"Ne hakkında?"

"Önce içeri girmemize izin verin," dedi Fabienne. "Söyleyeceğimiz bir sır. Başkalarının bizi duymasına izin veremeyiz."

Hafızamda böyle canlandı işte. Tam olarak böyle olmamış olması mümkün, fakat olgular ve hatıralar arasında seçim yapmam gerektiğinde, daima ikincisine güvenirim. Neden mi? Çünkü efsaneler olgulardan doğmaz. Oysa ben o ziyaretle minik bir efsaneye dönüşmüştüm. İnsanlara bir zamanlar efsane olduğumu söylesem, kimse bana inanmazdı. İyi ama sizi kendine inandırmak bir efsanenin işi mi? Efsane dediğin ister al beni ister bırak, der. Ona omuz silkebilir, yüzüne karşı gülebilirsiniz fakat bu konuda hiçbir şey yapa-

mazsınız. Fikrini değiştirmesi gereken de değiştirmemesi gereken de sizsiniz – her iki durumda da efsane tam bir şeydir ve siz, efsane olmayan bir hiçsinizdir.

Kimse bir efsane olarak doğmaz. Bütün bebekler, ister bir samanlıkta doğsunlar ister bir sarayda, yaşamak için aynı şeylere ihtiyaç duyar. Kimi insanlar, sonrasında kendilerini birer efsaneye dönüştürecek kadar zekidir. Kimileri de başkalarını efsaneye dönüştürür. Yine de efsane dediğiniz, çirkin ve sıkıcı olanı örtmek için kullanılan bir perde değil de nedir?

İnsanlar çoğu zaman çirkin ve sıkıcıdır. Bazıları için ikisi birden geçerlidir. Dünya da öyledir. Dünya çirkin ve sıkıcı olmasa, efsanelere ihtiyacımız olmazdı.

"BAŞKALARININ DUYMASINA izin veremeyeceğiniz o sır nedir?" diye sordu Bay Devaux. Bizi içeri davet etmedi. İnce bedeni aralık tuttuğu kapının açıklığına güzelce sığıyordu.

"Bir kitap yazıyoruz," dedi Fabienne. "Yardımınıza ihtiyacımız var."

"Kitaplar hakkında ne biliyorsunuz ki?" dedi Bay Devaux.

"Kitaplar insanlar tarafından yazılır, öyle değil mi?"

"Sizin gibi insanlar tarafından değil."

"Size öyle geliyor."

"Adınızı hecelemeyi, cümlelerinizi yazabilmeyi bilmeniz gerekir."

"Öyle şeyler yapmayı arkadaşım biliyor," dedi Fabienne, bir kolunu omzuma atarak. Hafifçe dizlerimi kırdım ki ondan çok uzun görünmeyeyim. Fabienne, bu inek iyi süt veriyor da demiş olabilirdi ve Bay Devaux için hepsi birdi.

"Kitabı kim yazıyor?" diye sordu.

"İkimiz yazıyoruz," dedi Fabienne. "İkimiz tek bir insan gibiyiz."

"Bir mahlasa ihtiyacınız var, o zaman."

"Bir neye?" diye sordu Fabienne.

"Daha mahlasın ne olduğunu bilmeden kitap yazmak istiyor olamazsınız," dedi Bay Devaux.

"Agnès Moreau," dedi Fabienne. "Kitabınız için Agnès'in adını kullanacağız."

"Neden senin adını değil?" diye sordum.

"Çünkü kitap yazmak benim fikrim," dedi Fabienne. "Senin de bir şey katman gerekir."

Bay Devaux, bütün bu süre boyunca, horgörüsünü saklamaksızın baktı bize. Hakikaten çirkin bir adamdı. Başının iki yanından çıkan saç tutamları ve kalın kapaklı yuvarlak gözleriyle yaşlı ve aç bir baykuşa benziyordu. "Ben yatmak üzereydim," dedi ve bize iyi geceler diledi.

Fabienne, kapatamasın diye bir ayağını kapının arasına koydu. "Daha bitirmedik," dedi. "Bize yardım edecek misiniz, etmeyecek misiniz?"

"Size nasıl yardım ederim bilmiyorum."

"Her şeyi planladım," dedi Fabienne. "Ben hikâyeleri uyduracağım, Agnès onları yazacak ve siz de yazdıklarından bir kitap yapacaksınız."

Bay Devaux bir şeyler geveledi, tanrıyla ya da ölmüş karısıyla konuştu. Fakat Fabienne, o yazacaklarımızı okumayı kabul edene kadar ayağını kapının aralığından çekmedi.

"Gördün mü, adamın sadece dikkatinin başka bir yöne çekilmesine ihtiyacı var," dedi Fabienne daha sonra, evimin yakınlarında birbirimizden ayrılmadan önce.

"Dikkatinin karısının ölümünden başka yöne çekilmesine mi?" diye sordum.

"Sıkıntıdan başka yöne," dedi Fabienne. "Üzgün insanlar kederli *ve* sıkılmış olduklarını çoğu zaman bilmezler."

NEDEN BİR KİTAP YAZMAK İSTİYORSUN"? diye sordum Fabienne'e. Peder Gimlett'in patates tarlasının bitişiğindeki çimenlik yokuşta uzanmıştık. Tarlasını çiğnememeleri kaydıyla Fabienne'in inek ve keçilerini orada otlatmasına izin verecek kadar iyi biriydi. Fabienne, Peder Gimlett hakkında, yüzünde daima bir sırıtmayla, iyi bir Hıristiyan, derdi.

Bayram tatiliydi ama inekler, keçiler, domuzlar ve tavuklar bayram kutlamaz. Bazen kutlama için kesilirler. Ama bugün öyle bir durum yoktu. Kan dökülmesini gerektirmeyen, şu önemsiz bayramlardan biriydi.

"Bizim için eğlenceli olur," dedi Fabienne.

Bir sürü şey bizim için bir gün eğlenceli, ertesi gün değildi. "Nasıl?" dedim. "Kendimizi neden kitap yazarak eğlendirmemiz gerekiyor, anlamıyorum."

"Sen bir sürü şeyi anlamıyorsun," dedi Fabienne. "Bir kitap yazıyoruz ki başka insanlar nasıl yaşadığımızı bilsin. Böylece biz olmanın nasıl bir şey olduğunu anlasın."

İki inek otların tükenmeyeceği bir dünyadaymış, dilediklerı kadar zamanları varmış gibi yavaş yavaş geviş getirerek yakınımızda duruyordu. Adları Bianca ve Millie'ydi ve Fabienne'in artık okula gitmeme sebebi onlardı. Doyurulacak bir boğazı olan herkes kendi geçimini sağlamak zorundaydı – anasız çocuklar bu gerçekle daha erken yüzleşiyordu. Kimse bunu olağandışı bulmuyordu, ben ve Fabienne hiç. İki abisi çiftliklerinde çalışırdı. Bir zamanlar Joline sevgilisinden kartonlarca Amerikan sigarası getirirdi. Amerikan sigarala-

rınız varsa, dilediğiniz şeyle takas edebilirdiniz ve böylece çiftlik işleri yapmaktan hoşlanmayan Joline de kendi geçimini sağlardı.

Keçilerin biri başını alıp dereye doğru gitti. Fabienne'i uyarmayı düşündüm ama sonra yapmamaya karar verdim. Sadece gülüp dudaklarını büzecek ve kulakzarını patlatan bir ıslık çalacaktı. Hayvanlara sözünü dinletmenin çok çeşitli yollarını bilirdi.

Bir arı, çiçeğini eğdiği bir hindibanın üzerine kondu. Çok geçmeden arı bir başka çiçeğe geçecekti. Hayatımızın hangi kısmının başka insanlarca bilinmeye değer olduğunu anlayamıyordum. Benim okuldaki günlerim hep aynıydı ve Fabienne'in hayatı da inekleri ve keçileriyle, bir günden ötekine pek değişiklik göstermezdi. Büyümek sabır gerektiriyordu, dünyanın en sabırlı insanları olsak bile, bu bizi nereye götürecekti? Günün birinde evlenecektik. Sonra çocuk yetiştirmemiz gerekecekti, o da Joline'in başına geldiği gibi çocuk doğururken ölmeyecek kadar şanslıysak tabii. Yapacak daha çok işimiz, doyuracak daha çok boğazımız olacaktı. Fabienne ve ben bütün bu zamanı birlikte geçirebilecek miydik? O zamanlar, ikimiz asla ayrılmayalım diye, evlenecek iki erkek kardeş bulabileceğimizi ama belki de en iyisinin bekâr kalmamız olduğunu düşünürdüm. "Neden insanlar biz olmanın nasıl bir duygu olduğunu anlasın istiyoruz?" diye sordum.

"Neden olmasın?"

"Kim bu insanlar?" dedim. Hiç kimse, diye düşündüm ama ben soruları soran rolündeydim, onlara cevap veren değil.

"Henüz bilmiyorum," dedi Fabienne. "Ama insanlara bir şeyi istediklerini düşündürebilirsin daima."

"Nasıl?"

"Bunu daha sonra hallederiz," dedi Fabienne. "Şimdilik yazmalıyız. Kalemin ve defterin yanında, değil mi?"

Okul çantamı bana söylediği gibi yanımda getirmiştim. Annemle babama, Fabienne'le vakit geçirirken ödevlerimi yapacağımı söylemiştim. Bana belki inanmış, belki de inan-

mamışlardı. Fakat o anda ortalıkta olmamam işlerine geliyordu. Abim Jean ölüyordu. Altı yıl önce bir Alman çalışma kampından döneli beri ağır çiftlik işleri yapacak kadar iyi olmamıştı hiç ama geçtiğimiz birkaç ay boyunca daha da kötüleşmişti. Bütün gün yatakta yatıyor, öksürüp kan tükürmediği zamanlar tavana bakıyordu. Ben ona kıyasla çok sağlıklı, çok semiz, çok mutlu görünüyordum. Bazen ablalarım, üçü de evli olan ablalarım, ziyarete gelir ve onunla vakit geçirirdi. Annemle babam, ablalarım Jean'ın etrafındayken asla tedirgin olmazdı, dolayısıyla bende belki de bir bozukluk görüyorlardı ama bu beni rahatsız etmiyordu. Annem ve babamla mecbur olmadıkça konuşmazdım. Üstüme düşen bütün işleri onlar söylemeden yapardım, çünkü onlara evde sarındığım sessiz gizem örtüsünü kaldırma fırsatı vermekten nefret ederdim. Birilerine avuntu verebilen türden bir çocuk değildim ve böyle bir arzum da yoktu.

"Pekâlâ, söylediklerimi yaz," dedi Fabienne. Daha pes bir sesle devam etti, "*Le jour où bébé François est mort*... Bebek François'nın öldüğü gün."

"François da kim?" diye sordum. Joline'in küçük ölü bebeğinin bir adı yoktu ama biz ona daima Oscar derdik.

Fabienne beni dikkate almadı ve aynı tüyler ürpertici ses tonuyla devam etti. Tanıdığım Fabienne olduğundan emin olmak için defalarca başımı kaldırıp baktım. Başka biri olarak konuşuyordu ve bu kadın her kim idiyse çoktan ölmüştü ve Fabienne'le benim daima komik bulduğumuz bir dramatik çaresizlikle konuşuyordu. Ama yüzünde her zamanki alaycı gülümsemesi yoktu. Fabienne –hayır, yerine konuştuğu kadın– tanrıya bebeğini bu dünyaya ölmek üzere neden yolladığını soruyordu. Yazmayı bıraktım. "Kadının bu sorduğu, komik bir soru," dedim.

"Komik olan nedir?"

"Bütün insanlar bu dünyaya ölmek üzere yollanır," dedim. "Tanrı kendi oğlunu bile bu dünyaya ölmesi için yolladı."

Fabienne beni susturdu.

Bana yazdırdığı her sözcüğü hatırlıyormuşum gibi yapmayacağım, ama ilk cümleleri ezbere biliyorum. Fabienne'in düzgün elyazımla yazdığım sözcüklerini görebiliyorum. Güzel yazı yazmakta fena değildim. O da ölmüş bir kadın gibi konuşmakta fena değildi.

O hikâyedeki ölmüş kadın Fabienne değildi, fakat ne gariptir ki –diye düşünüyordum son günlerde– günün birinde o kadına dönüşecekti.

O günün sonunda hikâyeyi bitirmemiştik. Fabienne'e hikâyenin kalanını uydurmak için zamana ihtiyacı var mı diye sormuştum ve o da elbette ki hayır demişti. Hikâyeyi ezbere biliyordu, fakat hikâyeyi ezbere bilmek başka şeydi, zaman ayırıp yazmak başka.

"Aralarında ne fark var?" diye sordum.

Fabienne bir an düşündü ve neden bir geri zekâlı gibi davrandığımı ve aptalca sorular sorduğumu anlamadığını söyledi. Uzanıp okul çantamı yüzüme kapattım.

Bir yabancıya, surat asıyormuşum gibi görünebilirdi. Fakat gerçekte ben o bez çantanın altında gülümsüyordum. Fabienne çok fazla soru sorduğum konusunda haklıydı, fakat sadece güzel bir cevap veremediği zamanlarda sinirlenirdi.

Bir hikâyeyi bilmekle onu yazmak arasındaki fark nedir? Biz çocukken sormam gereken ama o zamanlar nasıl soracağımı bilmediğim sorular şunlardı: Bir hikâyeyi bilmek yeterli değil midir? Onu yazmak için zaman harcamak neden?

Cevabı şimdi buldum, hem Fabienne hem de kendim için. Bizim kim olduğumuz ve ne bildiğimiz dünyanın umurunda değil. Hikâyelerin yazılması gerek. Başka nasıl intikam alabiliriz?

(Tam olarak neden, kimden intikam almak?

Hayır, Agnès, bu soruyu cevaplama tuzağına düşme.)

BEBEK FRANÇOIS'NIN HİKÂYESİNİ bitirdiğimizde, onu Bay Devaux'ya gösterdik. Bize böyle kaç hikâyeniz var diye sordu. Yedi, dedi Fabienne. Hepsi ölü bebekler hakkında mı, diye sordu. Fabienne, hepsinin ölü bebekler hakkında olmadığını ama tamamının ölü çocuklar hakkında olduğunu söyledi. Bay Devaux başıyla onayladı ve öyle olacağını tahmin ettiğini söyledi. Ben bilmezken o nasıl biliyordu? Ondan hoşlanmamanın yeterli olmadığına karar verdim. Ondan nefret etmeliydim.

Bay Devaux şiir ve felsefe okuruydu. Bize asla sahneye konmayan birkaç başarısız oyun yazdığını ve hâlâ her gün, postaneden döndükten sonra, bir şiir yazdığını söyledi. Fabienne şiirlerini okuyabilir miyiz diye sordu, ama Bay Devaux şiirlerini yüksek sesle yalnızca güvercinlerine okuduğunu, başımızı ağrıtmaya kıyamayacağını söyledi.

"Onların yerine birkaç papağan beslemelisiniz," dedi Fabienne. "Şiirlerinizi size tekrar edebilirler."

Bay Devaux, Fabienne'e tuhaf tuhaf baktı.

"Şaka ettiğimi biliyorsunuz," dedi Fabienne.

"Şakalardan hoşlanmam," dedi Bay Devaux. "Şakaların iğneleri vardır."

"Oltaların da iğneleri var," dedi Fabienne, "Buna rağmen balıklar onları yutuyor."

"Balıklardan hoşlanmam. Zeki değiller," dedi Bay Devaux.

Fevri biri olsam, araya girer ve Bay Devaux'ya bir balık kadar aptal olduğunu söylerdim. Fabienne'in onunla konuş-

ma biçiminden hoşlanmamıştım, benimle konuşma biçimine gereğinden fazla benziyordu. Ama sözlerini kesmedim. Bay Devaux'nun evinde tavana asılı ampulün ışığının erişmediği pek çok köşe vardı ve Bay Devaux ile Fabienne'i incelerken o köşelerden birinde oturup yüzümü loşlukta tutmayı yeğlerdim. İkisi de güzel değildi. Bay Devaux'nun yüzüne bakmak ve çirkin olduğunu bilmek bana bir parça memnuniyet verirdi. Fabienne'in yüzüne bakmak ve güzel olup olmamasının bir önemi olmadığını bilmek, o da bana memnuniyet verirdi.

"Balıklara zeki değil diyorsunuz ama bunun sebebi hayvan olmaları," dedi Fabienne. "Hayvanlar aptaldır."

"Bazı hayvanlar zekidir," dedi Bay Devaux. "Örneğin güvercinlerim. Onlara yetenekli insanlara duyduğum kadar saygı duyarım."

"Size sevgi gösterecek kadar zekiler."

"Hayır, çok gelişmiş beyinleri var. Eğer doğada yaşamak isteselerdi, buna izin verirdim."

"Hayvanlara ne istediklerine karar verme izni vermek aptalca."

"Dikkatli olun küçükhanım," dedi Bay Devaux. "Bu mantığı izlerseniz, bir sonra söyleyeceğiniz şey insanlara ne istediklerine karar verme izni vermenin aptalca olacağıdır."

Fabienne omuz silkti. "Peki, söyleyin bana, ya günün birinde güvercinleriniz geri dönmemeye karar verirse?"

"Yapmazlar. Onları tanırım," dedi Bay Devaux. "Onlar da beni tanır."

Fabienne güldü ve ben heyecandan ürperdim. O gülüş başkalarına herhangi bir kızın salak gülüşü gibi gelebilirdi, fakat hiç kimse onu benim tanıdığım kadar iyi tanımazdı. Fabienne yalnızca gönlünü eğlendirmek istediği zamanlarda öyle gülerdi – bir kediyi bir çatıya fırlattığında, bir kuş yuvasını avcuna alıp kırdığında ya da ölmüş ablası Joline hakkında kötü bir şaka yaptığında. Bir keresinde, okuldan sonra onunla buluştuğumda, beni pusuya düşürmüş ve hâlâ buzlu olan dereye itmişti de hızla akan kanımın ve buzu eri-

yen derenin gümbürtüsü kulaklarımı doldurmadan önce son duyduğum şey onun tiz kahkahası olmuştu. Zar zor kıyıya çıkmış ve öfkemden neredeyse ağlamak üzereyken beni susturmuş ve bir ağaç gövdesinin yanındaki eski giysi yığınını işaret etmişti. Derhal yatışmıştım. Bir kediyi çatıya fırlattığında, asıl istediği kedinin korkuyla titrediğini görmekti. Bir kuş yuvasını bozmayı kafaya koyduğunda, bunu üzerinde oturduğu daldan aşağı bir yumurtanın düşüşünü izlemek için yapardı. Fakat bana, her şeye rağmen, yedek giysi hazırlayacak kadar değer veriyordu. Joline'in giysileriydi, bunu bluzun kalçalarımı örtmesinden ve pantolon paçalarının yerde sürünmesinden anlamıştım.

"Güvercinlerinizin size sadık olmasına sevindim," dedi Fabienne.

Bay Devaux başıyla onayladı. Fabienne'in onu incitebileceğini henüz bilmiyordu. Sırf yüzündeki ifadeyi görmek için adamın güvercinlerinden birini yakalayabilir, boynunu burabilir ve cesedini ona getirebilirdi. Üstünde düşündükçe, Fabienne'in planından daha da emin oldum. Hayalimde, güvercini kızarttığımızı bile düşündüm, böylece boşuna ölmüş olmayacaktı. Bay Devaux'ya kemiklerini ve tüylerini getirmek, onu güvercinleriyle duyduğu aptal gurur nedeniyle cezalandırmak için yeterli olurdu.

Fakat izleyen haftalar boyunca, güvercinler hep yaptıkları gibi, gelip gitmeye devam ettiler.

YENİ YILIN BAŞLAMASINDAN SONRA, Fabienne'le sekiz hikâyemiz olmuştu. Sekiz ölü çocuk ve bir dizi ölü hayvan. Ölü çocukların biri hariç hepsi gömülmüştü, ancak kitap nihayet basıldığında, gömülmemiş o bir çocuk, bütün diğerlerinden daha çok dikkat çekti. Bir günlük bir bebekti, doğduğunda canlıydı, Joline'den daha büyük olmayan ve onun gibi bekâr bir kız olan annesi doğum yaptığı gerçeğini saklamak zorunda olduğu için ölmüştü. Böyle zavallı bir şeyin doğru düzgün defnedilememesi akla uygundu. Yine de, Fabienne'in söylediklerini yazarken bile, midemin bulandığını ve boğazımın gerisinde bir karıncalanma hissettiğimi itiraf etmem gerek. Bebeği ortadan kaldırma biçimine itiraz etmedim, ancak sonrasında bir zaman, domuzlarımızı alelacele besledim ve yemlikte gerektiğinden bir saniye bile fazla oyalanmadım.

Bu hikâyelerde bazı ölü adamlar ve kadınlar da vardı, fakat kim olduklarının ve ölümleriyle nasıl buluştuklarının pek önemi yoktu. Onlar, tıpkı hayatımızdaki diğer erişkinler gibi, yol kıyısındaki ahşap direklerden farksızdı. Fakat hayaletleri, mezarlık gibi, ilgimizi çekiyordu.

Hikâyelerinizde ne çok insan öldürüyorsunuz, diye homurdandı Bay Devaux – iyi de bizim çoktan bildiğimizi o nasıl olur da göremezdi? Ölüm sözkonusu olduğunda matematiğin pek az önemi vardır.

(Hatta matematik hayatta bile o kadar önemli olmayabilir. Sadece sayı saymayı ve toplama yapmayı bilmeniz yeterli

olur. Bu beceriler bile lüzumsuz olabilir. Tanrı sizden bir şeyinizi, görme yetinizi, işitme duyunuzu yahut aritmetiğe olan kabiliyetinizi alacağını söylese, kör ya da sağır olmayı aritmetikteki kabiliyetsizliğe yeğler miydiniz? Benimle aynı görüşü paylaşmayacağı garanti olan biri var, Bay Devaux'nun her gün buluşup birlikte yürüyüş yapıyorlarmışçasına sözlerini sık sık tekrarladığı, mezarında yatan yaşlı Pascal. Bay Devaux olmasaydı, bütün bu yıllar boyunca Pascal'dan habersiz yaşayabilirdim. Ne kadar utanç verici olurdu bu. Pascal, doğrusunu isterseniz, diğer üç arkadaşına göre daha az aklı havada olan kazım için mükemmel bir isim. Daha küçücük bir yavruyken bile, Pascal ağırbaşlılıkla yürürdü. Haylazlık yaptıklarında diğer kazların peşinden gidiyor, fakat bunu yapmayı yürekten istemediğini görebiliyorsunuz. Postacıya saldırıp tavukları korkutuyor ama bunun tek sebebi bir kazın kaderini gerçekleştirmek zorunda olması. Ben onun bir filozof olduğuna inanıyorum.)

Ölüm dolu, diyordu hikâyelerimize Bay Devaux, fakat ne zaman ziyaretine gitsek, bize kapısını açmaktan geri durmuyordu. Çalışmalarımız hakkında konuşurken sözünü esirgemiyordu: çocuksu, abuk sabuk, marazi, gereksiz tekrarlarla dolu, dengesiz, özensiz yazılmış. Bazen bir sayfaya bakıp tıslıyordu. Ya da inliyordu. Fakat hikâyelerimizi ilgiyle beklediğini görebiliyorduk. Hatta açgözlülükle. Olur da birkaç gün görünmezsek, bir sonraki ziyaretimizde şikâyet ediyordu. "Ne umuyorsunuz?" diyordu Fabienne. "Tavuk değiliz, her sabah yumurtlayıp gıdaklayarak etrafta dolaşmıyoruz herhalde."

Bay Devaux da tavuklar kadar güvenilir olmamızı yeğleyeceğini söylüyordu. "Sadece," diyordu, "fazla gevezelik etmeyin."

Bir gün köyden birilerinin onun evini sık sık ziyaret ettiğimizi fark ettiğini söyledi. Fabienne, fark etmemiş olsalar tuhaf olurdu, dedi. "Herkesin en sevdiği iş, başkalarının yoluna çıkmak," dedi.

Bay Devaux, hayatımızı boşa harcadığımızı görmekten nefret ettiği için bize biraz eğitim verdiğini söylemiş. Ben okula gidiyorum, diye karşı çıktım ve o da, evet ama Fabienne'in de öğrenmesi gerek, dedi. Fabienne'in Bay Devaux'nun iddiasını çürütmesini ve yüzüne karşı kötü bir şeyler söylemesini bekledim ama o yalnızca omuz silkti ve öyle istediğimiz için öğrencisi olduğumuzu söyledi. "Ya da..." Evde dört bir yanına şöyle bir bakındı ve sonra, "Onlara aç olduğumuz için evinize geldiğimizi söyleyin. Genç kızlar için en iyi yemin, yemek olduğunu söyleyebilirsiniz," dedi.

Bay Devaux'nun yüzü kızardı, aşağılanmış görünüyordu. "Küçükhanım, size onurlu davranıyorum, çünkü zekânıza saygı duyuyorum."

"Güvercinlerinizin zekâsına saygı duymanız gibi mi?"

Güldüm ama ne Bay Devaux ne de Fabienne beni işitti. Kavgaya tutuşmaya hazırlanan iki keçi gibi birbirlerini inceliyorlardı. Fakat böyle anlar gelip geçiyordu. Çoğu zaman konuşacak başka bir şey bulan Fabienne oluyordu ve sonra tuhaf hiçbir şey yaşanmamış gibi davranıyorlardı. Sadece bir keresinde, Bay Devaux, Fabienne'in bakışları karşısında geri çekilerek konuyu değiştirmiş ve, işittiniz mi bilmiyorum ama Stalin öldü, demişti. Fabienne hemen cevap vermeyince de ben onunki kadar hiddetli bir tonda, bu haberin bizimle ne ilgisi olduğunu anlayamadığımı söylemiştim. Bunun üzerine ikisinin de dikkatini çekmiştim; Bay Devaux bana cahil demiş ve Fabienne de geri zekâlı gibi davranmayı bırakmamı söyleyerek beni susturmuştu. Onların aşağılaması, kendimde keşfettiğim aptallık karşısında şaşırdığım ölçüde cesaretimi kıramamıştı: Bir köşede otururken onları izleyerek, sessizce durabiliyordum; onlara aralarında bir ortaklık bulma fırsatı vermemem gerektiğini bilmeliydim.

Bay Devaux daha kavrayışlı bir adam olsaydı, bize geometri konusunda birkaç şey öğretirdi. Üçümüz istikrarsız bir üçgen oluşturuyorduk. Ben, Agnès, hayatımda sadece Fabienne olsa gayet memnun olurdum, fakat onun benim ve-

rebileceğimden fazlasına ihtiyacı vardı. Bay Devaux da ahım şahım değildi, fakat Fabienne'e onun sunduğu ve benim sunamayacağım şeyler vardı.

Bizden ne istediğini merak etmek, aklımıza bile gelmiyordu. O da bunu anlamıştı ve ona verdiklerimiz çok ama çok az da olsa bunun hiçbir şey alamamaktan iyi olduğuna karar vermişti.

Fabienne, Bay Devaux'ya kitabı bitirdiğimizi söyleyince somurttu. "Bitirmek mi? Bu daha başlangıç," dedi. Bize nasıl yazılacağını gerçekten bilmediğimizi söyledi. "Tek bir düzgün cümle bile yazamıyorsun," dedi bana.

"Ama onlar benim cümlelerim değil ki," dedim. "Fabienne'in cümleleri. Ben sadece onun bana söylediklerini yazdım."

"Eh, o zaman baştan başlasan iyi olur. Ancak bu kez ben ne söylersem onu yazacaksın. Sana gelince –" Fabienne'e döndü. "Sen hikâyelerini hayal etmeye devam et."

"Sanki tavuklara yumurtlamaya devam etmelerini söylemek size düşermiş gibi," dedi Fabienne.

BİZ –BAY DEVAUX VE BEN– KİTABIN İKİNCİ yazımını bitirdiğimizde, hikâyeler Fabienne'in yazdırdıklarından farklı gibi geldi bana. Tam olarak neler olduğunu söyleyemesem de yeni hikâyeler daha az Fabienne'in, daha çok benimmiş gibi hissediyordum. Onları yazan ben olduğumdan değil, ben yalnızca Bay Devaux'nun söylediklerini yazıya geçiriyordum. Fakat kitabın son halini Fabienne'inkiyle yan yana koymak, beni onunla yan yana koymak gibiydi. Fabienne vahşiydi. Bense sadece kabaydım.

Bay Devaux'nun hikâyeleri daha ziyade bana benzer bir hale getirmesinin bir sebebi vardı. Eğer iyi bir öğrenci olsaydım, Bay Devaux'nun her cümlede birkaç sözcüğü nasıl değiştirdiğini görmek için iki defteri yan yana koyardım. Fakat bununla ilgilenmiyordum. İşin gerçeği, bu kitap yazma oyunu beni bitap düşürmüştü. Bütün bahar vücudum halsiz kalmış, ağırlaşmıştı. Bedenimin içini, o tuhaf yumuşaklıklarıyla tuhaf şekilleri düşünüyor, gece yarısı beni ter içinde uyandıran şeyin korku mu tiksinti mi olduğunu anlayamıyordum. Yeniden uykuya dalamayınca, kurbağalar ve baykuşlar sırayla bana bir tür mesaj veriyordu. Bazen okulu çoktan bırakmış daha büyük oğlanlar bana ıslık çalıyor yahut yüzüme karşı ayıp bir şeyler söylüyor, sonra da kahkahayı basıyordu. Birkaç yıl önce, Fabienne'le bana taş atarlardı, oysa şimdi Fabienne'e ilgilerini kaybetmiş gibiydiler.

Fabienne'e beni tasalandıran bütün bu şeyleri anlatmıyordum. Onun yanında olduğum sürece, aynı Agnès olabilirdim. Bedenim giderek ağırlaşıyor, zaten daha en başta pek de hızlı

çalışmayan zihnimi de ağırlaştırıyordu, ama Fabienne'in hafifliği ve hızı hâlâ beni de taşıyordu. Bazen bir ağacın altına yatar ve üzerimde sallanan bacaklarına bakardım. "Tırman, buraya gel," derdi, asla o kadar yükseğe ulaşamayacağımı bildiği halde. Aptalca gülümserdim ona. Ona yetişememem hiç sorun değildi. Onun aracılığıyla yaşıyordum. Geride kalan yalnızca kabuğumdu.

Fakat geride bırakamadığım bir şey vardı. Bahardan yaza kadar, abim Jean'ın bakımına daha önceleri yardım etmediğim kadar yardım etmiştim ama o odasına götürdüğüm yiyecek ve içeceklere nadiren dokunmuştu. Annem ses çıkarmadan yürümemi ve o konuşmak istemediği sürece abimi konuşarak rahatsız etmememi söylemişti. Oysa hiçbir zaman konuşmak istememişti. Annemin onun etrafındayken sakin ve sessiz kalabileceği konusunda kendine güvenmediğini biliyordum. Kolayca dizlerinin üstüne çöküp yesin, konuşsun, yaşasın diye ona yalvarabilirdi. Abim bunları hem yapmaz hem yapamazdı, ne onun için ne de başka kimse için. Annemin korkusunu ve babamın vazgeçişini görebiliyordum. Onu ikinci kez kaybetmek üzereydiler ve tıpkı Almanlar onu alıp götürürken hiçbir şey yapamadıkları gibi bu konuda da yapabilecekleri hiçbir şey yoktu. Keza, Jean da bize karşı ne acıma ne de sıcaklık duyuyordu, bunu görebiliyordum. Biz de tıpkı ahırdaki domuzlar, pencerenin önündeki serçeler, çimenlerdeki cırcırböcekleri gibiydik; bulunduğu yerin karşı tarafındaydık. Bizim hislerimize neden aldırsındı – onun yerinde olsam, ben de dünyadaki herkese ve her şeye karşı aynı kayıtsızlığı hissederdim. Aslında öyle hissetmek için Jean kadar ölüme yakın olmam da gerekli değildi. O yaz, ailem, komşularımız, okul arkadaşlarım, Bay Devaux ve dünyadaki bütün meşgul insanlar benim bulunduğum yerin karşı tarafındaydı. Sadece Fabienne benim tarafımdaydı.

Bir gün, Fabienne Jean'ı sorduğunda, ani ve temiz bir ölümün yavaş bir ölümden on kat iyi olduğunu söyledim.

"Hayır," dedi, "hayatta olmak, ölü olmaktan yüz kat iyidir."

"Farklı şeylerden söz ediyoruz, öyle değil mi?"

"İyi de sen ne diye ölmeyi filan düşünüp kaygılanıyorsun ki? Ölmemize daha çok var."

"Peki, öyleyse neden bütün hikâyelerimiz ölü çocuklar hakkında?" diye sordum. Jean'ın gözlerini, görmeyen boş bakışlarını ve bazen boynuna bir atkı sarmak, battaniyenin altında neredeyse bir iskelete döndüğünü tahmin ettiğim vücudunun görünen her yerini örtmek istememe yol açacak kadar korkunç bir şekilde çıkıntı yapan köprücükkemiklerini düşündüm.

"Tam da onlar ölü olduğu ve biz olmadığımız için," diye cevapladı Fabienne. "Marazi olmayı bırak."

Ne tuhaf bir suçlamaydı bu. Fabienne benden on kat daha maraziydi. Aramızdaki fark, benim ölüme saygı duymam, ölümden korkmam ve mecbur edilmediğim takdirde ölümü düşünmemeyi tercih etmemdi. Ona göre ölüm kötü bir şakaydı. Sadece zayıflar, aptallar ve talihsizler tongaya düşerdi.

Sonra bana aklındaki başka bir şeyi söyledi, ikinci bir kitap yazacaktık, fakat onu yazdırmaya henüz hazır değildi. Kafasında çözmesi gereken birkaç şey vardı.

"Hikâyelerde başka ölü çocuk olacak mı?" diye sordum.

"Bu kez kimse ölmeyecek," dedi. "Söz veriyorum."

Bu beni ikna etmedi. Fabienne bana hep sözler verirdi. O sözleri tutmasını asla beklemediğimi de bilirdi.

Yine de Bay Devaux'nun evine düzenli olarak gitmeye devam ediyor, bazen de postanede durup bankosunun üzerine bir demet yabani çiçek bırakıyorduk. Bu Fabienne'in beni şaşırtan bir fikriydi. Keskinliklerini, bileklerindeki kırmızı dutlardan yapılma bilezikler yahut saçlarındaki saten kurdeleler gibi güzel şeylerle yumuşatan kızları küçümserdik. Bu böyle sürüp gidince, acaba Bay Devaux'ya, ondan gerçekte hoşlandığımızdan daha fazla hoşlandığımız gibi yanlış bir fikir mi veriyoruz diye sordum Fabienne'e. Bankosunun üzerine getirdiğimiz çiçekler için cam bir kavanoz koymuştu.

"Zaten mesele de bu," dedi Fabienne. "Neden herhangi birine herhangi bir şey hakkında doğru fikir verelim? Biz onun, bizim için önemli olduğunu düşünmesini istiyoruz."

"Neden?"

"İnsanların yanıldıklarının ortaya çıkmasından hoşlanıyoruz," dedi Fabienne, "sence de öyle değil mi?"

"Ah, tabii," diye kabullendim hemencecik.

"O zaman bütün bu niçinlerle kafamı ütülemeyi bırak."

Bay Devaux'nun görüntüsü hastalıklıydı, fakat artık onu daha iyi tanıdığımızdan, bize daha az çirkin görünüyordu. Birkaç kere bize raflarındaki kitaplarını okutmaya çalıştı. Ben sırf içindekileri görmek için bir tanesini açmayı istedim, fakat Fabienne başını daima iki yana sallayarak, yapacak daha iyi işlerimiz olduğunu ve kitaplara ayıracak zamanımız olmadığını söyledi. Bay Devaux ısrar etmeyi sürdürdü, Fabienne de o kitapların bize bir faydası olmadığını söyledi.

"Faydası yok mu?" dedi Bay Devaux ve geri zekâlı olduğumuzu söyledi.

"Bu kitapların bize bir faydası olacağını düşünseydik, işte o zaman geri zekâlı olurduk," dedi Fabienne. "Bu kitapların hangisi ineklerimi benim yerime güdebilir? Hangisi Agnès'in domuzlarını besleyebilir?"

"Bu kitaplar inekleriniz ve domuzlarınızdan daha fazlasını düşünmenizi sağlar," dedi Bay Devaux. Sonra da felsefe ve şiir hakkında uzun uzun atıp tuttu.

"Bizim kendi felsefemiz ve şiirimiz var," dedi Fabienne. "Ve siz onlar hakkında hiçbir şey bilemezsiniz."

Bay Devaux, Fabienne'in bakışlarından gözlerini kaçırdı ve kitapları rafa, her birini başlangıçtaki yerine geri koydu. Sık sık öfkelenir, fakat kızgınlığı nadiren uzun sürerdi. Hiç kimsenin başkalarının felsefesini ve şiirini, hele de onlar hakkında hiçbir şey bilmezken, reddetmemesi gerektiğini geveledi.

"Neden olmasın?" dedi Fabienne. "Bizim şiirimizi ve felsefemizi kimsenin umursadığını mı sanıyorsunuz?"

Bay Devaux, bu soruya verecek bir cevap bulamamış gibiydi. Fabienne'den biraz çekiniyordu, bunu görebiliyordum. Bu şaşırtıcı değildi, ben Fabienne'den daima çekinirdim ama onun yaptığı hatayı asla yapmaz, beni diğerlerinden üstün kılacakmış gibi bizim hiç işitmediğimiz sözcükler kullanarak şiir ve felsefe hakkında konuşmazdım.

O ZAMANLARKİ YAŞAMA BİÇİMİMİZ –o koku ve o pislik, başıboş koşuşan hayvanlar ve hayvanlardan bile daha çılgın insanlar– bütün bunları olağandışı bulmazdım, ta ki daha sonraları Paris ve Londra'da, öyle oldukları söylenene kadar. Aslına bakarsanız bu sözcükler –koku, pislik, başıboş, çılgın– benim değil, başkalarının sözcükleriydi. Benim kitaplarım o zamanki hayatımızı tasvir ederdi, gerçi hâlâ mevcut mudur o kitaplar, merak ediyorum. Ölü kitaplar nereye gider? Bir yerlerdeki bir mezarlığa mı? Bir krematoryuma mı?

Amerika'ya geldiğimde, Earl, genç Fransız karısıyla hava atmak için beni arkadaşlarının evlerine akşam yemeklerine götürürdü. O partilerde iştahlı kocalar ve nane yeşili yahut mercan kırmızısı mutfaklarında dolaşan, bana Parisli yayıncının ofisinde gördüğüm kristal fanusun içinde dönenip duran akvaryum balıklarını hatırlatan karıları vardı. Akvaryum balıklarını ilk görüşümdü ve bana yeryüzündeki en rahat varlıklarmış gibi gelmişlerdi, hayatları sakin ve tasasızdı.

Kadınlar, yüzlerinde genç kızlara has ifadelerle, bana Fransa'yı, Fransız mutfağını ve Fransız modasını sorardı. Ben de onlarınkine denk bir genç kız ifadesi takınır, onları işitmek istediklerini sandıkları şeyleri söyleyerek cevaplardım. Gerçi bazen, İngilizce konuşurken yumuşayan sesimin gerilerinde, alayla güldüğümü sezerdim: *Benim* Fransa'mı bilmek istediğinizden emin misiniz? Size birkaç şey, ne kadarına dayanabilirseniz o kadarını anlatabilir ve akşam yemeği için duyduğunuz iştahı memnuniyetle kapatabilirim. Ve ya-

rın sabah, çamur rengi kahvenize, parlayan domuz pastırmanıza ve rafadan yumurtanızın sarısına bakarken, şiddetli yağmurun yüzeye çıkardığı kurtçukları, kesilen domuzların acı feryatlarını, soluk soluğa nefes alıp verişlerinin akıp giden bir tıslamaya dönüşmesini ya da yumurtanın içinde oluşumunu tamamlayamayan ve sonra kabuğun içinde ölen civcivleri hatırlarsınız. Ayrıca bir zamanlar yaşamış hiçbir şeyi, öldükten sonra heba etmediğimizi de hatırlarsınız. Kendilerinin yenmesini öteleyebilmek için yemeyi bekleyen aç yaratıklar daima olurdu.

Les Enfants Heureux –Mutlu Çocuklar– ilk kitabın adı buydu. Adı bulan ve ölü çocukların nasıl en mutlu çocuklar olarak kaldığına dair bir epigraf ekleyen Bay Devaux olmuştu. Daha sonra, kitap yayımlandığında, basın her sayfanın müthiş dürüstlüğünden bahsetti ve benim için, savaş sonrası yaşamın, zihni marazın büyüsüne kapılmış, vahşi, genç vakanüvisi dediler. Ben mi vahşiymişim? Benim zihnim mi maraziymiş? Bunun tavuklarıma bir haydut sürüsü demekten farkı yok.

Benim zihnim marazi değildi. Asla olmadı. Marazi olmak için kafayı ölüme takmalısınız, tıpkı romantik olmak için kafayı aşka takmak gerektiği gibi. Ne marazi ne de romantiğim.

O hikâyelerde çocuklar, hepsinin sonunda öldüğü gerçeği bir yana, Fabienne ve ben nasıl yaşıyorsak, öyle yaşıyordu. Gazeteciler ve eleştirmenler, o sersem insanlar, ölüm ile yaşam arasındaki mesafenin, insanların anlamak istediğinden daima daha kısa olduğunu görmeyi reddettiler. Bir adım ileri atmak, bir nefesi almayı atlamak – hayattan ölüme kaymak çok da fazla bir şey gerektirmez.

Hayattan hayata mı? Bu uzun bir yol. Kazlarımın kuzenleri, yabani olanlar, bir kıtayı boydan boya uçarak geçiyor. İnsanlar yeni evler, şehirler, ülkeler için evlerini terk ediyor. Fakat iki insan arasındaki mesafeyi, kendinden emin bir şekilde dönüp birbirlerine kavuştular diyebilecek şekilde kim kısaltabilir? Bu anlamda Fabienne belki de mucizeler gerçek-

leştiren az sayıdaki insandan biriydi. Beni kendisi yapmıştı. Bizi tek bir insana dönüştürmüştü.

Les Enfants Heureux yayımlandığı zaman, basın benim gibi bir köylü kızını bir kitap yazmaya neyin ittiğini tartışmıştı. İhtiras, demişti bazıları. İhtiyaç, demişti başkaları. O zamanlar ne hakkında konuştuklarını anlamıyordum ama o zamandan beri ihtiras ve ihtiyacın pek çok insanı refaha ulaştırmakla birlikte, pek çoğunu da umutsuzluğa sürüklediğini gördüm. Fabienne her iki duygunun da güdümündeydi, fakat dışarıdan tam aksi gibi görünürdü. İhtiras, adını kitabın üzerine koymasına neden olabilirdi. İhtiyaç, şöhretin getireceği maddi kazançları görmesini sağlayabilirdi. Fakat bu meselelere bakmanın dünveyi bir yolu yalnızca. Fabienne'in yapmak istediği şey, onun mutlak surette ihtiyaç duyduğu şey, bir şeyleri oldurmaktı. Ne kadar hızlı öleceğini görmek için bir fidanın kabuğunu soymak. Bir köpeği okşayıp sonra sırf allak bullak olan zavallı hayvanın gözlerindeki korkuyu görmek için ona tekmeyi basmak. Arkam dönükken beni suya itmek. Beni bir yıldıza, bir ucube gösterisine dönüştürmek; hoş beni bir ucube gösterisine, bir başına o dönüştürmedi. Pek çok başka insan da ona katıldı, en başta Bay Devaux.

BAY DEVAUX MAYIS AYINDA Paris'e bir seyahat ayarladı. O ve ben gidecektik. Ya sen, diye sordum Fabienne'e ve bana geri zekâlılığın âlemi yok dedi. "Kitap yayımlandığında, üzerinde yalnızca senin adın olacak. İnsanların kafasını karıştırmak istemeyiz."

"Birilerinin kitabı yayımlayacağından nasıl bu kadar eminsin?" diye sordum.

"Bay Devaux söz verdi," dedi.

Fabienne'e kendisinin de sık sık sözler verdiğini ama çoğunu tutmaya hiç niyeti olmadığını hatırlatmak istemedim. Köyde yalancılığıyla ün yapmıştı, fakat bunun sebebi insanların onu benim tanıdığım kadar tanımayışıydı. Diyelim birisi kaybolmuş keçisini arıyor. Ona keçiyi bir başkasının ağılına girerken gördüğünüzü söylerseniz, yalan söylemiş olursunuz. Fabienne bunu asla yapmazdı ve yapmamasının nedeni böyle bir yalanın suçlamalara, kavgalara, hatta yumruk yumruğa dövüşmeye yol açabilmesi değil, kolayca aptal yerine konulabilecek insanların ona daha az keyif vermesiydi. Bunun yerine, keçinin sahibine yardım etmeyi önerirdi. Keçiyi arayacağını söyler ve gün biterken keçiyi bulup getireceğine söz verirdi. İnsanlar ona inanmayabilirdi, fakat keyfinin sözünü yerine getirecek kadar yerinde olacağını umarak peşin peşin teşekkür etmekten başka ne seçenekleri vardı ki? Fabienne köylülerin keçilerini geri getirmeyebilirdi, fakat isterse keçilerini sonsuza kadar ortadan kaldırabileceğini hepsi bilirdi.

"İyi ama Paris'e gitmek istemiyor musun?" diye sordum.

Fabienne onun da bir zamanı olduğunu söyledi. Şu sıralar bir yere gitmek için acelesi yoktu. Düşünmesi gereken şeyler vardı.

"Ne gibi," dedim.

"Ne gibi," diye taklit etti beni. "Bir sonraki kitabımız gibi tabii ki. Bay Devaux bu kitabı bastırmamıza bir yardım etsin, bir kitap daha yazacağız, sonra da başkalarını."

"Sonunda elimizde bir sürü ölü çocukla kalakalacağız," dedim. Bir çift katil gibi, diye düşündüm.

"Sana ölü çocuklarla işimizin bittiğini söyledim ya," dedi.

"Peki, şimdi ne yazacağız?"

"Yolumuza ne çıkarsa," dedi. "Postane müdürleri ya da Paris."

"Ya Paris ne olacak? Orada nasıl davranacağımı nasıl bileceğim?" diye sordum. Bay Devaux'nun gerekeni yapacağını söyledi. Bay Devaux'ya sorduğumda ise bana sadece kendim olmamı söyledi. Bunun bana bir yararı olmadı. Ben sadece Fabienne'le birlikteyken kendim olabiliyordum. Bir duvar kendi boyutlarını ve dokusunu tasvir edebilir mi, üzerinde sürekli sekip duran top olmasa, bir duvar kendi varlığını duyumsayabilir mi?

Bay Devaux ailemi ziyaret etti. Annemle babama benim bir kitap yazdığımı ve kendisinin de o kitabı Paris'teki birkaç yayıncıya yolladığını söyledi. Beni yayıncılarla görüşmeye götürmeyi teklif etti. Bu görüşmelerin geleceğim için bir kapı açabileceğini söyledi onlara. Ne dediğini dikkatle dinlediklerini sanmam. Sonrasında bana yazdığım kitap hakkında hiçbir şey sormadılar.

Ben beş kardeşin en küçüğüydüm. Annemle babam beni gerçekten seviyordu belki, fakat savaşla kurtuluş arasında, üç ablamın evlenip güvende olduğunu bilmenin verdiği rahatlık ile abim Jean'ın ölmesini beklemek arasında, bana ayıracak pek az zamanları ve hevesleri kalmıştı. Onlara yalan söylemek zorunda kalmadığıma memnundum. Mesele

yalan söylemek konusunda ahlaki bir sorunum olması değildi, fakat birine yalan söylemek o kişiyi benim için önemli kılmaktan başka bir işe yaramıyordu. O yıllarda söylediğim tek yalanı –ya da aynı yalanın çeşitlemelerini– Fabienne'e söylemiştim: Boş bir ev gibi olduğuma, zihnimin bana ait düşüncelerden arınmış, kalbimin her türlü duygudan yoksun olduğuna inandırmıştım onu.

O zaman sahteliğimin farkında değildim.

Paris'e hiç gitmemiştim. Yolculuktan önceki gün, Jean'a akşam yemeğini götürdüğümde, ona ertesi gün Paris'e gideceğimi söyledim. Postanenin kapısına Bay Devaux'nun yazdığı, Perşembe günü kapalı olacağını belirten nottan öğrendiğim sözcükleri kullanarak *Un voyage d'affaires*[1] dedim.

Yemeğinin hazır olduğunu söylemek dışında Jean'la asla konuşmazdım. Belki de bu yüzden, yüzünde tuhaf bir ifadeyle bana döndü. "Geri dönecek misin?" diye sordu.

"Evet," dedim. Sadece bir günlüğüne gittiğimi açıkladım. Bay Devaux ve ben ilk trene binecek, gece treniyle dönecektik.

Jean anlamış gibi görünmüyordu ya da düpedüz ilgisini kaybetmişti. Gözlerini kapattı ve ben de solgun mavi gözkapaklarına baktım. Daha sonra kapları almak için döndüğümde, bardaktaki sütün yarısını içtiğini, ekmeğe ve çorbaya dokunmadığını gördüm.

"Mutlaka geri dön," dedi ben odasından çıkmadan önce.

"Tabii ki döneceğim," dedim. Söylediklerini tuhaf buldum ama onu, üç yıl boyunca bizden uzağa, Almanya'ya götüren uzun bir tren yolculuğu olmuştu. Belki de sürgününün kalıcı olduğunu düşünmüştü, fakat onu götüren tren bize geri de getirmişti. En azından evde ölecekti.

Ertesi gün erkenden yola çıktık. Hayatım boyunca trene yalnızca iki kez binmiştim, ikisi de okul gezileri için. Paris treni daha uzun, daha hızlıydı, ama ahşap oturakları yerel

1 (Fr.) İş seyahati. (ç. n.)

trenlerinkinden daha kirli ve daha aşınmıştı. "Yapman gereken, fazla konuşmadan insanları dikkatle izlemek," dedi Bay Devaux bana, birbirimize bakarak pencere kenarına yerleştiğimizde. "İnsanların taşradan gelen, dünya hakkında pek bir şey bilmeyen ama sezgilerinin bir kitap yazmaya yönlendirdiği genç bir kız görmelerini istiyoruz."

Pencereden tarlaları ve yolları, çan kulelerini, sebze bahçeli evleri, kanalların ve nehirlerin üzerindeki köprüleri seyrettim, hepsi de yeni günü bekliyordu. Bu köylerin herhangi birinde doğmuş olabilirdim. Yine kendim olurdum ama Fabienne'i tanımazdım. Bu düşünce sırtımda bir ürperti hissetmeme neden oldu, tıpkı önceki gece Jean'ın, altındaki kabartıların hareket etmediği ince gözkapaklarını izlerken hissettiğim gibi. Gözünü açacak olsa sersemce üstüne dikilmiş bakışlarımı görürdü, fakat gözlerini kapalı tuttu; kör bir adamın görebileceğinden fazla bir şey görmüyordu, sadece şekilsiz bir grilik. Jean olmak yahut Fabienne'siz bir dünyaya doğmak ne büyük bir dehşet olurdu.

"Agnès, ne dediğimi anladın mı?" diye sordu Bay Devaux.

"Sezgi nedir?" dedim. "Benim sezgim nedir?"

Omuz silkti Bay Devaux. "Bunun sorman gereken bir soru olduğu kanısında değilim," dedi. "Sezgileri güçlü bir kız ne zaman konuşması, ne zaman sessiz durması gerektiğini bilir."

"Sessiz duruyordum," dedim. "Siz beni rahat bırakmıyorsunuz."

"Sessiz durmuyordun. Ölüyü oynuyordun."

Keşke yüzüne karşı, tıpkı Fabienne'in yaptığı gibi gülebilseydim diye düşündüm. Fabienne'le beraber onunla geçirdiğimiz onca zaman ölüyü oynadığımı ancak şimdi mi fark etmişti? Bay Devaux beni pek önemsemezdi. Bunu görebiliyordum. Fabienne ve benimleyken, yalnızca Fabienne'le konuşurdu. Acaba kitabın kapağında benimki yerine Fabienne'in adını görmeyi mi tercih ederdi diye düşündüm, tıpkı onunla seyahat etmeyi tercih edeceği gibi. Yine de Fabienne'in planlarını gerçekleştirmeye mecburdu. Bu yüzden ona

acıdım. Ben Fabienne'in söylediği her şeyi yapardım ama biz böyleydik: Ben onu asla sorgulamazdım ve o da başka hiçbir kızın onun arkadaşlığına layık olmadığını düşünürdü. Felsefesi ve şiiriyle silahlanmış da olsa, Bay Devaux Fabienne'in yapmasını istediği şeyleri yapmaya hâlâ mecburdu. Bütün sebep de zayıf ve hayal gücünden yoksun bir adam olmasıydı.

Bay Devaux bir sigara aldı ve sigarayla koluma dokundu. "Konuşmaları büyük ölçüde bana bırakman gerektiğini söylememe gerek yok," dedi.

"Bir sigara alabilir miyim?"

"Elbette ki hayır."

Cevabının böyle olacağını bildiğimi ve hiç umurumda olmadığını göstermek için gülümsedim. Uzun zaman önce, Joline hâlâ hayattayken, Fabienne ve ben ondan bir sigara çalmıştık. Tadından nefret etmiştik.

"Öyle kal," dedi Bay Devaux. "Aynı şekilde tekrar gülümse."

Yüzüm dondu ve ardından sırıttım.

"Şimdi hakikaten bir geri zekâlı gibi görünüyorsun," dedi. "Daha önce gülümsediğin gibi gülümse. Havan olsun."

"Ne havası?"

"Gizem, tevazu, işve."

Neden söz ettiği hakkında hiçbir fikrim yoktu, o yüzden omuz silkip pencereden tarlalara bakmak için döndüm. Bay Devaux kaba ve gülünçtü ama bütün yetişkinler öyleydi ve onlarla başa çıkmakta hiç sıkıntı yaşamazdım. Fabienne ve ben durduk yere arkadaş değildik. Ancak sonraları, başka kızlarla tanıştıkça, yeğenlerimi tanıdıkça anladım ki Fabienne ve ben çocukların (aslında, erişkinlerin de) genelde sahip olma şansı bulamadıkları bir şeyi paylaşıyorduk. İkimiz de ebeveynlerimize karşı güçlü bir sevgi yahut güçlü bir güceniklik duymuyorduk. Ayrıca dünya ebeveynlerimizden pek farklı olmayan insanlardan oluşuyordu, dolayısıyla ikimiz de kimseye karşı ne güçlü bir sevgi ne de güçlü bir güceniklik duyuyorduk. Birbirimiz için vardık ve uzun bir zaman boyunca bu yeterliydi.

PARİS'TE İLKİN BAY DEVAUX'NUN ARKADAŞI Bay Perret'ye, sonra da beni götürdükleri çeşitli yayınevlerindeki adamlara gülümsedim. Annem, gül rengi ekose, yuvarlak yakalı ve kolları sık düğmeli en güzel elbisemi giymeme izin vermişti. Elbiseyi evlenmeden önce annem giymişti ve üstüme bol geliyordu.

Gittiğimiz yayınevlerindeki adamlardan biri bana uzun uzun baktı ve Bay Devaux'ya kitabı hakikaten kendi başıma mı yazdığımı sordu. Elbette ki öyle, dedim Bay Devaux cevap vermeden önce. Selamlaşmaları saymazsak, ilk kez konuşuyordum.

Adam, Bay Devaux ve Bay Perret'den bürosunda kalmalarını istedi ve beni başka bir odaya götürdü. "Şimdi," dedi önüme bir parça kâğıt ve bir kurşunkalem iterek. "Ben bir sigara içeceğim. Ben sigaramı içerken, siz de benim için bir paragraf yazacaksınız."

"Ne hakkında?" dedim.

"Ne hakkında yazmak isterseniz," dedi. "Hayır, gelin konusunu belirleyelim: Sigara içen bir adam."

Başarısız olmamın imkânsız olduğu bir sınavdı. Kibriti çakışını, güzelce tıraş edilmiş yüzünün titreşen küçücük ışıkta daha sıcak bir tona bürünüşünü izledim. Kalemi aldım ve yazmaya başlamadan önce fazla düşünmedim. Elyazısındaki kabiliyetim bana güven veren tek şeydi. Beni pek kâle almayan Bay Devaux bile, bir keresinde, benim gibi bir kızın öyle yazmasını kimsenin beklemediğini söylemişti.

Daha sonra, trenle eve dönerken, Bay Devaux odada adamla ne yaptığımı sorduğunda, adamla hikâyeleri nasıl uydurduğumu konuştuğumuzu ve ayrıca adamın düzgün Fransızca yazabildiğimden emin olmak istediğini söyledim. Raftaki bir kitaptan okuduklarını yazdığımı söyledim. Hayır, hangi kitap olduğunu hatırlamıyorum ama elyazımı beğendiğini söyledi, dedim. Bay Devaux bana inandı mı emin değildim ama onu kendime inandırmak yahut benden hoşlanmasını sağlamak benim sorumluluğum değildi.

O gün sigara içen adam için yazdığım ve daha sonra *Les Enfants Heureux*'nün sunuşunda yayımlanan yazı şuydu:

> Amerikalı Jonny ağlıyordu. Elleri başının arasındaydı ve dev dirseklerini dev dizlerine koymuştu. Orada, öylece, bir çocuk için daha kolay olabilecek bir şekilde otururken rahat olamazdı. Ona, neyin var diye sordum, ama bugün Fransızcamı anlamamaya karar vermiş gibi bir hali vardı. Ağlamasını durduramıyordu, ben de yere attığı ceketini aldım. Sağ cebinde bir paket sigara vardı. Daha önce cebinden çıkardığını görmüştüm. Cebinde bir paket de kibrit buldum ve kibriti çakıp bir sigara yaktım. Birkaç kez denemem gerekti, sonunda sigarayı ağzıma götürüp dumanını erkeklerin yaptığını gördüğüm şekilde içime çektim. Sigara yandı, fakat ağzımdaki kömürsü tadı sevmediğimden, birkaç kez tükürmek zorunda kaldım. Jonny başını kaldırmadı. Kolumu kolunun altından geçirdim ve sigarayı ağzına vermeye çalıştım. Sigarayı aldı ve bütün gücüyle uzağa fırlattı. Ne israf. Gidip sigarayı alıp söndürmeyi ve babama götürmeyi düşündüm ama ben daha harekete geçemeden Jonny elimden tutup öyle bir güçle kendine çekti ki adeta kucağına düştüm. Gözleri kanlıydı ve tanıştığımızdan beri ilk kez onu korkutucu buldum. Şansıma, Clarabelle hemen yanımızdaydı ve çığlık atmak üzere olduğumdan habersiz katır kutur bir şeyler yiyordu. Kendimi Jonny'den kurtarmaya çalıştım ve beni bırakma-

yınca, elini Clarabelle'in memesine yönlendirdim. Bak, bu daha iyi değil mi, dedim Jonny'ye. Yüzü buruştu ama eli arsızca Clarabelle'in memesini avuçladı. Elimi yavaşça çektim. Jonny gerçekte kötü değildi. Eğer daha büyük olsaydım, onunla evlenmeye aldırmayabilirdim.

İlk kez kendi sözcüklerimle bir şey yazışımdı bu. Gerçi onlara kendi sözcüklerim demek yanlış olur. Onlar Fabienne'indi. Doğrusunu söylemem gerekirse, bu yolculuktan önce bile, Fabienne hikâyelerini bana yazdırırken, kimi zaman bir sonraki cümlesinde ne söyleyeceğini hissederdim. Bazen de yatmadan önce, Fabienne'in sesini taklit eder, kendi kendime bazı uydurma şeyler anlatırdım. Annemin hâlâ bir umut beklediği gibi dua etmekten iyiydi.

"Kaç yaşındasınız?" diye sordu adam yazdıklarımı okuduktan sonra.

"On üç," dedim. "Temmuzda on dört olacağım."

Başını onaylar gibi sallayıp bir sigara daha yaktı. Okuduklarından hoşnut kaldığını görebiliyordum, çünkü bu kez sıkıntıdan değil, herhangi bir heyecan belirtisi göstermemek için sigara içiyordu.

"Hikâyeleri yazmaya nasıl karar verdiniz?" diye sordu.

"Bilmem," dedim. Gerçeğe yakındı söylediğim.

"Bu hikâyelerin bir kitap halinde basılmasına nasıl karar verdiniz?"

"Bay Devaux öyle olması gerektiğini düşündü," dedim. Ne o ne de Fabienne bana ne söylemem gerektiğini öğretmişti, fakat şaşırmış görünmem gerektiği zaman kimsenin yardımına ihtiyaç duymazdım. Belki bu da benim sezgisel becerimdi; dünya benim kavrayışımın ötesinde bir gizemmiş, kendimin de kavrayışıma meydan okuyan bu gizemin bir parçası olduğum gerçeğini itiraz etmeksizin kabullenmişim gibi, makul ve rahatlatıcı bir şekilde şaşırmış gibi yapmak.

ARDINDAN, HAYATIN HER ZAMANKİ gibi devam ettiği bir süre –iki yahut üç hafta– geçti. Jean ölüyordu, yavaşça olsa da. Joline, doğumdan sonra sadece bir gün ıstırap çekip ölmüştü. Bazen Jean'ın acılarını çabucak sona erdirsin diye tanrıya dua edesim geliyordu, fakat annem hâlâ iyileşsin diye dua ediyordu. Bense tanrının kararını çoktan verdiğini, ben bir şey söylemesem bile, sonunda benim tarafımı tutacağını biliyordum. Bu yüzden anneme acıyordum.

Ablalarımdan ikisi, Marcella ve Rosemary, o sıralar sık sık Jean'ı görmeye gelirdi. Jean'dan iki ve bir yaş küçüktüler, o yüzden ben daha doğmadan birbirlerini gayet iyi tanıyorlardı. Jean kalmalarına izin verir ve mecali olursa onlarla sohbet ederdi. Bazen onları güldüren şeyler söylediği bile olurdu. Annem kendisi Jean'ı asla böyle canlandıramasa bile, o günlerde daha umutlu görünürdü.

Şimdi anlıyorum ki Jean'ın dünyasından sürülmek, annemin kaderiydi. Bu kaderin acımasızlığı ve merhameti bir ve aynı şeydi: Jean annemi yenilginin küçük düşürücülüğünden esirgiyordu. Marcella da Rosemary de evliydi, her ikisinin de kendi çoluk çocuğu vardı, fakat Jean'ın annesi değildiler. Pek çok insanı bizim için yapamayacakları şeyler nedeniyle affederiz ama annelerimizi affedemeyiz; annelerimizi başkalarını koruduğumuzdan daha çok koruduğumuz da doğrudur. Bazen düşünüyorum da çocuk sahibi olamayışım belki daha bile iyidir: Saymaya kalksam onlar için yapamayacaklarım yapabileceklerimden çoktur ve hayatta çocuklarımın beyhu-

de korumasından yoksun yol almayı yeğlerim. İnsanlar anne olmanın daima bir kumar olduğunu çoğunlukla unutuyor; ben kumarbaz değilim.

Gisele, en büyük ablam, o yıllarda sık sık birkaç gün hasta yatardı, kronik bir rahatsızlığı vardı, gerçi kimse bana hastalığının ne olduğunu söylememişti. Ölüyor değildi yahut belki de ölmesi Jean'ınkinden daha uzun zaman alacaktı. Jean'ın hastalığı onu büsbütün yatalak etmeden evvel, annem Gisele'i ziyaret ederdi, fakat bir süredir bunu yapmamıştı. Acaba hem Jean hem Gisele için dua ediyor mudur diye merak ediyordum. Tanrıdan iki çocuğunu da bağışlamasını istemekle fazla açgözlülük ettiğini mi düşünürdü? Birini öbürüne feda eder miydi? Ben adil bir tanrı olsaydım, Jean'ı alırdım; Gisele'in beş çocuğu vardı ve hepsi annelerine ihtiyaç duyuyordu.

Günler uzuyordu. Fabienne'in iki abisi, akşamları barda babalarına katılmaya başlamıştı. Önceleri bana da tıpkı Fabienne'e davrandıkları gibi davranmış abileri, şimdi bana biraz saygı göstermeye başlamıştı ve kimi zaman gerçek yetişkinlerin yapacağı gibi tatsız bir şaka yahut birtakım banal yorumlar yaparak benimle konuşmaya pek hevesli görünüyorlardı, fakat Fabienne ilgilerinin yolunu kesmekte ustaydı. Oğlanlara göre iyiydiler, fakat insanlar iyi ya da kötü olabilirdi ve bunun her iki durumda da Fabienne ve benimle bir ilgisi yoktu.

Yeni bir kitaba başlamıştık, bu seferki bir köy postanesi müdürü hakkındaydı. İlkin Bay Devaux'ya göstermedik. Sonuçta, yazdığımız onun hikâyesi değildi. Bizim kitabımızdaki adam daha genç, daha yakışıklı biriydi ve kız kardeşinin en yakın arkadaşına deli gibi âşıktı. Hem kız kardeşi hem de en yakın arkadaşı bu gelişme karşısında heyecanlıydılar ve onu cesaretlendirecek planlar yapıyor, ardından da ona acı çektirecek entrikalar çeviriyorlardı. Bazen Fabienne hikâyeyi yazdırırken, üçüne de gülmekten kendimi alamıyordum. Ne aptal kızlardı bunlar; ne aptal bir adamdı o öyle.

Akşamları düzenli olarak Bay Devaux'nun evine gidiyorduk. Evine daha iyi ışık veren birkaç ampul takmıştı ve dolaplarında Fabienne ve benim evimde bulunabilecek yiyeceklerden daha güzelleri vardı. Fakat bizim için yiyecek ikincil bir meseleydi. Biz oraya, Fabienne'in söylediği gibi, onun dengi kimseler olarak gidiyorduk. Misafirperverlik göstermek göreviydi; yiyeceklerini sadece bu görevini takdir etmek için yiyorduk.

Bay Devaux ziyaretlerimizi hoşnutlukla kabul ediyordu. Nasıl etmesindi ki? Akşamları, şiir yazıp onları, hakaretlerine gösterdiklerinden farksız bir ilgiyle karşılayan güvercinlerine okumaktan başka yapacak pek bir şeyi olmazdı. Fabienne ona öğrencilik günleri, bulunduğu şehirler ve kasabalar hakkında sorular sorardı. Tiyatrolar, müzikholler ve sinemalar. Restoranlar ve danslar. Arkadaşları. İnsanların eğlenmek için neler yaptıkları. Nasıl evlendikleri, evlilikleri dışında ne tür ilişkiler kurdukları, çiftler ve arkadaşlar arasında ne tür beklenmedik durumlar yaşandığı. Bize hayatı boyunca gördüklerini anlatırdı, ayrıca kitaplarından okuduklarını da.

Fabienne'in bana her şeyi anlattırabileceğini hep biliyordum, fakat bunun sebebi benim ondan sır saklamayı asla istemeyişimdi. Ancak şimdi görüyordum ki aynı şeyi Bay Devaux'ya da yapabiliyordu. Bay Devaux'ya anlatması için ısrarcı olmaz, yalvarmazdı. İsterdi ve o da Fabienne'e istediğini verirdi. Bana ve Bay Devaux'ya muamelesindeki tek fark, onun yüzüne karşı sık sık geri zekâlı dememesiydi. Belki de onlar eşitti ve ben de onlar her neyse onun yarısıydım. Bu düşünce beni, doğru olmadığına kendimi ikna etmenin bir yolunu buluncaya dek, birkaç gün rahatsız etti. Bay Devaux hayat hakkında benim bildiğimden fazlasını biliyor olabilirdi, fakat o Fabienne'in gerçek dostu olmanın sırrını bilmiyordu: Gölgede kıpırtısız durmayı, Fabienne'in etrafındaki hava kadar boş olmayı ve her yerde onunla birlikte olmayı. Bay Devaux kendisinin Fabienne'den üstün olduğunu kanıtlamaya daima hevesliydi. Günlerinin sayılı olduğunu görebiliyordum.

Bay Devaux Paris yakınlarında büyümüş ve gençliğinde o şehirde vakit geçirmişti. Bizim köyümüze nasıl olup da geldiğini ve karısıyla nasıl evlendiğini açıklamadı. Bazen bir parkı ya da arkadaşlarıyla birlikte balık tuttukları bir nehri anlatırken, gözlerini kapatırdı. Bazen atlası açar, bize bir gölü yahut kasabayı gösterirdi. Bir keresinde, küçük bir şaheser dediği bir oyunu anlatırken orta yerinde durdu, bize baktı ve yüksek sesle, acaba onu sıkıcı buluyor muyuz diye merak ettiğini söyledi. Fabienne, bizim kim olduğumuzu sanıyorsunuz, dedi – ölümüne sıkılmaya gönüllü geri zekâlılar mı?

Ben, Bay Devaux'nun monologlarını can sıkıcı buluyordum ve daha sonra Fabienne'e adamın neyini ilginç bulduğunu sordum. "İlginç bulduğum kendisi değil, bildikleri," dedi.

"Neden?" diye sordum.

"Başka insanların nasıl yaşadığını bilmek istiyoruz."

"Bunu neden bilmek istiyoruz?"

"Senin ve benim yeterince tecrübemiz yok," dedi.

"Ne için yeterince tecrübe?"

"Kitaplarımızı yazmak için, kazkafa."

Fabienne'in kitap yazma oyunumuza ilgisini yitirmesini ve böylece Bay Devaux'ya yaptığımız ziyaretlerin son bulmasını dört gözle bekliyordum. Bitmek bilmez saçma sapan konuşmalarımızı yahut hiç kıpırdamadan ya da konuşmadan mezarlıkta uzandığımız günleri özlüyordum.

BİR GÜN ÖĞLEDEN SONRA, Paris'te tanıştığımız Bay Chastain adında biri, bizi yayıncılara götüren Bay Perret'yle birlikte çıkageldi. Adam bizim eve gelmeden önce postaneye uğramış, yanında Bay Devaux ile gelmişti. Annem bahçedeydi, babamsa ağılın gevşemiş tahtalarından birini çiviliyordu. Ziyaretçiler geldiğinde, ben okul üniformamı çıkarmış, üstüme düşen işleri yapmak üzere –tavşanların bölmesini ve tavuk kümesini temizlemek– tulumumu giyiyordum. Haziran'da, yağmur sonrası, gökyüzünün apaçık olduğu, pırıl pırıl bir gündü. Üç adamın şapkaları altında sert görünen yüzleriyle önümde yarım çember şeklinde durduğu, arkalarında açık gökyüzünün maviden ziyade beyaza çaldığı o güne kadar gökyüzüne hiç dikkat etmemiştim. O günden bu yana, hayatım boyunca, ne zaman önemli bir şey olsa gökyüzüne özellikle dikkat ettim. Size yakın insanlar bir an sonra yok olabilir, oysa gökyüzü daima oradadır, başınızın üzerinde bir çatı olsun olmasın.

Terli ellerimi ceplerime soktum. Parisliler buraya onları kandırdığımı söylemeye geldiler, diye düşündüm. Bay Devaux'ya güvenilmeyeceğini hep biliyordum.

"Beni hatırlıyor musun?" diye sordu Bay Chastain, sanki beş yaşındaymışım gibi.

Evet, dedim. Sigara içerken bana yazı yazmamı söyleyen adamdı.

"Bay Chastain buraya annen ve babanla bir şey konuşmaya gelmiş," dedi Bay Devaux. "Kitabını yayımlamak istiyor."

Bay Chastain elimi sıkmak üzere elini uzattı. Elimi kavramasına izin vermeden önce avuçlarımı tulumumun yanlarına sürerek kuruladım. Fabienne nerelerdeydi? O bana ihtiyaç duyduğunda ben hep yanındaydım, ama şimdi, tam da ben ona kesin olarak ihtiyaç duyarken, ortalarda görünmüyordu. Parisli yayıncılar kitabımızla ilgilenecek olursa ne yapacağımızı kararlaştırmamıştık.

Bay Devaux bana anlamlı bir bakış attı, fakat ne demek istediğini anlayamadım.

"Agnès, heyecanlı olabilirsin ama görgü kurallarını unutma," dedi Bay Devaux.

Ben de Bay Chastain'e teşekkür ettim ve gidip ailemi çağırayım dedim.

"Kızınız son derece şaşırtıcı bir kitap yazdı," dedi Bay Chastain, annemle babama, bütün yetişkinler eve girip oturunca. Ben, herhangi bir terslik çıkarsa derhal fırlayacak şekilde kapının yanında dikiliyordum. "Kitabı yayımlamak istiyoruz ve basınla görüşmesi için Eylülde Agnès'i Paris'e davet etmek istiyoruz."

Annemle babamın gözlerinde, rahatsızlıklarına rağmen nazik olma çabası gördüm. Çiftlikte böyle iyi giyimli ziyaretçimiz hiç olmazdı ve annemle babam da, tanıdığım insanların çoğu gibi, şehirlilere güvenmezdi. Babam annemle bakıştı ve bana davet hakkında ne düşündüğümü sordu.

Annemle babam bana asla zalimlik etmediler. Belki de herhangi bir duyguyu fazla kuvvetli hissedemeyecek kadar yorgun düşmüşlerdi. Benim için elbette en iyisini isterlerdi ama bunu çocuklarının her biri için istemişlerdi. Kimse sizi çocuklarınız için bir şey istemekten alıkoyamazdı ama çoğu zaman istediklerinize kavuşamazdınız. Bazı insanların bunu layıkıyla anlaması için ebeveyn olması gerekir. Ben öyle değilim. Ben bunu anne babamı izleyerek öğrendim.

Paris'e seve seve gideceğimi söyledim ve görünüşe bakılırsa annemle babamın diyecek pek bir şeyleri kalmadı. Annem hâlâ yolunması gereken otları düşünüyor olmalıydı. Adam-

lar daha kalacak olsa, o bahçedeki işi bitirirken benim yemek yapmamı isteyebilirdi. Babam, Bay Chastain'in seyahat hazırlıklarına girişmesine bir itirazlarının olmadığını ve Bay Devaux da bana yardım edeceğini ve geleceğimle ilgili her konuyu ebeveynimle kesinlikle tartışacağını söyledi. Annem ve babam Bay Devaux'ya teşekkür ettiler. Belki de beni Fabienne'den farklı kılacak her şeyi hoşnutlukla karşılayacaklardı. Ondan hoşlanmıyorlardı. Onun nezaketsiz ve yaramaz olduğunu düşünüyorlardı. "Gaston, Fabienne'in nasıl da serseri gibi dolaşmasına izin veriyor," –bir keresinde annemin babama, Fabienne'in babası hakkında böyle dediğini duymuştum– "çok geçmeden o da yeni bir Joline olacak." Babam da ona katılmış ve Joline hayatta olsa, şimdi ortalıkta serseri gibi dolaşan bir sürü piçi olurdu, demişti. Joline'in adı geçince, annem bir dua mırıldanmıştı.

Bay Chastain yazın ne yapacağımı sordu. İlkin tereddüt ettim ama bir kitap daha yazdığımı söyledim. Sorgulayan bir bakışla Bay Devaux'ya döndü. Yeni kitabımız hakkında hiçbir şey bilmeyen Bay Devaux'nun hemen oracıkta zekice bir şey bulup söylemek zorunda olması karşısında hem heyecanlandım hem de eğlendim. Bay Chastain'e bunu daha önce kendisine bildirmediğini, çünkü Bay Chastain'in haberi benden duymasını istediğini söyledi.

"EYLÜL MÜ DEDİLER? Mükemmel. Yazın bitirebiliriz. Paris'e gittiğinde de yeni kitapla ilgili birkaç şey çıtlatabilirsin," dedi Fabienne, o akşamın ilerleyen saatlerinde kendisine Parisli'nin ziyaretinden söz ettiğimde. Ziyaret ve basınla görüşmeme dair hazırlıkları pek umursamıyor gibiydi. Uygun uzunlukta bir çubuk kesip onu yumuşak hareketlerle döndürerek söğüt dalından düdük yapmaya çalışıyordu. Bu işte iyiydi. Benim ellerim beceriksizdi; çubuğu ya kırıyordum ya da körpe dal yeşil kabuktan düzgünce ayrılamadan sabrım tükeniyordu.

"Kitabın üzerinde kendi adının olmasını neden istemiyorsun?" diye sordum. "Bay Chastain'e hikâyeleri birlikte yazdığımızı söyleyebiliriz. Çok geç değil."

"Bir kitabın üzerinde tek bir isim olmalıdır," dedi Fabienne.

"Neden iki olmasın?"

Fabienne cevap vermedi. En sonunda cevap veremediği bir soru mu sormuştum? "Neden sadece senin ismin değil o zaman?" diye sordum.

"Hikâyeleri sen yazdın," dedi.

"Onları uyduran sensin."

"Yazar olmakla ilgilenmiyorum."

"Nedenmiş o?"

"Olduğum kişi olmaktan memnunum."

Bu kesinlikle doğru olamaz, diye düşündüm; öte yandan, Fabienne başka kim olabilirdi? Okuldaki kızlar ilginç değildi: Bir kızın giysilerini çıkarıp ötekine giydirin, bir kızın anne

babasını ötekilerle değiştirin, gerçekte ne fark ederdi? Benim dışımdaki bütün kızlar, aynı şeyleri istiyordu: Utanç verici soket çoraplarının içinde bacakları çıplak ve çocuksu görünmesin diye bir çift külotlu çorap; şarkı sözlerini yazmak için defterlerin en güzeli; hayallerin, aşkların ve kalplerin o mide bulandırıcı tatlı sözleri; öğretmenler tarafından övülmek ama daha önemlisi birbirleri tarafından beğenilmek ve kıskanılmak; doğru oğlanların ilgisini çekmek. Fabienne hayatımda olmasa, ben de onlardan biri olabilirdim. Bir diğerinin tıpkısı, onunla değiştirilebilir hayat yaşamak, başkalarınınkinin tıpkısı, onlarla değiştirilebilir heyecanlar yaşamak ne büyük trajedi olurdu.

"Suratından düşen bin parça," dedi Fabienne. "Sorun nedir?"

"Adının kitabın üzerinde olmasını istememenin çok yazık olduğunu düşünüyorum."

"Eğer isteseydim çok yazık olurdu," dedi Fabienne. "Bunu anlayamıyor musun?"

"Hayır."

"Offf, ne ahmaksın. Diyelim ki yazar olmak istedim. Kitabın üzerine adımı yazdırırdım. İnsanlara kafamda daha birçok kitap olduğunu söyleyebilirdim. Peki, bu seni ne duruma düşürdü?"

"Ne demek istiyorsun?"

"Ben bunu iki kişilik bir oyun haline getiriyorum. Sen diyorsun ki bir kişi –ben, Fabienne– bu oyunu tek başına oynayabilir. O zaman sen ne yapacaksın?"

"Hâlâ senin için hikâyeleri yazıya geçirebilirim," dedim.

"Gerçekten anlamıyorsun, değil mi?" dedi Fabienne. "Her şey kafanın içindeyken, onları yazıya geçirmek ne kadar zor olabilir ki? Ben bunu kendim de yapabilirdim. Peki sonra?"

Tereddüt ettim. "Senin yazar olmanı izleyebilir ve senin için mutlu olurdum."

"Hayır, üzülürdün," dedi Fabienne.

"Üzülür müydüm?"

"Evet," dedi Fabienne. "Çünkü o zaman bu oyunda hiç rolün olmazdı. Kitapların seninle bir ilgisi olmazdı. Bana olanların da seninle hiçbir ilgisi olmazdı. Anlamıyor musun?"

Şimdi anlıyordum. Kaybetmek zorunda kalacaklarımı görmediğim, Fabienne'in benim neler hissettiğimi önemsediğini anlamadığım için, gerçekten geri zekâlıydım.

"Şimdi anlıyorsun, kitapları ben yazacağım ve üzerlerinde senin adın olacak. İkimiz de eşit oranda gerekliyiz. Yapmamız gereken senin inandırıcı görünmeni sağlamak," dedi Fabienne. "İnsanlar seni neden inandırıcı bulmasın, anlamıyorum."

"Hangi açıdan inandırıcı?" diye sordum. Bay Chastain'in sigarasını tüttürüp boş bir sayfayla başa çıkmamı bekleyişi geldi aklıma. Bu tür başka sınamalar da olacak mıydı? Bay Chastain için yazdığım sayfadan Fabienne'e bahsetmemiştim.

Fabienne iç geçirdi. "Her şeyi sana açıklayayım diye bana ihtiyaç duymayı ne zaman bırakacaksın?"

"Paris'e gittiğimde," diye cevapladım.

Fabienne eğlenen bir ifadeyle süzdü beni. Ona sürekli sorular sorardım ve o da ruh haline bağlı olarak sorularımı cevaplar yahut duymazdan gelirdi ama bana soru sorarken asla cevap beklemezdi. Söğüt dalını son, yumuşak bir hareketle döndürdü – düdük mükemmel bir şekilde yapılmıştı. Avcuma koydu. "Al bakalım, Paris'i büyülemen için."

Denemek için ağzıma götürmek istedim ama Fabienne beni durdurdu. "Kıpırdama. Hazır olduğundan emin olsam iyi olacak." Yüzümü iki eliyle tuttu ve farklı açılardan baktı. Gözlerimle yüzünü takip etmemeye gayret ettim. Acaba beni öpecek mi diye meraka kapıldım. Daha küçükken dillerimizi dışarı çıkarır ve dayanabildiğimiz kadar uzun birbirine dokundurur, sonra da deli gibi gülme krizine girerdik. Ama bunlar Fabienne'in annesi ölmeden önceydi. Annesinin ölümünden sonra, Fabienne ve ben en aptalca ve çılgınca oyun-

larımızdan bazılarını oynamaya son vermiştik ve Fabienne bir daha hiç eskiden güldüğümüz gibi gülmemişti.

"Görüyor musun..." dedi Fabienne, yüzümü bırakmadan. "Ama tabii ki benim gördüğümü göremezsin. Yüzün mükemmel."

"Öyle mi?"

"Evet, seni bir dâhi ya da bir ahmak gibi gösterebilir ve insanlar çoğu zaman hangisinin hangisi olduğunu ayırt edemez. Bunu başkalarının söylemesine ihtiyaç duyarlar ve sen Paris'e gittiğinde, biri senin dâhi olduğunu söyleyecek. Sen bu yüzle doğdun. Ayrıca gereken mükemmel ifadeyi takınmakta çok iyisin."

"Ne tür bir ifade?"

"İnsanlar seni ilk gördüklerinde, ne düşündüğünü bildiklerini sanıyor. Sonra bir daha bakıyor ve acaba bildikleri bir şey var mı diye meraka kapılıyorlar," dedi Fabienne. "Abilerimin sana öyle baktığını gördüm. Hatta Bay Devaux'nun bile."

Gülümsedim. Fabienne yanaklarımı sıktı. "Sırıtmayı bırak," dedi. "Nedir o kadar komik olan?"

"Çoğu zaman ne düşündüğümü ben bile bilmiyorum," dedim.

"Fakat ben biliyorum. Senin ne düşündüğünü daima bilirim."

Keşke bu doğru olsa diye düşündüm.

"Görüyorsun ya, bende senin yüzün yok ve o kadar başarıyla takındığın o ifadeyi de taklit edemem," dedi. "İnsanlar benim yüzümü güzel bulmuyor."

Fabienne'in ince uzun bir başı ve sivri bir çenesi vardı. Benim yüzüm daha yuvarlakçaydı ve gözlerim onunkiler gibi patlak değildi. Onun saçları saman rengi, seyrek ve kuruydu; benimki koyu renkli ve yumuşak. Fabienne ile görünüşümüzü güzelleştirmek için neler yapabileceğimizi hiç merak etmemiştim. Onun umurunda değildi, dolayısıyla ben de umursamamıştım.

"Benim yüzüm güzel mi?" diye sordum.

"Müthiş hem de," dedi. "Ayrıca sende bir şeyi gerçekleştirecek sabır var. Benim bakmam gereken çok fazla hayvanım var. Aklımda çok fazla hikâye var. Çok az zamanım ve sabrım var."

Bu doğruydu. Fabienne'in günleri bir fırtınayı atlatıp ötekine dalarak geçiyordu. Onunla kıyasladığımda, kendimi ne kurumla fazla yüksekte ne de ağır bir yükle fazla alçakta duran, gün boyu gökyüzüne asılı, aylak bir bulut gibi hissediyordum.

"Paris'e gittiğinde, insanların senden ne istediğini anlamaya çalış ve onlara tam olarak o kadarını ver, ne fazlasını ne eksiğini," dedi Fabienne. "Bunu nasıl yapacağını biliyor musun? Neyse, seni hazırlamak için önümde koca bir yaz var."

Şaşırmıştım. Fabienne bunun zaten en iyi yaptığım şey olduğunu bilmiyor muydu? Fabienne'e istediğini vermiştim: *Onun* Agnès'ini. Bu Agnès'i başkalarına vermiyor, fakat benden istediklerini yerine getirmek için elimden geleni yapıyordum. Okulda sessiz ve çalışkandım ama hiçbir öğretmenimin en sevdiği öğrencisi değildim; köydeki yetişkinlere karşı mütevazıydım; annemle babama karşı itaatkârdım. Tek kusurum Fabienne'in arkadaşı olmaktı ama annemle babam bunu da ben okulda ilerledikçe birbirimizden kopacağımızı umarak kabullenmişti.

BAZEN İNSANLARIN FİLANCANIN iyi yaşadığını, falancanın sıkıcı bir hayatı olduğunu söylediğini duyarsınız. Bunu söylerken kilit noktayı unutuyorlar. Her türlü deneyim deneyimdir, her hayat bir hayattır. Manastırda geçen bir gün, savaş alanında geçen bir gün kadar dramatik ve ölümcül olabilir.

Kimi insanlar sadece hayatta peşinde oldukları şeyleri hesaba katar: ün, zenginlik, macera, mutluluk. Kendileri ve başkaları için mümkün kıldıklarıyla, kendileri ve başkaları için imkânsız kıldıklarını. Bana göre olup biten her şey hayattır. Çorbaya düşüp ölen bir sinek, sadece tanış olduğunuz birinden gelen evlilik teklifi kadar tuhaf ve gülünçtür – her ikisi de başıma geldi, her ikisinde de dahlim yoktu.

Pasif biri miyim? Amerikalıların birine kolayca pasif diyebildikleri ve bunun asla bir iltifat olarak söylenmediği dikkatimi çekmiştir. Kocamın ailesinden bazı kişiler, benim pasif olduğumu düşünüyor. Fransız bir kadının nasıl olması gerektiği yönündeki düşüncelerine uymuyorum. Görebildiğim kadarıyla bu yargılarını özgürce dağıtanlar, herhangi bir dışsal hareketi kararlılığın, kişisel gücün ve erdemin bir işareti olarak gören kimseler. Ama benim tavuklarım, o küçük beyinleriyle, etrafta dolaşmaktan, bir şeyleri gagalamaktan, gıdaklamaktan, eşelenmekten asla yorulmuyor gibiler. Kazlar çok daha sakin. En küçük bir telaş kanat çırpmalarına yol açmaz ve gölette yüzerken öyle uzun süre kıpırtısız dururlar ki kalan ömürlerini, suyla ilgili düşlere dalmış olarak

geçirmeye aldırmayacaklarını bilirsiniz. Buna rağmen kazlara asla pasif denmez.

Sürekli deneyim peşinde olan iki insan birbirleriyle nadiren yetinir.

İşte bu yüzden, Fabienne ve ben birbirimize uygunduk. Mükemmel bir çifttik; birimiz ötekinin deneyimleyebilmesi için sürekli arayış içindeydi.

1953 yazı hayatımın en güzel zamanıydı. Fabienne bana katılır mıydı bilmem. Ona sormak için artık çok geç. Gerçi hayaleti yanı başımda olsaydı bile onu sorgulamaktan ne elde edebilirdim? Mutlu – Fabienne'in hayaleti şöyle derdi: Sen daha da mı ahmaklaştın Agnès? Mutlu günler, mutsuz günler: Bunların hepsi yalnızca gündür, biri ötekinden daha uzun değildir.

Ben de hayalete bir zamanlar mutluluk büyütmeyi düşündüğümüzü hatırlatırdım. Senin mutluluğun ve benim mutluluğum, iki hasat, hatırlıyor musun?

Hayalet, bunu bir çocuk oyunu sayıp önemsemeyebilirdi. Mutluluk nedir, diye sorabilirdi bana.

Mutluluk, derdim ben de Fabienne'e, insanın her gününü, dört gözle yarını, gelecek ayı, gelecek yılı beklemeden ve her gününü dün olmasına engel olmaya çalışarak durdurmaya uğraşmadan geçirmesidir.

Bu türden mutluluğu hiç yaşadın mı, diye sorardı Fabienne'in hayaleti.

Evet, derdim ben de.

İşte böyle hissetmiştim 1953 yazında. Önceki yazlar yaptığımız gibi, Fabienne ve ben günlerimizi birlikte geçiriyorduk, gerçi zamanın yarısında pek bir şey konuşmadan mezarlıkta ya da bir ağacın altında öylece uzanıyorduk. Konuştuğumuz zaman, kitabımız hakkında konuşuyorduk: Köyün postacısı ve hayatını çekilmez hale getirecek olan iki arkadaş. Canımız istediğinde Bay Devaux'yu ziyaret ediyorduk ama birlikte geçirdiğimiz günler açısından Bay Devaux'nun önemi, göletin yüzeyinde sürüklenen bir ağaç dalından fazla değildi.

Yalnızca demiryolu işçileri greve gittiğinde kaygılanmıştım. "Ya ben sonbaharda Paris'e gideceğim zaman trenler hâlâ çalışmıyor olursa?" diye sormuştum Fabienne'e.

"Daha haftalar var. O kadar uzak bir geleceği ne demeye şimdiden düşünüyorsun ki?"

"İyi ama kitap yazmak, bu bütünüyle gelecekle ilgili bir şey değil mi?" diye sordum.

"Bütünüyle gelecekle ilgili mi?" dedi Fabienne. "Saçmalama."

Onunla tartışmadım ama radyodan genel grevle ilgili haberleri gizlice dinliyordum. Grev sona erince, rahatladım.

Genel grev boyunca, Bay Devaux postaneye gitmedi, bunun yerine ona göstereceğimiz kitapla ilgili başımızın etini yedi durdu. En nihayet ilk yarıyı okuduğunda, onunla dalga geçtiğimizi mi düşündü, anlayamadık. Fazla bir şey söylemedi, fakat ikimizin de gelişme kaydettiğini ve kitabı Eylüle kadar bitirebileceğimizi düşündüğünü söyledi.

EYLÜL'DE PARİS'E YALNIZ GİTTİM, çünkü Bay Chastain, Bay Devaux'nun bu sefer bana eşlik etmemesini istemişti.

Paris'te kimsenin Fabienne'den haberi yoktu, fakat basındaki herkese Bay Devaux'dan bahsedilmişti. Bana, Bay Devaux'nun özel eğitimi altında yazmayı nasıl öğrendiğimi, onun benim dünyayı anlama biçimimi nasıl şekillendirdiğini, daha başka kitaplar yazmayı planlayıp planlamadığımı ve bir yazar olarak gelecekte yapacağım işlerde de onun rehberliğine ihtiyaç duyup duymayacağımı sordular. Hepsi de kitabı biliyor gibiydi, hatta benden bile daha iyi.

Kitabınızdaki gibi idam edilen Amerikalı bir zenci tanıyor muydunuz, diye sordu biri. Yeni doğmuş bebeğini boğup domuz yemliğine atan bir genç kadın tanıyor muydunuz, bilmek istiyordu bir başkası. Siz kendiniz de bir domuz çobanı mısınız? Deli bir adamın bir inekle seks yapmasını hiç izlediniz mi? Ya da çocuklarına başsız bir tavuğun nasıl dans ettiğini göstermek için tavuğun kafasını kesen bir başka deli adamı? Çocuklar ölmeden önce onlara bütün dünya hikâyelerini bilsin diye bir kitap yazacağınıza dair söz verdiniz mi gerçekten? Adlarını değiştirdiniz mi? Bay Devaux sizi nasıl keşfetti? Siz mi onun yardımına başvurdunuz, yoksa o mu sizi yazdıklarınızı kendisine göstermeniz için ikna etti?

Soruları, basının daha sonra *équilibre et confiance*[2] diye tarif ettiği bir üslupla yanıtladım. Ben, Agnès? Benim ne öz-

2 (Fr.) Denge ve özgüven. (ç. n.)

güvenim vardı ki? Fakat kendimi bir çocuk yazar olarak en iyi nasıl sunacağımı bulmakta şansım yaver gitti: Yarı Fabienne yarı Agnès olan bir kişi hayal ediyordum ve o kişiliğe bürünmekte hiçbir güçlük çekmiyordum. Eğitimsel yetersizliğini doğru sezgilerle telafi eden gizemli bir kız – basının görmeye ihtiyaç duyduğu şey buydu.

Bay Chastain'in yüzündeki memnuniyeti görebiliyordum. Çok da kötü olmadığımı hissediyordum, gerçi gazeteciler lafı, bana söylediklerine göre, hikâyelerimin alametifarikası olan maraziliğe getirip duruyorlardı. Nasıl oluyor da bu odada gördüğümüz bu cana yakın kız, çoğu erişkinin başını çevirip bakamadığı korkunç sahnelere kendini kaptırıyor, biri bunun cevabını bilmek istiyordu. Taşrada güzel manzaralar da olmalı, öyle değil mi? Neden onları yazmakla ilgilenmiyorsunuz? Hikâyelerin ne kadarı kendi hayatınızdan geliyor, ne kadarını uydurdunuz? Korkunç hikâyeler anlatmak size zevk veriyor mu? Anne babanız yazdıklarınızı okudu mu? Ya öğretmenleriniz? Okul arkadaşlarınızla aranız nasıl? Sizin bir kitap yazdığınızı biliyorlar mıydı? Kitabınızdaki hikâyeleri tanıdık mı yoksa son derece garip mi buldular?

Bu yolculukta, cümlelerimi konuşmadan önce kurmam, sonra yeniden kurmam gerekiyormuşçasına yavaş konuşmayı öğrendim. Bir ahmak gibi görünmüş olabilirim ama bu gezide taşralı basit bir kızın başka bir şeye dönüşebileceğini de öğrendim. Bir gazeteci, cümlelerimin arasındaki suskunlukları, *kendisiyle gizli hasbıhal içinde bir kız*, diye nitelendirmişti. Bir çocuk yazar rolü için seçmelere katılsaydım, başarısız olurdum, fakat bu bir seçme değildi. Hayatın iyi tarafı, çoğu zaman kendiniz –bu olay özelinde, tek kişi haline gelmiş Fabienne ve ben– olmak için seçmelere katılmanızın gerekmemesidir. Basın sırrına erilmez bir yanım olduğunu düşündüyse, bunun sebebi tek bir kızdan oluşmadığımı asla bilmeyişleriydi. Tek yaptığım, gerektiği hallerde bir doz hoşluk ve tatlılık katarak bu gizemi yabancılara göstermekti.

Bir adam, Paris'te tanışmaktan memnuniyet duyacağım bir yazar var mı diye sordu. Bay Chastain'in dinleyenleri etkileyecek güzel bir cevap vermemi istediğini görebiliyordum. Ben derhal bir şey söylemeyince, araya girdi ve dedi ki, elbette bana rehberlik edecek yazarlarla buluşmalar ayarlayacaktı ve basın da bu buluşmaları belgelemek için davet edilecekti. Soruyu soran adam başıyla onayladı ve sonra bana dönerek fikrimi öğrenmekte ısrar etti. Muhakkak ki Paris'te birçok yazar vardı. Maalesef isimleri yollarını bulup dilimin ucuna gelemiyordu. "Başka yazarlarla tanışmak istiyor muyum? Tabii ki, evet!" dedim. "İneklerimiz ve keçilerimizin yeni gelenlere karşı pek dostça davranmadığı olur fakat başka tavşanlar ziyarete gelirse tavşanlarımız genellikle pek meraklı davranır."

Adamlar hep birlikte güldüler. "Demek istediğin," dedi ısrarcı gazeteci, "bazı yazarlar inekler ve keçiler, bazıları da tavşanlar gibidir mi?"

"Tam aksine," diye bağırdım. "Bence tavşanlar yazarlara benziyor. Onlar meraklı ve zararsız hayvanlardır."

Adamlar daha çok güldü. "Küçükhanım, yazarlar hakkında daha çok şey öğrenene kadar bekleyin," dedi bir gazeteci.

Bir an için bu çuvalladığım anlamına mı geliyor karar veremedim ama Bay Chastain bana bakıp onaylarcasına başını salladı.

PARİS'TE İNSANLAR FANTASTİK VE DEHŞETLİ taşrayı onlara biraz olsun gösterdiğime karar verdiler. Daha sonra, Londra'da, benzer bir başka grup insan, onlara Amerikan işgali altındaki akla hayale sığmayacak kadar çılgın ve iğrenç Fransa'yı biraz olsun gösterdiğime karar verecekti. Benim gibi masum, cahil bir kızın dünyayı çılgın ve iğrenç bir yer yapamayacağı yargısına varmış olmalıydılar. O dünya zaten çılgın ve iğrenç olmalıydı ve kızın bütün yaptığı kendi sözcükleriyle gerçeği söylemekti. Hiç çekinmeden, diyorlardı. Benim gibi bir kızın, uygarlık hakkında bunu yapmaktan çekinmeyecek kadar az bilgisi olduğunu düşünmüş olmalılar. Büsbütün hatalı da değildiler. O zamanlar benim yaşımdaki bazı kızların bir örümceğin ya da karakurbağasının görüntüsü karşısında, boğazlanmak üzere olan domuzlar gibi çığlıklar atacağını bilmiyordum, örneğin.

Onlara benim –hayır, benim değil, Fabienne ve benim– sunduğum dünyaya gelince: Gerçek miydi? Ne kadarı gerçekti? Bir dünyayı cetvel yahut tartıyla ölçüp, gerçek olmaktan iki santim yahut iki kilo eksik olduğu sonucuna varamayız. Bütün dünyalar, uydurulmuş olsun olmasın, eşit oranda gerçektir. Ve dolayısıyla eşit oranda gerçekdışıdır. Annemle babama Paris'te basına fotoğraf çekimi için poz verdiğimi söylesem, bana kimsenin inanmayacağı hikâyeler uydurduğumu söylerlerdi. Paris onlar için gerçek değildi. Benim şöhretim de öyle.

Fabienne ve birlikte yarattığımız o dünya: Bizim saçmalıklarımız kadar gerçekti.

BASINLA YAPTIĞIMIZ GÖRÜŞMEDEN SONRA, Bay Chastain asistanlardan birine, Bayan Boverat'a, beni dışarı çıkarmasını ve bana yeni bir kıyafet almasını söyledi. Paris'e ilk ziyaretimde giydiğim gül rengi ekose elbiseyi giyiyordum.

Aşırı bir şey olmasın, dedi Bay Chastain. Bayan Boverat, benim için bir kuaför randevusu da ayarlamasını isteyip istemediğini sordu. İkisi beni dikkatle süzdü, yüzümün karıncalandığını hissettim. Birkaç yıl önce, Fabienne'le birbirimizin yüzünü ve boynunu parmaklarımızla değil de hafifçe üfleyerek gıdıkladığımız, bayıldığımız bir oyun icat etmiştik. Fabienne'in ağzı tenimden iki santim uzakta, yüzüme ve boynuma üflerken hissettiğim aynı karıncalanmayı hissettim.

"Yeni bir saç kesimi iyi olurdu," dedi Bay Chastain.

Saçımı annem keserdi, kısa ve biçimsiz. Fakat bir yaz Fabienne, annemin beni yürüyen bir kuş yuvasına çevirmesi yerine, kafamı ona emanet etmem gerektiğini söyledi. Öyle yaptım ve Fabienne daha iyi bir iş çıkardı. Fabienne'den hiç hoşlanmayan annemle babam, onun kestiği haliyle saçlarımın daha iyi olduğunu kabul etmek zorunda kaldı. Fabienne, ayrıca, kendi saçını da keserdi; ayna kullanmadan ama benim yardımımla. Sol taraf iki parmak uzun, derdim ve o da biraz daha keserdi.

"Saçımın kesilmesini istemiyorum," dedim.

"Yarın fotoğrafçılar geldiğinde yeni bir görünümün olsun istemez misin?" diye sordu Bayan Boverat.

"Yine mi fotoğrafçılar?" diye sordum.

Bayan Boverat, Bay Chastain'le bakıştı. "Belki sana açıklamış olmamız gerekirdi, gerçi basınla görüşmeden önce seni bunaltmak istemedik," dedi Bayan Boverat. "Bay Bazin, ünlü bir fotoğrafçı, yarın fotoğraflarını çekmek üzere gelecek. Kendisi aynı zamanda köyünü ziyaret etmeyi ve oradaki hayatını fotoğraflarla belgelemeyi planlıyor."

"Kendisi basınla birlikte gelmişti," dedi Bay Chastain. "Seni bir görmek istedi. Onu seninle tanıştırmadık, bu yarın yapılabilirdi çünkü."

Paris'te yapacağım hiçbir şeye itirazım yoktu – bu, Fabienne'e göre, benim kitaba karşı sorumluluğumdu. Bizim köye bir fotoğrafçının gelmesi mi? "İyi ama benim köyümde fotoğrafı çekilecek bir şey yok," dedim.

"Tam tersine," dedi Bay Chastain. "Yaptığım kısa ziyarete dayanarak, sana garanti ediyorum ki onun üzerinde çalışabileceği pek çok şey var." Sonra yaklaştı ve saçımı bir o yana, bir bu yana atıp karıştırdı. "Tamam, saç kesimini değiştirmeyelim," dedi. "Bu hoşuma gitti, daha otantik."

Bayan Boverat bana beyaz bir bluz, siyah yünlüden kolsuz bir elbise, beyaz çoraplar ve bir çift siyah deri ayakkabı aldı. Bu yeni kılığı giydiğimde, cesaretimin kırıldığını hissettim. Bir ineğe benzemiştim! Bayan Boverat bir şapkaya ihtiyacım olup olmadığını tarttı ve olmadığına karar verdi, fakat sonradan aldıklarımıza üzerinde yusufçuklar olan bir çift lacivert toka ekledi. Tokalar hayret vereci derecede güzeldi ve ben de sırf onların hatırına bu şapşal yeni kılığa katlanabileceğime karar verdim. Tokaları ben taşıyabilir miyim, diye sordum.

"Saçlarına takmamı mı istiyorsun?" diye sordu Bayan Boverat. "Saçlarını daha da koyu gösterecekler."

"Hayır, şimdi değil," dedim. Eski elbisemi giydim ve tokaları cebime koydum. Bir tanesi Fabienne'in olsun istiyordum, ötekini kendime saklayacaktım.

Bayan Boverat kolundaki saate baktı. Saatin krem rengi minik oval kadranı, bir lokmada yiyebileceğim bir şeye benziyordu. "Biraz zamanımız var," dedi. "Ne yapmak istersin?"

"Biraz Paris'i görebilir miyim?" diye sordum.

"Aaa, tabii, elbette," dedi Bayan Boverat. "Ne görmek istersin?"

Ne görmek istersin? Ne yemek istersin? Ne bilmek istersin? Görünüşte masum olan bu tür sorular, insanların kavradığından daha mantıksızdır. Bir ineğe, bir domuza yahut bir tavuğa hayatını nasıl yaşamak istediğini sorsanız, nasıl cevap vereceği konusunda hiçbir fikri olmayacaktır; bir mucize eseri dilimizi anlamaya ve konuşmaya başlayabilse bile. Bir ineğe yahut domuza ya da tavuğa nasıl ölmek istediğini soracak olursanız, yine daha iyi bir yanıt veremeyecektir.

Pek azımız hayatlarına ilişkin bize ciddi cevaplar versinler diye hayvanlara baskı yaparak kendini aptal durumuna düşürür, fakat bunu karşımızdaki insanlara sürekli yaparız. Büyüyünce ne olmak istiyorsun? Kocamın anne babasıyla kardeşleri, tatillerde ailenin çocuklarına böyle sorularla işkence etmeyi bir aile hobisi haline getirmişlerdi. Bana da Amerika'daki hangi şehirleri görmeyi isterdin, diye sorarlardı, ya da Amerika'yı dünyadaki en iyi ülke yapan şey sence nedir? İnsanlara cevaplanamaz sorular sorma hakkını kim veriyor, sık sık merak ederim, ama sorgucular bunu asla idrak edemiyor olsa gerek: Beyinsizce sözler ettiklerini bilmeden ve yalnızca beyinsizlerin cevap vererek onları tatmin edeceğinden habersiz, sorular soruyor ve cevaplar istiyorlar.

Paris'te görmem gereken ne var? Bu soruyu Bayan Boverat'a sormuş olsam, hadsiz ve huysuz olduğumu düşünürdü. Yine de sorabileceğim yegâne dürüst soru buydu. Hiç kimse henüz var olmayan bir şeyi nasıl isteyeceğini bilmez. Paris şimdiye değin arabadan gözüme ilişen şeylerden ibaretti: bulvarlar, kafeler ve mağaza vitrinleri. Bayan Boverat'ın beni getirdiği mağaza baş döndürücüydü. Ne yana dönsem aynalarda kendimi ve pirinçten yapılmış ışıl ışıl eşya ve kaideleri görüyordum, fakat Paris'te daha fazlasının olduğunu ben bile biliyordum.

"İnsanların Paris'e görmeye geldikleri bazı yerleri?" dedim Bayan Boverat'a, gerçi çevreyi gezme talebinden pişmanlık duymaya başlamıştım. Yanımda Fabienne yokken, Paris neye yarardı? Şehri ona saklamalıydım.

Bayan Boverat, beni Eyfel Kulesi'ni görmeye götürdü ve neşem yerine geldi. Nehir kıyısında yürüdük, bir parka, sonra bir başkasına gittik. Bana dondurma aldı ki dondurmayı duymuş ama hiç yememiştim. Mümkün olduğunca uzun sürede yemeye çalıştım ama hızla eridi.

Akşamüzeri Bayan Boverat beni otele geri götürdü. "Akşam yemeğinin odana gönderilmesini istedim," dedi. "Bunun senin için daha rahat olacağını düşündüm."

Ona teşekkür ettim, o da bana başka bir şeye ihtiyacım olup olmadığını sordu ve bütün cesaretimi toplayıp odamdaki çekmecede bulunan kâğıtları ve zarfları kullanabilir miyim diye sordum. Bayan Boverat gülümsedi ve elbette, dedi. "Annenle babana Paris'i mi anlatacaksın?" diye sordu.

Başımla onayladım. Otel resepsiyonundakilerden mektubu benim için postaya vermelerini isteyebileceğimi söyledi. Rahatlamıştım. Bunu yapmayı önermesinden ve mektubun annemle babama yazılmadığını görmesinden endişe etmiştim.

ÖNCEKİ GECE, OTELDEKİ ODAMDA etrafıma bakınmış ve üzerinde otelin armasının parmak uçlarınızla dokunup okuyabileceğiniz bir şekilde basılı olduğu bir tomar yazı kâğıdı ve bir miktar zarf görmüştüm. Bunlar köyde gördüğüm hiçbir şeye benzemiyordu.

Akşam yemeği bir tepsiyle geldi, üzerlerinde gümüş rengi kubbemsi kapaklar olan beyaz tabaklar. Bu otelde güzel onlarca şey varken benim Fabienne'e gösterebildiklerim yalnızca kâğıt ve zarftı.

"Ma chère Fabienne,[3] Paris Saint Rémy'den daha güzel bir yer. Büyüdüğümüzde buraya taşınmalıyız."

Sonra basınla toplantıyı, bana yeni giysiler alındığını ve çevreyi gezmeye götürüldüğümü anlattım. Otel odasını tarif ettim; üzerinde çiçekler ve kuşlar olan altın rengi duvar kâğıdını; gördüğümüz en güzel elbiselerin kumaşından bile daha iyi bir kumaştan yapılmış kalın perdeleri; Fabienne burada olsa, bir bulutun üzerinde yapmayı hayal ettiğimiz gibi üzerinde zıplayacağımız o yumuşacık, yüksek yatağı. Banyoda ne olduğunu bilmediğim şeyler vardı. Keşke Fabienne için bunların resmini yapabilsem diye düşündüm, fakat resim yapmakta, yazı yazmakta olduğum kadar iyi değildim.

Penceremden, müşterilerin kaldırımlardaki masaları doldurmaya başladığı sokağın karşısındaki kafeyi görebiliyordum. Bir çift yürüyerek kafenin önünden geçti ve kadın vitrindeki yansımasına bakmak için durdu. Belki de sinemaya ya da tiyatroya gidiyorlardı, tıpkı Bay Devaux'nun bize anlattığı gibi.

---

3 (Fr.) Sevgili Fabienne. (ç. n.)

Cebimdeki yusufçuklu tokalara dokundum. Birini mektupla birlikte zarfa koyabilir miyim acaba, diye düşündüm ama sonra vazgeçtim.

Ertesi sabah mektubu otel resepsiyonuna verecektim. Saint Rémy'ye ulaşması ne kadar sürer acaba, diye merak ettim. Ya ben eve mektuptan önce varırsam? Olsun, bu gönderdiğim ilk mektuptu, eminim Fabienne'in de aldığı ilk mektup olacaktı.

Sonra, Bay Devaux'nun mektubu Fabienne'den önce göreceği geldi aklıma. Acaba ondan önce açıp okur muydu? Boğumları kıllı, sigara ve mürekkep yüzünden kahverengi ve siyah lekeli parmaklarıyla bu narin zarfı elinde tutacağı düşüncesi midemi bulandırdı. O zamana dek ona tahammül etmiştim. Kitabı yazmamıza ve yayımlamamıza yardım ettiği doğruydu. Fabienne ve bana bir miktar para alacağımızı bile söylemişti. Parayı aramızda eşitçe bölüşmemizi önermişti. Peki ya siz, demişti Fabienne şüpheyle, ama o paramızı almayacağını söylemişti. Ben bütün parayı seve seve Fabienne'e verirdim ama Bay Devaux bir tuhaflık olduğundan şüphelenmemeleri için paranın yarısını eve, aileme götürmem gerektiğini söylemişti. "Sana gelince," demişti Fabienne'e, "sana paran konusunda bazı tavsiyelerde bulunabilirim."

"Parayı nasıl harcayacağı konusunda kimsenin tavsiyeye ihtiyacı olur mu ki?" demişti Fabienne.

"Eğer akıllıca harcamak istiyorsan," demişti Bay Devaux.

"Sizin gibi uygar biri olayım diye şiir ve felsefe kitapları alarak mı?" demişti Fabienne.

Bay Devaux cevap vermemişti. Acınası bir adamdı ama ikimizin geleceği konusunda kendince endişeleniyordu – gerçi ben o zamanlar bunu anlamıyordum. Çocukken Fabienne ile ona karşı nasıl adil olabilirdik ki? Kendimiz dışında herhangi birine karşı nasıl adil olabilirdik?

Mektubu çantama koydum. Fabienne'e eve döndüğümde verecektim. Bana kesinlikle ahmak diyecekti – bir mektubun postaya verilmesi gerekirdi.

BAY BAZIN'İN, FOTOĞRAFÇININ, bana bakarken başını sağa eğmek gibi komik bir huyu vardı ve çok geçmeden ben de kafalarımız aynı yöne bakacak şekilde başımı sola eğmeye başladım. Hayır, diyordu, başını hareket ettirme. Her fotoğraftan sonra, gelip ellerimi ve omuzlarımı düzeltiyor, bazen yüzümü döndürüyordu, bana öyle hafifçe dokunuyordu ki bir kelebeğin kanatlarını düzelttiğini sanırdınız. Üç günlük bir domuz yavrusu bile onu tepmekte zorlanmaz, diye düşündüm. "Hayır, gülme," dedi. "Gülümse."

Sesi de parmak uçları kadar yumuşaktı. Acaba karısını hiç duvara çarpmış ya da bir çocuğun kulaklarını çekmiş miydi? Saint Rémy'ye yapacağı ziyaret konusunda kaygılanmaya başladım. Bizim köydeki erkekler daha kaba bir malzemeden yapılmışlardı. Kadınlar da. Çocuklar, eğer küçükken ölmedilerse, hızla birer canavara dönüşürdü. Acaba Bay Bazin'i ziyaretten vazgeçirmenin bir yolu var mıydı, merak ettim.

Kartondan kesilmiş gibi kaskatı, yeni giysiler içindeydim. Yusufçuklu tokalar, isteklerim hiçe sayılarak, saçıma takılmıştı. Bayan Boverat tokaları asimetrik bir şekilde takmıştı ki bu beni daha da rahatsız etmişti, ama kendince bir nedeni olmalıydı. Paris'te herkesin bana bir şey yapmak için bir nedeni vardı. Fabienne ve Bay Devaux'nun, hiç itiraz etmediğim için mutlu olmaları gerektiğini düşündüm. Böylece Fabienne'in gerekçesini anlamaya başladım: O başkalarından gelen bütün bu talimatlara ve manevralara asla tahammül edemezdi.

Fotoğraf çekimi Bay Chastain'in bürosunda başladı. Bay Bazin'in asistanı her defasında başka bir aksesuvar getiriyordu. İlkin beni bir daktilonun önüne oturttular. Bayan Boverat sandalyenin üzerine bir minder koydu ki uygun yükseklikte oturabileyim. Bir şeyler yaz, dedi Bay Bazin bana. Ne yapmam gerektiğinden emin değildim – daha önce daktilo görmüş değildim. Olsun, bir şeyler yaz, diyerek beni cesaretlendirdi Bay Bazin ve ben de bir parmağımı f harfini bulana kadar klavyede gezdirdim ve bastım. Uzun bir metal çubuk şahlanıp kalktı ama kâğıda hiçbir şey yapmadı. Daha sert, dedi Bayan Boverat ve yaklaşıp tuşlara nasıl basmam gerektiğini gösterdi; derken göz açıp kapayana kadar kitabımın –kitabımızın– adı sayfanın üzerindeydi. Ben de onun gösterdiği gibi yaptım. Çok geçmeden sayfanın üzerinde f'lerin oluşturduğu bir satır vardı.

Daha sonra elime bir telefon tutuşturuldu ve konuşuyormuş gibi yapmam istendi; ben de ahizeyi kulağıma, kulaklığı ağzıma tutarak herkesi eğlendirdim. Bay Chastain'in masasının arkasında, tavana kadar kitaplarla dolu raflar vardı. Bay Bazin benden kitaplara bakmamı, bir tanesini alıp sonra yerine koymamı, bir başkasını alıp sayfalarını çevirmemi istedi.

Sıkıntı çektim dersem, yalan söylemiş olurum. İşin aslı, benim gibi birinin dokunmasına asla izin verilmeyen şeylere –yeşil abajurlu bir masa lambası, tutamağı baykuş şeklinde oyulmuş bir bıçak (baykuşun camdan iki gözü bile vardı), devasa bir kitaba benzeyen bir tabure– dokunurken heyecan duyuyordum.

Daha da heyecan verici olansa herkesin bir tür hayranlıkla beni izlediğini bilmekti.

"Küçükhanım doğal bir model," dedi Bay Bazin.

"Küçükhanımın bize sürprizleri pek çok," dedi Bay Chastain.

Daha sonra, dışarıya, sokağa çıktık ve Bay Bazin beni dar bir sokakta yürürken, bir mağaza vitrinine bakarken, bir kırtasiyecinin kapı girişinde ve daha sonra bir eczanede iki

kokulu sabunu kıyaslarken çekti. Bayan Boverat, ben hiçbir şey demeden, ikisini de benim için satın aldı. Birini anneme, birini de Fabienne'e verecektim. Ayrıca Bayan Boverat'ı hep sevmeye karar verdim.

"Eyfel Kulesi'nin önünde de fotoğrafımı çekmek ister misiniz?" diye sordum Bay Bazin'e. Onun yumuşak sesi öyle hoşuma gidiyordu ki. Bazen fotoğraf makinesini ayarlarken, kendi kendine bir dizi rakam mırıldanıyordu.

"Ah, hayır," dedi. "Bu hiç ilginç olmaz."

Aşağılandığımı hissettim. İyi arkadaş olduğumuzu sanmıştım. Asistanı ışıkları ayarlarken benimle konuşmuş, okulum, ailem ve köydeki diğer çocuklar hakkında sorular sormuştu. Son sorusuna cevaben fazla bir şey söylemedim. Benim dünyamda kızlar sığ ve dramatik, oğlanlar pis ve kabaydı. Fabienne hakkında tek bir söz bile etmedim.

BU YOLCULUKTA HER ŞEYİN çok kolay geçtiğini mi düşündürüyorum? Kendimi, Bay Bazin'in sözleriyle, doğal bir oyuncu –çocuk dâhiyi canlandıran biri– gibi mi gösteriyorum? Fakat işte size bu yolculuğun başarısının muhtemel bir açıklaması. Hayat, ne istediğini bilen ama aynı zamanda istediklerini elde etmelerini neyin imkânsız kıldığının da farkında olan insanlar için ziyadesiyle zordur. Hayat, ne istediğini bilen ama bunlara asla kavuşamayacağını henüz fark etmemişler için de zor, ama nispeten daha az zordur. En az zorlananlar ise ne istediklerini bilmeyenlerdir.

Bu Paris yolculuğundan ne istediğimi bilmiyordum. Belki de hayatımın büyük kısmında bilmemenin faydasını gördüğümü söylemek abartı olmaz. Kimi insanların, kendilerini bir hayata adamadan önce, o hayattan ne istediklerini bilmeleri gerekir. Kimileri de, benim gibi, kendini her şeye adayabilir ki bu da kendini hiçbir şeye adamamaya benzer. Belki de Amerikalı akrabalarımın bana pasif demesinin sebebi budur.

Çoğu zaman yaşamanın bir taş-kâğıt-makas oyununa benzediğini düşünürüm: Kader umudu alt eder, umut cehaleti ve cehalet de kaderi. Ya da zihnimi meşgul eden haliyle: Kaderciler umutluları, umutlular cahilleri ve cahiller de kadercileri cezbeder.

KİMİLERİ, DAHA İYİ ARKADAŞ OLABİLECEĞİM başka okul arkadaşlarım olacağı muhakkakken, Fabienne'in tek başına bütün ilgimi neden üzerinde topladığını merak edebilir. Kimileri, ben ona itaatkâr bir eşlikçi olmak dışında pek bir şey sunamaz gibi görünürken, Fabienne'in neden beni seçtiğini merak edebilir. Hiç şüphesiz daha güçlü kişilikleri olan ve ona daha uygun başka çocuklar vardı. Fakat böyle sorular soran insanlar çocukları anlamaz. Ya sıkıcı bir çocukluk geçirmişlerdir ya da, daha fenası, geriye dönüp baktıklarında çocukluğu sıkıcı hale getirmeye kararlıdırlar, böylece çocuklar hakkında, onlar birer larva yahut krizalitmiş gibi konuşan insanlar olurlar. Eğer o insanlardansanız, sizi temin ederim ki, dikkate almadığınız çocukların çoğu sizden daha ilginçtir. Ayrıca haklı olarak sizi hakir görürler.

Çocukluk arkadaşlıkları kadar açıklanamaz bir şey yoktur. Bu ikisi sık sık karıştırılmasına rağmen, çocuklukta arkadaşlık ile birlikte vakit geçirmek aynı şey değildir. Çocuklukta birlikte vakit geçirmek çocuklara zorla yaptırılan bir şeydir: Ebeveynleri hafta sonu birlikte bir içki içmeyi seven iki oyun arkadaşı; okulda yan yana oturmaları söylenmiş bir kız ve bir oğlan; aileleri yazın bitişik yazlıklar kiralayan çocuklar. Çocukluk arkadaşlığı, aynı coğrafi ve zamansal önkoşulları sağlaması gerekmesine rağmen, daha seyrek rastlanan bir şeydir: Bir çocuk, bir başka çocukla bağ kurmak peşinde değildir. Bilmeye ve anlamaya meydan okuyan o bağ, ya vardır ya da yoktur; bir kez bağ kurulduğunda, ortam değişin-

ceye kadar hiçbir çocuk o bağı nasıl koparacağını bilemez. Şarkıların ve şiirlerin daha ziyade ilk görüşte aşk hakkında olması beni şaşırtıyor: Bu olguyu deneyimlediğini iddia eden insanlar, kendilerine çekidüzen vermiş, aşka hazırlanmışlardır. Bunda olağandışı bir yan yoktur. Çocukluk arkadaşlığı ise çok daha mukadderdir, öylece olur.

Aynı boyda olduğumuz için okulda yıllarca yan yana oturduğum Geneviève'i ele alalım örneğin. Güzel bir yüzü vardı, temiz ve nazikti. Elyazısı benimki kadar güzeldi; heceleme ve aritmetikte çok başarılıydı. Anne babasının köyde bakkal dükkânı vardı ve içki içmezlerdi. Hepsinin üstüne, hep benim arkadaşım olmak ister ve sevgisini evinden bana yiyecek getirerek gösterirdi. Benim aileme göre daha iyi besleniyorlardı.

Bana sunduklarını kabul ederdim. Bir parça peynir ya da bir paket kuru üzüm yardımıyla beni bir arkadaşa dönüştürme umudunu kırmak, acımasızlık olurdu. Ona karşı soğuk ya da kaba değildim. Okulda zaman geçirmek için önemsiz şeyler hakkında konuşurduk: Bir okul arkadaşımızın saç bandı, okul sonu kutlamaları için öğrendiğimiz yeni bir şarkı, bira üreticisinin oğluyla evlenecek değirmencinin kızı ve anne babasının dükkânında kulağına çalınan başka dedikodular. Kısacası, ondan hoşlanırdım, yine de okul biter bitmez, koca bir gün ayrı kalmamızı telafi etmek için Fabienne'e koşmak zorundayken, ona kendimden daha çok vermemi nasıl bekleyebilirdi? Geneviève'in verdiği yiyecekleri benden daha aç olan Fabienne'e götürürdüm. Asla nereden aldığımı sormazdı. Ailemin başkasına verecek hiçbir şeyi olmadığını bilirdi.

Neden Geneviève'e, onun tatlı masumiyetine razı olamadım, onunla el ele tutuşup, omuzlarımız birbirine değer, adımlarımız birbirine uyarken eve yürümedim? Ya da, aynı şekilde, neden okuldaki en güzel sesli çocuk olan uysal Anne ile arkadaş olmadım? Ya da sınıftaki en uzun boylu kız olan ve çoğu sınıf arkadaşımın arkadaş olmayı istediği Berthe ile? Bunlar güzel sorular ama bir çınar ağacına neden yapraklarını kışın da üzerinde tutamıyorsun ya da bir yabanarısına, neden balarısı gibi daha yararlı değilsin diye sormaktan bir farkı yok.

PARİS'E İKİ GÜNLÜĞÜNE gitmiştim. Trenle Saint Rémy'ye dönerken, pencereden artık aşina olduğum manzarayı izledim ve sürekli cebimdeki tokalara dokundum. Bu yusufçuklar uçup gitmeyecek ya da yaz bittiğinde ölmeyecekti. Gerçeklerinden daha güzeldiler.

Jean ölmüştü. Eve vardığımda haberi kimsenin bana vermesine gerek yoktu. Eve gelen ve geride bırakamayacakları daha küçük çocuklarını da yanlarında getirmiş olan üç ablamı gördüm. Kız yeğenlerimden biri bana doğru koştu ve aileme sürpriz olsun diye giydiğim yeni elbisemi yapış yapış elleriyle lekelemeden önce onu bileklerinden yakaladım. Yeni elbisemi kimse fark etmedi.

"Git onun için bir dua et," dedi annem.

Jean'ın odasına gittim ve haç çıkardım. Şimdi temiz, beyaz çarşaflar örtülmüş yatağının üzerine yatırılmıştı. Başının etrafında dönen bir sineği kovdum ama etrafta kimse yokken, sinek yine bildiğini okuyacaktı. Keşke Paris'ten Jean'a bir şey getirmeyi akıl etseydim dedim, aileme onu düşündüğümü göstermek için değil de benim için bir anlamı olduğuna kendimi ikna etmek için. Keşke biraz gözyaşı dökebilsem de annemle babam sonra bana taş kalpli demeseler diye düşündüm. Fakat bir yararı yoktu. Kalbimde sabırsızlıktan başka hiçbir şey bulamadım.

Fabienne'i bulmam biraz zaman aldı. Alışılagelmiş yerlerimizin hiçbirinde değildi, ineklerle keçileri arpa tarlasının öte tarafına götürmüştü. Kendimi derhal onun ruh haline

hazırladım. Herkes için o sürekli surat asan kızdı, fakat ben onu iyi tanıyordum. Rutinindeki bir değişiklik hiçbir zaman bir hevesin sonucu değildi.

Oturduğu ağaç kökünün üzerinden beni inceledi. "Bu şeyleri bir çiftlikte giyemezsin, biliyorsun," dedi. Tam olarak söylemesini beklediğim sözcüklerdi bunlar, fakat sesinde tuhaf bir yumuşaklık vardı, sanki yeni gelmiş birine taşranın âdetlerini anlatıyordu.

"Ben... Ben senin görmeni istedim," dedim.

"Sana çok yakışmış," dedi. "Kıyafetlerin hoşuma gitti."

Bir bıçağın keskinliğine alışık olduğunuzda, parmağınızı güvenle ağzında gezdirebilir yahut avcunuzu tam olarak doğru basıncı uygulayarak üzerine bastırabilirsiniz. Hatta dudaklarınızı yahut dilinizi kesmeden bıçağı ağzınızda bile tutabilirsiniz. Peki ya bıçağın ağzına dokunur ve bir tavşan kürkünün yumuşak ipeksiliğini hissederseniz? Fabienne'in yanına çömeldim ve bir elimi alnına koydum. Nemliydi ama sıcak değildi. "Sen iyi misin?" diye sordum.

"Neden olmayayım ki?"

"Konuşman bir tuhaf," dedim. "Hasta olabileceğini düşündüm."

"Bazı insanlar asla hasta olmaz," dedi. "Ben onlardan biriyim."

"Evet, haklısın."

"Evet, haklısın," diyerek onaylayışımı taklit etti. "Sen de öylesin, bilmiyor musun?"

Biliyordum, fakat kötü ruhlar beni böbürlenirken yakalamasın diye bir şey söylemek istemedim. Aramızdaki fark buydu. Fabienne gerçek ya da gerçekdışı, hiçbir şeyin onu incitebileceğine inanmazdı. Ben de buna inanmak isterdim, fakat daha tedbirliydim. "Jean öldü," dedim.

"Ben de öyle duydum," dedi.

Başka bir şeyler söylesin diye bekledim. Söylemedi. Cebimden tokaları çıkardım ve Paris'ten aldığımı, ikimizin birer tane alabileceğimizi düşündüğümü söyledim. Yusufçu-

ğun yarı saydam gövdesini gözüne tutup bana baktı, sonra güneşe çevirdi. Ben de kendiminkini alıp aynı yöne baktım. Gökyüzü kararda, güneş yumuşayıp solgunlaştı, dolunay gibi görünmeye başladı.

"Sanırım bakire olmamak ne anlama geliyor, biliyorum," dedi Fabienne yavaşça, hâlâ güneşe bakarken.

"Ne? Artık bakire olmadığını mı söylemek istiyorsun?"

"Öyle demedim," diye yanıtladı. "Dedim ki: Sanırım bakire olmamak ne anlama geliyor, biliyorum."

"Bekâretin nasıl bozulacağını öğrendiğini mi söylemek istiyorsun?

Gözlerinde alaycı bir ifadeyle bana döndü, "Ahmak olma," dedi.

İçim rahatladı, değişmemiştik. Çoğu zaman annemle babam ve kardeşlerimle yalnızca kazara akraba olduğumu, çoğu zaman, bir başka ailede bile doğmuş olsam, bunun farklı bir kazadan başka bir şey olmayacağını düşünürdüm. Fakat Fabienne bir kaza değildi. Paris bizi birbirimize yabancılaştırdıysa, bir daha oraya asla ayak basmazdım.

"Yeni bir şey öğrendiğini mi," dedim, "söylemek istiyorsun?"

Ben Paris'te yeni bir şey öğrendiysem, Fabienne'in yeni bir şey öğrenmesinin de adil olduğunu düşündüm.

"Öğrenilecek yeni ne var ki?"

Haklıydı. İkimiz çiftlik hayvanlarını izleyerek, sarhoş erkeklerin iğrenç konuşmalarını dinleyerek ve çok daha küçükken, Joline ile Amerikalı erkek arkadaşını gözetleyerek kimsenin bize öğretmeyeceği şeylere aşina olmuştuk. İffetlilik tasladığımız yoktu ama insanlar ve hayvanların seks yaparken kendilerini kaptırdıkları çılgınlıklardan da etkilenmiyorduk.

"Demek istediğim..." Bana döndü ve sonra başını salladı. "Hayır, hiç anlamı yok. Pekâlâ, yolculuk hoşuna gitti mi?"

Ona anlatmak istediğim öyle çok şey vardı ki, fakat söyleyecek hiçbir şey bulamadım.

"Paris'te dilini mi yuttun?"

"Sana bir mektup yazdım," dedim, yanına oturarak.

"Mektup filan almadım ben," dedi.

"İşte. Postaya vermedim."

Fabienne kapalı zarfa baktı. "Bunu okumam mı gerekiyor?"

"Eğer istersen."

Mektubu özensizce katlayıp cebine koydu. "İyi ki postaya vermemişsin," dedi. "Bay Devaux onu benden çalabilirdi."

"Ben de tam bundan kaygılandım!"

"Şimdiden sonra ne yapmalıyız, biliyor musun? Kitaplarımızı onun yardımı olmadan yazacağız."

"Tamam," dedim, yüz ifademi doğal tutarak. Bu haberi işitmekten ne kadar mutlu olduğumu bilirse, fikrini değiştirebilirdi.

"Şimdiye kadar kitap nasıl yazılır, öğrenmiş olmalısın," dedi Fabienne. "Kendimize güvenmeliyiz."

"Tamam," dedim.

"Onun yardımını artık niçin istemediğimi bilmek istemiyor musun?"

"Sormamı istiyor musun?"

Fabienne içini çekti. "Normalde sorarsın," dedi, "sana söylemeyeceğimi bildiğin zamanlarda bile. Eskiden soruların bitmek bilmezdi. Soru sormayı asla bırakmazdın. Fakat Paris'in seni değiştirdiğini görebiliyorum."

Karşı çıkabilirdim. Yeminler ederek azıcık bile değişmediğimi söyleyebilirdim. Fakat Fabienne'de bugün bir hal vardı, eskisi gibi değildi. "Bay Devaux ne yaptı?" diye sordum. "Şimdi ondan nefret mi ediyoruz?"

"İşte, şimdi daha çok kendin gibisin," dedi. "Hayır, hiçbir şey yapmadı. Bana zarar vermesine imkân yok, bunu biliyorsun değil mi?"

"Biliyorum," dedim.

"Ama sana zarar verebilir," dedi. "Beni endişelendiren bu."

"Nasıl?"

"Kitabı senin değil, kendisinin yazdığını söyleyebilir. İnsanlar ona inanır."

Bir hafta içinde bizi ziyaret etmeyi planlayan Bay Bazin'i düşündüm. Daha en başında o kitabın yazarı olmayı istemediysem de, bütün dünyanın kitabımın gerçek yazarının ben olmadığımı bilmesini de istemiyordum. "O zaman ne yapacağız?"

"Sessiz kalmasını nasıl sağlayacağımı biliyorum," dedi Fabienne. "Fakat bunun ne kadar gerekli olduğuna henüz karar vermedim."

Bedenimden bir ürperti geçti. "Hayır, ciddi değilsin?"

"Neyde ciddi değilim?"

Eğer ciddi değildiyse, ben de yüksek sesle dile getirmesem iyi olurdu. Zihnimi okumasını dileyerek Fabienne'e baktım. Dehşeti sözcüklere dökmek istemiyordum.

"Ah," dedi Fabienne. "Onu öldürmek istediğimi mi sandın? Bunun birinin sessiz kalmasını sağlamanın yollarından biri olduğu kesin, ama hayır, kimseyi öldürmeyi planlamıyorum."

Derin bir nefes aldım. Bay Devaux acınası bir adamdı ama böyle korkunç bir sonu da hak etmiyordu.

"Benden sevgilisi olmamı istedi," dedi Fabienne.

"Ama... ama... o yaşlı bir adam! Dul bir adam!"

"Komik, öyle değil mi?" dedi Fabienne yavaşça. "Sana dulların tuhaf olabileceğini söylemiştim. Kendilerini meşgul edecek bir şeye ihtiyaç duyuyorlar."

Fabienne'in babası dulların en kötülerinden değildi o halde. Belki de Bay Devaux içmeye başlasa, kendini daha iyi hissederdi.

"Ondan kitap yazmamıza yardım etmesini istememizin sebebi bu sanıyordum," dedim. "Ona meşgul olacak bir şey vermek."

"Ama şimdi daha fazlasını istiyor."

"Yayıncının kitap için ödediği parayı ona verebiliriz."

Fabienne bana döndü ve elinin tersiyle yanağıma dokundu. "Agnès, zavallıcık, görüyorum ki Paris seni akıllandırmamış."

Hareketinin yumuşaklığı beni delirtti. Nesi vardı böyle?

"Bak," dedi, "Bay Devaux'nun istediği para değil. Dedi ki, ikimiz sevgili olabilir ve birlikte senin adınla yayımlanacak başka kitaplar yazabilirmişiz. Bunun üçümüz için de iyi bir anlaşma olduğunu ve başka hiç kimsenin bilmesine gerek olmadığını söyledi."

"Ama sen sevgili olarak onu istemiyorsun, öyle değil mi?"

"İşte orasından henüz emin değilim," dedi Fabienne. "Karar veremiyorum. Acaba haklı mı diye düşünüyorum."

"O iğrenç biri. Eğer birini istiyorsan, daha genç ve yakışıklı biri olması gerek," dedim, gerçi dürüst değildim bunları söylerken. İkinci kitabımızda uydurduğumuz çekici postacı gibi genç ve daha yakışıklı biri, Bay Devaux'dan bile daha saçma bir düşünceydi. Bizim hiçbir erkeğe ihtiyacımız yoktu, yaşlı ya da genç, çirkin ya da yakışıklı.

"Benim sevgiliye ihtiyacım yok," dedi Fabienne. "Ama denemenin bir zararı olur mu, onu düşünüyorum."

"Tam bir ahmaksın," dedim aniden öfkelenerek.

"Bak sen, asla değilim. Sen öylesin. Bir düşünsene. Bay Devaux zararsız biri. Bana gerçekten ne yapabilir ki?"

"İyi ama, bir erkek arkadaşın, gerçek bir erkek arkadaşın olsun istemez misin, yaşlı bir adamın yerine?"

"Hayır. Ya sen?"

"Elbette ki hayır."

"Tamam, öyleyse," dedi Fabienne. "Yeni bir şey denemek için çok da kötü bir seçenek değil, öyle değil mi? Başka kitaplar yazdığımızda işe yarayabilir."

Keşke Bay Devaux ölmüş olsa diye düşündüm. Hiç kız arkadaşı olmamış Jean o kadar genç yaşta ölürken, onun gibi yaşlı bir adamın yaşayıp gitmesi hiç adil değildi. Bir ağacın üzerinde cıvıldaşan bir çift kuşa bir çakıltaşı fırlattım ama yeterince yükseğe ulaşmadı. Fabienne daha büyük bir taş alıp kuşları nişan aldı. İkisi iki ayrı yönde uçup gitti.

"Ona kararımı sen döndükten sonra bildireceğimi söyledim," dedi Fabienne.

"Ona cehenneme gitmesini söyle," dedim.

Başını salladı. "Benim neyi merak ettiğimi merak etmiyor musun?"

"Bay Devaux'nun sevgilisi olmanı istediğinin öğrenilmesinden kaygılanmadığını mı?"

"Hayır, o değil," dedi Fabienne. "Fakat o soruyu bana sordu, sana değil."

"Bana mı? Benden nefret ediyor," dedim.

"Onun gibi bir adam hiçbir kızdan nefret etmez."

"O zaman neden başka bir kıza sormuyor?" Sorduğu kişi Fabienne ya da ben olmadığı sürece, Bay Devaux'nun hangi kadını ya da kızı istediği umurumda olmazdı.

"Eğer sana sorsaydı ve annenle baban öğrenseydi, hayatını zorlaştırırlardı. Çoğu kızın anne babası da öyle yapardı. Ama benim babam yapmaz. Umurunda olmaz. Başkaları öğrenirse, suçun yarısının bende olduğunu söylerler. Kimse benim için üzülmez."

"Bu doğru değil," dedim, sırf onu teselli etmek için.

"Doğru. Kimse Joline için üzülmedi, hatırlıyorsun değil mi? Ama dert etme, kimsenin benim için duygulanmasına ihtiyacım yok."

"Neden Paris'e taşınmıyoruz?" dedim.

"Paris'e mi? Bunun mümkün olduğunu mu düşünüyorsun?"

Fabienne benimle alay mı ediyor, yoksa beni sınıyor mu karar veremedim.

"Evet," dedim. "Haftaya buraya bir fotoğrafçı geliyor. Belki ona sorabiliriz bu konuyu."

"Fotoğrafçı mı? Buraya neden gelmek istiyor ki?"

"Bilmiyorum," dedim. "Sence Bay Devaux'ya söylemeli miyiz?"

"Söylememiz gerek," dedi Fabienne. "Başkalarından öğreneceğine benden duyması iyi olur."

Fabienne'in "bizden" demesi dikkatimi çekti. Bay Devaux'ya bensiz gitmeyi mi planlıyordu?

"Bak, ben karar vermeden önce, onunla arkadaş olmamız gerek ki sessiz kalsın."

"Ya da kitap yazmayı bırakabiliriz," dedim. "İnsanlara gerçeği söylese ne olur? Onu ve fotoğrafçıyı unutabiliriz."

"O zaman Paris'e nasıl gideceğiz?"

"Başka yollar olmalı."

"Ne gibi, Agnès?"

Başımı salladım. Problem çözmek benim işim değildi. "Sessiz kalmasını sağlamanın başka bir yolu var mı?" diye sordum.

"Ölebilir. Belki de yakında ölür. Zaten yaşlı bir adam, değil mi?"

Çimenlere uzanmış, inceleyebileceği tek bir bulut parçası bile sunmayan gökyüzünü izleyen Fabienne'e baktım. Keşke ona Bay Devaux'yu öldürme fikrini vermeseydim diye düşündüm.

HATIRLIYORUM DA, UZUN ZAMAN ÖNCE, daha Fabienne birlikte bir kitap yazmamız fikrine kapılmamışken, korkular hakkında konuşmuştuk. Bütünüyle ikimizden ibaret bir dünyada yaşadığımız o yaz günlerinden birinde, nehir kıyısında uzanmıştık.

"İnsanların korktuğu ve bizim de korktuğumuz şey nedir?" diye sormuştu Fabienne bana.

"Çoğu ölümden korkar," dedim.

"Biz değil," dedi.

"Biz değil," diyerek ona katıldım. "Okuldaki kızların bazıları akrepten korkuyor."

"Kim?" dedi Fabienne. "Birkaç akrep yakalayabilirim, sen de çantalarına koyabilirsin."

Bu, diye düşündüm, benim başımı derde sokar. "Herkesin korktuğu bir şey biliyorum," dedim. "Kör olmak."

Fabienne bir an için konuşmadı, sonra gözlerini kapadı. Solgun gözkapaklarındaki gün ışığı beneklerine baktım. "Sandığın kadar kötü olmayabilir," dedi.

Ellerimi gözlerinin üzerine koyup güneş ışığını kestim. "Kör olmak bundan bile daha karanlık olacaktır," dedim.

"Nereden biliyorsun? Hiç kör olmadın ki."

"Şey, başkaları söylerken duydum, körsen dünya karanlıkmış."

"Bence insanlara inandığın için aptalsın. Hiçbir şey bilmeden her türlü şeyi söylüyorlar," dedi Fabienne. Ellerimi

daha da yakına çekip gözlerine iyice bastırdı. "Böyle pek kötü değil. Bir süre sonra alışırız."

"Her yer bir mayın tarlasıymış gibi hissetmemize neden olur bu," dedim, "ben de bir adım bile atamam."

"Hayır, tam tersine," dedi Fabienne. "Ayağını şuraya mı yoksa buraya mı bastığın fark etmezmiş gibi hissetmeni sağlamalı. Bir mayın tarlasında kör birinin ölmesi olasılığı gören birine kıyasla daha yüksek değil."

Bunu düşündüm ve haklı olduğunu anladım. Yine de kör olmamızı istemeyeceğimi söyledim ona.

Fakat bir bakıma iki kör kız sayılmaz mıydık? Birimiz, arazide tek bir mayın bile gömülü değilmişçesine her yere giderdi. Diğeriyse, bütün dünya bir mayın tarlası olduğundan, bir adım atmaya cesaret edemezdi. Kader onları yan yana getirmese, farklı bahtları yaşarlardı. Fakat bizim için durum böyle değildi. Fabienne ve ben bu dünyada birlikteydik ve tutunacak yalnızca birbirimizin elleri vardı. Onun iradesi vardı ve ben de onun iradesiyle yönlendirilmeye gönüllüydüm.

AKŞAM YEMEĞİNDEN SONRA Bay Devaux'nun evine gittik. Hâlâ Paris'te alınan yeni kıyafetlerimi giyiyordum, fakat farkına varmış gibi görünmedi. Bana yolculuğun başarılı geçti mi diye sordu, ben de evet dedim. Kutlamak için bir sebep, dedi ve onunla bir içki içer miyiz diye sordu. Ben reddetmek üzereyken, Fabienne elimi sıktı ve çok hoşumuza gideceğini söyledi. Bir kadehe ikimiz paylaşalım diye biraz cin koydu ve kendine de daha büyük bir tane hazırladı. Fabienne bir yudum aldı ve bir tıslama sesi çıkardı. "İnsanların neden içtiğini hiç anlamıyorum," dedi.

"Alışırsın," dedi Bay Devaux. "Yeniden dene."

Fabienne yalnızca kıyısına diliyle dokunacak kadar eğdi kadehi.

"Ben de deneyebilir miyim?" diye sordum.

"Sen fazla küçüksün," dedi.

"Ben senden bir ay büyüğüm," dedim.

"Olsun, yine de küçüksün," dedi Fabienne, bana göz kırparak ve sonra Bay Devaux'ya dönerek. "Agnès'in çok küçük olduğuna ve masumiyetini korumanın bize düştüğüne siz de katılmaz mısınız, Bay Devaux?"

Bay Devaux cevap vermedi.

"Şey," dedi Fabienne, kadehi yakındaki bir rafa koyarak. "Agnès, ailesine eve erken döneceğine söz verdi. Yarın Jean'ın cenaze töreni var."

"Ailenin kaybı için ne kadar üzgün olduğumu söylemeyi unuttum," dedi Bay Devaux bana. Onun herhangi bir şey hissettiğini sanmıyordum.

"Onu geçireceğim," dedi Fabienne.

"Eve nasıl gideceğini biliyordur," dedi Bay Devaux. "Sen kalabilirsin."

Bay Devaux'nun sözlerinden hiç hoşlanmamıştım, fakat Fabienne onu duymazdan geldi ve beni de alıp kapıdan çıktı. "Hemen geri döneceğim Bay Devaux," dedi ve köşeyi dönüp sokağa girene kadar dirseğimi sıkıca tuttu.

"Dinle," dedi. "Onunla nasıl başa çıkacağımız konusunda bir fikrim var. Bu onun sessiz kalmasını sağlayacaktır."

"Nasıl?"

"İçtiğini biliyor musun?"

Başımı iki yana salladım. Bay Devaux kültürlü biriydi ve köydeki bara asla gitmezdi. O akşam onu içki içerken ilk kez görmüştüm.

"Sen yokken içip sarhoş olduğunu gördüm. Sarhoşken işe yaramaz ve zayıf oluyor."

Zihin gözümde Bay Devaux'yu gördüm, masaya abanmış, başı uzattığı kollarının üzerinde sallanıyordu ve arkasında da ocak demirini havaya kaldırmış Fabienne vardı. Ürperdim. "Yapma," dedim.

"Neyi yapmayayım?"

"Onu öldürme."

"Öldürmek mi? Kim söyledi onu öldüreceğimizi? Sen onu öldürmek mi istiyorsun?"

"Hayır," dedim. "Ama başımızı derde sokacak bir şey yapmanı istemiyorum."

"Başı derde girecek olan o," dedi Fabienne. "Bak ne yapacağım. Onunla içiyormuş gibi yapacağım ve daha çok içmesini sağlayacağım. Sonra dışarı fırlayıp yardım edin diye bağıracağım ve Bay Devaux'nun giysilerimi çıkarmaya çalıştığını söyleyeceğim."

"Ya insanlar sana inanmazsa?"

"İnanacaklar," dedi Fabienne. "Ayrıca, tam olarak yalan söylüyor da değilim. Geçen gün bana dokunmaya çalıştı."

"Nerene?"

"Şurama." Fabienne göğsünü işaret etti.

Bay Devaux'nun Fabienne'in herhangi bir yerine dokunduğu düşüncesi midemi bulandırdı. "Peki ya seni köşeye sıkıştırır ve kaçamazsan?"

"Bu mümkün mü sence?" dedi Fabienne. "Sivri dirseklerim ve dizlerim var. O da yaşlı bir adam."

Bay Devaux'nun evine bakmak için döndüm. Peşimizden gelmemişti. "Hadi ikimiz de gidelim," dedim. "Hadi, onu unutalım gitsin."

"Hayır, yapamayız. İlkin biz ona bir tuzak kurmazsak, başımıza dert açacaktır."

"Bırak yapsın," dedim. "Bu kitap yazma oyununu bırakabiliriz. Onun yardımı olmadan yapabileceğimiz başka bir şey buluruz."

"Ama ne zaman duracağımıza karar vermenin bize düştüğünü unutuyorsun. Bize şantaj yapmasına izin veremeyiz," dedi Fabienne. "Bak ne yapacaksın. Şimdi eve git, yarım saat kadar bekle yahut bir saat ve sonra buraya gel. O zamana kadar o sarhoş olup saçmalamaya başlayacaktır. Ben kapıdan dışarı koşup yardım isteyerek bağıracağım. Benim bağırdığımı duyana kadar bekle, sonra sen de bağır. İnsanlara ne olduğunu anlatacağım. Senin bir şey söylemene gerek yok. Sadece ağla. Ona karşı ikimiz."

"Ya insanlar bize inanmazsa?"

"Eğer yeterince yüksek sesle bağırırsam ve sen de iyi bir performans gösterirsen, bize inanmaktan başka seçenekleri olmayacaktır."

EVE GİTMEDİM, onun yerine yakınlardaki bir çalılıkta saklandım. Çok geçmeden hava kararda. Fabienne'in bağırmasını beklemek, ölümü beklemek gibiydi. Kendime, ondan şüphe etmem için hiçbir sebep olmadığını söyledim. Her konuda her zaman haklı olurdu. Fakat bu kendi kendime, ölümden korkmam için sebep olmadığını, hâlâ çok genç olduğumu söylemek gibi bir şeydi. Gençler de ölür, çocuklar da. Yarın gömülecek olan Jean'ı düşündüm. Bugünden bir yıl sonra onu hatırlayan kimse kalmayacaktı. Aynı şey Fabienne'e de olursa, onu hatırlayacak tek kişi ben olurdum. Bu düşünce dizlerimin titremesine yol açtı. Elbette ölebilirdi. Biz Bay Devaux'ya karşı iyi davranmaya karar versek ve onu öldürmesek bile, onu bizi öldürmekten ne alıkoyacaktı? Belki de beni göndermişti ki Fabienne'i öldürebilsin. Bu daha önce nasıl aklıma gelmemişti?

Çalılıktan çıktım. Yoldan iki adam geliyordu, birinin elinde bir fener vardı ve fenerin düşürdüğü ışık dairesi yerde sekiyordu. Onlara doğru yürüdüm, iyi akşamlar diledim ve koşmaya başladım. Bay Devaux'nun kapısına vardığımda, kapı kilitlenmişti. Ziyarete geldiğimizde kapı asla kilitli olmazdı. Önce ittim, sonra her defasında daha sert olmak üzere kapıya vurmaya başladım.

Kimse cevap vermedi. Kulağımı kapıya koydum, fakat evden hiç ses gelmiyordu. Belki de amacına ulaşmıştı. İki adama bakmak için döndüm, çoktan uzaklaşmışlardı, fenerin ışığı zayıflamıştı ama hâlâ görülebiliyordu. Bay Devaux'nun

evinin bitişiğindeki ev karanlıktı ama belki de insanlar tasarruf etmek için ışıkları söndürmüştü. Daha aşağıda, portakal rengi iki pencere karanlığın içinde yüzüyordu.

Birbirine vuran dişlerimin arasından, yardım edin, dedim alçak sesle, bu sözleri söylemenin provasını yapıyordum sanki. Sonra sesimi yükselttim. Sesimin tizliği beni şaşırttı. Bir keresinde ahırımızın arkasındaki sıçan kapanına bir tavşan yakalanmıştı – öylesine küçük bir hayvanın öylesine dehşetli sesler çıkarabileceğini asla hayal edemezsiniz. Benim de tavşandan farkım yoktu. İki adam koşarak geri geldi ve yakınlardaki evlerden birinde, biri bir pencere açtı. Çok geçmeden insanlar Bay Devaux'nun kapısında birikti.

Kendimi öyle kaybetmiştim ki insanların sorularına cevap veremiyordum ya da acaba sorulara cevap vermek zorunda kalmamak için numara mı yapıyordum? Bugün bile ikisinin de doğruluğuna inanabilirim, fakat işin gerçeği, bazı insanlar o kadar iyi numara yapar ki sonunda numara yapmakla gerçekten yapmak arasındaki farkı bilemez hale gelirler. Fabienne entrikalar çevirir, yalan söylerdi, fakat onun hayatında numara yapmanın bir an bile yeri yoktu. O daima ve sonsuza kadar kendisiydi. Ben de ona uyum sağlardım. Uyum sağlamakla numara yapmak arasında öyle büyük bir fark yoktur.

Kapı açıldı. Yakası yırtılmış bluzu ve alkol kokusu içindeki Fabienne insanları itti ve kendini kollarıma attı. O da bağırıyordu ama dalga geçmek için beni taklit mi ediyordu, yoksa o da benim gibi kör bir histeriye mi kapılmıştı, emin olamıyordum. Biri Fabienne için bir battaniye getirdi. Beni kendine çekti ve battaniyeyi omuzlarımıza sardı. Ardından, battaniyenin altından, böğrümü sertçe dürttü. Demek, diye düşündüm, benim bir geri zekâlı olduğumu düşünüyordu. Fazla erken gelmiştim.

Bay Devaux hemen ortaya çıkmadı, fakat biri, birinin köyün polisi Bay Meinen'i çağırmaya gittiğini bağırarak söyleyince, Bay Devaux dışarı çıktı. O kapıdan çıkarken insanlar geri çekildi. Köyde saygı duyulan biriydi. Herkese nazik dav-

ranırdı. Akşamları bara gitmez ve çoğu erkeğin yaptığı gibi sarhoş olmazdı. Bir kadın gibi evinde gizlice içtiğinin anlaşılmasına gelince – onu sırf bunun için affedebilirdi insanlar ama çığlıklar atan ve birinin üstü başı yırtılmış iki kız sözkonusu olduğunda affetmezdi.

Bay Devaux ne utanmış ne de korkmuş görünüyordu, fakat bizi görünce, kanlanmış gözleriyle donakaldı. Bana, hayatı için nafile mücadele ettikten sonra, birdenbire artık korkmayı bıraktığı için değil, korku herhangi bir fark yaratmayacağından kafesin bir köşesine sinen, tuzağa yakalanmış bir hayvanı hatırlatıyordu. Başının kırlaşmış seyrek saçlarla çevrili kel tepesine bakarak, bunu hak etmediğini düşündüm. Basınla görüşme ve fotoğraflarımın çekilmesi tecrübelerimi onunla paylaşmaya bile zaman bulamamıştım daha. Köyde yolculuğumla hakikaten ilgilenecek biri varsa, o Bay Devaux'ydu.

Fabienne ile Bay Meinen'e çok fazla yalan söylememiz gerekmedi. İkimizin Bay Devaux ile arkadaşlık ettiği bir sır değildi. Benim köylünün görebildiğinden çok daha büyük bir potansiyelim olduğunu söyleyen kendisiydi, ki Paris yolculukları da bunu teyit etmişti. Ayrıca ikimiz de hayatta yeteneklerimizin elverdiği şekilde ilerleyebilelim diye, Fabienne'i eğitme ve bana yardımcı olma sorumluluğunu üstlendiğini de söylemişti. İkimiz hava kararıktan sonra birlikte onu ziyarete giderken ve genellikle birlikte oradan ayrılırken görülmüştük. Bay Meinen'e, o akşam Bay Devaux'nun ilkin beni göndermek için bir mazeret bulduğunu açıkladım. Fakat Fabienne'i orada bir başına bırakmak doğru gelmemişti ve bunun üzerine ona bakmak için geri dönmüştüm.

Bay Devaux'nun ona cin verdiğini, sonrasında halsiz hissettiği ve midesi bulandığı için kanepeye yatıp dinlenmesini söylediğini anlattı Fabienne. Hayır, neler olduğunu hatırlamıyordu. Ne uyumuş ne de bilincini kaybetmişti ama benim bağırdığımı duyana değin başının içinde uğursuz sesler duyarak kâbus görmüştü. Kendine geldiğinde Bay Devaux neredeydi, diye sordu Bay Meinen ve Fabienne bilmediğini söyledi. Ev karanlıktı ve Fabienne, Bay Devaux öldü sanmıştı.

Biz Bay Meinen ile konuşurken, Bay Devaux işitme mesafesinin dışında, bildim bileli hep duvara dayalı duran külüstür bir sandalyede oturuyordu. Bay Meinen karakola gitmesini isteyince itaat etti ve geri dönüp bize bakmadan gitti.

Şimdi ne olacaktı? Fabienne'in eline dokunarak sorulmamış sorularıma bir cevabı olmasını umdum. Başını kaldırıp, etrafımızı çeviren yetişkinlere, "Artık gidebilir miyiz?" diye sordu. "Ölü gibi yorgunum."

Kaç yaşındasın Fabienne, diye sordu biri ve o da on dört dedi. Biri iç çekip dünyanın çıldırdığını söyledi. Olanları Fabienne'in babasına ertesi sabah, o daha az sarhoş ve aptalca bir şey yapmaya daha az meyilliyken söylemeye karar verdiler. İki kadın bizim eve kadar bize eşlik etmeye gönüllü oldu.

Ablalarım bu beklenmedik ziyaretçileri görmek için odanın önüne toplanan çocuklarını susturdu. Yetişkinlerin arasında şiddetli birtakım fısıldaşmalar oldu. Ardından babam bile Fabienne'e karşı nazik davrandı. Annem mutfağın bir köşesine biraz saman koyup eski battaniyelerle örterek bize yatacak yer hazırladı. Jean'ın cenazesi akşamında böyle bir kargaşanın olmasına içerlediğini görebiliyordum ama ikimize de bir şey demedi.

"Ne oldu?" diye sordum Fabienne'e, en nihayet yalnız kaldığımızda. "Gerçekten çok mu içtin?"

"Bana içmem için bol bol içki verdi," dedi Fabienne. "Ama içkileri bluzuma döktüğümü görmedi. Gözleri o kadar iyi görmüyor, biliyorsun. Zavallı ihtiyar."

"Gerçekten seni kendisiyle onu yapmaya zorladı mı?"

"Of, Agnès, ben ahmak değilim," dedi Fabienne. "Hayır, ona ilkin onu konuşurken dinlemek istediğimi söyledim, o da gençken nasıl biri olduğunu anlatıp durdu."

"Nasıl biriymiş?"

"Şapşal."

"Şimdi olduğundan daha mı şapşal?"

"Bir sürü hayali varmış, öyle dedi. Şair olmak istiyormuş. Seyahat etmek istiyormuş. Şarkı söyleyip dans edebilen ve

şiir yazabilen güzel bir kızla evlenmek istiyormuş. Sonra iyice duygusallaşmaya başladı. Onu daha önce de böyle görmüştüm. Sanırım bara bu yüzden gitmiyor. İçince ağlıyor."

"Ya sonra?"

"Sonra sen gelip kapıya vurdun. Sana ilkin benim bağırdığımı işitinceye kadar beklemeni söylemiştim."

"Yani onunla gerçekten yapmadın mı?" Rahatlayarak sırtüstü samana yattım.

"Peki ya istediysem ve sen benim şansımı mahvettiysen? Ya sevgilisi olmamı isteyecek kadar beni önemseyen tek erkek oysa?"

Kafamı kaldırdım ama ortalık yüzünü göremeyeceğim kadar karanlıktı. Kör biri gibi parmak ucumla dokunarak, başının üstünden çenesine kadar, indim. Hayatımda ilk kez, onu sevmeyen başkalarına nasıl göründüğünü hayal edebiliyordum.

"Ne?" dedi. "Beni gıdıklıyorsun."

"Keşke Bay Devaux'ya hiç bulaşmasaydık," dedim. "Keşke hiç kitap yazmasaydık."

Kafama sertçe vurdu. "Bir sonraki kitabımızda bunu yazabileceğimizi göremiyor musun?"

"Bunu mu? Bu geceyi mi demek istiyorsun?"

"Evet, neden olmasın? Şöyle düşün: Hayatımızda her ne olursa olsun, biz yazana kadar gerçek değildir."

"Sence Bay Devaux'ya ne olacak?" diye sordum. "Ya bizimkinden başka bir hikâye anlatırsa?"

"Önemi yok," dedi Fabienne. "Hiçbir şey planlandığı gibi gitmedi, fakat her şey gayet yolunda gitti."

JEAN ERTESİ GÜN GÖMÜLDÜ. Bay Devaux öğlen yemeğinden önce serbest bırakıldı. Bay Meinen Fabienne'in evini ziyaret edip babasıyla konuştu, fakat ona ne olduğunu yahut olmuş olabileceğini söylemedi. Hiç kimse Fabienne'in babasının bardan çıktıktan sonra gece vakti elinde baltayla Bay Devaux'nun evine gitmesini istemiyordu. Bunun yerine Bay Meinen acaba Fabienne'in gidip yanlarında kalabileceği kadın akrabaları var mı diye sordu.

"Dedi ki, benden daha büyük bir kadının üzerimde iyi etkisi olabilirmiş," dedi Fabienne bana o gece mezarlığa gittiğimizde. Ona Jean'ın mezarını gösterdim ve taze toprak kümesinin yanına, büyükbabamınki üstte ve daha büyük harflerle olmak üzere, büyükbabamla büyükannemin adlarının kazındığı taşın üzerine uzandık.

"Baban ne dedi?"

"Beni gönderebileceği kimsesi yok," dedi Fabienne. "Beni kaybetmeyi göze alamaz. Ben gidecek olsam, ona ve abilerime kim yemek pişirecek?"

"Baban Bay Meinen'in onunla neden konuştuğunu sordu mu?"

"İçkiye başlamadan biri onunla konuşacak olursa, düşünebildiği tek şey içmek oluyor. İçtikten sonraysa, eh, sonra nasıl olduğunu biliyorsun."

"Peki, hiç akrabanız var mı? Mesela halan, teyzen, kuzenin filan?" diye sordum. Gönderilebileceği hiçbir yer olmadığından emin olmak istiyordum.

"Kurcalasak birileri çıkar mutlaka, fakat bunu kim yapmak ister ki? Ben kendime gayet iyi bakıyorum," dedi Fabienne. "Ne? Niye öyle bakıyorsun? Beni uzaklara gönderirler diye mi umutlanıyorsun?"

"Hayır," dedim. "Fakat onları durdurmanın bir yolunu bulmalıyız. Mesela bir halan, teyzen ya da kuzenin gelip seninle kalsa bir süre?"

Fabienne elinin tersiyle yüzüme dokundu.

"Ne?" dedim.

"Büyükler saçmaladığında yüzlerine dokununca ne hissederler diye sık sık merak ederim," dedi. "Şimdi biliyorum."

"Ben saçmalamıyorum."

"Büyükler gibi konuşuyorsun," dedi Fabienne. "Bu da tenini kayış gibi yapıyor."

Yanağıma dokundum ve pürüzsüz serinliği hissettim. "Paris'ten sana yazdığım mektup," dedim. "Okudun mu?"

"İçinde zaten bilmediğim ne var ki? Birbirimizi her gün görüyoruz."

İşte bundan korkuyordum. Hayatım boyunca yazdığım ilk mektuptu o. Belki de bir mektubu postaya vermemek uğursuz bir şeydi. Alıcıya göndereni hatırlatmak için yazılan bir mektup gönderen uzaktayken yerine varmalı. Bir mektuptaki sözcükler, söylenen sözcüklerin aksine, havaya karışıp kaybolmaz. Oysa Fabienne'e yazdığım mektup bunların hiçbirine yaramamıştı. Okumaya tenezzül bile etmemişti.

Fabienne üzerime eğildi. "Kaşlarının nasıl çatıldığına bir bak," dedi. "Seninle dalga geçiyordum. Tabii ki okudum."

"Gerçekten mi?"

"Eğer inanmak istersen. Yahut belki de benim yerime, yemek pişirmek için yaktığım ateş okumuştur onu. Sence de Bay Devaux ateşi öğrencisi yapsa iyi olmaz mıydı? Öğretmek istediği bütün şiirleri ve felsefeyi yalayıp yutardı."

Çok üzgündüm. Mektubumun gerçek akıbetini asla bilemeyecektim. "Paris'e taşınmamız konusunda ne düşünüyorsun?"

"Sence böyle bir ihtimal var mı?"

"Neden olmasın? Zaten orada bazı insanlarla tanıştım. Onlardan hoşlandım. Paris'ten de."

Bir yerlerde bir baykuş öttü ve Fabienne de ötüşüne karşılık verdi. Kuşları ve başka hayvanları taklit etmekte başarılıydı. Ben kuzu ya da inek sesi bile çıkaramazdım. Bir başka köpeği çağırmak için ikna edici bir havlama sesi bile çıkaramazdım.

"Nerede yaşayacağız peki?" dedi Fabienne, baykuş ötüşüne karşılık verdikten sonra. "Orada ne yapacağız? Şehirde güdecek inekler ve keçiler olduğunu sanmam, var mı? Ya anne babana ne diyeceksin? Kaleminle hayatını kazanmak üzere Paris'e gideceğini mi? Ya ben babama ne diyeceğim, gidip bir fabrikada çalışacağımı mı?"

"Belki hayvanat bahçesinde hayvan bakıcısı olabilirsin?"

"Paris'te kaç tane hayvanat bahçesi var?"

"Bilmiyorum," dedim. "Ama belki Bay Chastain'in bize ödediği parayla bir başlangıç yapabiliriz Paris'te. Sonrası için de bir çözüm buluruz."

"Benim gibi konuşmaya başladın," dedi Fabienne. "Yalnız, ben sonrası için bir çözüm buluruz dediğimde, bir planım vardır. Sen yalnızca benim sözcüklerimi kullanmayı öğrenmişsin, fakat bir şeyleri nasıl gerçekleştireceğini bildiğin yok."

BİR HAFTA SONRA FOTOĞRAFÇI BAY BAZIN GELDİĞİNDE, Bayan Boverat'ın Paris'te bana aldığı giysileri tastamam üzerimde görünce hayal kırıklığına uğramış gibi göründü. Hayır, dedi, istediğimiz bu değil. Üstümü değiştirip okul üniformamı giymemi söyledi ve okulumu göstermemi istedi. Okul müdiresi Bayan Loisel Bay Bazin'i içtenlikle karşıladı. Bay Bazin'e okulunun bir çocuk yazar çıkarmasını büyük onur saydığını söyledi. Daha önce pek dikkat etmezken, bu aralar bana içtenlikle yaklaşıyordu. Ben öğretmenlere asla dalkavukluk etmez ama onlara sorun da çıkarmazdım. Artık sıkıcı ya da unutulabilir değildim. Gördüğüm ilgiden için için büyük zevk alıyordum, ancak gözlerim hâlâ yere dönük, gülümsemem mütevazıydı.

Okulda Bay Bazin bana poz verdirip birkaç fotoğraf çekti: Göğsüme birkaç kitap bastırmış halde okul kapısının yanında dururken; çenemi ellerime dayamış sıramda otururken; paralel barda tepetaklak asılıyken; açık bir kitapla okul bahçesinde yürürken – kendi kitabımla. Kitabın bir nüshasını ilk görüşümdü, fakat ben daha inceleme fırsatı bulamadan Bay Bazin kitabı geri aldı ve daha doğal bir ortam için çiftliğe geri döneceğimizi söyledi.

O zamana kadar haber duyulmuş ve bir grup küçük çocuk toplanmış, Bay Bazin'e sorular soruyor ve onların da fotoğrafını çeksin diye adamın başının etini yiyordu. Joline'in Amerikalı sevgilisi ziyarete geldiğinde daima yanında çikletler ve çikolatalarla, hazırlıklı gelirdi. Bay Bazin'in bizi izle-

yen yetişkinlerden yardım istemesi gerekti ve aralarından biri çocukları hizaya soksun diye Bay Meinen'i çağırdı.

Annem, çamur ve gübre içinde yürürken giysin diye Bay Bazin'e bir çift lastik çizme verdi ve okul bahçesinde benimle yürürken tozlanan deri ayakkabılarını evin temizce bir köşesine koydu. Okul üniformamı çıkarıp iş elbiselerimi giydim; eskiden anneme ait olan koyu gri bir tulum ve ayağıma fazla büyük gelen bir çift lastik çizme. Kendimi çirkin hissediyordum ve Bay Bazin'e neden böyle giyinmem gerektiğini sordum.

"Okurlar günlük hayatında nasıl göründüğün hakkında fikir sahibi olsun istiyoruz," dedi.

"Bir köylü kızı mı?"

"Müthiş yetenekli ve parlak bir geleceği olan bir köylü kızı," dedi Bay Bazin.

"Sizce gerçekten parlak bir geleceğim var mı Bay Bazin?"

"Çiçeği burnunda şöhretinden nasıl yararlanacağına bağlı bu. Ama evet, bütün bu çocuklarınkinden daha iyi bir geleceğin olacak."

"Eğer Paris'e taşınırsam," dedim, "sizce orada yaşamanın bir yolunu bulabilir miyim?"

"Ama sen daha, kaç yaşındaydın, on dört, değil mi?"

"Evet," dedim.

"Sence çalışmak üzere Paris'e taşınmak için fazla küçük değil misin?"

"Burada kalırsam, şöhretimden nasıl yararlanabilirim?" dedim. "Sizin beni bir yıldız yapmak için buraya geldiğinizi yarın herkes unutacak. İnsanların bütün derdi inekler ve keçiler, pancarlar ve lahanalar. Burada kimse benim kitabımı okumayacaktır."

Bay Bazin başını iki yana sallayarak, bana herhangi bir kariyer tavsiyesinde bulunacak durumda olmadığını söyledi. Bay Chastain'e danışmamı önerdi.

Bay Bazin'in talimatlarıyla, bir yandan objektifine gülümserken bir yandan da yere avuç dolusu buğday kepeği serperek tavukları yemledim. Sonra ahırda yere oturup iki

oğlağa alışkın olduklarından daha sıkıca sarıldım, fakat oğlakların itirazları Bay Bazin'i hiç etkilemedi ve daha sıkı sarılmamı, daha çok gülümsememi, onlarla konuşmamı ve yeniden gülümsememi söyleyip durdu. Domuzların beslenme vakti olmamasına rağmen yalaklara kovalar dolusu yem boşalttım. Tavşan kafesinden tavşanlarımızdan birini çıkardım ve yüzümü kürküne gömdüm. Kuyudan tulumbayla su çektim. Çamaşır ipine birkaç çarşaf serdim. Sebze bahçesinde ot ayıkladım ve mevsimin son fasulyelerini bir sepete topladım. O iki saat boyunca normal olarak bir günde yaptığımdan daha fazla iş yaptım. Kendimi geri zekâlı gibi hissettim.

Bay Bazin babamın bisikletini görünce, yolda biraz sürüp süremeyeceğimi sordu. Fakat babam bisiklete elimi sürmeme izin vermezdi. O babamın hazinesiydi ve daha az meşgul olduğu günlerde, bisikleti ters çevirir, yağa banılmış bir bezle, jant telleri dahil her bir parçasını, ışıl ışıl ve yepyeni görünene kadar temizlerdi.

Bisiklet sürmeyi bilmediğimi söyledim. Bay Bazin bisikleti ahırın arkasına götürmemi söyledi. Çamurlu gübreye basa basa, cesaretle arkamdan geldi. Çizmelerinin tabanına yapışmış çamurların bir kısmını alıp artık eski haline kıyasla mahvolmuş görünen bisiklete sürerken, tam da ihtiyacım olan şey dedi. Babam öfkeden deliye dönmez umarım, diye düşündüm. Belki yeni itibarımın faydası olurdu. Babam da annem ve diğer yetişkinler gibi Bay Bazin geldiğinde saygı göstermişti.

Bay Bazin'in istediği gibi bisiklete bindim, bir ayağım pedalda bir ayağım yerde, durdum. Dengemi korumakta iyi değildim, birkaç kez düşecek gibi oldum ve Bay Bazin bir eliyle fotoğraf makinesini tutarken ötekiyle dengemi bulmama yardım etti. Tutuşu, yumuşak görünüşlü ellerinden beklemeyeceğim kadar sıkıydı ama en küçük bir kötülük emaresi taşımıyordu.

Bay Bazin nihayet aldığı sonuçlardan memnun kalınca, bisikleti evin yanındaki yerine geri götürdük. Bir ağaçtan

bir avuç yaprak kopardım ve çamuru elimden geldiğince temizlemeye çalıştım. Bay Bazin eğlenen bir ifadeyle izliyordu. Birkaç dakika bekledikten sonra, devam etmemiz gerektiğini söyledi. "Bana başka ne gösterebilirsin?" diye sordu. "Buradaki gündelik hayatını yansıtabilecek başka şeyler var mı?

"İneklerin fotoğrafını çekmek ister misiniz?"

"Tabii ama hiç inek görmüyorum etrafta."

"Bizim ineğimiz yok," dedim. "Annemle babam tarlalarda yeterince meşgul, fakat arkadaşımın inekleri var. Gidip onu bulabiliriz."

Önceki gece Fabienne'e Parisli fotoğrafçının ertesi gün geleceğini hatırlatmıştım. Bana eşlik etmek istemeyişi karşısında hayal kırıklığına uğramıştım. "Hazır buradayken onu şöyle bir görmek istemez misin?" diye sormuştum. "Kitap yazmak için her türlü deneyime ihtiyaç duyduğumuzu sen söylemiştin."

"İneklerim ve keçilerim ne olacak?" demişti.

Fabienne ne zaman benim önerdiğim bir şeyi yapmak istemese, hayvanlarına bakmakla meşgul olduğunu söylerdi. Onları çayıra götürüp nehir kenarında saatlerce yatmaktan fazlasını yapmadığını biliyordum. Ben yanında değilken ne düşünüyordu? Bu soruyu sormanın hiç aklıma gelmemesine şaştım. Benim hayatım, o zamana değin, iki bölüme ayrılmıştı: Fabienne'le olduğum zamanlar ve geri kalan zamanlar – ikincide olanlar bana önemliymiş gibi gelmiyordu. Okul ve ev benim için katlanılacak şeylerdi. Beni Fabienne'den uzak tutuyorlardı. Ama onun hayatı fasılasızdı, eğer o da benimle birlikte olduğu ve olmadığı zamanları iki ayrı bölüm olarak düşünmüyorsa ve o da ayrı kaldığımız zamanlara katlanmıyorsa. Böyle olmasını umabilir miydim? Olacak şey değildi.

"Bu adamla tanışman iyi olmaz mıydı?" diye sormuştum. "Belki bize Paris'e taşınmamız için yardım edebilir?"

"Bize kimse yardım edemez," dedi Fabienne. "Ayrıca istediğim şeye ulaşmak için kimsenin yardımına ihtiyacım yok."

Yanılıyordu. Ne isterse istesin, ben yanındaydım ve ona daima yardım ediyordum. Ama bunu söylemedim. Ne de Bay Devaux'nun yalnızca bize yardım etmekle kalmadığını, pek çok şeyin gerçekleşmesini sağladığını hatırlattım. O geceden sonra Fabienne ve ben onun hakkında konuşmamış, akşamları birlikte dışarı çıktığımızda da onun evine giden yoldan uzak durmuştuk. Annemle babam Bay Meinen'in, Bay Devaux'nun bir suç işleyip işlemediğine karar veremediğini söylemişti. Ne olursa olsun, köye yetecek bir skandal yaratmıştı. Annemle babam, yakında buradan taşınır demişti. Nereye, diye sorunca, bilmediklerini söylemişlerdi. Bu haberi Fabienne'le paylaştığımda, sadece başıyla onaylamış ve böyle olacağının aklına geldiğini söylemişti.

"KİTABI OKUDUNUZ MU?" diye sordu Bay Bazin'e, kendisiyle tanışsın diye yanına götürdüğüm zaman. Bir kayanın üzerinde oturuyordu ve yaklaştığımızda ayağa kalkmadı. Bay Bazin'in onu kaba bulabileceğine aydım ama öyle düşündüyse bile bunu göstermedi.

Bay Bazin elbette okuduğunu ve fotoğraflarımı çekmek için köye o yüzden geldiğini söyledi.

"Her şeyin kitapta anlatıldığı gibi olup olmadığını mı görmek istediniz?" diye sordu Fabienne.

"Fotoğraflar yayımlandığında Agnès'e çok faydası olacak," dedi.

"Yani kitaba faydası olmayacak mı?"

"Tabii ki kitaba da faydası olacak," dedi Bay Bazin. "Fotoğraflar kitaba bir bağlam temin edecek."

"Kitabı beğendiniz mi?"

Bay Bazin bana baktı ve evet dedi.

Fabienne, Bay Bazin'e yanında kitabın bir nüshası var mı diye sordu ve o da fotoğraf çekimlerinde kullanmak için getirdiği kitabı verdi. Bay Chastain bana birkaç tane göndereceğine söz vermesine rağmen, kitabın nüshaları henüz bana ulaşmamıştı. Paris'ten bana gönderilen paketi Bay Devaux'nun yaktığını düşünüyor mu acaba diye konuşsa mıydım Fabienne'le?

Kitabın kapağına yakından baktı. "Kapağa neden Bay Devaux'nun adını da bastılar?" diye sordu.

Omzunun üzerinden baktım. Kitabın adı, *Les Enfants Heureux* ve benim adım, Agnès Moreau, birlikte mavi bir dikdörtgenin içinde çerçevelenmişti. Altında, daha küçük harflerle yazılı bir satır vardı: "*Récit recueilli par Maurice Devaux.*"[4] Daha önce kitapla poz verirken, kapağa bakmak aklıma bile gelmemişti.

"Sanırım Bay Devaux etkin bir rol oynamış," dedi Bay Bazin.

"Kendini olduğundan önemli gösteriyor," dedi Fabienne. "Erkekler bunu hep yapar."

Bay Bazin Fabienne'e baktı ama konuşmadı. Kendisini takip etmemi işaret etti. Fabienne'den hoşlanmadığını görebiliyordum. Ondan hoşlanan fazla kimse yoktu. Köydeki büyükler onu terbiyesiz ve saldırgan bulur ama onunla yüzleşmekten kaçınırlardı. Tavuklara ve küçük çocuklara, hatta kendilerini savunabilecek durumdaki köpeklere acımasız oyunlar oynamasıyla tanınırdı. Parisli birinin Fabienne'de farklı bir şey görmesini umuyordum. Gelin görün ki Bay Bazin'in gözünde Fabienne'in, güzel bile olmayan, küstah bir taşralı kızdan başka bir şey olmadığını anlamıştım. Bay Bazin'in hakkında ne düşündüğü umurunda bile olmazdı, biliyordum, ayrıca adını kitabın kapağına yazdırmamakla doğru karar verdiğini de anlamıştım. Paris'te benim yaptıklarımın yarısını bile yapamazdı.

İnekler kayıtsızdı, böylece Bay Bazin rahat rahat onlarla fotoğraflarımı çekti. Fabienne'in yanına döndüğümüzde, Bay Bazin yardımları için teşekkür etti. "Bana bu önsözün ne anlama geldiğini açıklayabilir misiniz?" diye sordu Fabienne, Bay Bazin'e. Biz çekim yaparken o da kitabı okuyormuş.

"Bay Chastain'in Agnès'i nasıl keşfettiğiyle ilgili bir not işte," dedi Bay Bazin. "Bay Devaux'nun yardımıyla."

"Evet, burada da öyle yazıyor," dedi Fabienne. "Okuyabiliyorum. Benim sorduğum şu: Bütün kitaplarda yazarın nasıl keşfedildiğiyle ilgili bir önsöz var mıdır?"

---

4 (Fr.) Bay Maurice Devaux tarafından derlenen hikâyeler. (ç. n.)

"Hayır," dedi Bay Bazin. "Fakat bu benzersiz bir durum, dolayısıyla insanlar merak ediyor. Kimsenin Agnès'in kitabı yazdığından şüphe ettiği yok ama Bay Devaux'nun yardım ettiğinin açıklanması durumu daha inanılır hale getiriyor yalnızca."

"İnanılır mı?" dedi Fabienne. "İnanılmayacak ne var ki?"

"Olağanüstü bir şey olduğunda, insanlar açıklamalar yapılmasından, güvenceler verilmesinden hoşlanır," dedi Bay Bazin. "Arkadaşınız Agnès de olağanüstü bir kitap yazdı."

Fabienne'in sorularının Bay Bazin'in canını sıkacağından endişe etmiştim. O zaman, hoşlandığım kararına vardığım insanların, Fabienne'de hoşa gidecek herhangi bir şey görmeyebileceklerini fark ettim.

"Örneğin," diye devam etti Bay Bazin, "küçük bir köylü kızının aklına kitap yazıp yayımlamak fikrinin nasıl geldiğini insanlar merak edebilir ve önsöz buna cevap veriyor. Agnès'in potansiyelini fark eden Bay Devaux olmuş. Yahut insanlar yazım konusunda Bay Devaux'nun ne derecede katkıda bulunduğunu merak edebilirler ve önsözde gramer konusunda yardımcı olduğu ama sözcükleri ve cümleleri Agnès'in yazdığı açıklanıyor. Bütün bu tedbirlerin, kitabın başarılı olmasını sağlamayı amaçladığını görüyorsunuz, değil mi?"

Fabienne hemen yanıt vermedi. Önsöze bir an baktı ve bana, "Ne kadar iyi yazdığını görebilmek için seni sınadıklarını bana söylememiştin," dedi.

Kitabı Fabienne'den kapıp aldım ve o da bana önsözün son sayfasını işaret etti. Bürosundayken Bay Chastain için yazdığım paragraftı bu. Altında, Bay Chastain, yazı konusundaki yeteneğimi şahsen sınadıktan sonra tatmin olduğunu ve yirmi dakikadan az bir zaman içinde yazdığım paragrafın, okurlar açısından bir edebiyat mucizesiyle karşı karşıya olduklarına dair sağlam bir kanıt oluşturduğuna inandığını yazmıştı.

"Ah," dedim. "Sana söylemeyi unuttum."

"Unuttun mu?"

Fabienne'in Bay Bazin'in önünde kötü bir şey söylemesinden korktum ama o birkaç adım uzaklaşmış, bir küme çançiçeğinin fotoğraflarını çekiyordu.

Fabienne Bay Bazin'e döndü ve ikimizin fotoğrafını çeker mi diye sordu.

"Neden?" dedim. Acaba herhangi bir konuda fikrini mi değiştirdi diye meraka kapıldım.

"Birlikte hiç fotoğrafımız çekilmedi daha önce," dedi.

Bay Bazin bize bir ıhlamur ağacının önünde poz verdirdi, ben kollarımı göğsümde kavuşturmuştum, Fabienne'in iki eli, yüzümü kendine döndürmeye çalışırken yarı yolda yakalanmış gibi, iki omzumdaydı.

KİTAP EKİMDE YAYIMLANDI. Basınla yeniden görüşmem için bir seyahat daha ayarladı. Bu yolculuk sırasında, Paris'te Fabienne'le birlikte yaşamanın benim sandığım kadar kolay olamayacağını anladım, en azından biz biraz daha büyüyünceye kadar. Bay Chastain'in yardımcısı Bayan Boverat'a yayınevindeki işi nasıl bulduğunu sordum. Söyledikleri benim için cesaret kırıcıydı, çünkü bizim onun amcası gibi bizi herhangi bir iş için tavsiye edecek bağlantılarımız yoktu.

Bay Chastain, Bay Devaux'nun Saint Rémy'den taşındığını öğrenince biraz şaşırdı. Bay Devaux'dan taşındığını bildiren herhangi bir mektup almadığını söyledi.

"Ona neden ihtiyacınız var ki? Bana yazabilirsiniz," dedim.

"Sorun," dedi Bay Chastain, "senin ona ihtiyacın olup olmadığı."

"Başka kitaplar yazmak için mi? Yok, hem de hiç."

"Yazın görüştüğümüzde bahsettiğin kitap, onu bitirdin mi?"

"Evet," dedim.

"Bütünüyle kendi başına mı yazdın? Bay Devaux okudu mu?"

Nasıl cevap vereyim diye düşündüm. "Bir kısmını okudu, fakat bütün kitabı değil," dedim, ki tam da yalan sayılmazdı. Fabienne kitabın sonunu hâlâ bağlamamıştı.

"Okuduğu kısımlar hakkında bir şey dedi mi? Herhangi bir görüş belirtti mi?"

"Gelişme kaydettiğimi söyledi."

"Başka?"

"Başka bir şey yok. Biliyor musunuz Bay Chastain, kitap bir köyün postane müdürü hakkında."

Merakının uyandığını görebiliyordum. Temize çeker çekmez kendisine göndereceğime söz verdim.

"Bay Devaux bize başka şeyler konusunda da yardım etti. Sana yardımcı olacak ve işle ilgili her türlü kararda danışmanlık yapacak bir erişkinin olmasını hâlâ isteriz. Bu konularda başka kim yardımcı olabilir, bir fikrin var mı? Annen ve baban, mesela?" dedi Bay Chastain, fakat bunu sırf nezaketinden söylediğini düşündüm. Onlarla tanışmıştı, yardımcı olabileceklerini düşündüğünü sanmıyordum.

"Bay Bazin bana danışmanlık yapabilir mi?"

"Fotoğrafçıyı mı diyorsun? Ah, hayır, elbette hayır!" dedi Bay Chastain.

"Kendi işlerimi halledebilmek için kaç yaşında olmayı beklemem gerek?" diye sordum.

"Bunu daha sonra da tartışabiliriz. Hemen şu anda bir karar vermemiz gerekmiyor."

Eve döndüğümde, Bay Chastain'in sıradaki kitabımızı görmeye hevesli olduğunu söyledim Fabienne'e. Doğruyu söylemek gerekirse, genç postane müdürü ile en yakın arkadaşının kız kardeşi arasındaki aşk hikâyesinin ilginç olup olmadığından emin değildim, fakat Fabienne yazdığımız şeye inanıyor gibiydi.

"Kitabı yazmayı ne zaman bitiririz sence?" diye sordum Fabienne'e.

"Haftaya. Bir meseleyi daha çözmem gerekiyor, ondan sonra kitap tamamlanır."

"Demek istediğim, bu sonuncusu mu? Bu kitaptan sonra başka kitap yazmayacağız, değil mi?"

"Neden, yazmak istemiyor musun?"

"Bunun Paris'e taşınmamıza nasıl faydası olacak, bilemiyorum," dedim.

"Tabii ki bilemezsin."

"Sen bilebiliyor musun?"

"Bildiğim şu: Eğer şimdi yazmayı bırakırsak, Paris'e asla gidemeyiz," dedi Fabienne. "Bak, bu bir oyuna benziyor. Oyunun ne zaman sona ereceğini bilmiyoruz, ama başladığımıza ve şu anda oynayabileceğimiz başka bir oyun olmadığına göre, buna devam edebiliriz pekâlâ."

Bu oynadığımız en uzun oyundu. Normalde sabrı tükenen Fabienne olurdu.

Les Enfants Heureux'den gelen parayı –Bay Devaux ödemeyi benimle Fabienne arasında paylaştırdıktan sonra payıma düşeni– annemle babama verdim. Mutlu olmuşlardı, bunu görebiliyordum, fakat bu mutluluk bir fark yaratmaya yeterli olmamıştı. Bazı insanlar yaşlanınca gürültücü ve huysuz olur. Jean'ın ölümünden sonra bir gecede ihtiyarlayıveren annemle babam, küçülmüşlerdi; yaptıkları her şeyde daha yenik ve daha yavaş görünüyorlardı.

Okulda, öğretmenler bana biraz daha saygı duyuyor gibiydi. Kızların bazıları bana kitabımı, Paris yolculuklarımı soruyordu. Başka türlü biri olsaydım, bu fırsatı birkaç arkadaş edinmek ve okul hayatımdaki küçük topluluk içinde daha iyi bir konumu güvence altına almak için kullanırdım ama herhangi bir şeyi değiştirmek için bir sebep görmüyordum. Kendisine sadece üstünkörü bir arkadaşlık göstermeme rağmen bana daima sadık olan Geneviève, kızların bir kısmının artık bir yazar olduğum için kendini beğenmiş ve soğuk biri haline geldiğimi söylediklerini anlattı.

BİR HAFTA SONRA Bay Chastain'den bir mektup geldi. *Les Enfants Heureux* İngilizceye çevrilecek ve önümüzdeki bahar İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yayımlanacaktı. Mektubu Fabienne'e gösterdim. "Sence bunun bize faydası olacak mı?" diye sordum.

"Her şeyin bize faydası olur," dedi Fabienne.

"Belki günün birinde Amerika'ya gideriz."

"Ne için?"

"Orada iş bulabiliriz," dedim. "Böylece birlikte yaşayabiliriz."

"Sadece ikimiz mi?"

"Evet," dedim. "Başka kimseye ihtiyacımız yok, var mı?"

Fabienne bana tuhaf tuhaf baktı. Bu onun muzip, hor gören yahut hafiften alaycı bir şekilde şefkatli, olağan bakışlarından biri değildi. Onun benim aklımdan geçen bütün düşünceleri bilmesi gibi ben de onun bütün yüz ifadelerini bilirdim. Ama şimdi gözleri başka bir şeyi ele veriyordu. Telaş. İnanamazlık. Hatta düşmanlık.

"Ciddiyim," dedim. "İkimizin de koca ya da çocuk istediğimizi sanmıyorum, istiyor muyuz?"

"Büyük hayaller kuruyorsun," dedi.

Başımı iki yana salladım. Kitap yazma oyununu onun hayal ettiğini, benim yalnızca onu takip ettiğimi ve benden istediği her şeyi yapacağımı söyledim.

"Demek istediğim bu değil," dedi. "Sen her şeyin bir sebeple yapıldığını ve her ne yaparsak yapalım, daha sonra bir

fark yaratacağını sanıyorsun. Üstelik şimdi olan her şeyin gelecekte iyi bir şeye yol açacağını sanıyorsun."

"Öyle mi sanıyorum?" dedim. Çoğu zaman Fabienne'in ne düşündüğümü bana söylemesine ihtiyaç duyardım.

"Çoğu insan öyle düşünür," dedi. Sözlerinde kötü niyetin bulunmaması alışılmadık bir şeydi. Fabienne hasta olmazdı. Ender yorulurdu. Fakat sesinde bana yorgun yahut hasta birini hatırlatan bir şey vardı.

"Ben çoğu insan gibi miyim?"

"Çoğu insan gibi olmakta bir yanlışlık yok. Fakat ben kendim," dedi, "aklımda büyük hedeflerle yapmıyorum yaptığım şeyleri."

"Peki, niçin yapıyorsun?"

Fabienne bana, boynunu burmadan önce yaralı bir kuşa baktığı gibi baktı. Hayatım boyunca başka hiç kimse bana öylesine şefkatli bir acımayla bakmamıştır. "Anladığını sanmıyorum," dedi.

"O zaman anlat bana," diye yalvardım. "Neyi anlamıyorum?"

"Senin sorunun," dedi, "pek fazla düşünmüyor, pek fazla hissetmiyorsun, o yüzden de kolaylıkla avunup tatmin oluyorsun."

"Pek fazla düşünmüyorum, çünkü düşünmeyi sen yapıyorsun benim için," dedim.

"Kesinlikle," dedi Fabienne. "Ben ikimizin yerine de düşünmeyi sorun etmiyorum ama sen benim için ne yapabilirsin?"

Ben, diye düşündüm, bana yapmamı söylediği her şeyi yapmamış mıydım? Cebinden katlanabilen bir çakı çıkardı. "Gözlerini kapat," dedi. Kapattım ve sol kolumu alıp giysimin kolunu dirseğime kadar sıyırdığını hissettim. "Gözlerini açma," dedi.

Keskin bir şeyin koluma batırıldığını hissettim ve daha ses çıkarmama meydan vermeden şşşt diyerek beni susturdu. Acaba damarımı yarmayı mı planlıyor diye merak ettim. "Ne hissediyorsun?" dedi.

"Bir bıçak."

Bıçağın ucunu daha da bastırdı ve kolum boyunca çekti. "Ya şimdi? Canın yanıyor mu?"

"Biraz."

Kolumu bıraktı ve gözlerimi kapalı tutmamı söyledi. "Şimdi ne hissediyorsun?"

"Hiçbir şey."

Gözlerimi açmamı söyledi. Benim sapasağlam kolumun yanında onun kolu duruyordu, kan damlaları sızdıran kırmızı bir kesik bileğine kadar uzanıyordu. Kesiğin tuhaf bir zarafeti vardı.

"Benim hissettiğimi hissedemiyorsun, öyle değil mi?" diye sordu. "Ben ikimiz için düşünebiliyorum, evet, ama sen öbür kısmını yapabiliyor, ikimiz için hissedebiliyor musun? Hayır, bu..." Başparmağıyla kesiği sildi ve giysisinin kolunu aşağı çekti. "Bu senin hissetme kısmını ikimiz için yapamadığını kanıtlıyor."

Benim kolumu kesseydi, o da benim acımı hissetmeyecekti, fakat bunu ona söylemedim.

Fabienne bıçağı kapattı ve cebine geri koydu. Olağandışı hiçbir şey olmamışçasına, farklı bir ses tonuyla, aşk hikâyesinin sonunu nasıl bağlayacağını bulduğunu söyledi.

O zamana kadar yazdıklarımızdan, postacının sonunda sevgilisinin kalbini kazanacağından emindim. Fakat hayır, Fabienne'in planı bu değildi. Kız genç adamı reddediyordu ve ona karşı asla bir şey hissetmediğini söylüyordu. Genç adam, fakat bu mümkün değil, diyordu; aralarında özel bir şey olduğunu düşünmüştü. Kız da, iki insan arasında daima bir şey vardır, diyordu. Fakat onlar arasında her ne olup bitmişse, diye açıklıyordu genç adama, kız kardeşinin işiydi. Ne demek istiyorsun, diye soruyordu genç adam ve kız da, gidip kız kardeşine sorman gerek, diye cevaplıyordu.

Postacı kız kardeşine gittiğinde, kız kardeşi, bir erkeğin kalbi bin parçaya bölünmeli, fakat bu yalnızca bir kez olmalıdır, diyordu. Erkek kardeşinin kalbinin güvendiği biri

tarafından kırılmasının en doğrusu olacağını düşünmüştü. Bundan böyle, diyordu kız kardeşi, kalp kıracak biri olmak üzere hayata karışabilirsin.

"Ne tuhaf bir son," dedim.

"Tuhaf, çünkü çoğu insan onların birbirine âşık olmasını ister," dedi Fabienne. "Aklımızda tutmamız gerekense, insanlara asla istediklerini vermemektir."

"Bu bizim de birbirimize istediklerimizi vermememiz gerektiği anlamına mı geliyor?"

Fabienne kulağımı çekecekmiş gibi bir hareket yaptı. "Tam bir kazkafasın. Tabii ki biz başkayız. Sen ve ben şey gibiyiz..."

"İkiz?" dedim, o cümlesini bitirmeyince. "Tek bir kişi?"

"Hayır. Sen ve ben gündüz ve gece gibiyiz."

"Ne demek istiyorsun?"

"Ne gündüz ne de gece olan bir saat var mı?" dedi. "Yok. O yüzden, anlıyor musun, sen ve ben birlikte bütün zamanı kapsıyoruz, ikimizin arasında her şey var."

LES ENFANTS HEUREUX İngiltere'de daha yayımlanmadan, tuhaf bir şey oldu. Londra'dan Bayan Townsend adında biri yazdı, eserlerime hayran olduğunu söylüyor, Aralık başında beni ziyaret etmeyi teklif ediyordu. Mektup Bay Chastain'e gönderilmiş, onun mektubu eşliğinde bana iletilmişti. Bay Chastain, Bayan Townsend'in Fransızca baskı yayımlandığında kendisiyle temas kurduğunu ve ardından da Paris'te görüştüklerini açıklıyordu. Bay Chastain geleceğimi tartıştıklarını, Bayan Townsend'in dâhiyane bir öneride bulunduğunu yazıyordu. Kendisi onun planlarını açıklamaya ya da hakkımda karar vermeye yetkili olmadığından, ayrıntıları ailemle konuşmayı Bayan Townsend'e bırakmıştı. Bununla birlikte, diye yazmıştı, Bayan Townsend'in önerisini hararetle destekliyorum. Mektubun sonunda da ona göndermeye söz verdiğim romanı bitirip bitirmediğimi soruyordu.

"Romanı ona yollamadın mı?" dedi Fabienne iki mektubu da okuduktan sonra. "Dün yolladın sanıyordum."

Fabienne'in *Le Coeur Dans la Poste –Postadaki Kalp–* gibi tuhaf bir isim verdiği kitabı en güzel yazımla temize çekmeyi bitirmiştim. Kitabın adını anlayamamıştım. Kimin kalbi vardı Fabienne'in aklında – genç postacının kalbi mi, yoksa kızlardan birininki mi? Fabienne kitabı yollamamı söylemiş ve şimdi ne yazacağımız hakkında konuşmaya başlamıştı. Ama önceki gün, postaneye gitmemek için bahaneler bulmuştum. Yeni postacı Bay Devaux'dan daha genç (ama kitapta yarattığımız postacı kadar genç ve yakışıklı olmayan)

ve yeterince cana yakın biriydi, fakat postaneye gitme düşüncesi beni yoruyordu. Onunla konuşmam gerekecekti. Bana enine boyuna sorular sormasa bile, adrese bakacak ve bütün köy anında paketin içeriğinden haberdar olacaktı. Eğer bu kitap yazma işi bir oyunsa, o oyunun Fabienne ile aramızda kalmasını yeğlerdim. Oysa tıpkı okul bahçesinde oynanan bir oyun gibi, er ya da geç başkaları da bu oyuna katılabileceklerine karar vermişti.

"Bugün yollayacağım," dedim. "Bay Chastain'in mektubuna yanıt da yazacağım."

"Neden? Sende bir tuhaflık var? Senin derdin ne?"

"Bu ne zaman bitecek?"

"Endişelenme," dedi. "Sonsuza kadar bunu yapacak değiliz ama en azından bir süre yapmalıyız. Yapacak daha iyi bir şey bulamadık, öyle değil mi?

BAYAN TOWNSEND UZUN BOYLU DEĞİLDİ, fakat karşılaştığı herkesten daha uzun olduğu izlenimi yaratıyordu. Katı ve sert permalı saçları, boynu acımadan rahatça nasıl uyuyabiliyor diye meraklanmama yol açmıştı. Terzi elinden çıkma tayyörü ve sert topukluları Paris'te yadırganmazdı, fakat burada, Saint Rémy'de, onu tarih derslerinde bize anlatılan saraylılardan biri gibi gösteriyordu – onları ciddiye almanızın tek sebebi böylesine kusursuz bir hava takınmalarıdır. Boynuna bir dizi inci takmıştı ve daha sonra, onu daha iyi tanıyınca, bu yumuşak tonlu incilerin boynunda haşin ve soğuk göründüğünü sık sık düşündüm. Her şey onu haşin ve soğuk gösterirdi. Bayan Townsend, neden böyle hissettiğinizi bilemeseniz de desteğini kazanmanız gerektiğini sezdiğiniz türden biriydi. İyiliksever değildi ama adildi. Belki tanrı da öyledir.

Bayan Townsend öğleden sonra erken saatlerde köye varmıştı ve okulun paydos saatinde, öğretmenim annemin uğradığını ve dersler bittikten sonra doğruca eve gitmemi istediğini söyleyene kadar bana haber verilmedi. O zamana kadar Bayan Townsend annemle babamı teklifini kabul etmeye çoktan ikna etmişti. İngiltere'ye gidecek ve Bayan Townsend'in okuluna devam edecektim; söylediğine göre bu okul, dünyanın dört bir yanından en parlak zekâlı genç kadınların eğitim gördüğü, son derece seçici bir yerdi. Okula devamım, bir yıl boyunca kesin olarak Bayan Townsend'in gözetiminde kalmam ve ziyaret için eve dönmemem koşuluna bağlıydı.

Bayan Townsend bu koşulun okuldan azami yarar sağlamamın teminini amaçladığını belirtti. "En genç öğrencimiz olacaksın," dedi bana ve kızların çoğunun sosyeteye girmeden önce orada bir yıl geçirdiğini anlattı. "Fakat bu senin için iyi olacak, çünkü örnek alacağın senden büyük kızlar olacak. Doğal olarak, Fransızca dışındaki derslerde geri olmanı bekliyorum, ki bu da uygun bir himaye altına mümkün olduğu kadar çabuk girmen için geçerli bir diğer sebep."

Yemek masamızda oturuyorduk, ben bir yanda, annem, babam ve Bayan Townsend diğer yanda. Bayan Townsend konuşurken, babam masanın ahşabının damarlarını inceliyor gibiydi, fakat uygun anlarda başıyla onaylayarak hemfikir olduğunu belirtiyordu. Annemin gözleri odaklanamıyor gibiydi.

"Fakat bizim buna gücümüz yetmez," dedim, annemle babam karşı çıkmayınca.

"Bu," dedi Bayan Townsend, "sizi endişelendirmesin." Annemle babama söylediği gibi, diye açıkladı, benim için hamiler bulmuştu.

"Ama neden?"

"Hamiler neden mi senin eğitimine yatırım yapıyor? Çünkü sıradışı bir kız olduğunu kanıtladın."

Bu övgü, sert sesiyle kulağa daha ziyade bir itham gibi geliyordu. Kendimi savunmak için söyleyebileceğim hiçbir şey yoktu. "Okula ne zaman gitmemi istiyorsunuz?" diye sordum.

"Hemen yılbaşından sonra. Burada boşa zaman geçirmek için bir sebebin olduğunu sanmıyorum, Agnès. Fırsatlar çıktığında ne yapılması gerektiğini, sen herkesten iyi biliyor olmalısın," dedi. Paris'teki yayıncımın tam desteğini aldığını söyleyerek ve Bay Chastain ile kendisinin işim sözkonusu olduğunda bir yetişkin gözetimine ihtiyaç duyacağım meselesini tartıştıklarını ekleyerek devam etti. "Anladığım kadarıyla Bay Devaux'nun artık böyle bir görevi yerine getirmesi mümkün değil. Doğal olarak sana birçok yönden yararım

dokunabileceği konusunda benimle hemfikir olan Bay Chastain'e yardımcı olmayı önerdim. Bir sorun mu var, ikna olmuş görünmüyorsun."

"Yani Ocakta okula mı başlayacağım?"

"Geciktirmek için bir sebep yok, öyle değil mi?" dedi Bayan Townsend. Paris'e yolculuğumu ayarlayacağını, orada beni karşılayacağını ve ondan sonra birlikte Londra'ya gideceğimizi söyledi. "Yanına fazla bir şey almana gerek yok," dedi. "Londra'ya vardığımızda yapacağımız ilk iş senin için alışveriş yapmak olacak; ayrıca," –saçlarıma baktı– "Woodsway'e gitmeden önce de bir kuaföre uğrayacağız."

Yakında, kendime hiç benzemeyen biri haline geleceğim, diye düşündüm.

"İleride bana teşekkür edeceksin," dedi Bayan Townsend. "Ne kadar şanslı olduğunu anladığından emin değilim."

DİYELİM Kİ İNGİLTERE'YE GİTMEK istemiyorum?" diye sordum Fabienne'e o akşam.

"O zaman herkes senin bir geri zekâlı olduğunu düşünecektir," dedi.

İyi de herkesin ne düşündüğü niye umurumda olsundu? Benim için önemli olan yalnızca bir kişinin ne düşündüğüydü ve geri zekâlılığımı Fabienne'in karşısındayken asla saklamamıştım. "Neden gitmek zorundayım, anlamıyorum," dedim. "İngilizce bile bilmiyorum."

"Tabii ki biliyorsun," dedi Fabienne. "*Hello. How are you? By god, you're lovely.*[5] *Smoke gets into your eyes, babe.*"[6] Bunlar Joline'in sevgilisinin gelip gittiği günlerden hatırladığımız birkaç cümleydi.

"*Gimme une Lucky Strike!*"

"*Gimme a Lucky Strike!*"[7] diyerek düzeltti beni Fabienne. "Eğer Amerika'ya gitmek istiyorsan, İngilizce öğrenmek zorundasın."

"Önce Amerika'ya gidip, İngilizceyi orada öğrenebiliriz," dedim.

"Ama neden şimdi olmasın? O İngiliz okuluna gitmenin nesi bu kadar kötü anlamıyorum."

"Ziyaret etmek için bile geri gelmeme izin verilmeyecek," dedim.

---

5 (İng.) Merhaba. Nasılsın? Tanrım çok güzelsin. (ç. n.)

6 The Platters'a ait şarkı sözleri. (ed. n.)

7 (İng.) Bana bir Lucky Strike ver. (ç. n.)

"Belki o kadın seyahatlerin için fazladan para harcamak istemiyordur."

Bir an düşündüm. "Buldum," dedim. "Annemlerden para isteyeceğim. Bana biraz para vermeleri gerekir. Kitaptan gelen bütün paramı onlara verdim."

Fabienne başını iki yana salladı. "Belki başka sebepleri vardır."

"Ne gibi?"

"Ben nereden bileyim? Hadi dönelim. Üşüdüm."

Saat o kadar geç, hava da o kadar soğuk değildi. Karanlık, aysız gökyüzü ve ağaçların yapraksız dalları arasından esen rüzgâr eskiden bizim dostumuzdu. Fabienne'e yetiştim ve yüzündeki ifadeyi görmekten korktuğumdan, yarım adım geriden yürüdüm.

"Gitmek istemediğimi biliyorsun," dedim yalvaran bir sesle. Onu benimle aynı fikirde olmaya ikna edebilirsem, Bayan Townsend'e hayır deme cesaretini bulurdum.

"Gitmelisin," dedi.

"Gitmemi mi istiyorsun?" diye sordum.

Durdu ve ayakkabılarından birini çıkarıp bir ağacın gövdesine vurdu. Acaba ayağını rahatsız eden bir çakıl mı vardı içinde, merak ettim. Bir şey söylemedi.

"Gitmemi istiyorsan, giderim," dedim. "Fakat şunu bilmelisin ki eğer gidersem, bunu ikimiz için yapıyorumdur."

"Bu nasıl olabilir?" diye sordu. "Senin İngiltere'de eğitim görmenin bana ne faydası var?"

"O zaman ben de Bayan Townsend'e bir mektup yazar, fikrimi değiştirdiğimi söylerim."

"Of, geri zekâlılığı bırak," dedi. "Senin İngiltere'ye gitmemenin bana ne faydası var?"

Ne cevap vereceğimi bilemedim.

"O okula gittiğinde kitap yazacak mısın?"

"Yalnız başıma mı?" dedim. İçimden eski eşarbını çekip almak ve üstünde tepinmek geliyordu. "Hepsi senin başının altından çıktı. Bak beni nasıl bir belaya bulaştırdın."

"Eğlenceli bir bela," dedi Fabienne. "En iyi yaptığımız şey bu, öyle değil mi?"

"Senin en iyi yaptığın şey," dedim. Bu durum benim için eğlenceli değil, diye düşünüyordum. Taşınmak zorunda kalan Bay Devaux da eğlenceli bir belaya bulaştığını düşünmezdi. Daima bu köyde yaşamış güvercinleri bile, yeni bir yeri yuva olarak benimsemeyi öğrenmek zorunda kalmıştı. Fabienne'in her şeyi bir oyun haline getirmekten hoşlandığını öteden beri biliyordum, fakat ben yalnızca yanında olmak, onu izlemek ve yüreklendirmek istemiştim.

"Bu kadar somurtkan olma," dedi yüzümü iki eliyle tutarak. "Kesin büyük bir macera olacak."

Kendi başıma mı? Fabienne orada değilse, hiçbir şey güzel olmazdı. Fakat bunu ona söylerken bile, hafiften bir tedirginlik hissettim. Tamamen dürüst davranmıyordum.

"Birbirimize yazabiliriz," dedi. "Sanki kalplerimizi postaya veriyormuşuz gibi olur."

Gülümsedim. Bütün gece söylediği tek avutucu şeydi bu.

"Aslında, oraya gidince bana her şeyi yazmalısın. Onları bir sonraki kitabımıza koyabiliriz."

"Sen de bana yazacağına söz veriyor musun peki?"

Fabienne beni susturmak için bir hareket yaptı. Kafasında bir şeyi çözmeye çalıştığını anlamamı istediği zamanlarda sık sık böyle yapardı. "Sana yazacağım," dedi bir an sonra. "Fakat aynı zamanda Jacques'tan da mektuplar alacaksın."

"Jacques da kim?"

"Sevgilin," dedi.

Her zamankinden bile daha aptal görünmüş olmalıyım, çünkü Fabienne soğuk bir kahkaha patlattı. "Of, Agnès, kafanı kullan," dedi. "Ben Jacques olacağım."

"Ama bana kendin olarak da yazacaksın, değil mi?"

"Fabienne olarak ve Jacques olarak."

"Neden iki ayrı insan olarak yazmak istiyorsun?"

"İki daima birden iyidir," dedi Fabienne. "Daha ilginçtir. Fabienne ve Jacques, ikisi de yazacak sana, farklı şeyler hakkında."

Fabienne'in mektuplarında neler yazacağını hayal ettim. Köyü gayet iyi biliyordum, insanlarını ve hayvanlarını. Burada hiçbir zaman hiçbir şey olmazken, ayrı ayrı iki dizi mektubu nasıl yazabileceğini merak ettim. "Eğer ikisi de sen olacaksan, ben iki ayrı kişiye nasıl mektup yazacağım?" diye sordum.

"Bir yolunu bulursun," dedi Fabienne. "Bana öyle ateşe atlamanı istemişim gibi bakma. O kadar da zor olmayacak."

"Fakat..." Duraksadım. "Seni özleyeceğim."

"Sadece bir yıl. Göz açıp kapayıncaya kadar geçer, görürsün."

"Evet," dedim cesurca, hayal kırıklığımı görmesini istemeyerek. Beni özlemeyeceğini zaten tahmin etmiştim. Yine de bir kerecik olsun yalan söylese, bana yumuşak ve sevgi dolu sözler etse daha iyi olmaz mıydı?

MON CHER JACQUES,

Sana Paris'ten yazıyorum. Paris-Austerlitz'e vardığım anda, günün birinde senin de aynı yolculuğu yapacağını ve yüksek pencereli gri binaları, isle kararmış kuleleri ve istasyonun cam kubbesini göreceğini hayal etmeye başladım. Senin yolculuğunu hayal etmek, bana kendimi daha az yalnız hissettirdi.

Bayan Townsend treni karşılamaya kendisi gelmedi ama otelden birini gönderdi. Onunkine bitişik bir odada kalıyorum ve odalarımızın arasında kilitlememi söylediği bir kapı var. İki gün Paris'te kalacağız ve sonra da Londra'ya gideceğiz. Lütfen beni kalbinde sakla. Gidip okula yerleşince yeniden yazacağım.

Agnès

Bu kısa mektubu Londra'ya gitmek üzere yola çıkmadan önce yazdım. Fazla bir şey söylemekten korkmuştum, çünkü mektup Fabienne yerine Jacques'a hitaben yazılmıştı. Karşılaşmadığım ama Paris treninde otururken zihnimde şekillenmeye başlayan Jacques'a yazmak farklı hissetmeme neden olacak mı, görmek istemiştim. Fabienne dışında hiç kimseyi uzun uzadıya düşünmemiştim ve uydurma bir sevgili bile bana bir ihlal gibi görünüyordu. Öte yandan, diye düşündüm, Jacques bana Fabienne'in verdiğinden daha çok

değer verirdi. Bana asla geri zekâlı demez ve beni dinlemeye Fabienne'den daha istekli olurdu. Hatta beni sevebilirdi bile.

En güzel tarafı da onun aslında Fabienne olmasıydı.

Belki de Jacques, Fabienne'e asla söylemediğim şeyleri söylememi kolaylaştırırdı. Belki o da öyle hisseder, bana Fabienne olarak asla söylemediği şeyleri söylerdi.

Jacques'tan bir mektup almayı dört gözle bekliyordum ama bu okula varıncaya kadar mümkün olmayacaktı. Fabienne ve Jacques'ın bana ulaşabileceği başka bir adres yoktu. İlk kez bir an önce İngiltere'ye ve okula gitmek istedim.

Otelin resepsiyon görevlisinden mektubu benim için postalamasını rica ettim. Mektubun üzerine Fabienne'in adresini yazmak zorundaydım. Jacques'ın soyadı neydi? Fabienne bana söylememişti ve benim de sormak aklıma gelmemişti. Uzun favorilerini ve yumuşak sesini büyüleyici bulduğum resepsiyon görevlisi bana birkaç gün öncesine ait bir gazete gösterdi. Gazetede resmim vardı, bakışlarım sayfadan dışarı taşıyordu, arkamdaki sokak bulanıktı. Küçükhanım ünlü biri, dedi, kıkırdamamak, gülümsemek için çaba gösterdim. Daha sonra beni telefonla arayıp, otel müdürünün kitabımın bir nüshasını göze çarpacağı bir yerde sergilenmek üzere otel için imzalayabilir miyim diye sorduğunu iletti.

Ne tuhaf bir dünyaydı bu. Beni tanımayan insanlar, benden hoşlanmayı daha kolay buluyordu.

ERTESİ GÜN BAYAN TOWNSEND beni Bay Chastain'in bürosuna bıraktı ve daha sonra gelip alacağını söyledi. Yabancı olduğundan mı, yoksa onu iyi tanımadığımdan mı bilmem, Bay Chastain ve asistanı Bayan Boverat'ı görünce, daha rahat soluk alıp verebildiğimi hissettim.

Bay Chastain bana kalın bir paket verdi. "Okurlarından mektuplar," dedi.

Paketi açmalı mıydım, bilmiyordum. İnsanların hiç tanımadıkları birine mektup yazmaları; bu benim için yeni bir şeydi.

"Elbette ki onları cevaplamak zorunda değilsin," dedi. "Doğrusunu istersen, hiçbirine cevap yazmamanı tavsiye ederim."

"İyi ama cevap verilmesini istemezler mi?" diye sordum.

"İsteyebilirler," dedi Bay Chastain. "Ama insanların sana kolaylıkla ulaşabileceklerini düşünmelerini istemeyiz."

"Onları okumalı mıyım?"

"Bazılarını okuyabilirsin ama hepsini okumana gerek yok," dedi Bay Chastain. "Eğer kabul edersen, biz senin adına birer kart gönderebilir, gelecek yılı İngiltere'de geçireceğini, eğitiminde ilerleyeceğini ve okurlarından zamanına ve mahremiyetine saygı göstermelerini beklediğini söyleyebiliriz."

Bay Chastain'in sözcüklerinin beni nasıl önemli biri haline getirdiği karşısında şaşıp kaldım. "Tamam," dedim. Paketi kucağıma koydum. Mektupları otele götürüp, yatmadan önce okuyacaktım.

Bay Chastain bana dikkatle baktı. "İngiltere konusunda pek heyecanlı görünmüyorsun," dedi.

"Ailemi göremeden çok uzun bir süre orada kalacağımı," dedim, "biliyor musunuz?"

"Evet," dedi Bay Chastain. "Ayrıca bunun senin iyiliğin için olduğu konusunda Madam Townsend ile aynı fikirdeyim."

"Ah," dedim. Acaba Bayan Boverat bana daha anlayışlı sözler eder mi diye meraklandım.

Masasının ortasında duran bir tomar kâğıdı işaret etti Bay Chastain. "İşte," dedi, "bu senin ikinci kitabın, baştan sona daktilo edildi. Bu kitapta bir değişim fark ettik. *Les Enfants Heureux*'den biraz farklı, sence de öyle değil mi?"

Bir yanımla kitabın iyi olmadığını umarak, bir yanımla da öyle olduğundan korkarak Bay Chastain'in yüzünü dikkatle inceledim.

"Güzel bir değişim," dedi Bay Chastain. "En azından biz öyle düşünüyoruz ve umuyoruz ki eleştirmenler ve halk da öyle düşünsün. Öncekinden daha az marazi bir kitap, idrak kabiliyetinin doğal gelişimiyle ilgili olduğu öne sürülebilir. Yine de senin imzanı taşıyor. Karakterler benzersizce senin."

"Öyleyse yayımlayacaksınız?"

"E tabii, elbette, buna şüphe yok," dedi Bay Chastain. "Agnès, eğer beni mazur görürsen, bunun köyünde geçen son kitap olması gerektiği artık aşikâr hale geldi. Okurların artık orası hakkında yeterince şeyi öğrenmiş olacaklar ve yine orada geçen bir hikâye yazmakla kazanılacak pek bir şey yok. İngiltere'ye taşınman güzel bir başlangıç. Fransız bir köylü kızı bir çocuk dâhi olarak İngiliz görgü okuluna gidiyor. Bu güzel bir hikâye olur, haber değeri var ve olanakları bakımından zengin."

"Görgü okulu nedir?" diye sordum.

"Sanırım oraya vardığında Madam Townsend sana daha ayrıntılı bir açıklama yapacaktır," dedi Bay Chastain. "Orada alışılmadık bir öğrenci olacaksın, elbette, fakat bu sen ve okurların açısından çok daha ilginç olacaktır."

"İngiltere'de okula gitmek hakkında bir kitap yazmamı mı söylüyorsunuz yani?"

"Acelesi yok," dedi Bay Chastain. "Ayrıca üzerinde baskı da hissetme. Sen okulundayken ne ölçüde tanıtım yapılacağının bizim idaremizde olacağı konusunda Madam Townsend'le görüş birliği içindeyiz. Amacımız bir denge tutturmak. Korkma, seni İngiltere kırlarında büsbütün saklayacak değiliz. Halka oradaki hayatının merak uyandırıcı kimi anlarını göstermek istiyoruz."

Ne demek istediğini anlamışım gibi başımla onayladım.

"Madam Townsend, kariyerinin bir sonraki aşamasına daha iyi hazırlanabilmen için biraz doğru düzgün eğitime ihtiyacın olduğuna inanıyor. Ayrıca, sana bahsetmiş olabileceği gibi, ikimiz de artık yardımına başvuramadığımız Bay Devaux'nun yerini alabilecek ehil birine ihtiyacın olduğu kanısındayız. Madam Townsend ve benim bu konuda sana yardımcı olabileceğimize inanıyor musun?"

Evet, dedim. Fabienne de evet derdi. O bu tür işle ilgili konuşmalarla hiçbir zaman fazla ilgilenmemişti, dolayısıyla ben de zahmet etmek için bir gerekçe göremiyordum.

"Mükemmel," dedi Bay Chastain. "Peki, sana bazı tavsiyelerde bulunabilir miyim? Madam Townsend'in okulundayken, ayrıntılı bir günlük tut. Oradaki her şey ilginç olacaktır ve ileride onları kullanabilirsin. Ne demek istediğimi anlıyor musun, Agnès?"

"AU REVOIR, PARİS"[8] dedi Bayan Townsend, tren Gare du Nord'dan ayrılırken. Bana da şehre veda etmek ister miyim diye sordu. Paris bana ait değildi ve şehrin tren penceresinden geriye doğru gidişini görmek beni ne neşelendirdi ne de hüzünlendirdi. Fakat Bayan Townsend dikkatli bakışlarını kaçırmayınca, elim sallayamayacak kadar ağırlaşmış gibi avcumu cama dayadım.

Gemiyle Calais'den ayrılırken, Bayan Townsend "*Au revoir*, France," dedi. İki elimle korkuluklara tutunup çenemi ellerimin üzerine koydum. Daha önce hiç gemiye binmemiştim. Karayla aramda uzanan ve burgaçlandıkça burgaçlanan deniz midemi bulandırıyordu. Üç gün önce Saint Rémy'deydim, tavukları ve domuzları yemliyor, toprak zemindeki eğreti bir şiltenin üzerinde uyuyordum. Paris'te ise bir kitap yazmış ve kendi teninden bile yumuşak kumaşlardan yapılmış bir otel yatağında uyuyan genç bir köylü kızıydım. İngiltere'de kim olacaktım?

Şöhretin kanalın öte yanına bizden önce ulaştı, demişti Bayan Townsend, otelden ayrılmadan önce, kahvaltıda, bir İngiliz gazetesini göstererek. Bütün okuyabildiğim, fotoğrafımın yanındaki adım ve Saint Rémy idi. Fotoğrafta, bundan hoşlanmadığı belli bir oğlağı kucaklıyordum.

Eve dönmeme izin verildiğinde, diye düşündüm, oğlak kendi oğlakları olacak kadar büyümüş olabilir.

---

8 (Fr.) Görüşmek üzere, Paris. (ç. n.)

"Bay Chastain, basında hakkında çıkan haberleri kesip dosyalaması için birilerini ayarladı mı?" dedi Bayan Townsend.

Boş boş baktım.

"Ona bu konuyu yazarım. Bazı haber kupürlerini sakladım, fakat yeterince kapsamlı olmayabilirler."

Bir gün Bayan Townsend'in kayıt tutmakta iyi olduğunu öğrenecektim. Kendi hayatının ve gözetimi altında bulunduğum süre boyunca, benim hayatımın. Bayan Townsend gibi hayatlarının hesabını eksiksiz bir şekilde tutmayı takıntı haline getirmiş insanlar, optik yanılsamalar yaratan sanatçılara benzer. Bir yıl dediğiniz her yerde bir yıldır, bir gün dediğiniz herkes için bir gündür, ama buna rağmen bu arşivciler, birtakım kandırmacalarla, değerli, gıpta edilecek, kalıcı ve herkese nasip olmayan bir şeyleri günlerine sığdırdıklarına başkalarını inandırırlar.

AKŞAM KARANLIĞI LONDRA'DA Saint Rémy'de olduğundan daha erken çöküyordu. Bayan Townsend ile mağazadan çıktığımızda, bütün sokak lambaları yanmıştı; insanlar bu loş ve ıslak dünyayı arkalarında yeterince çabuk bırakamazmışçasına, hızla yürüyordu. Bir kapı görevlisi bize taksi çevirdi ve paketlerimizi, kutularımızı maharetle ayaklarımızın dibine yerleştirdi. Bayan Townsend için aldığımız bir çift süet eldiven haricinde, bütün alışverişi benim için yapmıştık: elbiseler, ceketler, bluzlar, etekler, ince çoraplar, ayakkabılar, şapkalar, eldivenler, gecelikler, arkasına bir demet şakayık resmedilmiş bir saç fırçası, içinde aynı renk bir diş fırçası olan açık mavi bir kutu. Rüya gibi bembeyaz bir gece elbisesi bile vardı. Üstüme denerken, kendimi bir bulutun içine girmiş gibi hissetmiştim. Haziranda okul yaz dansı düzenlermiş, öyle dedi Bayan Townsend bana, satış görevlisi üzerimdeki gece elbisesinin omuzlarını ayarlarken. Aralarında İngilizce konuştular ve sonra Bayan Townsend bana Fransızca, büyümekte olan bir kız olduğum için, bir iki santim uzun olmasının sorun olmayabileceğini düşündüklerini söyledi.

Minnettarlığımı yahut heyecanımı ifade eden bir şeyler söylemem gerektiğini düşündüm, fakat doğru sözcükleri bulamadım. Takside otururken, bir kez daha bir şeyler söylemem gerekir diye düşündüm. Fakat uygun sözcükler aklıma gelmiyordu. Cebimdeki yusufçuklu tokaya dokundum. Evden ayrılalı beri yanımda taşıyor, her fırsatta pürüzsüz ve uzun gövdesini okşuyordum. Fabienne'in benim yaptığım

gibi yanında taşımayacağını bilmeme rağmen, ikizinin onda olduğunu düşünmek bana iyi geliyordu.

Taksideyken yağmurda sokak lambalarına baktım. Bir arabanın içinde, camındaki su damlalarının uzayışını daha önce hiç seyretmemiştim. Araba hareket ettiğinde, su çizgileri yön değiştiriyordu. Köydeyken yağmur yalnızca yağmurdu. Bu yeni hayatta, bütün bu yağmur damlalarının, sokak lambalarının ve çıplak ağaç dallarının koyu şekillerinin bana söyleyecek bir şeyleri var gibiydi, ama konuşacak olsalar, hâlâ bana yabancı olan bir dilde, İngilizce konuşurlardı. Keşke köydeyken benimle Fransızca konuşan yağmuru dinleseydim, diye düşündüm.

"Ne düşünüyorsun?" diye sordu Bayan Townsend.

"Hiç," dedim. "Gerçekten, hiçbir şey."

"Ocak ayında Londra dünyadaki en neşeli yer değildir," dedi. "Ama çok geçmeden geri geleceğiz. Seni temin ederim, bahar bir gelsin, şehre âşık olacaksın."

Başımla onayladım.

"Ama sadakatin öncelikle Woodsway'e olmalı, bilesin," dedi. "Okulu, daha önce hiçbir yeri sevmediğin gibi seveceğini umuyorum."

Bayan Townsend, bir konuşmayı çoğu zaman benim cevap vermeme ihtiyaç duymaksızın sürdürürdü. Öyle bile olsa, dikkatimin bir an için bile dağılmasına cesaret edemezdim. Paris'te, Bay Chastain bana veda armağanı olarak kalın, deri kaplı bir günlük vermişti. Hayatımda olup bitecek her şeyin o kitaba girmeyeceğini bilmeme rağmen, her şeyi yaz demişti defalarca. Bayan Townsend'in kimi sözlerinin, örneğin, dışarıda bırakılması daha iyi olacaktı.

Bayan Townsend, Woodsway hakkında konuşmaya başladı. Bütün konuşmalarında, asla sadece okul değil, ihtirasla öngördüğü bir gelecek –benim geleceğim– vardı. Oraya varınca İngilizce öğrenecektim, ardından İtalyanca ve Almanca. "Ve tabii ki öğrencilerimize büyük bir gururla verdiğimiz bütün diğer dersleri. Biz seni dönüştürünceye kadar okuldan ayrılmayacaksın. Biliyor musun, bir eğitimci bir heykeltıraş gibi çalışır. Elime nasıl bir malzeme gelirse gelsin, ondan bir

şey yapılmasını garanti ederim. Üstelik bu güzel ve mükemmel bir şey olmalıdır. Benim ölçüm bu. Sadece kullanışlı yahut süslü değil, aynı zamanda kalıcı nitelikte bir şey."

Daha evvel, mağazaya girdiğimizde, birkaç kişi bana bir bakmış ve kürk mantosu kadar parlak ve dokunulmaz görünen Bayan Townsend'i fark ettikten sonra dönüp daha dikkatle bakmışlardı. Bu insanlar benimle ilgili kafalarında ne tür hikâyeler kuruyorlardı, hayal edemiyordum. Sokak köşesinden topladığı sağır ve dilsiz bir yetim mi? Otel lobisindeki üniformalı adamlar Bayan Townsend'i kusursuz bir görgüyle esenlemelerine rağmen, sözkonusu ben olunca daima başımın üstüne yahut arkasındaki boşluğa bakar gibiydiler. O akşam restoranda Bayan Townsend'in benim için sipariş ettiği yemek geldiğinde (bence tatsız tuzsuzdu), bana kollarımı nasıl konumlandıracağımı, çatal bıçağı nasıl kullanacağımı öğretti. "Woodsway'e varınca kızları gözlemlemelisin. Bu ikimizi de utanmaktan kurtarır," dedi. "Sana her şeyi öğretmeme imkân yok ama bir kitap yazacak kadar zekiysen, etrafındaki hayatı izleyerek pek çok şeyi de öğrenebileceğine itimat ediyorum."

Ertesi gün, kitabımı İngiltere'de yayımlayacak olan Bay Thorpe adında bir adamla öğlen yemeği yedik. Çok uzun boyluydu, benimle el sıkışırken eğilmek zorunda kaldı. Çok uzun boylu adamlar, benim zihnimde, çok kısa boylu adamlar gibiydi. Onları ciddiye almanız mümkün değildi. Gülmeden durabilmek için zamanımın çoğunu Bay Thorpe'un yardımcım dediği Bayan West'e bakarak geçirdim. Dudakları kırmızının daha önce hiç görmediğim bir tonunda mükemmel bir şekilde boyanmıştı.

Bay Thorpe ve Bayan West çoğunlukla Bayan Townsend ile konuştular. Öğlen yemeğinin sonunda, Bay Thorpe bana döndü ve Fransızca, "İkinci kitabınızın haberini aldık. Bay Chastain kitabı önümüzdeki yaz yayımlamayı planlıyor," dedi.

"Evet," dedim.

"Köyünüzde geçen başka kitaplar da yazacak mısınız?"

"Hayır," dedim.

"Neden?" diye sordu Bayan West. "Bayan Townsend'in okulunda geçireceğiniz sürenin sonunda oraya dönmeyi düşünüyor musunuz?"

Hangi sorusuna cevap vereceğimi bilemedim, o yüzden dönüp Bayan Townsend'e baktım. "Hadi," dedi, "bize planlarını anlat."

Herhangi özel bir planım olmadığını, fakat Bayan Townsend'in okuluna devam ederek kendimi geliştirmeyi istediğimi söyledim. "Öğreneceğim o kadar çok yeni şey var ki," dedim.

"İngiltere'de geçireceğiniz zamana dair bir kitap yazacak mısınız?" diye sordu Bay Thorpe.

"Okulda geçireceğim zamanı mı kastediyorsunuz?" diye sordum.

"Sanırım Agnès'in karar vermesi için biraz erken daha," dedi Bayan Townsend.

"Evet," dedim. "Maalesef bundan sonra ne yazacağımı düşünmenin sırası değil şimdi."

"Aynı fikirdeyiz," dedi Bay Thorpe. "Yine de size bir şey söyleyebilir miyim matmazel? Dünya söyleyeceklerinizi duymaya hevesli, fakat insanları çok uzun süre bekletmeyin."

O anda yanımızdan geçen bir garson, tepsinin üzerinden ilkin yüzüme, sonra da ellerime baktı. Acaba dünya bir hata yapmamı, çorbaya kaşığı yanlış şekilde daldırmamı, yeni elbisemi gözden kaçan bir çiviye takmamı mı bekliyordu? Er ya da geç, sorguya dayanamayan bir suçlu gibi ben de çözülecektim.

Gecikmeyecek, diye karar verdim. Fabienne bu tür bir çözülmeyi onaylardı. İnsanları daima şaşırtmamız gerektiğini söyleyen oydu ne de olsa.

"Bir daha asla başka bir kitap yazmayabilirim."

Her üç yetişkinin yüzünün ifadesine bakarak en yanlış ve korkunç şeyi söylediğimi görebiliyordum. Bay Thorpe ve Bayan Townsend, başlarını sallayarak aralarında İngilizce birkaç söz ederken, ben de üzerine ne tür bir çiçek işlendiğini anlamaya çalışarak önümdeki bardağa baktım. Kafamı kaldırınca Bayan West'in bakışlarıyla karşılaştım. İngiltere'deki ilk gafım konusunda ne düşündüğü umurumda değilmişçesine, ona gülümsedim.

"BİR KİTAP DAHA YAZMAYABİLECEĞİNİ söylerken ne demek istedin?" diye sordu Bayan Townsend o öğleden sonra, Woodsway'e yapacağımız yolculuk için bavulumu nasıl hazırlayacağımı gösterirken. Farklı durumlar için aldığımız giysilerin yanı sıra, Bayan Townsend benim için iki de deri bavul almıştı. Benden hoşuma giden rengi seçmemi istemişti. Pembe bir tane seçmiştim ama onu beğenmemişti. Başka bir renk seçmişti; pudra mavisi dediği bir renkti ve söylediğine göre daha zarif ve uygundu.

"Daha başka kitaplar yazmak isteyip istemediğimi bilmiyorum," dedim.

"*Saçma*," dedi Bayan Townsend. Daha sonra, ne zaman onu hoşnutsuz eden bir şey söyleyecek olsam, bu sözcüğü kullanacağını öğrenecektim. "*Saçma*," dedi. "Ne kadar talihli olduğunu anlayamayacak kadar cahilsin. Ayrıca ne istediğine karar veremeyecek kadar da gençsin."

Ondan özür dilemem gerekip gerekmediğini bilemiyordum ama her ihtimale karşı özür diledim.

Bana baktı ve iç geçirdi. O derin iç geçirişin de beni kaba, ilkel ya da mantıksız bulduğu zamanlarda geleceğini ileride öğrenecektim.

"Agnès, şunu hiç aklından çıkarmamalısın," dedi. "Dışarıda milyonlarca kız var ve çoğu senden daha güzel, çoğu da senden daha akıllı. Pek çoğu daha iyi ailelerden geliyor. Peki, neden yalnızca sen bu kadar talihlisin?"

Ben talihliydim, çünkü Fabienne ben olmak istememişti.

"Bütün o kızlar, her biri, yerinde olmak için canını verir. Seni bu kadar özel yapan ne? Basının iddia ettiği gibi bir dâhi misin sahiden?"

Ne diyeceğimi bilmiyordum, o yüzden ona bakmakla yetindim. Çok geçmeden, sorularını da nadiren ben cevaplayayım diye sorduğunu öğrenecektim.

"Senin içinde bir şey var. Bundan şüphem yok," dedi Bayan Townsend. "Aksi halde asla bir kitap yazmazdın. Belki ne yaptığını bilmiyordun. Kazara bir yazar haline geldin. Fakat eğer uğraşmaktan cayar ve yazmayı bırakırsan, sen de tıpkı diğerleri gibi olursun, ki bu da hiçbir şey olacağın anlamına gelir, anlıyor musun?"

"Evet madam," dedim.

"Bana madam demene gerek yok," dedi. "Woodsway'deki bütün kızlar bana özel bir adla seslenir, Kazumi. Bu Japonca bir ad. Hadi, dene bakalım."

Bayan Townsend'i daima Bayan Townsend olarak hayal etmiştim, asla başka biri olarak değil. Kazumi ona yakışmayan bir isimdi, bunu herkes görebilirdi. Kazumi, uzun esnek kol ve bacakları, hafif ve tatlı kokusuyla söğütümsü biri olmalıydı.

"Bu ad bana Japonya'da yaşadığım zaman verilmişti," dedi Bayan Townsend. "Japonya'nın nerede olduğunu biliyor musun?"

"Evet, madam."

"Evet, Kazumi," diye düzeltti beni.

"Evet, Kazumi," dedim. Onun için bu adı kullanmak zorunda olduğum düşüncesi dehşet vericiydi. Bende tepeden tırnağa kaşınma hissi yaratıyordu ama onun önünde kaşınamazdım.

"Japonya çok güzel bir ülkedir," dedi Bayan Townsend. "Seyahat etmeyi hiç hayal ettin mi?"

Boş boş baktım Bayan Townsend'e.

"Doğal olarak, seyahat etmenin önemini henüz anlamıyorsun," dedi. "Dünyada ziyaret etmeye değer pek çok yer var."

"Günün birinde Amerika'ya gitmek isterim," dedim.

"Ne için?" dedi kaşlarını çatarak Bayan Townsend. "Bu, senin açından, pek münasip bir hırs sayılmaz."

Joline'in sevgilisinin bize cömertçe dağıttığı o çikolatalar yüzünden, diye düşündüm. Kokulu sabunlar, çikletler ve çocukluğumdan hatırladığım o uzun bacaklı askerlerin samimi kahkahaları yüzünden. Bize getirdikleri portakallar yüzünden. Meyveyi ilk görüşümüzdü ve bugüne değin pahalı olmayan ama hayatı zenginleştiren portakalları daima sevmişimdir. Fabienne'e Amerika'dan söz ettiğimde önemsememiş ve öfkeli bir sesle fazla büyük hayaller kurduğumu söylemişti, fakat bana ilk kez gözlerinde korku ve saygıyla bakmıştı. Neden? Çünkü Amerika fikrini ondan önce ben bulmuştum. Bayan Townsend benim için münasip hırsın ne olduğunu nereden bilebilirdi? Bir kitap yazmanın muazzam bir başarı olduğunu düşünüyordu. Belki öyleydi, onun için. Fabienne ise sadece mezar taşının üzerine oturmuş ve şöyle demişti: Hadi yeni bir oyuna başlayalım; gel bir kitap yazalım. Bir oyun asla hırs değildir.

"Ziyaret edecek başka yerler var," dedi Bayan Townsend. "Tarihi, kültürü, güzelliği olan yerler."

O GECE YATAĞA GİRMEDEN önce, Fabienne'e bir mektup yazdım. Sabah erkenden kalkıp, tren istasyonuna gitmeden önce postalaması için otelin resepsiyon görevlisine verecektim.

Mektup kısaydı. Aşağı yukarı şöyle bir şeydi:

Ma chère Fabienne,
Sana Londra'dan yazıyorum. Paris kadar büyük bir şehir Londra ama Paris kadar sevdim mi, emin değilim. Bahar geldiğinde onu sevmek için daha çok gerekçem olacağı söylendi. Havalar güzelleşince, dedi Bayan Townsend, Londra'ya okul gezileri yapacağız, müzeleri ziyaret edeceğiz, tiyatrolara ve konserlere gideceğiz. Bana ihtiyacım olacağını hayal edebildiğimden daha çok giysi aldı. Yeni okulumda oyuncak bebek gibi görüneceğim. Ayrıca kitabı İngilizce basacak olan Bay Thorpe'u görmeye gittik Londra'da. Öyle uzun bir adam ki. Acaba yatağını özel siparişle mi yaptırıyor, merak ettim. Öldüğünde, tabutunun da siparişle özel olarak yaptırılması gerekir belki.

Seni özlüyorum, ma chère Fabienne. Aslına bakarsan kendimi feci mutsuz hissediyorum. Bayan Townsend kendisine Kazumi diye aptalca bir isimle seslenmemi istiyor. Bu yaşlı bir domuzun, adının Muhabbetçiçeği olması gerektiğine karar vermesine benziyor.

Keşke yarın başka bir trene binip eve dönebilseydim.

Agnès

Mektubu kapattıktan sonra yatağıma yattım ve yorganın içinde ağladım. Evden ayrıldığımdan beri ilk kez ağlıyordum. Belki de insanların *le mal du pays*[9] dedikleri şey buydu. Fakat benim hasretim vatana değildi. Ben bir yeri değil, birini özlüyordum.

9 (Fr.) Vatan hasreti. (ç. n.)

ERTESİ GÜN, WATERLOO İSTASYONU'NDA bir adam yanıma geldi ve Fransızca, Agnès Moreau olup olmadığımı sordu. Bayan Townsend hamalla konuşuyordu ve dönüp adamı görünce yüz ifadesi buz gibi oldu.

"Ne istiyorsunuz?" diye sordu.

Adam fotoğrafçı olduğunu, Paris'teki bir ajans için çalıştığını söyledi. Matmazel Moreau'nun bir İngiliz okuluna gittiğini duymuştu ve okulda fotoğraflarımın çekilmesine izin verir miyim, merak ediyordu.

"Bu onun vereceği bir karar değil," dedi Bayan Townsend. Kendisini Woodsway'in müdiresi ve benim İngiltere'deki yasal vasim olarak tanıttı. "Hiçbir öğrencimizi kamunun ilgisine gereksiz yere maruz bırakmayı uygun bulmayız," dedi. "Eminim anlıyorsunuz?"

"Elbette," dedi adam. "Yine de Matmazel Moreau'nun yolculuğunun bu anları kaydedilmeye değer."

Bayan Townsend başını iki yana salladı ve adama soğukça ama nezaketle, bizi mazur görmesini, trenimize binmemiz gerektiğini söyledi. Beni aceleyle vagona götürdü. Pencerenin yanına oturduğumda, platformun üzerinde adamı gördüm. Keşke kaba ya da düşmanca davranmak istemediğimi göstermek için gülümseyebilseydim. Ne de olsa Londra'da karşılaştığım ilk yurttaşımdı. Fotoğraflarımı çekmek için köyümüze gelen Bay Bazin'in aksine, bu adam uzun boylu ve yakışıklıydı, güzel gözleri vardı, sinekkaydı tıraş olmuştu ve Bay Bazin kadar münasebetsiz de değildi.

"O adam," dedi Bayan Townsend, "öyle kolay vazgeçmeyecek." Karşımda otururken, o da dönüp giden adamı izliyordu.

Bir şey söylemedim. Bayan Townsend'le birlikte yalnızca birkaç gün geçirmiştim, fakat hemen hemen her konuda farklı düşündüğümüzü çoktan anlamıştım. Onu onaylamadığımı söyleyecek durumda değildim, fakat en azından sessiz kalmak gibi bir seçeneğim vardı. Fotoğrafçıları gazetecilere tercih etmemin bir sebebi olduğunu fark ettim: Birinciler benden nadiren konuşmamı bekliyordu; ikinciler ise bana sürekli sorular soruyordu.

"Seni havailikten korumak benim görevim," dedi Bayan Townsend.

"Bir keresinde bir fotoğrafçı köyümüze gelmişti..." dedim.

"Evet. Çektiği bütün fotoğrafları gördüm. Beni yanlış anlama Agnès. O adamdan farklı düşünmüyorum. İngiltere'de geçirdiğin zaman kaydetmeye değer ama gizlice yanına sokulmasını tasvip etmiyorum. İlkin benimle konuşması gerektiğini bilmeliydi."

"Evet, Kazumi."

"Şu Fransızlar," dedi. İrkilmiş olmalıyım ki gülümsedi. "Seni gücendirmek istemedim. Babam İngilizdir, fakat annem Fransız. Fransa'yı eleştirmeye hakkım var, tıpkı senin hakkın olduğu gibi."

Ben ne diye Fransa'yı ya da herhangi başka bir ülkeyi eleştirmek isteyeydim ki? Ama bunu ona söylemedim. "Fransa'da mı doğdunuz?" diye sordum.

"Ah, işte nihayet kendin gibi konuştun," dedi Bayan Townsend. "Durumun şu anda senin için biraz bunaltıcı olabileceğini biliyorum. Fakat sen bir yazarsın ve meraklı olup her konuda sorular sormak senin işin."

Demek, yapmam gerekecek şeylerden biri de buydu. Merak edeyim etmemeyim, sorular sormak.

Tren uzun bir düdük çaldı. Bu yeni ülkeye dair ilk hoşuma giden şey bir İngiliz treninin düdüğü olmuştu. Fran-

sız trenlerinin düdükleri tizdi, sanki biri acı acı bağırıyordu. Bu içinde oturduğumuz trenin düdüğü ise selamlar gibiydi. Keşke Fabienne de burada benimle olsaydı diye düşündüm. Kuşları ve hayvanları taklitte çok başarılıydı. Kolaylıkla bu eski, sakin trenin düdüğünü de taklit edebilirdi.

Bayan Townsend rahat olup olmadığımı sordu. Başımı salladım. "Ya, işte böyle Agnès, daha önce söylediğim gibi babam İngiliz ve annem Fransız, fakat İsviçre'de tanışmışlar ve ben de orada doğdum. Babam oradaki bir yatılı okulun müdürüydü, dolayısıyla mesleğimin içine doğduğumu söyleyebilirsin."

Gülümseyip onaylayarak başımı salladım.

"İsviçre çok güzel bir ülkedir, günün birinde ziyaret etmelisin."

"Tabii, Kazumi," dedim.

"Woodsway'in bulunduğu Surrey de çok güzel bir yerdir. Kimileri oraya İngiltere'nin İsviçre'si der."

O zaman elime bir harita verilmiş olsa, ne Surrey'nin ne de İsviçre'nin yerini bulabilirdim. Çok daha sonra, Fransa'dan Amerika Birleşik Devletleri'ne gittiğimde, gemide bir kadın bana Sacramentolu olduğunu, oranın *Delta'nın Paris'i* kabul edildiğini söylemişti. Hangi deltaydı bu? Merak etmiştim. Bir yere başka bir yerin adını vermek, insanların hiç bıkmadığı aptalca bir numaraydı.

Koridorun öte yanındaki koltuklarda oturan biri orta yaşlı, biri daha yaşlıca iki kadın bize baktıktan sonra neredeyse işitilmeyecek kadar alçak sesli sohbetlerine geri döndü. Fransızca anlıyorlar mı diye merak ettim. Bayan Townsend'in başkalarının kulak misafiri olmasından endişe etmezmiş gibi bir hali vardı.

"Birçok ülkede yaşadım," dedi Bayan Townsend. "Fakat İsviçre ve Japonya en sevdiklerim. Avusturya ise, eh, biraz karmaşık bir yer. Çin, Singapur ve Malezya ziyaret etmek için güzel yerler ama yerlileri dışında kimsenin oralarda kendini evinde hissedeceğini sanmam. İngiltere emsalsiz bir yerdir. Burada zaman geçireceğin için çok talihlisin."

"Fransa'da hiç yaşamadınız mı?" diye sordum.

"Sadece ziyaret ettim," dedi. "Fransa'da yaşama düşüncesini cazip bulmam."

Buna söyleyecek bir sözüm yoktu.

"Ben senin yaşındayken, hayır, hatta çok daha küçükken, yazar olmak isterdim," dedi Bayan Townsend. "Dokuz yaşımdan itibaren günlük tuttum. Şiirler, öyküler ve tiyatro oyunları yazdım."

"Ooo," dedim.

"Sanırım bir bakıma daima bir yazar olarak kaldım, çünkü yazmayı asla bırakmadım," dedi bir an efkârlı görünerek. "Fakat yazdıklarımla senin gibi mesleki bir başarı kazanamadım."

Keşke Bayan Townsend'e yazar *olmamaya* aldırmayacağımı söyleyebilseydim, diye düşündüm. Keşke şöyle diyebilseydim: Başarımı alın, benden istediğiniz her şeyi alın ve bırakın evime geri döneyim.

Bana hayatı hakkında başka birkaç şey daha anlattı; çoğu seyahatleri, yazar olma konusundaki zamana meydan okuyan hayalleri ve öğretmenliğe adanmışlığı hakkındaydı. "Eğitimci olarak bir fark yaratmaya inanıyorum," dedi. "Bütün öğrencilerim arasında, Agnès, etkimi azamiye çıkarmama imkân verecek kişi sensin."

"Evet, Kazumi," dedim kaygıyla bunalmış halde.

Şimdi o yolculuğu düşününce, benim gibi geç anlayan bir kızın geleceği öylesine iyi görebilmesine hayret ediyorum: O tren vagonunda, Bayan Townsend'in karşısında otururken, çığlık atma, tren hedefine ulaşmadan kaçıp kurtulma arzusu duymuştum. Yine de bugünün geçmişi haklı çıkardığı dikkate alınırsa, dönüp geçmişe bakarak herkes yanıltıcı bir kâhinlik iddiasında bulunabilir.

EASTHUMBLE İSTASYONUNA VARDIĞIMIZDA, Fransız fotoğrafçıyı yine platformda gördük. Bizim trenimize binmişti, varış yerimizden haberdardı. Yolculuğumuz konusunda birinin ona bilgi sızdırmış olabileceği aklıma gelmedi. Bayan Townsend onun yüzünden sinirlenecek diye kaygılıydım sadece. Sinirlendi de. Kısaca, bir banka oturmamı ve kimseyle konuşmamamı söyledi ve platformda bizden uzakta duran fotoğrafçıyla konuşmaya gitti. Biriyle nasıl konuşabilirdim ki? Fotoğrafçı ve bizim dışımızda yalnızca iki kişi daha inmişti trenden ve platformda şapkası elinde, derin düşüncelere dalmış, ileri geri yürüyen bir adam vardı. Hiçbirinin yanıma gelip bana "*Bonjour*" diyeceğini sanmıyordum.

Tren, beni arkada bıraktığı için üzgünmüş gibi, hışıldadı ve istasyondan ayrıldı. İstasyon şefinin geniş sırtına baktım ve üniformasına hayran oldum. Yeni botlarımın içinde ayak parmaklarımı kıpırdattım. Ellerimi, bir kuzunun karnı kadar yumuşak süet eldivenlerimi inceledim. Önceki akşam döktüğüm gözyaşları çocukluğum ve Fransa kadar uzakmış ve gerçekdışıymış gibi geliyordu şimdi. Hayatım o kadar da kötü değildi. Belki de Woodsway'e gittiğimizde, başka iyi şeyler bulacaktım. Hatta belki de kendimi Fabienne'e dönüştürebilir, eğlenmek için her şeyi bir oyun gibi görmeye başlayabilirdim.

Bayan Townsend ve fotoğrafçı bana doğru yürüdüler. Bayan Townsend, Bay Lambert ile bir anlaşmaya vardıklarını söyledi. İkisi de benim Woodsway'de kalışımın kaydedilme-

ye değer bir çaba olacağını düşünüyordu; Bay Lambert tren istasyonunda da birkaç fotoğrafımı çekecekti. Dönem henüz başlamadığından, dedi Bayan Townsend, Bay Lambert o gün okulda bize eşlik etmeyecekti, fakat yakında, ben yerleşince ziyaretimize gelecekti.

Ünlü bir yazar kız olmak bir oyun olabilirdi. Bay Lambert'in kamerasına ışıl ışıl gülümsemek, dalgın dalgın ağaçların üzerinde asılı Ocak sisine bakmak, istasyonda asılı sefer tarifesini (İngilizceydi ve İngilizce okuyamıyordum) incelemek, itaatkâr bir şekilde kendini vermiş görünerek Bayan Townsend'i dinlemek – hepsi bir oyunun parçaları olabilirdi. Bu kitap yazmaktan farklı bir şeydi. Fabienne olmadan herhangi bir şey yazamazdım, fakat kendi oyunlarımı icat edebilirdim. Bay Lambert bana iyi şanslar dileyerek veda ederken dosdoğru gözlerinin içine baktım. "Bana en kısa zamanda Fransa'dan haberler getirin mösyö," dedim. Bir yabancıyla asla bu şekilde cüretkârca konuşmamıştım.

Meaker adında bir adam bizi istasyonda karşıladı. Bay Lambert fotoğraflarımı çekerken, o bavullarımızı çoktan arabasına yüklemişti. Meaker'a selam verdim ama Fransızca bilmiyordu. Artık İngilizceni kullanmanın zamanı, dedi Bayan Townsend ve ona nasıl "How do you do?" diyeceğimi öğretti. Meaker'ın kızıl saçları iyice bir taranmaya muhtaç gibi görünüyordu ve o anda ayak parmaklarımın ucuna yükselip başının üzerindeki o keşmekeşe dokunduğumu hayal ettim. Meaker tatsız tuzsuz bir nasılsınız deyip elini sıkmak yerine, onun için yahut ona bir şeyler yapmak isteyeceğiniz türden bir adamdı.

Meaker, Woodsway'de yaşayan yegâne erkekti. Şoförlük yapıyor, ayrıca bahçıvan ve tamirci olarak çalışıyordu. Çok geçmeden yeni okulumda bana verilen ilk ödev olan günlüğümde yer buldu. Akşam yemeğinden sonra bir saat boyunca, Bayan Townsend'in oturma odasında, bir yazı masasında oturmam ve Bay Chastain'in bana verdiği kalın, deri kaplı deftere yazmam istenmişti.

Ne hakkında yazacağımı bilemiyordum, fakat Meaker iyi bir konu gibi görünüyordu, çünkü zararsız bir ağaca benziyordu – yaşlı ve azametli bir ağaca yahut bir fidana değil, bütün diğer ağaçlara benzeyen bir ağaca. Fakat dikkatli olmak için adını günlüğüme yazmadım. İngiltere'ye geldiğimde beni karşılayan ilk erkeğin, başının üzerinde bir kuş yuvası olan bir adam olduğunu yazdım. Ertesi gün o yuvaya birkaç tarlakuşu yumurtası koymaya karar verdim. Sonra da bahçede çalışırken merdiven kullanmak zorunda kalmasın diye onu etrafta bir çift cambaz ayaklığı üzerinde dolaşan bir akrobata dönüştürdüm. Dengesini korumakta iyiydi, çünkü yumurtalar asla yuvarlanıp yuvadan düşmüyordu. Başının üstüne tüneyen anne kuşa karşı müşfikti ve anne kuş kuluçkaya yattığında bir sandalyede dik oturarak uyuyordu. Sonra, yavrular yumurtadan çıktığında, anne kuş aç yavruları beslemek için vaktinde dönmemişse, onları besliyordu. Böylece yavru kuşlarla arkadaş oluyordu ve uçmayı öğrendiklerinde bile asla uçup gitmiyorlardı, çünkü onları bahçesindeki solucanlarla, kurtçuklarla besliyordu.

WOODSWAY'DE ON BEŞ KIZ vardı ve ben on altıncı olacaktım. Evlerinde, arkadaşlarının evinde yahut kayak merkezlerinde bulunan öteki kızlar kış tatilinden henüz dönmemişlerdi.

Bayan Townsend'in bana anlattığına göre, okulun bulunduğu ev, Shelbrooke Malikânesi, inşa edileli çok olmamıştı. Tudor stilinde ama o kadar eski değil, demiş ve sonra da evin elbette ki daha eski evlerde bulunmayan modern imkânları temin ettiğini eklemişti. Eskiden, yakınında adı Shelbrooke Değirmeni olan bir değirmen varmış; bir sanayici bu evi ailesi için inşa ettirmiş, fakat ev bittikten kısa süre sonra ölmüş. Bunun ardından ailenin iki oğlu da Birinci Dünya Savaşı'nda ölmüştü. Sanayicinin dul karısı ve üç kızı bir zamanlar burada yaşamışlar ve geçtiğimiz yedi yıl boyunca da Shelbrooke Malikânesi, Woodsway Kızlar İçin Görgü Okulu'nun evi olmuştu. Oraya vardığım gün bana etrafı gösterirken, burası bir kız okulu için mükemmel bir ev, demişti Bayan Townsend.

Evde aşçı, yardımcısı ve ortalıkta kendilerine özgü gizemli bir şekilde dolaştıkları anlaşılan iki hizmetçi kız dışında kimse yoktu. Varlıklarını çoğu zaman görmekten ziyade duyuyordunuz –hissediyordunuz– tıpkı midenizin varlığı gibi. Geldiğimden beri yemeklerimi yemek odasında yalnız yiyordum. İki hizmetçinin daha genç olanı, Essie, tepsimi getiriyordu ama Fransızca bilmiyordu ve ben az buçuk İngilizcemle konuştuğumda, benim adıma utanmış görünüyordu. Benden çok büyük değildi ama çoktan hayatını kazanıyordu.

Acaba Fransa'da da görgü okulları var mıydı, merak ettim. Fabienne ve ben öyle bir yerde çalışabilir, bir malikânenin yeraltı dünyasında yaşayabilirdik. Kimse gerçekte kim olduğumuzu bilmez ve tam da bu sebeple mutlu ve özgür olurduk.

Günde iki kere, sabahları ve öğleden sonra, Bayan Townsend bana İngilizce dersleri veriyordu. Oturma odası Doğu'dan gelmişe benzeyen, adlarını o zaman öğrendiğim ama artık unuttuğum nesnelerle doluydu. Dersler genellikle bu odada yapılmazdı. Fakat kızlar henüz dönmediklerinden, diye açıkladı, rahatımıza bakabilirdik.

"Görüyorum ki yeni bir şey deniyorsun," dedi Bayan Townsend, bir öğleden sonra. "Farklı bir yaklaşım üzerinde mi çalışıyorsun?"

Neden bahsettiğini anlamıyordum.

"Yazdıklarını kastediyorum," dedi. "Yeni şeyler mi deniyorsun?"

"Yazdıklarım mı?"

"Geçen hafta günlüğüne yazdıklarına bir göz attım. Çok iyi iş çıkarmışsın."

Günlüğüm. Kendimi irkilmiş değil haklı çıkmış hissettim. Bayan Townsend akşam yazma saatinin sonunda günlüğümü okumak için izin istememişti, fakat ben orada değilken odama gireceğinden kuşkulanmıştım. Odam güzeldi, gerçekten çok güzeldi. Pencere bahçeye bakıyordu ve beyaz dantel perde o kadar güzeldi ki bazen pencerenin pervazına oturup bir giysiymiş gibi perdeye sarınıyordum. Açık mavi duvar kâğıdında, cansız gül dizileri çiçeğe durmuştu; her biri diğerleri kadar güzel ve mükemmel, hepsi aynı görünen güller. Yatak, şifoniyer ve masa – hiçbiri yeni değildi, görebiliyordum, yine de Saint Rémy sakinlerinin görüp görebildiği her şeyden daha güzeldiler. Bayan Townsend'in odama girip günlüğümü okuyacağı gerçeği, ödemem gereken bir bedeldi. Bayan Townsend'e benzeyen, çelik tellere benzeyen permalı saçlı ve pişmiş balık gözüne benzeyen inci kolyeli büyücüler hakkında yazmamakla akıllıca davranmıştım.

"Başında kuş yuvası olan şu adam, Meaker mı o?"

"Ah hayır," dedim. "Kesinlikle değil."

"Demek senin uydurduğun biri."

"Evet, Kazumi."

"Bu fikir aklına nereden geldi?"

Kendim de şaşırmışım gibi başımı iki yana salladım. Paris'te gazeteciler şu ya da bu hikâyenin fikri nasıl aklıma düştü diye sorduklarında, benim için fazla karmaşık ve aynı zamanda çok saçma bir soru sormuşlar gibi yapmıştım daima. "Bilmiyorum," dedim Bayan Townsend'e. "Bir fikrin nasıl doğduğunu asla açıklayamıyorum. Tavuklarımızın bazıları bol bol yumurtlar, fakat nasıl yumurtladıklarını açıklayamazlar."

"*Saçmalık*," dedi Bayan Townsend. "Yazarlar tavuk değildir."

"Hayır, elbette değiller," dedim. "Demek istediğim..."

"Ne demek istediğini gayet iyi biliyorum. Bu sözlerin daha önce basında da yer almıştı. Bu benzetmeyi kendin mi buldun, yoksa böyle söylemeni biri mi sana öğütledi, bilmiyorum. Fakat seni uyarmalıyım. Böyle konuşmakla kendine zarar veriyorsun. Bir tavuk bir başkasıyla değiştirilebilir ve bütün yumurtalar bize aynı görünür. Anlıyor musun?"

"Evet, Kazumi," dedim vakur görünmeye çalışarak. Bayan Townsend farklı tavukların yumurtalarının farklı göründüğünü bilmiyorsa, elden bir şey gelmezdi.

Bayan Townsend başını salladı ve beni ve oturduğum koltuğu daha iyi görmeye çalışırmış gibi kanepede arkasına yaslandı. "Hayal gücünü dizginlemek," dedi, "bana düşmez, o yüzden tavsiyem sana en doğal gelen neyse, o yolda çalışmayı sürdürmen. Ancak, yazdığın fantastik hikâye gibi şeyler, kanımca, senin ayarına uygun değil."

"Yazmayı bırakırım," dedim.

"Hayır, demek istediğim bu değil," dedi Bayan Townsend. "Yapmakta olduğun şeyi yapmaya devam et. Yazma biçimindeki her türlü gelişme benim için de kamuoyu için de ilginç olacaktır."

"Neden?" diye sordum.

"Şunu anlamalısın Agnès, sen yeterince gelişmemiş bir muhayyilenin, farklı bir ortama maruz kaldığında nasıl değişeceğini gözlemlemek için herkese nadir bulunacak bir fırsat sundun. Seninle tedbirli konuşmama gerek yok. Köyünde geçen bir kitap yazdın ve gayet iyiydi. Anladığıma göre Bay Chastain aynı yerde geçen ikinci bir kitap yayımlayacak ve hiç şüphesiz hak ettiği ilgiyi de görecek. Ama insanların Saint Rémy gibi sefil bir yer hakkında, bir köylü kızının yazacaklarını daha ne kadar okumak isteyeceğini sanıyorsun? Gelecek ay bir sokak çocuğunun anlattığı arka sokaklar hakkındaki hikâyeleri ya da bir mum imalatçısının atölyesinde yaşadıklarını dinlemek daha çok hoşlarına gidecek. Dediklerimi anlıyor musun?"

Anlamıyordum. "Evet, Kazumi," dedim.

"Senin Woodsway'e gelişin, bir kitaptaki yeni bir bölüm gibi," dedi Bayan Townsend. "Günlüğüne yazdığın her şeyin –fantezilerin yahut epik şiirlerin ya da hayatının gerçekçi bir kaydının– bir potansiyeli var, anlıyor musun?"

"Evet, Kazumi," dedim. Anlamıştım ki bu iki sözcük yeterli.

"Dolayısıyla, sana tavsiyem, hayatının bu yeni bölümünün başlangıcında, sana doğal gelen her şeyi yaz. Ancak şunu da aklında tutman gerekir ki potansiyel ile kişinin onu anlama yeteneği arasında bir boşluk vardır."

Potansiyeli olan biri varsa, o da Fabienne'di, buna rağmen o potansiyel yüzünden bu eve kapatılan ben olmuştum.

O akşam, bıraktım günlüğümde başında kuş yuvası olan adam, kuşlara kurtçuk ziyafeti çeksin. Şimdi artık uçup gitmenizin ve ormanda kendi hayatınızı kurmanızın zamanı, dedi kuşlara. Hayır değil, hayır değil, hayır değil, diye cıvıldaştı kuşlar. Fakat adam dinlemedi. Sevgisizliğinden yapmıyordu bunu, sadece kuşlarla sonsuza kadar arkadaşlık etmesinin doğal olmadığını düşünüyordu. Bakın, dedi kuşlara, oturarak uyumaktan yoruluyorum artık.

Kuşlar, kendi aralarında, bir yerlerde, başının üzerinde bir kuş yuvası olmasına aldırmayacak ve dik oturarak uyumaktan asla yorulmayacak bir başka adam olmalı, diye konuştu ve kızıl saçlı adama veda ederken üzülmediler. Belki de bir parkta bir heykel bulurlar, dedi adam kendi kendine. Kuşları özleyecekti, biliyordu, fakat belki de gelecek bahar bir başka anne kuş gelir, başının üstüne yuva yapardı.

Ertesi akşam günlüğümü açtım ve bir an için kuşları gönderdiğime pişman oldum. O adam hakkında artık yazamayacak olunca, Woodsway'deki ilk arkadaşımı yitirmiş gibi oldum. Hakkında yazacak yeni bir şey arayarak etrafıma baktım ve o sırada Bayan Townsend'in köpekleri onu izleyerek oturma odasına girdi. Tuhaf bir ikiliydiler: Adı Ajax olan bir dev ve adı Willow olan minik. Bayan Townsend, Ajax'ın bir danua ve Willow'un da bir Pomeranyalı olduğunu söylemişti. Ahenk demişti, zıtlar arasındaki mükemmel dengeyi bulmakta yatar. Neden söz ettiğini anlamamıştım. Onun saçmalamaları, Fabienne ve benim uydurduğumuz saçmalıkların aksine, uykumu getiriyordu.

Bayan Townsend'in köpekleri, köyümdeki köpeklerin aksine, ahenk içinde yaşıyor ve yiyecek için kavga etmek zorunda kalmıyor olabilirdi ama onlara acıyordum. Yanında olmadıklarını fark ederse, Bayan Townsend daima cebinde taşıdığı düdüğü çalardı. Söylediğine göre düdük yalnızca köpeklerin işitebildiği bir ses çıkarıyordu. Ve ne zaman düdüğü çalsa, zavallı hayvanlar kuyruklarını arka ayakları arasına kıstırmış, gözlerini onun gözlerinden kaçırarak derhal çıkagelirdi. *Sizin derdiniz ne?* derdi, azarlayıcı bir ses tonuyla Bayan Townsend. Ya da *Neyiniz var sizin?*

Acımak beni acınası olana yakınlaştırmazdı. Köpeklerden hoşlanmıyordum, fakat bana bir parça da olsa ilham verecek kadar iyiydiler. O akşam günlüğüme, koyu renk çerçeveli pencereleri bir sürü kurnaz göz misali havuza ve geniş bir çimenliğe bakan bir malikânede yaşayan bir kaplan ve bir tilki hakkında yazdım. Kaplan vahşi değil çekingendi,

tilkiyse kibirliydi ama güzel değildi. Birbirlerinin güzelliğine ve zekâsına iltifatlar ediyorlardı. Kendilerini krallıktaki en şanslı hayvanlar olarak niteliyorlardı. Yan yana duran porselen kaplardan yemek yiyor ve kendi kürklerinden daha yumuşak yün battaniyelerin altında uyuyarak ahenk içinde yaşıyorlardı. Günün birinde başlarına bir felaket gelecek ve açlıktan ölmemek için biri ötekini yemek zorunda kalacak, diye düşündüm.

HAFTAYA KIZLAR DÖNECEK, dedi Bayan Townsend bir öğleden sonra, İngilizce dersimizi bitirdiğimizde. "Onlar yerleştikten hemen sonra da fotoğrafçı bizi ziyarete gelecek."

"Evet, Kazumi."

"Söyle bakalım, şimdiye kadar Woodsway'i nasıl buldun?"

"Güzel bir yer," dedim. "Buradan hoşlandım."

"Okulun nesinden hoşlanıyorsun? Gerçi, henüz asıl okul hayatını tatmış değilsin elbette."

"Buradaki her şey hoşuma gidiyor," dedim daha iyi bir cevap düşünerek etrafa bakarken. "Evde birçok kitap olması hoşuma gidiyor, ayrıca halılar ve lambalar. Bayan Fisher'ın yemekleri hoşuma gidiyor. Ayrıca kendi odam olması ve banyo yapabilmek."

Bayan Townsend başıyla onayladı. "Demek artık banyo yapmayı seviyorsun?"

"Hem de çok," dedim. Geldiğim gün Bayan Townsend banyo yapmamı söylemişti ama ben direnmiştim. Paris ve Londra'daki otel odalarında banyo küvetleri görmüş, fakat onları da sifonu çekilebilen ve gizemli bir güçle guruldayan tuvaletler gibi kuşku verici bulmuştum. Woodsway'de, küveti dolduran ve banyo suyuna köpükler ekleyen, beni soyunup suya dalmam için cesaretlendiren Bayan Townsend olmuştu. Çok geçmeden alışacağımı söylemişti. Haklıydı. Banyodan sonra ne kadar sıcak ve yumuşak hissettiğimi, ne kadar güzel koktuğumu görünce pek hoşuma gitmişti.

"Güzel," dedi Bayan Townsend. "Peki, sana söylediğim gibi dişlerini günde iki kere fırçalıyor musun?"

Başımla onayladım. Buraya gelince öğrendiğim bir başka şey de diş fırçalamaktı. Gerçi bana banyo yapmanın verdiği zevki vermiyordu. Diş macununun tadı öğürmeme sebep oluyordu.

"Ailene ve arkadaşlarına yazdın mı?"

"Evet, Kazumi."

"Mektuplar nerede? Senin için postalamadan önce göreyim."

Konuşmadan önce duraksadım. "Clara'dan benim için postalamasını rica ettim."

"Clara mı!" dedi Bayan Townsend. "O Bayan Fisher'ın yardımcısı. Senin mektuplarını yollamak onun görevi değil."

Yüzümü ateş bastı. Paris ve Londra'da otel resepsiyonlarındaki insanlar mektuplarımı postalamaya daima hazırdı. Sanmıştım ki bu yeni hayatta bütün yapmam gereken yardım istemek.

"İleride bir mektup göndermen gerektiğinde daima bana geleceksin," dedi Bayan Townsend. Sonra çekmeceden bir deste mektup çıkardı ve geçtiğimiz iki gün içinde geldiklerini söyledi. "Fabienne Martin kim?" dedi.

İfademin beni ele vermemesi için çabaladım. "Bir arkadaş," dedim. "Birlikte büyüdük."

"Ya Jacques Martin? Onun kardeşi mi?"

"Ah, evet," dedim. Zekice bir çözüm diye düşündüm. Hayatı hakkında hiçbir şey bilmediğim bir Jacques hayal etmekten daha kolaydı bu.

"Neden her ikisi de sana yazıyor? Sen de ikisine birden yazıyor musun?"

"Fabienne artık okula gitmiyor," dedim. "Benden Paris'e yolculuk etmenin ve İngiltere'de okula gitmenin nasıl olduğunu kendisine yazmamı istedi. Merak ediyor."

"Bu anlaşılabilir," dedi Bayan Townsend. "Ya Jacques?"

"O... o benim..." kekeledim. "Jacques... o benim erkek arkadaşım."

"Tam düşündüğüm gibi," dedi Bayan Townsend. "Kaç yaşında Jacques?"

"On altı," dedim. "Aslında, on yedi. Geçen hafta on yedisine girdi."

Bayan Townsend zarfı inceledi. Acaba Fabienne, Jacques'ın elyazısını kendisininkinden inandırıcı ölçüde farklı yapabilmiş miydi?"

"Bana kalırsa, erkek arkadaşın olması için fazla gençsin," dedi Bayan Townsend. "Ayrıca Jacques'ın yazım üslubu senin pek de dengin olmadığını gösteriyor. Köyünde ona *petit ami*[10] demende sakınca olmayabilir ama artık senin için ileriye bakmanın zamanıdır. Elbette ki ebeveynine ve Fabienne'e yazabilirsin ama Jacques ile olan bu çocukça aşk oyununa bir son vermeni tavsiye ediyorum."

Hemen karşılık vermedim. Eğer Fabienne bana iki kişi olarak yazmak istiyorsa, pazarlığın üstüme düşenine uymak görevimdi.

Bayan Townsend yüzüme dikkatle baktı. "Sorun ne, bana katılmıyor musun?"

"Jacques'a neden yazamayacağımı anlamıyorum."

"Bunu yapmakla ne kazanacaksın?"

Soru şuydu: Ne kaybederdim? Cevap: Pek çok şey. Geçtiğimiz iki hafta boyunca Jacques ve Fabienne'e ayrı ayrı yazmıştım. Fabienne'e yazdığım mektupta, kendimden pek bahsetmeksizin yeni hayatımdaki her şeyi anlatmıştım: Paris ve Londra'nın bina ve caddeleri başkalarına aitti; odamdaki mobilyalar, perdeler ve halı Woodsway'e aitti; dolabımdaki yeni giysiler, askılarında bana tepeden bakan kibirli yabancılara benziyordu. Jacques'a yazdığım mektuplarda daha konuşkandım ve bana geri zekâlı denmesinden daha az endişeleniyordum: Yalnızca odamda giymem gereken yumuşak terlikleri denedim; ağzı altın yaldızlı fincanlardan çay içtim, kulpları öyle nefis ve zarif görünüyordu ki bazen bir ısırık

10 (Fr.) Erkek arkadaş, sevgili. (ç. n.)

almayı geçirdim aklımdan; yarı saydam oval, bal renkli, tatlı kokulu sabun yüzümü ve ellerimi yumuşacık yapmış, güzel bir koku bırakmıştı, memlekette bizim kullandığımız gübre rengi, sert köşeli, tenimizi yakan sabuna hiç benzemiyordu. Jacques tanıdığım bütün oğlanlardan daha iyiydi: Fabienne'in bütün özelliklerini taşıyordu ve beni Fabienne'in sevdiğinden daha çok seviyordu.

Mektuplara bir göz attım. Bunlar Fabienne ve Jacques'tan gelen ilk mektuplardı. Birbirlerinden ne denli farklı üslupları olduğunu merak ettim. "Mektup almaktan hoşlanıyorum," dedim. "Memleketten mektup almak hoşuma gidiyor."

"Mektupları ailenden alacaksın. Bir de şu arkadaşından, Fabienne'den."

"Jacques bana farklı şeyler anlatıyor."

Madam Townsend bana baktı; gözlerinde şaşkınlık ve hoşnutsuzluk okudum. İlk kez klasik, Evet Kazumi, Hayır Kazumi, Teşekkür ederim Kazumi cevaplarım dışında bir karşılık vermiştim. Evcil papağanının müstehcen sözler ettiğini duyan biri de benzer bir şaşkınlık yaşardı.

"Pekâlâ, mektuplarına bir göz atalım bakalım. Bakalım Jacques sana kız kardeşinin yazamayacağı ne gibi haberler vermiş."

Bayan Townsend'in bu sözlerle ne demek istediğini anlamamıştım, fakat cevap vermeme fırsat kalmadan, Jacques ve Fabienne'den gelen mektupları yırtıp açtı. Bir keresinde bana yeşim taşından oyulmuş balık şeklinde bir sapı olan, ince bir bıçak göstermişti. İlk kez bir mektup açacağı görüyordum. Kaba parmaklarının bıraktığı düzensiz yırtıklardan nefret etmiştim. Hayır, ondan nefret etmiştim.

İki mektubu da bana verdi. "Neden yüksek sesle okumuyorsun, böylece meziyetlerini değerlendirebilirim."

Fabienne'in kullandığı mektup kâğıdını tanıdım – benim hikâyelerimizi yazdığım türden bir okul defterinden alınmış sayfalar. Sayfaları koklasaydım, çayırın ferah kokusunu yahut çiftlik avlusunun pis kokusunu alabilirdim. Nasıl olmuş-

tu da kendimi bu tuhaf ülkede ve bu tuhaf okulda, bir Kazumi'yle hiç benzerliği olmamasına rağmen kendisine Kazumi diyen birinden emirler alırken bulmuş, kendimi bu duruma nasıl sokmuştum? Bu dünyada, dilediklerini dilediğim, hayatı benimki kadar önemli tek bir kişi vardı. Mektupları cebime koydum. "Onları sonra okuyacağım," dedim.

"Sana verdiğim emir bu değildi, Agnès."

Biliyorum, dedi kafamın içinde bir ses, fakat sürekli seni dinleyeceğimi kim söylüyor? Oturduğum koltuğa çöktüm ve beni Bayan Townsend'den ayıran masayı inceledim. Ben surat asan kızlardan değildim ama arada bir Fabienne'in "ölü taklidi yapmak" dediği ruh haline kapılma izni verirdim kendime. Bunu öğretmenlerimin ve ebeveynimin önünde asla yapmazdım, fakat bazen, Fabienne bana çok kaba davrandığında ya da benimle çok acımasızca alay ettiğinde, bir ağaç ya da kaya parçası olduğumu hayal ederek kıpırtısız dururdum. Bu Fabienne'i çileden çıkarırdı, fakat ben bedenimi kıpırtısız, solumamı sığ ve gözlerimi yalnızca bulanık şekiller görecek şekilde yarı kapalı tuttuğumda, onun giderek tırmanan öfkesi, tehditleri ve hatta sert yumrukları bana zarar veremezdi. Fabienne bilirdi ki o halden çıkmamın tek yolu yumuşamasıydı. Asla özür dilemezdi ama öfkesinin başka bir şeyle –saygı ya da teslimiyet ya da düpedüz benim hayata geri dönmem arzusu– yer değiştirdiğini hissederdim. Bazen birkaç yabaniböğürtlen bulur, onları dudaklarıma sürerdi ya da bir çift yaprağı gözkapaklarımın üzerine koyar ve bir büyücüymüş de bana yepyeni bir dünya gösteriyormuş gibi birden kaldırırdı. Bunlar onun beni uyandırma yollarıydı. Daima uyanırdım.

"Agnès," dedi Bayan Townsend. Dikkatimi yeniden kendine çekmekte ısrarlıydı ama zihnimi odaklamazsam, ondan uzakta kalabileceğimi biliyordum. Gözlerim yarı kapalıyken gülümsüyor muydum, merak ettim. Bir dakika önce, Fabienne'in bazen beni hayata döndürmek için kapalı dudaklarımın arasına sıktığı meyvelerin ekşi tadını almıştım adeta. Bir kere, yalnızca bir kere, onu hazırlıksız yakalayıp parmakla-

rını ısırmıştım. Bu onu kızdırmamıştı. Aslına bakarsanız, çılgınca gülmeye başlamıştı.

"Agnès," dedi Bayan Townsend yeniden, bu kez sesi daha az sertti.

Gözlerimi açtım ve ona, Londra'da Surrey'ye gelirken vagondaki diğer kadınlara bakacağım gibi baktım.

"Ne yapıyordun?"

"Bir şey mi dediniz?" diye sordum. Dikkatle beni incelediğini hissediyordum, o yüzden yüzüm ifadesiz, gözlerim odaklanmamış durdum. Belki de benim deli bir kız olduğumu düşünecekti, fakat aklıma Bay Devaux'nun pek çok dâhinin deli kimseler olduğunu söylediği geldi.

"Senin mektuplaşmalarını konuşuyorduk," dedi Bayan Townsend.

"Ah, evet." Elimi cebime soktum, iki mektubu yokladım.

"Ve senden onları benimle paylaşmanı istemiştim," dedi Bayan Townsend, tatlılıkla ikna etmeye çalışan bir ses tonuyla, ki bu benim için yeni bir şeydi.

"Fakat onlar bana yazılmış mektuplar," dedim.

"Bu onları paylaşamaman için geçerli bir sebep mi?"

Fabienne bana yazacağı mektupların Bayan Townsend tarafından okunabileceğini öngörebilir miydi? Karar veremiyordum. Fabienne mektuplarda kitaplarımızdan söz etmişse, Bayan Townsend kuşkulanabilirdi. Kadına boş boş baktım.

"Agnès?"

"Ama mektuplar bana yazılmış," dedim yeniden.

Bayan Townsend derin bir nefes aldı. Bir şey söylemek üzereydi ama sonra durdu. Masanın üzerindeki bir deste mektubu işaret etti. "Aslına bakarsan, seninle asıl konuşmak istediğim mektuplar bunlar. Okurlarından gelenler. Fransız yayıncın bana gönderdi. Onları okumak istiyor musun?"

Bay Chastain'in Paris'te bana verdiği mektupları okumuştum. Birçoğu imzamı, kimileri de benimle yazışmak istiyordu. Bir adam, bir domuzun ölü bir bebeği yemesinin ne kadar –tam olarak ne kadar, birkaç saniye, birkaç dakika?–

sürdüğünü bilmek istiyordu. Cinayet işleyenlere suç delillerini yok etmek için yeni bir yol gösterdiğimin –hayli dâhiyane bir yol, ben de öyle düşünmüyor muydum?– farkında olup olmadığımı merak ediyordu.

Bayan Townsend'in Fabienne ve Jacques'tan gelen mektupları yüksek sesle okumam için artık baskı yapmaması, bu oyunda ilk turu kazandığımı düşünmeme yol açtı, o yüzden ona karşılığında bir şey vermeye karar verdim. "En doğrusunun ne olduğunu düşünüyorsanız, öyle yapacağım," dedim.

"Çok makul," dedi Bayan Townsend. "Bu şeyleri okuyarak vaktini heba etmene gerek olduğunu düşünmüyorum. Onları şimdilik bir kenara kaldıracağım. Boş vaktim olduğunda, üzerlerinden geçeceğim. Aralarında bir hazine bulmayı beklemiyorum, fakat ilginç her ne bulursam, paylaşacağım."

Bayan Townsend'e teşekkür ettim. Odama dönüp Fabienne ve Jacques'tan gelen mektupları okumak için sabırsızlanıyordum. Bayan Townsend çoktan mektupları açıp okumuş ve yeniden kapatmış mıdır, merak ettim. Gerçi okumamış bile olsa, daha sonra odama girip onları okumasına engel olamazdım, tıpkı tutmamı istediği günlüğü okumasına engel olamadığım gibi.

20 Ocak, 1954

MA CHÈRE AGNÈS,

Dün Fabienne bana ve ona yazdığın mektuplar elinde, postaneden döndü. Mektubumu isteyince, onunla güreşebileceğimi ve eğer kazanırsam, mektubu alabileceğimi söyledi. Ben de mektubu bana sonra verebileceğini ya da okuyup benim adıma cevap yazabileceğini söyledim. Yenilmekten mi korkuyorsun, dedi. Ben de kızlarla güreşmiyorum dedim. Kaygılanma, benim canımı yakamazsın, dedi.

Fakat ben onu incitirim diye kaygılanmıyordum. Onunla güreşir ve yenilirsem, bütün köy öğrenir ve bana gülerdi. Kazanırsam, bütün köy bir kızla güreştiğim için bana yine gülerdi.

Gecenin bir yarısı mektubunu buruşturup top yaptı ve suratıma fırlattı. Beni uyandırmamış gibi yaptım ve o gidince el fenerinin ışığında mektubunu okudum. Keşke mektupları doğrudan bana yollayabilseydin, fakat Fabienne dedi ki mektuplarımızın aynı zarfın içinde onun adına gelmesi daha güvenliymiş. Gazeteciler bir oğlana yazdığını bilirse, büyük gürültü koparırmış. Neden yapsınlar bunu, anlamıyorum. Bence bana yazdığın mektupları okuyabilmek için böyle bir ayarlama yaptı. Sana karşı hislerimi biliyor ve aramıza girmekte ısrarlı.

Köyde pek bir şey olduğu yok. Senin hayatınsa kulağa yoğun ve harika geliyor.

Seni özlüyorum.

Bu pek güzel bir mektup olmadı ve yukarıda Fabienne hakkında söylediklerim için özür dilerim. O senin arkadaşın, o yüzden ondan yakınmak benim açımdan onurlu bir davranış değil. Ama onunla işler nasıldır biliyorsun. Onu hiç anlayamıyorum. Yine de o sana yakın olan öteki kişi, o yüzden onu affediyorum.

Jacques

20 Ocak, 1954

Ma chère Agnès,

Bana ve abime yazdığın mektupları çok eğlenerek okudum. Ona yazdığın zaman tam bir salak gibi konuşuyorsun ki bu anlaşılabilir bir şey. Çoğu kız âşık olduğunu sandığında, cıvıldayan kuş yavrularına dönüştürüyor kendini. Sana tek söyleyebileceğim, Jacques'tan sonra başka bir çocuğa âşık olmayacağından emin ol. Jacques ... idare eder. Çok zeki değildir ama çoğu oğlandan daha çok severim onu. Ona istediğin sürece âşık olabilirsin.

Ama ona güvenme. O bir oğlan ve çok geçmeden bir erkek olacak. Erkeklerin hisleri çok değişkendir.

Sen gittiğinden beri çok şey oldu. Peder Gimlett öldü – belki ailen sana yazmıştır. Buz gibi bir gündü ve bahçedeki helaya giderken düşüp kafasını çarptı. Zavallı yaşlı adam. Dolu bir mesaneyle öldü.

İki hafta önce Louisa bir oğlan doğurdu, dolayısıyla bahsi kaybettin. Adını Pierre koydular. Bebek sahibi olacak sıradaki kişi Josephine, Martta doğuracak. Yine oğlan için bahse giriyorum, böylece sana kız kalıyor.

Geçen hafta senin evine gittim ve tavşanlarından birini bana vermelerini istedim. Onlara seni özlediğim için sana ait bir şey istediğimi anlattım. Annenin bana inanmadığını görebiliyordum, fakat baban kabul etti. Belki o da seni özlüyordur.

Bana hangi tavşanı verdiler tahmin et. Ayrıca daha sonra ne oldu, onu da tahmin et.

Bana her şeyi yaz. Unutma, her şeyi.

Fabienne

O iki mektubu ve o sene Fabienne'den aldığım diğer mektupları, kendisi ve Jacques olarak yazdıklarını, şimdi yeniden okudum. Keşke benim ona yazdıklarıma ne olduğunu bilseydim. Onları saklamamış olabilir. Ama belki de böylesi en iyisidir. O öldükten sonra kimse eşyalarını elden geçirip mektuplarımı okuyamaz.

Eskiden bütün tavşanlarımıza, tavuklarımıza ve domuzlarımıza isimler verirdim ama bu onları kesilmekten kurtaramazdı. Mektubunu ilk okuduğumda hangi tavşan olduğunu tahmin etmiş olmalıyım. İsimlerini artık hatırlamıyorum. Ama daha o zaman Fabienne'in tavşanı annemlerden beni özlediği için değil, aç olduğu için istediğini biliyordum.

O gün, o iki mektubu defalarca okumuştum. Jacques'a yazdığım mektuplar hayali birine yazılmıştı, fakat Fabienne'in cevabı onu gerçek biri haline getirmişti. İki farklı el yazısıyla yazılmış iki mektubu yan yana koyup inceledim. Bayan Townsend onları okursa, herhangi bir kuşkuya kapılır mıydı? Mükemmel saklama yerini bulana kadar odamda dolanıp durdum; Saint Rémy'den ayrıldığım gün giydiğim mantonun iç cebine koydum mektupları. Gardırobumun en dibine asılıydı manto. Mektupları katladım ve cebine sakladım. Mantoyu da Bayan Townsend'in bana aldığı bavullardan birine koydum. İki minik gümüş rengi anahtarı olan gümüş rengi bir kilidi vardı ve kilitlemeyi başarıncaya ka-

dar birkaç deneme yapmam gerekti. O ana kadar bir şeyleri Bayan Townsend'in gözlerinden gizleyecek bir yerim olduğu aklıma gelmemişti. Kilitlenmemiş bavulu kilitli olanın üzerine koydum ve anahtarlardan birini diş fırçamı içine koyduğum kutuya, ötekini de dolabımdaki bir çift eski çorabın içine sakladım.

KIZLAR GERİ GELİNCE, EV BAŞKA bir yere dönüştü. Önceki gece, Bayan Townsend kızların yerleşmesine yardım edeceğini ve onunla olan dersime bir günlüğüne ara vereceğimizi söylemişti. Ne yapmamın beklendiğini söylememişti, o yüzden misafir odasında oturup gelenleri karşılasam mı acaba diye düşündüm. Bayan Townsend'in okumamı söylediği Fransızca kitaplardan biriyle, bir şiir derlemesiyle (neden şiir okumam gereksindi?) ya da La Rochefoucauld'nun özdeyişleriyle (ilk sayfasına bakmıştım ama gözlerimin okuduklarını özümsemeyi beynim reddetmişti) oturabilirdim. Ya da günlüğümü yazıyormuş gibi yapabilirdim. Hiç şüphesiz, kendimi tanıtmanın, kendimi açıklamak zorunda kalmaksızın, böyle okul hayatına dalmış halde bulunmaktan daha iyi bir yolu yoktu.

Les Enfants Heureux'nün yazarı olarak, bu yeni hayatta bitmek bilmez bir kendimi açıklama baskısıyla karşı karşıya kalmıştım. Bütün yazarlar aynı taleplerle karşılaşıyor mudur, merak ediyordum. Herhangi bir şey yazmış herhangi biri, kendini benim kendimi açıklayabileceğimden daha iyi açıklardı. Belki de yalnızca kanepede bir yer seçebilir, iki köpek, Ajax ve Willow yerde, ayaklarımın dibinde oturmuş, üçümüz birlikte misafir odasının mobilyaları kadar doğal görünebilirdik.

Fakat planlarımı gerçekleştirecek cesareti bulamadım ve odamda kaldım. Farklı diller konuşan, bu gri, yağışlı ve soğuk kış gününde uygunsuz kaçan bir şekilde gülüşen kızla-

rın seslerini dinledim. Kapım kapalıyken bile evdeki havanın farklı bir nitelik kazandığını hissedebiliyordum. Daha sıcak, daha yoğun, naftalin ve aşina olmadığım başka kokularla dolu bir hava. İki kere hapşırdım ve odamdan çıkmadığıma şükrettim. Yanımdan kızların biri her geçtiğinde hevesli bir enik gibi sarsılarak hapşırmayı bir hayal etsenize!

Çay saati geldiğinde bütün kızlarla tanışmıştım. Naziktiler, bazıları Fransızca, bazıları da o zamana değin azıcık da olsa anlamaya başladığım İngilizce konuşarak selamladı beni. Fakat çok geçmeden, tatilde olan biteni birbirleriyle paylaşma arzusuyla ikili, üçlü sohbetlere daldılar.

Çaydan sonra Catalina adlı, dalgalı gür saçlarının siyahı maviye çalan, gözleri kocaman, mürdüm koyusu bir kız beni kendisi ve iki arkadaşıyla birlikte camekânlı odada oturmaya davet etti.

"Basındaki fotoğraflarından bile genç görünüyorsun," dedi. Alışılmadık geniz sesleriyle mükemmel Fransızca konuşuyordu. Bu fikrine katılıp katılmamakta kararsız, gülümsedim. "Öyle, değil mi?" diye sordu arkadaşlarına. İkisi dikkatle inceledi beni ve şaşırtıcı bir şekilde, daha önce, onlardan biriymişim gibi aralarında otururken hissettiğimden daha rahat hissettim. Kızların ilgisini hoşnutlukla karşılamam benim için de yeni bir keşifti. Hayvanat bahçesindeki bir hayvan, ormanda diğer hayvanlarla özgürce dolaşmasına izin verilmesi yerine kafeste izlenmekten daha hoşnut olabilir mi?

"Yazar olmak nasıl bir duygu?" dedi başka bir kız, Margareta. Fransızcası kulağa komik geliyordu.

"Çoğu gün yazar olduğumu düşünmüyorum bile," dedim dürüstçe.

"Başka bir kitap yazacak mısın?" diye sordu Margareta.

"Herkes bunu bilmek istiyor!" dedi, adı Rose olan üçüncü kız.

"İkinci kitabım bu yıl yayımlanacak," dedim. "Ama ondan sonra? Bilmiyorum. Belki de yazmam."

"Neden?" diye sordu kızlar, üçü bir ağızdan.

"Yazmak çok zaman alıyor," dedim. "Woodsway'e memlekette alabileceğimden daha iyi bir eğitim almaya geldim."

Kızlar güldü ama kötücül bir şekilde değil. "Hiçbirimizin burada olmasının sebebi senin eğitim dediğin şey değil," dedi Catalina.

"Sen zaten meşhursun," dedi Margareta. "Eğitim, hakkında kaygılanman gereken son şey."

"Öyle mi dersin?"

"Bence yeni bir kitap yazmalısın," dedi Margareta. "Kitabında bizi yazabilirsin."

"Evet!" dedi Rose. "Geçenlerde, bir akşam gazetesinde, insanların yeni romanının Woodsway'de geçip geçmeyeceğine dair tahminde bulunduğunu okudum. Bence bu yapabileceğin en doğru şey!"

Margareta ve Catalina da onunla aynı fikirdeydi. Herkesin geleceğime dair bir fikri var gibi görünüyordu. Herhangi bir yorum yapmadan gülümsedim.

"Edebi bir yıldız olarak fazlasıyla mütevazısın," dedi Margareta.

"Belki de Agnès utanıyordur," dedi Catalina ve bana döndü. "Seni bunaltmak istemiyoruz ama seninle tanışmaya can atıyorduk."

Onlara nereli olduklarını sordum. Margareta Arjantinli, Rose Siyamlıydı (gerçi bana hiç Doğulu gibi görünmüyordu). Catalina babasının İtalyan, annesinin Amerikalı olduğunu ve Roma'da yaşadıklarını söyledi.

"Kızların hepsi başka ülkelerden mi?" diye sordum. "Fransa'dan kimse var mı?"

"Yalnızca sen varsın," dedi Margareta. "Dur da bunu aileme yazayım. Halam, beni bir İsviçre okuluna göndermemekle hata yaptıklarını söyleyerek başlarının etini yiyordu. Şimdi annemle babam ona hiçbir İsviçre okulunda dünyaca ünlü bir Fransız yazar kız bulunmadığını söyleyebilirler!"

"Halan neden İsviçre'de okula gitmeni istedi ki?"

Margareta elini şöyle bir salladı. "Aman, bunlarla canını sıkmayayım şimdi."

Üç arkadaşın lideri olduğu anlaşılan Catalina, kızların çoğunun İngiltere'den ve İngiliz Milletler Topluluğu üyesi başka ülkelerden geldiğini söyledi. Yalnızca o üçü ve Amerikalı birkaç diğer kız *Majesteleri Kraliçe'nin Tebaası* değildi.

"Neyi?" diye sordum. Bu cümleyi anlayamamıştım.

"*Les sujets de sa majeste*?" dedi Rose sorarcasına.

Neden bahsettiklerini anlamıyordum ama anlamış gibi yapıp başımı salladım. "Ama hepiniz İngilizce biliyorsunuz?"

Evet dediler.

Daha sonra, akşam yemeğinde, Catalina yanına oturmamı istedi. "Kazumi sana yardımcı olmamı söyledi," dedi. "Bir şeye ihtiyacın olursa söylemekten çekinme."

"Sen ve arkadaşların benimle hep İngilizce konuşabilir misiniz, olur mu?" diye sordum. Bayan Townsend daha önce bana kızların pazartesi, çarşamba, cuma ve pazar günleri Fransızca, diğer günlerdeyse İngilizce konuşmaları gerektiğini söylemişti.

"Her zaman olmaz. Fransızca günlerinde seninle İngilizce konuşamayız. Ayrıca, biz de seninle Fransızca pratiği yapmak isteriz," dedi Catalina. Sonra bana dikkatle baktı. "Aman, boş ver kuralları. İstediğin buysa seninle hep İngilizce konuşurum. Sadece anlaşılmama riskine girmiş olacağım! Şimdi başlayayım mı?"

"Evet, lütfen," diye cevapladım İngilizce.

Fakat Catalina hemen bir şey söylemedi. Masanın başında, yüksek bir sandalyede oturmuş, ayaklarını yeşil kumaşla kaplı bir tabureye uzatmış Bayan Townsend'e bakıyordu. Böylece bütün kızları görebiliyor ve bütün konuşmalarımızı dinleyebiliyor, diye açıkladı daha sonra Catalina.

Bayan Townsend bir şey söylemedi ama gözlerini her zamankinden daha kocaman açmıştı. Catalina onaylamak için başını salladı. Alçak sesle dirseklerimi masadan çekmemi ve dik oturmamı söyledi, ardından aynı talebi İngilizce yineledi. Ben özür diledim, Catalina ise kötü hissetmem için bir sebep olmadığını söyledi. "Hepimiz iyi ve düzgün görünmeyi bilir,

mükemmel bir beş çayı daveti hazırlayabiliriz, fakat hiçbirimiz bir kitap yazmış değiliz," dedi.

Kızların hepsi, tıpkı Bayan Townsend'in söylediği gibi, benden yaşça büyüktü. Aralarından en küçüğü, on altı yaşındaki Margareta'ydı. Geri kalanlar on yedi ve on sekiz yaşındaydılar. Yaz geldiğinde, diye anlattı Catalina, çoğu sosyeteye girmeye hazır olacaktı. Yahut İngilizlerse, bir sekreterlik kolejine gidip doğru kocaları bulabilecekleri Dışişleri Bakanlığı'nda çalışacaklardı.

Catalina'nın yanında oturan kız –Helen adlı bir Amerikalı– çatal bıçağını masaya bırakıp bana döndü. "Söyle bize Agnès," dedi ve Fransızcasının hiç iyi olmadığını derhal anladım. "Buraya gelmeden önce domuz ve keçi güttüğün –burada sözcüğün İngilizcesini kullanmıştı– doğru mu?"

"Gütmek nedir?" dedim. İngilizce sözcüğü bildiğimi sanıyordum, fakat sorusunu anlamamıştım.

"Konuşurken dilleri birbirine karıştırma, Helen," dedi Bayan Townsend.

"Evet, Kazumi," dedi Helen İngilizce ve sonra bana dönüp Fransızca, basında söylendiği gibi, yaşıtlarımın çoğuna kıyasla çiftlik hayvanlarına daha alışık olduğumun doğru olup olmadığını sordu.

"Sen et yemiyor musun?" diye sordum, meraklanmış gibi yaparak.

"Ama yediğim hayvanlarla tanışık olmak zorunda değilim," dedi Helen.

"Çok kötü," dedim. "Hepsinin pek güzel adları vardır. Bazıları terbiyelidir. Bazıları değildir. Bir zamanlar Hélène adlı bir dişi domuzumuz vardı ve çok kabaydı."

Bayan Townsend'in beni izlediğini hissedebiliyordum, diğer kızların da. Catalina, masanın öte yanındaki bir kızla bakıştı.

"Ne kadar eğlenceli," dedi Helen. "Burada, aramızda olduğun için çok talihliyiz." Cümlesinin ortasında yüzünü başka yöne çevirdi.

Helen'in başının arkasına baktım. Fabienne, onun güzel boynunu kolayca burabilirdi. Bunu düşünmek beni sakinleştirdi, fakat gecenin ilerleyen saatlerinde bu düşünce geri geldi ve beni irkiltti. Fabienne nazik değildi ama öldürmeye meyyal de değildi. Helen'e karşı sözünü sakınmayabilir, bir avuç kırkayak toplayıp Helen'in yatağına koyabilirdi, fakat herhangi bir şeyi asla birini öldürerek çözmeyi düşünmezdi.

Fabienne ile benim aramda, hakikaten marazi olanın ben olmam mümkün müydü?

BÖYLECE, YENİ OKUL HAYATIM BAŞLAMIŞ oldu; bugüne değin insanın tuhaf ve ayrıntılı bir rüyayı hatırladığı şekilde hatırlamaya devam ettiğim okul hayatım. Her anlatışta rüya gelişir, yeni ayrıntılar eklenir, unutulup gitmiş beklenmedik gelişmeler ortaya serilir.

Pencereden girip zeminde gezinen gün ışığı. Aynı pencereden giren, çerçevedeki suluboya İspanyol Katedrali'ni yalayan ay ışığı. Gün ışığının kanatlanmış gibi, ay ışığının ise bir salyangozun sırtındaymışçasına hareket ettiğini söyleyebilir miyiz? Dersliklerden çıkan kızlar o zarif esnemeleriyle –bedenleri gerçek hayatın başlamasını beklerken, bu hareketlerle uzaklaşıyorlardı kız çocuğu olmaktan– esnerken, ekinkargalarının kanatları açılır ve kapanır, açılır ve kapanırdı alacakaranlığa karışmadan önce. Cuma akşamları, bana nefis bir yiyecekmiş gibi gelen, ötekilerinse bir Paris lokantasında ya da Menton'daki bir otelde aileleriyle yedikleri salyangozları hatırlayarak sadece didikledikleri balıklı börek sunulurdu bize. Peki, siz zarafet timsali kızlar, kabukları onları hiçbir şeyden korumazken, zavallı salyangozların neden kabuklarına sarındığını sorgulayan oldu mu hiç aranızda?

Karanlık çökünce, havayı daha da güçlenen bir kokuyla dolduran mevsimin ilk leylakları. Bahçedeki çiçeğe duran ağaçlar: alıçlar ve yabanelmaları. Muhteşem ve kısa ömürlü şakayıklar. Yavrularını beslemek için uçup duran anne çalıkuşu. Üç piyanoda farklı melodiler çalan üç piyanist. Dans öğretmeninin omzunda sıska, cansız bebekler gibi asılı duran

saten dans ayakkabıları. Projeksiyon makinesinin yansıttığı Fransız izlenimcilerin resimleri ve Roma heykelleri. Gramofonda on dokuzuncu yüzyıl bestecileri – adları da müzikleri gibi beynimde burgaçlanıyor, uykumu getiriyordu. Bayan Townsend'in sık sık hatırlattığı gibi, diğer bazı okullardaki kızların aksine, bizim dilediğimiz kadar sık banyo yapma lüksümüz vardı. Ayrıca, saçlarımızı soğuk bir şaşmazlıkla yıkayan Bayan Flask'ın haftalık ziyaretleri vardı. Sabah ve akşam bir gün demektir. Günler ve geceler bir hafta, bir ay, bir hayat. Beni herhangi bir anına götürün, herhangi bir yönü işaret edin ve hayatımın o günlerini yeniden hatırlarım. Ayrıntılardan ayrıntılar peyda olur. Bütün o ayrıntılarla insan resmin tamamını görmeyi umabilir. Peki, ama neyin resminin tamamını? Ne kadar çok hatırlarsak, o kadar az anlıyoruz.

Woodsway'de günler, bir gonga, başlangıçta beni neredeyse her zaman gafil avlayan, o üzerine koyu renkli Japonca karakterler oyulmuş bronz şeye göre düzenlenmişti. Diğer kızların aksine, benim bir kol saatim yoktu; Bayan Townsend onu gardırobumun gerekli bir parçası olarak görmemiş olmalıydı. Gongun tam ben bir görevle meşgulken, Bayan Townsend'in talimatlarına uygun şekilde yüzümü yıkar, dişlerimi fırçalar, bir ders ya da günlük gezi yahut akşam yemeği için doğru kılığı seçerken (kılık seçmekte Catalina sık sık bana yardım ederdi, çünkü bütün kızların bildiği ama benim bilmediğim bir sürü yazılı olmayan kural bulunuyordu) –yemek vaktini, ders vaktini, bir eğitim gezisinin başlama vaktini bildirerek– çalma huyu vardı.

Çok geçmeden tatmin edici bir şekilde Bayan Townsend'in kurallarına uygun giyinip kuşanmayı öğrendim. Fakat içimde zorla çıkarılamayacak ya da ipekli bir bluzun saklayamayacağı şeyler vardı. Buğday gevreğini ilk kez Woodsway'de gördüm ve sütte ne kadar bekletilirse bekletilsin, tadı bana kum gibi geliyordu. Kızların kahvaltıda çay içişini izlemek tuhaftı. Anne babama yazdığım bir mektupta, etkilenecekle-

rini bilerek, bunu yazmıştım. Kim bilir ne tür zengin insanlarla yaşıyor kızımız, diye düşüneceklerdi.

Sabahları Bayan Townsend ile ders yapıyorduk: dil dersleri, sanat tarihi, edebi zevk. Öğleden sonraları ise eve dağılıyor, derslerimizi gözden geçiriyor, mektup yazıyor ya da hiçbir şey yapmıyorduk. Sonra yürüme dersleri için bahçeye inerdik: Ben başımın üzerine bir kitap koyarak başlamıştım, fakat öteki kızlar başlarında içinde elma bulunan bir tabakla çember halinde yürüyorlardı. Tenis revaçtaydı; odamda bir raket vardı ama Bayan Townsend tenisin benim için büyük önceliği olduğunu düşünmüyordu. Yağmurlu öğleden sonraları, çiçek düzenlemek için bir araya gelirdik; Bayan Townsend, Japonya'da geçirdiği yıllardan beri, bu konuda uzmandı.

Haftada iki kere dans öğretmenimiz Bayan Griffin bizi ziyaret ediyordu. Bayan Kopp, Londra'dan gelen bu müzik öğretmeni, keman kutusuyla gelir ve vaktini kemancılar, piyanistler ve şarkıcılar arasında paylaştırırdı. Çalgı derslerinden muaftım ve sesim şarkıcı olmama asla imkân tanımazdı. Kızlar evin dört bir yanında müzik alıştırmaları yaparken, ben Bayan Townsend'in yanında kalır, ona yüksek sesle Fransızca ve İngilizce okurdum – hitabetin benim için son derece önemli olduğunu söylemişti. Perşembeleri müzeleri ve sanat galerilerini gezmek için Londra'ya giderdik.

Bayan Townsend sinema sevmez, bu da kızların şikâyetine yol açardı, ama akşamları radyoda popüler müzik dinlememize izin verirdi. Bing Crosby'ye herkes bayılırdı; Archie Lewis konusunda ihtilaflar vardı. O zamandan beri adları hafızamdan silinip giden başkaları da vardı.

12 Şubat, 1954

MA CHÈRE AGNÈS,

Bu kez mektubun geldiğinde, Fabienne hemen bana verdi. Önce okudu, elbette, fakat bunu bekliyordun sanırım. Bana yazma biçiminden, onun okumasını istemediğin sözcükleri yazmaktan kaçındığını görebiliyorum. O sözcükleri hayal etmek hoşuma gidiyor: Sanki onun arkasından el ele tutuşuyormuşuz gibi hissediyorum.

Hayatım sensiz biraz sıkıcı ama bunu başkalarına söylemiyorum, Fabienne'e bile. Bazen okulun kapısının önünden ya da köy meydanından, insanlar senden bahsediyor mu anlamak için geçiyorum. Bir keresinde bir kızın, şu üç Marie'lerden birinin, bir başka kıza şöyle dediğini duydum: "Yazar olmanın nesi o kadar özel? Ben büyüyünce sinema yıldızı olacağım." Öyle bir kahkaha patlattım ki Marie dönüp bana bakmak zorunda kaldı ve kabalık etme dedi.

Fabienne senin hakkında nadiren konuşuyor benimle. Neyse, onun zaten kimseyle pek sık konuşmadığını biliyorsun. Birkaç kere seninle ilgili bir sohbet başlatmaya çalıştım ama seni çoktan unutmuş gibi yapıyor. Kalpsizin biri. Dün gece bunu ona söyledim ama benim her şeyi yanlış anladığımı söyledi. Dedi ki, Agnès burada olmadığı için sen çok geçmez yeni bir sevgili bulursun, oysa biz, Agnès ve ben, ne olursa olsun daima birlikte olacağız.

Ona hiçbir kızı seni sevdiğim gibi sevmeyeceğimi söyledim. Güldü ve hiçbir erkeğe güvenmemek gerek dedi.

Asla başka bir sevgilim olmayacağını bilmen gerektiğini düşünüyorum. İngiltere'ye gelebilmek için para biriktireyim diyorum. Sence okulun seni ziyaret etmeme izin verir mi?

Jacques

12 Şubat, 1954

Ma chère Agnès,

Senin Bayan Townsend kartondan yapılma görkemli bir ineğe benziyor, şu tarım fuarlarının girişine konulanlara. Zamanını onunla harcamaya değdiğine emin misin? İngiltere'ye gitme kararının bir hata olduğunu düşünüyor musun?

Okul Bay Devaux'ya son derece uygun bir yere benziyor. Orada felsefeden, sanattan ve şiirden konuşabilir, sonra da karanlık çökünce koridorlarda dolaşır, kapı aralarından, banyo yapan, üstünü değiştiren kızları şöyle bir görebilirdi. O zavallı adamın bugünlerde ne halde olduğunu merak ediyorum. Sence bizim hakkımızda yazıyor olabilir mi?

Kızları iyi anlatamamışsın. Bana hepsi aynıymış gibi geliyor. Onları birbirinden ayırmanın daha iyi bir yolunu bulman gerek, al sana deneyebileceğin bir yol: Bahçenin güneşli kısmına git ve bir yılan ara. Yılın bu zamanları güneşte yatmaktan hoşlanırlar, fakat hâlâ biraz uyuşukturlar. Kuyruğundan yakala ve baştan kuyruğa doğru sertçe yere çarp. Eğer bunu yeterince hızlı bir şekilde yaparsan, yılanın hiç şansı kalmaz. Güven bana: Birkaç gündür bunu yapıyorum ve ölü bir yılanı bir kırbaç gibi

salladığımda, Étienne ve Paul gibi oğlanlar bile beni rahat bırakıyor.

Yılanı öldürdükten sonra, sırayla kızlara göster. Hangilerinin çığlık attığını, hangilerinin yılana dokunup dokunamayacağını sorduğunu bana yaz.

Hayır, düşündüğünü bildiğim şeyi düşünüyorsan, yanılıyorsun. Yılanları yemiyorum. Yılanları öldürmekten hoşlanmıyorum bile. Fakat bu yeteneği mükemmelleştirmek önemli.

Jacques her zamanki gibi şapşalın biri. Sana âşık olduğunu sanıyor ama altı ay sonra seni hatırlar mı, emin değilim. Ona genç bir sevgili bulmayı düşünüyorum. Sana sadık kalacağını sanmam. Bahse girmek ister misin?

Fabienne

Mektuplar kafamı karıştırmıştı. Jacques'a yazdığımda, Fabienne'e benzeyen birini hayal ediyordum, fakat bizden birkaç yaş büyük olduğu ve beni sevdiği için o daha dengeliydi. Benim hayal ettiğim oğlanın Fabienne'in hayal ettiğinden farklı olması mümkün müydü? Fabienne neden mektubunda onu alaya alıyor ve o neden Fabienne hakkında kınayan bir tonda konuşuyordu? Jacques beni özlediğini ve İngiltere'de ziyaret etmek istediğini söylerken, Fabienne adına da mı konuşuyordu?

Kızlar döneli beri Bayan Townsend daha meşguldü ve odama gelip günlüğümü okumaya vakti olduğunu sanmıyordum. Her gün Siyam'daki ebeveyninden gelecek mektupları bekleyen Rose posta geldiğinde daima holdeki masanın başında oluyordu ve o gün mektuplarımı fark edip bana veren o olmuştu. Bayan Townsend onları henüz görmemiş olabilirdi. Yine de herhangi bir riske giremezdim. Kesin olan bir şey vardı: Mektuplar Bayan Townsend'in eline geçecek olursa,

başım derde girebilirdi; Jacques'ın benim için uygunsuz bir mektup arkadaşı olduğuyla kalmaz, Fabienne'in de üzerimde kötü etki yarattığına karar verebilirdi. Mektupları neredeyse ezberleyinceye dek defalarca okudum ve sonra sakladım.

Ölü bir yılanı eve getirebileceğimi sanmıyordum, fakat izleyen birkaç gün boyunca, Bayan Townsend sanat ve edebiyat hakkında konuşurken zihnimin başka şeylere kaymasına izin verdiğim anlarda, kızların yılana nasıl tepki göstereceklerini hayal etmeye çalıştım. Hiçbirinin yılanın soğuk, pullu bedenine dokunmak isteyecek kadar meraklı davranacağını sanmıyordum.

KIZLARIN DÖNÜŞÜNDEN ÜÇ hafta sonra, Bay Lambert, Woodsway'e geldiğim gün yanımıza yaklaşıp bizimle konuşan Fransız fotoğrafçı, kararlaştırılan ziyarette bulundu. Her yerde onun istediği şekilde pozlar verdim. Hatta Fransa kırsalından ilk ayrıldığımda nasıl göründüğümü, Meaker'ın arabasından inip bavulumla beni karşılayan birkaç kıza doğru yürüyüşümü gösteren birkaç fotoğraf çekebilsin diye memleketteyken giydiğim kıyafetlerimi bile giydim. Evin içinde, kanepenin yanında, halının üzerinde oturmuş bana kitap okuyan Bayan Townsend'i dinlerken poz verdim. Sonra köpekler dahil edildi, şöminenin önünde iki yanımda Ajax ve Willow'la fotoğraflarım çekildi. Odamda, bir gece elbisesi ve bir çift dans ayakkabısını yatağımın üzerine koydum ve parmaklarım kumaşın üzerinde gezinirken Bay Lambert'in söylediği gibi onlara "huşuyla karışık bir arzuyla" baktım. Ayrıca bahçede dolaşan yahut havuz başında aylaklık eden kızların da birkaç fotoğrafını çekti.

Bayan Townsend ve kızlar ders için eve dönünce, Bay Lambert bana dönüp Fransızca, Woodsway için iyi bir tanıtım bu, yoksa müdire hanım bunu yapmama izin vermezdi, diye açıkladı. Bayan Townsend Meaker'a yakınımızda durup bize göz kulak olmasını söylemişti.

Bayan Townsend'i savunma ihtiyacı duydum. Aşağılayıcı yorumları yüzünden değil, daha önce Helen'e ilgi gösterdiği için. Elinde olsa, Helen'i bu fotoğraf çekiminin yıldızı yapardı. "Bayan Townsend bana bedavaya eğitim veriyor," dedim.

"Aksi halde odan boş kalacaktı. Sen sadece masada fazladan bir boğaz, sınıfta fazladan bir kızsın."

"Ama bana bütün bu elbiseleri aldı. Onları gördünüz. Fotoğraflarını çektiniz."

"Ekmeğini taştan çıkardığına şüphem yok," dedi Bay Lambert.

Alaycı tonundan hoşlanmamıştım, hiçbir şey demedim.

Bay Lambert fotoğraf makinesinin merceğini değiştirdi ve bir sosyete kızına dönüştürülmem konusunda ne düşündüğümü sordu. İyi ama ben sosyete kızı filan olacak değilim, dedim ve okulda olmamın sebebinin memlekette alabileceğimden daha iyi bir eğitim almak olduğunu ekledim. Bay Lambert gülümsedi. "Matmazel, insanların niyetlerini anlayamayacak kadar gençsin henüz," dedi. Beni tenis kortunun yanındaki kanvas sandalyeye oturttu ve sol elime tenis, sağ elime kriket topu verdi. Benden aralarındaki farklardan büyülenmişçesine toplara dikkatle bakmamı istedi. Birkaç poz çektikten sonra ara verip, Paris ve Londra'da Bayan Townsend'in deneyi olduğumun, onun beni bir domuz çobanından sosyeteye takdim edilecek bir genç kıza dönüştürmeyi tasarladığının yazıldığını anlattı. "Keşke o dergilerin birer nüshasını getirmeyi akıl etseydim," dedi.

"Burada satın alabilir miyim onları?" diye sordum.

Omuz silkip eliyle bahçeyi gösterdi "Burada mı?"

Bayan Townsend'in o haberleri görüp görmediğini merak ettim. "Bir keresinde basında çıkan haber kupürlerini kesme hizmetinden bahsetmişti," dedim.

"Tamam, o bakışı koru ve kıpırdama," diye emretti Bay Lambert ve birkaç poz çekti. Güzel bir şey yakaladığını söyledi.

"Ne?"

"Gözlerindeki o bakış," dedi.

Neden bahsettiğini bilmiyordum. "Sizce Bayan Townsend'e dergilerdeki o yazılardan bahsetmeli miyim?"

Bay Lambert objektifin kapağını taktı ve etrafına bakındı. Meaker tenis kortunun öte yanındaydı, bahçıvan aletlerini temizleyip bileyliyordu. Bay Lambert bir sandalye aldı ve ya-

nıma koydu, biraz fazla yakınıma, ama Meaker bakmıyordu ve ben de Bay Lambert'ten uzaklaşmak gereği duymadım. Oturdu ve bana sigara ikram etti. Başımı iki yana salladım, kendisi bir sigara yaktı.

"Aslına bakarsan, senin yerinde olsaydım," dedi Bay Lambert, "hakkımda yazılan o yazıların hiçbirini okumazdım."

"Neden?"

"Bunu yapmayı uzun zaman sürdürebilecek biri gibi görünmüyorsun bana."

"Bunu? Bu dediğiniz nedir?"

"Çocuk dâhi pozu kesmek, dünyaya karşı soytarılık etmek."

"Ne demek istiyorsunuz?" dedim ama sormamın sebebi bu sohbette görevimin bu olduğunu düşünmemdi. Bana ne söyleyeceğini çoktan sezmeye başlamıştım ve duymak istediğimden emin değildim.

"Demem o ki insanlar seninle alay edebileceklerini düşünüyor. Onlar için sen zararsız bir eğlencesin," dedi. "Eğer bir manşet 'Domuz Çobanlığından Sosyeteye' diyorsa, okurların senin hakkında ne düşünmelerini beklersin?"

Başımı iki yana salladım. Belki de bütün bunları bilmemek daha iyiydi. Acaba Bay Bazin bu yazıları okumuş muydu ve eğer okuduysa, o da mı beni zararsız bir eğlence olarak görüyordu?

"Hikâyen üzerinden başkalarının kazandıkları ile kendi kazandıklarını kıyaslamayı hiç düşündün mü?" diye sordu Bay Lambert.

Başımı iki yana salladım.

"Bak şimdi, bugün senin hakikaten güzel bazı fotoğraflarını çektim ve bunun için bana para ödenecek. Peki, sen bundan ne kazandın?"

Bir an düşündüm. "Bugün derslerden kaytarmam mümkün olabildi," dedim.

"Buraya iyi bir eğitim almaya geldiğini sanmıştım," dedi. "Neden öyle dedin, burada öğrendiklerinden hoşnut değil misin?"

"Tabii ki, elbette ki hoşnutum," dedim ama bana inanmadığını biliyordum.

"Matmazel, hiç şüphesiz çok zeki bir kızsın sen, o yüzden izin ver rahatça konuşayım. Buradaki eğitimin bitince, ne yapmayı planlıyorsun?"

"Fransa'ya dönmeyi."

"Peki, ya sonra ne yapacaksın?"

Bir kız yazar, İngiltere'de bir görgü okulunda bir yıl geçirdikten sonra ne yapardı?

"Burada sana öğretilenler, onları geleceğin için kullanabilir misin?"

"Evet, sanırım."

"Ne yaparak? Sosyeteye takdim edilerek mi?"

Bay Lambert'in ağzının bir kıyısıyla gülümsemesinden hoşlanmamıştım. Ama gaddarlık eden bir tek o değildi. Pek çok insan patilerinin arasına bir fare kıstırmış kediyi oynama fırsatının üzerine hevesle atlar. Bay Lambert Bayan Townsend'den daha mı kötüydü? En azından o, benim o ana kadar tutunmuş olabileceğim her türlü yanılsamayı ortadan kaldırmayı sorumluluk addediyordu. "Bana anlamadığım bir şey mi söylemeye çalışıyorsunuz, mösyö?"

"Sen insanlar için iyi bir hikâyesin ve senin hakkında yazan, fotoğrafını çeken herkes karşılığında bir şey alıyor. Buradaki okul müdiren, muhtemelen herkesten daha fazlasını kazanıyor. Önümüzdeki yıllarda okula kayıt taleplerinde patlama olursa şaşırmazdım. Fakat bu insanlar –kendimi de aralarına katıyorum– bizler, arılara benzeriz. Bizim ilgimizi çekecek tek çiçek sen değilsin. Ayrıca bir çiçeğin ömrü ne kadardır? Ne demek istediğimi anlıyor musun?"

Bir an düşündüm. "Çiçek olmak yerine arı olabilmek için ne yapmam gerekir?"

"Bunu söylemek bana düşmez," dedi Bay Lambert.

"Fransa'ya geri dönmem mi gerekir o halde?" diye sordum, buna da cevap vermeyeceğini bilerek.

"GÖRÜYORUM Kİ JACQUES SANA HÂLÂ YAZIYOR." Bir öğleden sonra Bayan Townsend beni oturma odasına çağırdı ve biri Fabienne'den, diğeri Jacques'tan gelen iki mektup gösterdi. Rose o gün mektupları karşılamaya geç kalmış olmalıydı – onun gibi benim de evden gelecek mektupları her gün sabırsızlıkla beklediğimi ima eden şeyler söylemiştim ve o da benim yerime gözünü açık tutmaya söz vermişti.

Bayan Townsend'in elindeki mektuplara baktım. Benimle Jacques hakkındaki son konuşmasının ardından ölü taklidi yaptığım meselesini unutmuş gibi davranıyordu. Onun unutkanlığına ne denli bel bağlayabileceğimden emin değildim, gerçi kızlar döneli beri dikkatinin çoğu onlara yönelmişti. Onlar ücret ödeyen müşterilerdi, bir keresinde Helen'in bana açıkladığı gibi, ve dünyanın her yerinde ücret ödeyen müşterilerin hayır işlerine göre önceliği vardı. Helen'in Fransızcası pek iyi değildi, fakat sinir bozucu olmak için bir dili iyi konuşmanıza gerek yoktur.

"Seninle Jacques arasında bilmem gereken yeni bir gelişme var mı?" diye sordu Bayan Townsend.

"Aramızda her şey yolunda," dedim.

"Yani hâlâ sevgilin."

Başımla onayladım.

"Woodsway'deyken bir sevgilin olmasının doğru olmayacağını açıkça belirttiğimi sanıyordum."

"Diğer kızlar sürekli sevgililerinden söz ediyor."

"Bu doğru değil," dedi Bayan Townsend. "Yanlış anlamışsın. Hakkında konuştukları oğlanlar sevgilileri değil, öyleymiş gibi bahsetseler bile. Woodsway'deki bütün kızlar iyi ailelerden gelir. Sen onlardan daha küçüksün ve ailen seni bana emanet etti. Hiçbir şeyin ters gitmemesini sağlamak zorundayım. Bunu anlıyor musun?"

Cevap vermedim. Fabienne'in aklına bir kitap yazma fikri düştüğünden bu yana hayatımdaki her şey ters gidiyordu zaten. Hatalı yoldan giderek günün birinde doğru yere varacağımı düşünmem olacak iş değildi.

"Söyle bakalım, hâlâ ona âşık olduğunu düşünüyor musun?"

Hiç âşık olmamıştım. Şimdiyse Bayan Townsend bana uydurma bir oğlana âşık olup olmadığımı soruyordu. Fabienne olsa gülerdi. Ben de gülerdim, onunla birlikte olsaydım. Fakat bunların hiçbiri Bayan Townsend'i ilgilendirmezdi. Jacques adında bir sevgilimin olması oyununun ne kadar süreceğine karar vermek ona düşmezdi.

"Agnès, sana bir soru sordum."

"Evet," dedim.

"Demek ona âşıksın? Dürüst olmak gerekirse, âşık olmak için çok küçüksün ve kesinlikle yanlış kişiye âşıksın."

"Onun yanlış kişi olduğunu nereden biliyorsunuz?"

"Bunu sorman bile, ne kadar deneyimsiz olduğunu gösteriyor," dedi Bayan Townsend. "Bence onunla mektuplaşmayı bırakmanın tam sırasıdır."

"Ama ona yazmak istiyorum. Onun mektuplarını almaktan hoşlanıyorum. Memlekette temas halinde olduğum çok insan yok."

"Arkadaşın Fabienne yazıyor sana. Annenle baban yazıyor. Bu yeterli değil mi?"

"Bana yazmasının ne zararı var?" dedim. "Neden hoşuma giden bir şeyi yapamıyorum?"

"Eğitimsizsin. İnsanın damak tadı gelişmemişse, hangi yiyeceklerin iyi olduğunu söylemek ona düşmez. İnsanlar konusunda da aynısı geçerlidir. İnsanları değerlendirme yeteneği geliştirmiş değilsin."

"Onu tanımıyorsunuz bile. Onun benim için yanlış kişi olduğunu nereden biliyorsunuz?"

"Sen onu senin için doğru kişi olduğundan emin olacak kadar iyi tanıyor musun?" diye sordu Bayan Townsend. "Beni şaşırttın Agnès. Yetiştirilme biçiminin, yetersizliklerine rağmen, yaşıtın kızların çoğuna göre sana bir avantaj sağladığını düşünmüştüm, fakat sen de herkes kadar histeriye meyyal olduğunu kanıtladın."

Bayan Townsend bu sözleri söyleyene kadar ağlamaya başladığımı fark etmemiştim. Gözyaşlarımı elbisemin koluna silerken bile –Bayan Townsend buna kaşlarını çatmış ama mendil de vermemişti– yüzümden süzülen gözyaşlarının nasıl tuhaf bir his verdiğini düşündüm. Ben ağlak tiplerden değildim ve Fabienne ağlayan kızları hor görürdü.

"Şimdi sen sakinleş, ondan sonra konuşalım," dedi Bayan Townsend.

"Jacques'a yazmamı istemiyorsunuz – bu da deneyinizin bir parçası mı?" diye sordum.

"Anlamadım?"

"Basında benim sizin için bir deney olduğum yazılıyormuş," dedim. "Fotoğrafçı öyle dedi."

Bayan Townsend masasının üzerindeki bir kitabı açtı, birkaç satır okudu ve sonra kitabı başka bir yığının üzerine koydu. Sonra başını kaldırdı. "Bay Lambert mi?" dedi. "Eğer sana böyle söylediyse, hiç profesyonelce davranmamış."

"Peki, bu doğru mu?"

"Sen zeki bir kızsın, aksi halde yayımlanmaya değer hiçbir şey yazamazdın," dedi. "Bir çocuk dâhi olduğunu düşünebilirsin, fakat dünyada çocuk dâhi eksikliği çekilmez ve herkes sıradakine geçmeye hazırdır. Yayıncıların için, seninle dürüstçe konuşmama müsaade edersen, mekanik kollu bir müzik kutusuna zincirlenmiş bir maymundan fazlası değilsin. Kitapları basılan bir yazar olmayı bıraktığında ne yapacaksın? Köyüne geri dönüp yeniden domuzları mı güdeceksin? Evlenip bir köylünün karısı olacak ve ona zar zor do-

yurabildiğiniz bir sürü çocuk mu doğuracaksın? Söyle bana, istediğin bu mu? Seni hemen yarın evine yollayabilirim, eğer istediğin buysa."

Beni eve götürecek ilk trene atlardım, fakat Fabienne kitaplar yazmaya devam edebilelim diye kalmamı istiyordu.

"Hadi, söyle bana, seni köyüne yollamamı istiyor musun?"

Başımı iki yana salladım.

"Nankörlüğün de cehaletin kadar şaşırtıcı. Gerçi niye şaşırıyorum ki?" dedi Bayan Townsend. "Şimdi, şu Jacques'a geri dönelim. Bakalım neler söylemiş."

Bayan Townsend Jacques'ın mektubunu yırtıp açınca itiraz etmedim. Korumam gereken Fabienne'in mektubuydu. Onun için Jacques'ı feda etmeliydim. Bu düşünce beni melankolikleştirdi. Radyodan dinlediğimiz şu pop şarkılarında söylenenlere benziyordu: *Gitmene ses çıkarmıyorum, çünkü seni seviyorum. Gülümsememin ardında saklanan gözyaşlarımı göremezsin.*

Bayan Townsend mektubu birkaç saniyede taradı ve Fabienne'in hâlâ güvende olan kapalı mektubuyla birlikte bana fırlattı.

"Bir sürü işe yaramaz hüzün ve hasret sözleri," dedi. "Jacques'ın mektubunda herhangi bir erdem görmüyorum. Zayıf biri."

Ama o beni bu dünyada başka hiç kimsenin sevmediği kadar seviyordu. Mektubu yeniden katladım ve güzelce düzelttim.

"Onunla mektuplaşmayı derhal kesmelisin," dedi Bayan Townsend. "Neden kendisine mektuplarının artık hoşnutlukla karşılanmadığını ve senin bunlar yerine geleceğine odaklanman gerektiğini yazmıyorsun? Daha da iyisi, kız kardeşine yaz ve Jacques'a onun açıklamasını iste. Ondan gelecek başka mektup görmek istemiyorum, anladın mı?"

"Evet, Kazumi."

O AKŞAM BAYAN TOWNSEND BİZE, popüler müzik dinlemek yerine, gramofonda biraz gerçek müzik çalmamız gerektiğini söylemişti. Bayan Townsend'in arkasından kaşını gözünü oynatan yalnızca Helen olmuştu. Diğer kızlar, hayal kırıklığına uğramalarına rağmen, misafir odasında, Bayan Townsend'in ayakları dibinde, halının üzerinde oturup sırayla köpekleri sevmişlerdi.

Köşede bir koltuk buldum. Bayan Townsend'in sınayacağı tutsa adını hatırlayamayacağım Alman bir bestecinin bir konçertosu olan müziği neye yoracağımı bilmiyordum. Güzeldi aslında ama uzundu, tıpkı hafta sonları çıktığımız şu yürüyüşler gibi. Bayan Townsend ve kızların manzara dediği ağaçlar, çiçekler ve arada bir gördüğümüz bir dereden ibaretti ve Saint Rémy'deki manzaramızın yarısı kadar bile güzel değildi.

Müziğin, Londra'daki müzeler ve tiyatrolar, bize hayatımızı güzelleştireceği söylenen şeyler gibi olduğunu sanıyordum. Fakat bunun için, daha en başından insanın güzelleştirmeye değecek bir hayatının olması gerekirdi. Okul arkadaşlarımın standartlarına kıyasla benim herhangi türden bir hayatım yoktu henüz. Başkalarının kolaylıkla sahip olduklarına sahip değildim. Benim güzel yazım bizim köyün okulunda övülebilirdi, fakat buradaki kızların dans eden güzel yazıları, benim yalpalayan güzel yazı girişimlerimle alay eder gibiydi. Bazıları komik aksanlarla konuşmasına rağmen, kızların hepsi Fransızcayı benden iyi okuyup yazabiliyordu.

Evin her yerinde çeşitli dillerde dergiler vardı ama ben yalnızca resimlerine bakardım ve Fransızca ya da İngilizce bile olsalar, gözlerim basılı sözcükleri geçiştirirdi. Kızların bazıları –özellikle Catalina– bana içtenlikle yardım etmek isterdi ama ötekiler, ne zaman yanlış bir şey yapacak olsam, birbirlerine bakıp gülümserdi. Üstelik bu hemen her gün olurdu. İncelikten yoksunluk ve cehalet alametifarikamdı.

Fabienne başkalarından farklı olmaya aldırmazdı. Ben burada, Woodsway'deyken aldırıyordum.

Konçerto bitince, Bayan Townsend akşamın kalanında keyfimize bakabileceğimizi söyleyerek misafir odasından ayrıldı, peşinden de Ajax ile Willow. Biri radyoyu açtı. Ben kalmamaya karar verdim. Odamda olmak istiyordum, buradaki hayatımla ilgili hâlâ sevdiğim yegâne şey buydu.

Catalina peşimden merdivenleri çıkıp odama geldi. "Bu akşam kederli görünüyorsun," dedi İngilizce. Bulabildiğim en sadık arkadaştı: Anlaştığımız gibi benimle daima İngilizce konuşuyordu ve yalnızca söylediklerini hiç anlayamadığım zamanlarda Fransızca yardım ediyordu.

Kederli değildim. Sıkılmıştım. Fabienne ve benim varlığımla eksiksiz olan o evreni özlüyordum. Fabienne'in dış dünyada ilginç bir şeyler –bizim deneyimlerimizi aşan, bilmeye değer olduğunu düşündüğü bir şeyler– olacağına dair inancı olmasa, o hayatı (şimdiye değin bildiğim en mutlu hayatı) terk etmezdim. Beni yabancılara ve hayatlarına bakayım diye Paris'e, sonra da İngiltere'ye yollamıştı. Bir süre bu maceraya sadık kalmaya çalışmıştım, ancak bu dünyanın yenilikleri –yumuşak çarşafları, zarif giysileri, bol yiyeceği, güzel giyimli okul arkadaşları ve oturma odasındaki guguklu saat gibi gün boyunca aynı talimatları aynı sırayla veren Bayan Townsend'i ile– çabucak sönükleşmişti. Kızlar kusursuz bir şekilde güzel görünebilirdi, tıpkı melekler gibi, çünkü melekleri yaratanların hayal gücüne ihtiyacı yoktu – birtakım güzel malzemeler ve bir dizi kuraldı bütün gereken. Kızların hiçbiri kıyafetler ya da danslar hakkındaki bir sohbetin orta-

sında durup uzaklardaki bir baykuşun ötüşünü dinlemezdi; hiçbiri bir yerlerde bir annenin küçük çocuğuna bakıp, çocuğu için bir kehanet mi diye endişe duyacağı kadar sahici bir ötüşle o baykuşa cevap vermezdi. Keşke Fabienne burada olsaydı da benim gördüklerimi görebilseydi: Bu dünyanın bize hiç ihtiyacı yoktu; bizim de bu dünyaya hiç ihtiyacımız yoktu.

"Hey," dedi Catalina, "Bu akşam aklın çok uzaklarda."

Kapımı kapattım. Woodsway'e gelene kadar bir kapının önemini hiç anlamamıştım. "Bir şeyim yok. Sadece bugünlerde Jacques'çığımı çok özlüyorum," dedim. Ruh halim için suçu Jacques'a yüklemek kolaydı. Kızların hiçbiri başka bir şey olabileceğinden şüphelenmezdi.

"Birbirinize yazıyorsunuz, değil mi?"

"Evet," dedim. "Ama Kazumi bundan hoşnut değil. Benden mektuplaşmaya son vermemi istedi."

"Senin için bu kararı verdiyse, yararına olanın bu olduğunu düşünmüş olmalı," dedi Catalina.

"O Jacques'ı tanımıyor ki. Sebepleri geçerli olamaz."

"Öyle söyleme," diye payladı beni Catalina ama sonra sesi yumuşadı. "Sende resmi var mı?"

Birinin, Jacques'ın varlığı konusunda mektuplar dışında bir kanıt sorabileceği hiç aklıma gelmemişti. "Bizim orada fotoğraf çektirmeyiz," dedim.

Catalina bir an düşündü. "Bence, onunkinden daha iyi bir geleceğin olduğunu bilmen gerek."

"Herkes geleceğim hakkında konuşup duruyor ama hiç kimse bir geleceğim olmadığını anlamıyor."

"Bu nasıl olabilir? Sen bir yazarsın!"

"Kitabımı okudun mu?"

"Kazumi okumamamızı söyledi. Seni yalnızca bir okul arkadaşı olarak tanımamızı istiyormuş. Ama tabii ki o bunu söyler söylemez bazı kızlar hemen kitabının bir nüshasını edindi."

"Buradaki herkes kitabımı okudu mu?"

"Herkes değil, kızların hepsi okumayı sevmez, hele de Fransızca kitapları. Belki bazıları İngilizce çevirisi çıktığında okur," dedi Catalina. "Ama umarım bunu söylememe aldırmazsın. Kitabın hayal ettiğimiz gibi bir şey değildi. Margareta ve Rose, ikisi de hikâyelerin iğrenç olduğunu düşündü."

"Sen de öyle mi düşündün?"

"Ben okumadım," dedi Catalina. "Beni bilirsin –bende edebi bir kafa yok– ama Rose bize bazı hikâyeleri anlattı. Bayağı dehşet vericiydiler! Seninle tanıştığımızda ne kadar iyi biri olduğunu görünce şaşırdık."

O zaman düşündüm ki Catalina, Margareta ve Rose ya sahiden iyi arkadaşlardı ya da çok iyi oyunculardı.

"Böyle söylediğim için affet ama yurdundaki hayatın kulağa korkunç geliyor," dedi Catalina. "Öyle hayat mı olur."

"Benim ve sevgilim Jacques için gayet güzel bir hayattı."

"Ama artık buradasın," dedi Catalina. "Şimdi onun korkunç bir hayat olduğunu biliyorsundur."

"Bunu bilmenin ne yararı var? Ben sizlerden biri değilim."

"Sen hepimizden daha iyisin," dedi Catalina, bunu öyle bir içtenlikle söyledi ki, bir ay önce olsa ona inanırdım. "Of, lütfen öyle mahzun durma. Sen bir yazarsın."

İçimi çektim.

"Başka kitaplar yazmak istiyor musun?" diye sordu Catalina.

"Başka bir kitap daha yazdım, sonbaharda yayımlanacak."

"Ya ondan sonra?"

"Hayır," dedim. "Bir daha asla yazmak istemiyorum."

"Gerçekten mi? Kitap yazmayacaksan, ne yapacaksın?"

"Fransa'ya döndüğümde, Paris'te bir iş bulmak istiyorum."

"Ne tür bir iş?"

"Sekreterlik işi. Ya da tezgâhtarlık."

Catalina güldü. "Şaka ediyor olmalısın!"

"Bir işe girmenin nesi yanlış?" dedim.

"Doğru işe girmelisin," dedi Catalina. "Bakalım, Helen bir süre babasının yanında çalışabilir, evlenene kadar. Mar-

gareta sağır ve dilsiz çocuklar için bir okul kurmak istediğini söyleyip duruyor. Rose asla çalışmaz. Phillipa ya da Gillian," –biri Manchester, diğeri Newcastle'dan gelen iki kızdan bahsediyordu– "onlar çalışacaktır. İkisi de yaz sonunda sekreterlik okuluna gidecek."

"Sence ben de bunu yapabilir miyim?"

"Neden yapmak isteyesin ki?"

Eğer Londra'da sekreterlik okulu varsa, diye düşündüm, böyle yerlerin Paris'te de olması gerekir. "Sen ne yapacaksın?" diye sordum.

"Ben o kadar hırslı değilim. Evlenip çocuk yapmak istiyorum. Ama sen, sen acele etmemelisin. Ayrıca, kesinlikle Jacques'la evlenmemelisin."

Başımı iki yana salladım. "Kimseyle evlenmek istemiyorum. Bir işim olmasını tercih ederim."

"Gün gelecek, evlenmen gerekecek. Ama doğru adamla evlenmelisin. Bu doğru işi bulmaktan daha önemli."

"İşte sorun da bu. Ne yaparsam yapayım, hangi işe girersem gireyim, kiminle evlenirsem evleneyim, sana doğru görünmeyecek, anlamıyor musun?"

"Anlıyorum," dedi Catalina kara gözlerinde gayet halden anlayan bakışlarla. "Bunu gayet iyi anlıyorum. İşte o yüzden Kazumi'yi dinlemeni istiyorum. Seninle ilgili harika planları olmalı. Sert görünebilir ama senin için çok şey yapıyor. Herhangi birimiz için yaptıklarından daha çok."

"Hiçbirinizin onun fazla bir şey yapmasına ihtiyacınız yok," dedim.

"O da var tabii," diye kabullendi Catalina. "Kazumi'ye güvenmen için daha geçerli bir sebep."

HAVALAR ISINMAYA BAŞLADI ve Meaker, bazen kendi kendine mırıldanarak, bazen yüzünde sevecen bir ifade, fidelerle ve tomurcuklarla konuşurmuşçasına söylenerek bahçede daha uzun süre çalışmaya başladı. Kapıcı kulübesinde yaşıyordu. Ağır işlere yardım etmek için köyden bir oğlan geliyordu ama çoğu zaman yalnız çalışıyor, okul arazisinde yahut evdeki gevşemiş çerçeveleri onararak, bozulan ampulleri değiştirerek, şuranın buranın boyasını yenileyerek, sızdıran boruları tamir ederek sürekli bir şeyler yapıyordu. Bizi bir baş işaretiyle ve dudaklarını oynatarak selamlar ama bizimle asla konuşmazdı; üstelik aşçı ve hizmetçilerle de pek sık konuşmazdı. Londra'ya gittiğimiz günlerde bizi arabayla istasyona götürür, her seferinde kızların yarısını taşırdı. Benim diğerlerinden farklı olduğumun farkında mı acaba diye merak ederdim.

Bir öğleden sonra, birlikte tenis maçı izlerken, Catalina'ya, "Biz etraftayken Meaker neden hiç konuşmuyor?" diye sordum. Ben tenis oynamazdım. Bana iki ders verdikten sonra Margareta ve Catalina kendilerini aşan bir görev üstlendikleri kanısına varmıştı. Bayan Townsend'den benim için bir tenis koçu tutmasını istemeliymişim.

"İçine kapalı biri o," dedi. "Sanırım Kazumi de böyle olmasını tercih ediyor."

"Karısı ya da ailesi var mı?"

Catalina güldü. "Sorduğun sorulara bak," dedi. "Biz başkalarının özel yaşamına burnumuzu sokmayız."

"Sokmaz mıyız?" dedim. Kızlar daima başkalarının özel yaşamına burunlarını sokuyordu. Önceki gün Londra'dan bir gazeteci Bayan Townsend'e yazarak, *Les Enfants Heureux*'nün yakında çıkacak İngilizce baskısı nedeniyle benimle söyleşi yapmak istediğini bildirmişti. Catalina'ya söylediğim anda, kızların birçoğu sorularıyla başımın etini yedi.

"Sokarız, fakat yalnızca doğru biçimde," dedi Catalina. "Ve doğru insanların hayatına."

Benim Catalina ve diğer kızlar için doğru kişi olmam meselesinin koşullu olduğunu biliyordum. Aksi kategoriye, Meaker gibi önemsiz biri olmaya, kolaylıkla geri dönebilirdim.

"Meaker'a bahçe işlerinde yardım etmemize izin var mı?" diye sordum.

"Kazumi'nin onaylayacağını sanmam," dedi Catalina. Yüzümün halini görünce ekledi. "Bahçe işlerinden, çiçek düzenlemekten daha çok hoşlanıyorsun, değil mi? Belki Kazumi'ye ev bitkilerinden birine bakıp bakamayacağını sorabilirsin."

Sıcakkanlı ve sıcak kalpli Catalina'yı seviyordum. Bütün insanlar, ölü olmadıkları müddetçe, sıcakkanlı ve sıcak kalplidir, o yüzden bu tanımlamaları gülünç bulurdum, ama Catalina bu nitelemeleri gerçekten hak ediyordu. Fakat kişiliği, şimdi anlıyordum ki, iyi ve doğru olma arzusuyla sakatlanmıştı. İyi olmak doğasında vardı. İyi olmaktan hakikaten zevk alıyordu. Ancak doğru olma arzusu, yanlış yerlere değilse, nereye götürür kişiyi? Bayan Townsend'in ne düşündüğünü bilmesi, onun adına konuşması; Catalina bunları kolaylıkla ve özgüvenle yapıyordu, Woodsway'den önce de yetke sahipleri adına konuşmuş olmalıydı ve Woodsway'den sonra da yapmaya devam edecekti. O zamanlar onun gibi insanlardan korkmayacak kadar küçüktüm. O zamandan beri Catalina türünden çeşitli insanlarla karşılaştım; insanların iyi niyetinden sakınmak için kendimi her defasında yeniden eğitmem gerekiyor.

Bahçede biraz zaman geçirme düşüncesi –Meaker'la ya da tek başına, önemli değil– çok cazipti. Saint Rémy'de, Fabienne ile zamanımızın çoğunu dışarıda, insanlardan uzakta geçiriyordik. Bunun sebebini çevremizdeki köylüleri alabildiğine hor görmemiz zannederdim. İyi de hor görme ile korku arasındaki çizgi nereden geçiyor? Fazla yakınımıza gelen insanlar bize her zaman bir şeyler yapabilir. Fabienne ve benim, kendimizi adını koyamadığımız tehlikelerden kurtarmayı amaçlayan ve bir mesafeyi korumamızı sağlayan güçlü sezgilerimiz vardı eskiden, fakat Woodsway'de artık bu lüksten yoksundum. Fabienne benim dünyaya karşı yegâne zırhımdı ama en sağlam zırh bile uzaktayken koruyamaz. Woodsway'deki güzel ve kültürlü kızlar harikulade deniz kabuklarına benziyordu. Londra'ya yaptığımız bir müze ziyaretinde farklı biçim ve boydaki deniz kabuklarının eski çağlarda para yerine kullanıldığını öğrenmiştim. Ama bir keresinde Bay Devaux'nun bana ve Fabienne'e gösterdiği kitaptaki bir çizimi de hatırlamıştım: Cadılık yaptığı gerekçesiyle idam cezasına çarptırılan genç bir kadın matematikçiye işkence yapmak için de deniz kabukları kullanılmıştı. Bay Devaux'nun bize öğrettiği ve Fabienne'le benim sunduğu bilgiyi reddetmediğimiz ender durumlardan biriydi. Çizimi hayretle incelemiş ve genç kadın öldükten sonra işkence için kullanılan deniz kabuklarına ne olduğunu tartışmıştık.

Bayan Townsend gelecek okul döneminin kayıtlarıyla meşguldü; öğleden sonralarının çoğunu kızlarını okuluna göndermesi muhtemel ebeveynlere yazarak ve bazen de ziyaretçi kabul ederek geçiriyordu. Onunla yaptığımız özel dersler giderek seyreldi. Öğlen yemeğinden sonraki program diğer kızlar için de nispeten rahattı. Haziran ayında, yakındaki bir yatılı okuldan oğlanların da katılacağı bir balo olacaktı, bu bir Woodsway geleneğiydi. O geceyi, yazın yapacakları seyahatleri ve evde kendilerini nelerin beklediğini dört gözle bekleyen kızların konuşacak çok şeyleri vardı. Benim katkım pek azdı ve en meraklı kızlar bile kitabı yayımlanmış bir ya-

zar olmanın nasıl bir duygu olduğunu sormayı bırakmıştı. Bayan Townsend'in olacağımı söylediği gibi, önemsiz biri haline geliyordum.

Belki de bunu sorun etmeliydim ama çoğu zaman bir tür uyuşukluk hissediyordum. Woodsway artık yeni değildi. Aynı kız grubuyla gece gündüz yaşamak, onları bir keçi sürüsüne, bir tavuk topluluğuna dönüştürmüştü. Konuşmalarını duymamayı istediğim zaman başarabiliyordum. Tek tek yüzlerini ayırt etmeden bakıp geçebiliyordum. Herhangi bir şeyi çok isteseler bana gelmezlerdi. Onları besleyecek bir şeyim yoktu. Onların yerine tavuklarımın etrafımda olmasını yeğlerdim.

Fabienne'i fena halde özlüyordum. Odaklanacak enerjiyi yalnızca ona yazarken bulabiliyordum. Bir süre, aklıma gelen her konuda yazmıştım: Bayan Fisher ve yaptığı yemekler, Londra'ya yaptığımız günübirlik geziler, hafta sonu gezilerimiz, Woodsway'i ziyaret etme talebiyle Bayan Townsend'e yazan gazeteciler ve fotoğrafçılar. Okuldaki her kız hakkında yazmıştım. Mektuplarımda onu özlediğimi hiç yazmıyordum, fakat Jacques'a yazdığım ve Bayan Townsend'in gelecekte mektuplaşmamızı yasakladığını bildirmek zorunda kaldığım mektupta ona içimi döktüm ve Fabienne'e söylemeye asla cüret edemeyeceğim şeyleri söyledim.

Fabienne daima hızla cevap verirdi. "Pek bir şey değişmedi" yahut "Burada pek bir şey olduğu yok" – Fabienne'in her mektubu bu şekilde başlardı ve köydeki doğumları, ölümleri, düğünleri ve hastalıkları sıralardı. Kırk yılda bir araya, anlamını yalnızca ikimizin bildiği bir cümle sıkıştırırdı. "Yeni postane müdürü Bay Laure'un artık düzenli bir ziyaretçisi var, kendisinden daha büyük görünen bir kadın. Söylediklerine göre Bay Laure'un nişanlısıymış ve Civray'de öğretmenmiş. Öğrenim yılı bittiğinde evlenecekler ve sonra kadın Saint Rémy'ye taşınacak." Cevabımda şöyle yazdım: "Bay Laure da, kendisinden önceki postane müdürü gibi, günün birinde dul kalıncaya kadar temelli köye yerleşir mi, merak

ediyorum." Bir başka mektubunda Fabienne, yaşça büyük kızlardan birinin lacivert yusufçuk tokanın Fabienne'in saman rengi saçlarına yakışmadığını söylediğini yazdı. "Sadece kıskanıyor," yazıyordu Fabienne. "Ama ona dedim ki eğer istiyorsan sana beş yüz franga satayım. Bana sen delisin dedi, ben de sadece yüzüne bakıp güldüm."

Fabienne'in tokayı taktığı düşüncesi beni sevindirdi. (Yusufçuk şeklindeki tokayı ince saçlarına takarken aklından ne geçiyordu?) Ama öte yandan, tokayı para karşılığında vermeye razı olmasından hiç hoşlanmamıştım. (Gerçi toka için fahiş bir fiyat istemesi tam tersi anlama da gelebilirdi.) Fabienne sözkonusu olduğunda asla emin olamazdım. Bir sonraki mektubunda tokayı bir sosisin içine saklayıp, sahibinden hoşlanmadığı için bir köpeğe yedirdiğini söylese, şaşırmazdım.

Jacques mektuplarını bana ayrı bir zarfta göndermiyordu artık, fakat söylediğine göre Fabienne onun mektuplarını da kendi mektubunun zarfına koyacak kadar yüce gönüllüydü. Bayan Townsend Fabienne'den gelen mektupların ağırlığını fark etmemişti ama Jacques'ın bu yeni hilesini keşfetmesi ne kadar sürecek, merak ediyordum.

Jacques'ın mektupları beni şaşırtmaya devam ediyordu. Hem Fabienne'di hem de her şeye rağmen Fabienne değildi. Fabienne'in hava durumundan pek farklı olmayan ruh hallerini iyi bilirdim: Her türlü hava koşulunda kendime rahat bir yer bulabilirdim. Fakat Jacques'ın ruh hali daha karanlıktı. Fabienne'i en iyi arkadaşım olmasından rahatsız oluyormuşçasına eleştiriyordu. "Geleceğimiz"den bahsediyordu ama bununla ne kastettiğini bilmiyordum. Benim uzayan yokluğumdan şikâyet ediyor ve Saint Rémy'deki sıkıcı hayattan acı acı yakınıyordu. Beni İngiltere'de ziyaret etmesine yetecek kadar para biriktirdiğini söyleyip duruyordu. Bu taleplere ne cevap vereceğimi bilemiyordum. Fabienne iki ayrı insanmış gibi yazabilirdi ama yalnızca bir bedeni vardı. Bayan Townsend Fransa'dan bir ziyaretçiye izin verse bile oğlan gibi görünmeyi başarabilir miydi?

AŞAĞI YUKARI O SIRALAR günlüğüme küçük bir hikâye yazdım. Bir süredir günlüğüme yazmıyordum ve yakında Bayan Townsend'in incelemek üzere defterimi isteyeceğini tahmin ediyordum.

Bir bahçıvan hakkında bir hikâye yazmaya karar verdim. Bahçıvan yaşlı, kör, bumburuşuk, cadıya benzeyen bir kadındı ve komşularının ondan ödü kopuyordu. Fakat cadı değildi, kendisini olmadığına ikna etmişti. Ancak, kulakları gibi işitebilen elleri vardı kadının. Sıcak günlerde toprağın vızıldadığını, soğuk günlerde ise ürpererek belli belirsiz iç geçirdiğini biliyordu. Sağlıklı bir kök şarkı söyleyebilirdi, ölü bir kökünse daha ilk notada sesi çatlar ve bir daha asla doğru sesi bulamazdı. Tomurcukların, taçyaprakların ve yeni filizlenen yaprakların hepsinin kendilerine özgü konuşmaları, bağrışmaları, gülüşmeleri ve inlemeleri vardı.

Günde bir kere, köylüler kulübesinin etrafını sarar ve adını seslenir, köylerini terk etmesini, aralarında bir cadıyla yaşamak istemediklerini söylerdi. İyi ama göremediği bir bahçeyi yetiştirebilen kör birini bunca olağanüstü kılan neydi? Yaşlı kadın, insanlar tuhaf diye düşündü: İsteseler beni kulübemden çekip çıkarabilir, kollarımı ve kaburgalarımı kırabilir, beni bir kafese kapatıp açlıktan öldürebilir ya da bir kuyuya atabilir veya kazığa bağlayıp yakabilirler. Gözleri görmeyen ve kendini koruyamayan yaşlı bir kadından kurtulmak kolay olmalı. Fakat köylüler ona yaklaşmaya cesaret edemiyordu. Bütün yapabildikleri ona bağırmak, hakaretler

ve tehditler yağdırmaktı. Sözcüklerinin hiçbir etkisinin olmadığını göremiyorlar mıydı? Bu bağırış çağırışa alışan çiçekler bile kendi aralarında konuşmaya devam ediyor, taçyapraklarını kapatarak kendi uykularına dalıyordu.

BAYAN TOWNSEND'İN İŞ İÇİN LONDRA'YA gittiği bir gün, Meaker'ı bahçede buldum. Gülleri buduyordu ve yanına yaklaştığımda başıyla beni selamladı ama işine ara vermedi.

Budanmış ve aynı uzunlukta kesilmiş gül dallarını ve çubuklarını düzgün bir yığın halinde üzerine koyduğu muşambadan çok uzak olmayan bir noktada yere oturdum. Meaker'ın bu yönü dikkatimi çekmişti. İşlerini yapmadan önce her şeyi dikkatle düzenliyordu. Boya fırçalarını ve ruloları, bahçıvan aletlerini, çekiçlerini ve anahtarlarını – günden güne değişmeyen belirli bir düzenle sıralıyordu hepsini.

"Nasılsınız, Bay Meaker?" dedim. Olur da Bayan Townsend onunla neden konuştuğumu sorarsa, İngilizce alıştırma yaptığımı ve Fransızca bilmeyen biriyle konuşmak istediğimi söyleyebilirdim.

"Siz nasılsınız?" dedi Meaker. "Biri beni çağırmanızı mı istedi?"

Demek konuşuyormuş, diye düşündüm. Sesi hoşuma gitmişti, cırtlak ya da kulak tırmalayıcı değildi. Yavaşça ve anlaşılır bir şekilde konuşuyordu.

"Hayır," dedim. "Ama yardıma ihtiyacınız var mı, merak ettim."

"Yardıma mı?"

"Ben taşralıyım," dedim. "Bunu biliyor muydunuz?"

Başıyla onayladı. "Bir çiftlikte büyümüşsünüz."

Demek hikâyemi hizmetçilerden, hatta belki de Bayan Townsend'den öğrenmişti. "Bahçede size yardım edebili-

rim," dedim, İngilizcemi anlamakta zorlanması ihtimaline karşı jestlerle destekleyerek. Bayan Townsend zarafetten yoksun bu davranışım karşısında kaşlarını çatardı. "Evimde bu tür işler yapardım."

"Teşekkür ederim ama tek başına gayet iyi idare ediyorum."

"Biraz yardım alsanız, sizin için daha kolay olmaz mıydı?"

Meaker durdu ve vereceği cevabı dikkatle düşündü. "Hayır, benim için daha kolay olmazdı."

"Ama neden?"

"Yalnız çalışmayı severim," dedi. "Ben tek kişilik orkestra gibiyim."

Tek kişilik orkestrayla ne demek istediğini anlamamıştım. İkimiz de bir an konuşmadık. Makasını her birkaç kesmeden sonra eski bir bezle silerek budamasına devam etti.

"Ne kadar zamandır buradasınız?" diye sordum.

Meaker makasını bir kez daha sildi ve diğer aletlerinin yanına koydu. Sonra bir merdiveni güzelce yere yatırdı ve beni bir ucunda oturmaya davet etti, kendi de öbür ucuna oturdu. "Aynı anda hem konuşup hem çalışamıyorum," dedi.

Çalışmasını böldüğüm için üzgün olduğumu söyledim ama üzgün falan değildim.

"Evle birlikte geldim," dedi. "Bayan Townsend burayı kiraladığında, ben de kaldım."

"Demek daha önce de burada bahçıvandınız?"

"Evet."

"Burada kim yaşıyordu?"

"Bayan Brown."

O sanayicinin dul karısı olmalıydı bu kadın. "Ona ne oldu?"

"Öldü."

"Nasıl öldü?"

"Yaşlıydı."

"Sonra ne oldu peki?"

"Ev kızlarına kaldı. Satmayı düşündüler ama sonra okula kiralamaya karar verdiler."

Böylece konuşmamız sonlanmışa benziyordu. Eğer söyleyecek başka bir şey bulamazsam, Meaker işine geri dönebilirdi. Makasına özlemle bakmaya başlamıştı bile.

"Hep bahçıvanlık mı yaptınız?"

"Epey bir zamandır," dedi.

"Neden bahçıvan olmaya karar verdiniz?" diye sordum. İnsanlar bana neden yazar olmaya karar verdiğimi soruyordu hep, asla yanıtlayamadığım bir soruydu bu. Bir mağazada tezgâhtar olsaydım, insanları izlemekten ve etrafımda güzel şeyler bulunmasından hoşlandığımı söyleyebilirdim. Bahçıvan olsaydım, ağaçları ve çiçekleri sevdiğimi söyleyebilirdim. Meaker'ın da böyle bir cevap vermesini bekliyordum biraz. Ardından da, kendisine iyi bir sohbetin nasıl yapılacağı öğretilmişse, o da karşılığında bana Woodsway'e gelmeye nasıl karar verdiğimi sorardı. Ya da neden yazmaya karar verdiğimi.

"Bir düşüneyim," dedi Meaker. "Savaştan döndüğümde..."

"Hangi savaş?" dedim. Babamın yaşında görünüyordu.

"Birinci Dünya Savaşı, bu son savaştan önceki savaş," dedi. "Savaştan döndüğümde, ne yapacağımı bilmiyordum. Ben de gidip dua ettim. Ben Katoliğim. Sanırım siz de öylesiniz, dolayısıyla beni anlayacaksınız."

Anlamış gibi başımla onayladım.

"Dua ettim," dedi Meaker. "Birkaç gün sonra iki iş ihtimali çıktı: Bir bahçıvanın yanında çıraklık ya da bir teneke fabrikasında işçilik. Yeniden gidip dua ettim ve katedralden çıktıktan sonra, bahçıvan olmaya karar verdim."

"Tanrı size onu seçmenizi mi söyledi?"

"Bilemiyorum. Tam olarak öyle söylemedi."

"Peki, çiçekleri ve ağaçları seviyor musunuz?"

Meaker, geçmesi gereken zor bir sınavmış gibi soru üzerinde düşündü. "Sevmenin konuyla ilgisi yok," dedi.

"Ah," dedim. İyi bir sohbet bundan sonra nasıl ilerler bilmiyordum. Keşke o bana bazı sorular sorsa diye düşündüm. Bana yazmayı sevdiğim için mi yazar olduğumu sorabilirdi ve

ben de sevmenin o kararla ilgisi olmadığını söyleyebilirdim, tıpkı onun bahçıvanlığı seçmesi meselesinde olduğu gibi.

"Ben kitap yazıyorum. Bunu biliyor muydunuz?" dedim, Meaker bana soru soracakmış gibi durmayınca.

"Evet, duydum."

"Kitap yazmayı sevmiyorum, o yüzden ne demek istediğinizi anlıyorum."

Meaker başını salladı.

"Kitabımı okumak ister misiniz?" diye sordum.

"Fransızca okumam," dedi ve utanç verici bir anda yakalanmış gibi avuçlarına baktı. "Fransa'da savaştım."

"Ya," dedim. "Ama İngilizce çevrisi de olacak. Size bir nüsha verebilirim."

Teşekkür etti ve kitaplara zaman ayıramayacak kadar çok işi olduğunu söyledi. Sonra makasını eline aldı. "Bence artık eve dönmelisiniz," dedi.

"Bayan Townsend bugün dışarıda," dedim.

"Ödeviniz yok mu?"

Gitmemi, onu rahat bırakmamı istediğini görebiliyordum ve o anda söyleyecek başka bir şey bulamadım.

"DIŞARI ÇIKMA ZAMANI GELMEDEN bahçeye indiğini duydum," dedi Bayan Townsend, o akşamın ilerleyen saatlerinde.

Ona bunu kimin haber verdiğini merak ettim. Meaker ve ben çalı çitin arkasında oturup konuşmuştuk.

"Biraz hava aldım," dedim.

"Tek başına mı?"

"Evde kızlarlayken kitabıma odaklanamıyorum," dedim. "Başka işlerimi evde yapabilirim, fakat yazmayı düşünebilmek için açık havada olmaya ihtiyacım var."

Yalan söylüyordum, fakat hemen o anda, yazmayı bahane olarak kullanmak daha önce nasıl aklıma gelmedi diye düşündüm.

"Demek bir sonraki kitabını düşünüyordun, sonunda," dedi Bayan Townsend.

"Biraz, evet."

"Tabii kurgularken etrafta dolaşmak makul. Eskiden de böyle yazmaz mıydın?"

"Evet," dedim.

"Yeni kitabın için bir isim var mı aklında?"

"Adını *La Forêt de la Sorcière* koymayı düşünüyorum," dedim. *Cadının Ormanı*. Woodsway'in çevresinde ağaçlar vardı ama cadıya yaraşacak güzellikte bir orman yoktu, o yüzden kitaba o adı vermem halinde, hiç kimse okuldaki hayatımı yazdığımı düşünmezdi.

Bayan Townsend dikkatle bana bakıyordu, ben de yüzümde olduğunu sandığım kendini beğenmişlik ifadesini

silmeye çalıştım. Söylenen yalanlar gerçeğe işte bu kadar kolayca dönüşebilirdi – nasıl olmuştu da bunu daha önce anlamamıştım?

"Heyecanlı görünüyorsun," dedi Bayan Townsend.

"Kitap konusunda mı?" dedim. "Yazmayı düşünürken daima heyecanlı olurum."

"Fikrini değiştiren ne oldu? Birkaç hafta önce emin değil gibiydin?"

Önceki yıl Paris'e yaptığım ziyaretler sırasında, basının sorduğu her soruya cevap vermek zorunda olmadığımı öğrenmiştim. Bazen en iyi cevap sessizlikti. Kendim de şaşırmışçasına başımı salladım.

"Belki de buradaki hayata alışıyorsun," dedi Bayan Townsend. "Şimdi artık yerleştiğine göre, kendini hazır hissediyorsundur."

"Evet, söylediğiniz gibi olmalı Kazumi."

"Bir de düşünmek için kendine biraz zaman ayırmayı tercih edeceğini söyledin," dedi. "Okul hayatı dikkatini mi dağıtıyor?"

"Hayır, hiç de değil," dedim. "Bir şeyler öğrenmekten hoşlanıyorum. Yalnızca etrafımda sürekli insanlar olmasına alışık değilim. Evdeyken genellikle tek başına dolaşırdım."

"Evet, elbette. Peki, öğleden sonraları etrafta özgürce dolaşmaya ne dersin? Sence bu yazmanı kolaylaştırır mı? Fakat bir şeyi belirtmem gerek. O isim çok da uygun değil," dedi Bayan Townsend. "Sanki biraz ... çocuksu ve sıradan. Cadı kim?"

Bu sorunun cevabını bilmiyordum.

"Günlüğüne cadıyla ilgili bir şey yazdın mı? Pekâlâ, her halükârda getir bir bakayım."

Hemencecik bir yalan bulamadım, o yüzden günlüğümü getirmek zorunda kaldım. Bayan Townsend sayfalarını çevirdi. "Günlüğünü düzenli tutmamışsın," dedi.

"Özür dilerim Kazumi," dedim.

"Fakat kızlarla birlikteyken onlardan da bir şeyler öğreniyorsun, değil mi? Ve tabii benden de."

"Evet, Kazumi."

Günlüğe döndü yeniden ve daha dikkatle okumaya başladı, dudakları hoşnutsuzlukla büzüldü. "Bugünlerde meşguldüm ve eğitimini ihmal ettiğimi görebiliyorum," dedi. "İlk geldiğinde aklına her geleni, sana en doğal gelen şekilde yazmanı söylemiştim, fakat şimdi bu gelgeç dönemi aşamadığını görüyorum. Aslına bakarsan, yanlış yöne saptığını söyleyebilirim. Kuşlar ile kuşçu, kaplan ile tilki, ikiz baykuş yavruları, konuşan çiçekler, cadılar ve orman hakkındaki bütün bu hikâyeler – bunlar senden beklentimin çok çok altında."

Şimdi ne yapacaktı, bana yediğim ekmeğin karşılığını veremediğimi mi söyleyecekti?

"İlk kitabını o denli dikkate değer yapan şey, köy hayatını son derece acımasız bir dürüstlükle anlatmandı. İnsanların ikinci kitabın çıktığında da aynı şeyi söyleyeceklerini sanıyorum. Artık ortamın değiştiğine göre, belki aynı gerçekçilikle yeni hayatını da yazabilirsin, bu hayali saçmalıklar yerine," dedi Bayan Townsend. "Amacın, yetersiz ve çocukça hayal gücün yerine, gözlerini ve kulaklarını kullanmak olmalı."

Nasıl bir ifade takınmamın uygun olacağını bilemeden Bayan Townsend'e baktım.

"Kitabın için daha iyi bir isim buldum," dedi Bayan Townsend. "*Agnès Cennette* nasıl?"

"Agnès – ben miyim?"

"Fransız yayıncının senin için söylediklerini hatırlıyor musun? İnsanlar senin bir İngiliz okulunda deneyimlediklerini merak ediyor ve bir sonraki kitabın Woodsway hakkında olmalı. Sence de öyle değil mi?"

"Evet, Kazumi," dedim. Bir kitap daha yazacağımı söylediğime çoktan pişman olmuştum.

"Her şeye rağmen şu ana kadar gösterdiğin ilerlemeden memnunum," dedi Bayan Townsend.

Yalan söylemekte onun da benim kadar becerikli olduğunu anladım. Teşekkür ettim.

"Ayrıca, bana kalırsa yeni bir kitaba başlamak için daha iyi bir zaman olamaz. Buradaki hayatın temposuna alıştın

ama yine de izlenimlerin hâlâ taze. Ne dersin? Kitabına yardımcı olmak beni ziyadesiyle memnun eder. Sizin postane müdürü, adı neydi, ilk kitabına yardımı dokunmuştu, öyle değil mi?"

"Bay Devaux," dedim. "Evet, bana birkaç şey öğretti."

"Onunla haberleşiyor musun?" diye sordu Bayan Townsend, birden işkillenerek.

"Hayır, geçen yıl taşındı."

"Peki, yeni adresini bırakmadı mı sana?"

"Hayır," dedim.

"Ne kadar yazık. Kariyerine başlamana yardım etmiş. Onu özlüyor musun?"

"Özlemek mi? Ah, hayır," dedim.

Bayan Townsend yüzümü dikkatle inceledi. Kolayca yalan söyleyebilmemin kötü tarafı, doğruyu söylediğimde de kulağa yalan gibi gelmesiydi. "Senin için bütün yaptıklarına rağmen, onu unutmuşa benziyorsun," dedi.

"Unutmadım," dedim. "Ama siz bana yeni hayatımı iple çekmem gerektiğini söylediniz, Kazumi."

"Evet," dedi. "Sana yardım eden insanları unutman doğru değil, fakat değişimi de memnuniyetle karşılamamız gerekir." Kitapla ilgili ne zaman yardıma ihtiyacım olursa, bana yardıma hazır olacağını hatırlattı.

Okulda okuduğum La Fontaine fablındaki taşra faresi gibi hissettim kendimi. Fare, maceralı yolculuğuna başladığında, artık bir taşra faresi değil, görgülü bir yaratık olduğu için kendini tebrik ederek, dünya ne kadar kocaman, diye haykırır. Sonra sahilde bir istiridye görür ve kendi kendine, ağzının tadını bilen birinin istiridye yemekten zevk alacağını söyler ve kafasını istiridyenin açık kavkıları arasına sokar. Fare gibi ben de yakalanmış, mahvolmuştum.

O gece Fabienne'e yazdım: "Acaba yeni bir kitap yazmamın zamanı geldi mi? Herkes okuldaki deneyimlerimin, okurlarım için ilginç olacağını söylüyor. Bu fikri nasıl buldun?"

"BAYAN TOWNSEND, DERS OLMADIĞI müddetçe dışarıda dolaşmama izin verdi," dedim zararlı otları ayıklayan Meaker'a, o günün ilerleyen saatlerinde. Öğleden sonra erken saatlerdi ve kızların bahçeye çıkmasına daha bir saat vardı.

"Ne güzel," dedi Meaker.

"İhtiyacınız olursa yardım edebilirim."

"Maalesef kimsenin yardımına ihtiyacım yok," dedi, yolduğu hindibanın yapraklarını bir çocuğun incecik saçlarını tararcasına düzeltirken.

"Peki, buralarda durup sizinle konuşabilir miyim?" dedim. "Size arkadaşlık edebilir miyim?"

Kısa saplı küreğini çiçek tarhının kıyısına koydu ve bana baktı. Yakından bakınca, onun gözlerinin de Bayan Townsend'inkilerle aynı yeşilimsi gri renkte oldukları dikkatimi çekti.

"Mesele şu ki ben konuşmakta iyi değilim."

"Aaa," dedim. "Ama şimdi benimle konuşuyorsunuz."

"Sizinle konuşabilmek için çalışmaya ara vermem gerekti."

Konuşmadan önce sözcükleri zihnimde sıraladım: "Bana bu iyilikte bulunursanız ziyadesiyle nazik davranmış olursunuz."

Söylediklerimin Meaker'ın kulağına nasıl geldiğini tanrı bilir, çünkü genellikle sert olan yüz ifadesi çocuksu bir gülümsemeye değişti.

(*Ziyadesiyle* –ki kızları dinleyerek öğrendiğim bu ifade, en sevdiğim sözcüklerden biriydi. Ziyadesiyle, ziyadenin zi-

yadesi – şimdi bile ruh halim uygun olduğunda kendi kendime tekrarlamak hoşuma gider. Hayatın acıları ziyadesiyle fazla, ziyadenin yarısını at, acıdan kurtulmuş olmazsın. Hayat ziyadesiyle coşkulu, ziyadenin yarısını at, onun da yarısını atacak kadar coşku kalır geriye. Hayat hakikaten çok garip olabilir, ziyadesiyle müsrif, ziyadesiyle cimri. Kendimle konuşur gibi kazlarımla konuşma alışkanlığım var: Ziyadesiyle şapşalsınız. Ziyadesiyle gururlusunuz.)

Meaker'ın beni geri çevirmesinin önüne geçecek başka bir sebep bulmaya çalıştım. Fırtına çıktığında odamın penceresinin fazla zangırdadığını söylersem, tamir etmeyi önermek zorunda kalırdı. "Bayan Townsend, buradaki hayatımla ilgili bir kitap yazmaya teşvik ediyor beni," dedim. "Belki siz bana yardım edebilirsiniz."

"Yardım etmek için ne yapabilirim," diye sordu şaşırmış görünerek. Onu ikna etmek için ne tür cevaplar uydurabilirim, bilmiyordum. Ben Fabienne değildim. Onun zihni bir kuş gibiydi. Benimkiyse bir trene benziyordu, benim için önce birinin rayları döşemesi gerekiyordu.

"Ben Fransızca okuyup yazamam," dedi Meaker.

"Bir şeyleri enine boyuna konuşmayı severim. Meseleler hakkında düşünmeme yardım ediyor."

"Meseleler mi? Ne tür meseleler? Kızlarla konuşamaz mısınız?" diye sordu, hakikaten meraka kapılmış görünerek. "Ya da Bayan Townsend'le?"

"Bayan Townsend iyi biri. Kızlar da öyle," dedim. "Ama biliyorsunuz, ben farklıyım. Basında bana domuz çobanı, keçi çobanı diyorlar. Köylü kızı yazar diyorlar. Bayan Townsend ve kızların anlayamayacağı şeyler var."

Meaker vakurca başını salladı. Müşfik görünüyordu, kendimi kötü hissettim. Beynimi bir kuşa dönüştürmeye çalışıyordum, oysa o sakar bir yabanarısı gibi çırpınıyordu.

"Neler hissettiğinizi anlıyorum," dedi.

"Öyle mi?"

"Ben de insanları sık sık tuhaf bulurum."

"Ne tür insanları?" diye sordum. "Nasıl tuhaf?"

"Çoğu insanı. Bayan Townsend ve kızların sizinle aynı dünyadan olmadıkları konusunda haklısınız. Fakat insanların birbirini tuhaf bulmasının tek sebebinin bu olduğunu sanmıyorum. Ben büyürken, memleketimde, kendimi çoğu insandan farklı hissederdim."

"Nerede büyüdünüz?"

Bana memleketinin adını söyledi. "Brighton yakınlarında," dedi.

Brighton'ın nerede olduğunu bilmiyordum.

"Ben de haritada köyünüzün yerini bulamazdım," dedi.

"Peki, kendinizi neden farklı hissediyorsunuz?" diye sordum. "Nasıl farklısınız?"

"Neden ve nasıl, bilmiyorum," dedi. "Yalnızca tanrı bilir ve ben de sorgulamam."

Meaker'ın bakış açısından, benim Saint Rémy'den Woodsway'e olan yolculuğum da tanrının iradesiydi. Ama bunu gerçekleştiren Fabienne olmuştu. "Memlekette bir arkadaşım var," dedim. "Biz ikimiz de hep başkalarından farklı olduğumuzu hissederiz."

"Herkesin hakkında konuşup durduğu postane müdürü mü bu?"

"Onu duydunuz mu?" dedim. Bay Devaux benden daha mı ünlü acaba diye düşündüm.

Meaker, onu adi bir suç işlerken yakalamışım gibi, utanmış görünüyordu. "Gazete okurum," dedi. "Siz gelmeden önce mahalli gazetede siz ve postane müdürü hakkında bir yazı çıkmıştı."

"Gazete onun hakkında ne diyordu?"

"Önemli bir şey değil. Birtakım gelişigüzel varsayımlar."

Varsayım sözcüğünü benim için hecelemesini istedim ki Fransızcada bildiğim sözcükle aynı olup olmadığından emin olayım. "Gazetede okuduğunuz varsayım neydi?"

"Yazdığınız kitabın asıl yazarının postane müdürü olup olmadığını kimsenin bilmediği."

Çenemi dizlerimin üzerine koydum. Yalan sayılmazdı. Her şeye rağmen kederlendim.

"İnsanlar anlayamadıkları şeyleri yargılamayı sever," dedi Meaker.

"Benim nasıl olup da bir kitap yazabildiğim gibi mi?"

"İnsanlar her şeyi biliyormuş gibi yapınca, kendilerini daha iyi hissediyor."

"Buradaki hiç kimse, hakkımda hiçbir şey bilmiyor aslında," dedim somurtarak.

Meaker onaylar gibi başını salladı. "Önemli değil. Aslında, hakkınızda hiçbir şey bilmemeleri daha iyi."

"Neden?"

"Yalnız kalmayı kolaylaştırıyor."

"Siz yalnız kalmaktan hoşlanıyor musunuz?"

"Evet."

"Ama ben de yalnızım," dedim. "Üstelik bundan hiç hoşlanmıyorum."

"Alışırsınız. Bakın, kızlardan biri herhangi bir şeyden şikâyet edecek olursa..." dedi Meaker başıyla evi işaret ederek. "Eğer bir şeyden şikâyet edecek olurlarsa, onlara dönüp şunu diyemeyiz: Alışırsınız. Fakat siz farklısınız. Siz onların asla öğrenemeyeceği bir şeyi biliyorsunuz."

Bu Meaker'ın benimle yaptığı en uzun konuşmaydı. Ayrıca bana söylediği en nazikçe şeydi ama bir yararı olmuyordu. Ona memleketteki arkadaşımın postane müdürü değil, birlikte büyüdüğüm bir kız olduğunu söyledim. "Adı Fabienne," dedim. Adının yüksek sesle söylenişini işitmek istedim, böylece bu güzel İngiliz bahçesinde, o da benim olduğum kadar gerçek olacaktı. "O benden daha zekidir," dedim. "Ve benim burada olmam, onun olmaması adil değil."

Meaker bana baktı. Yaşlı bir adamın ona acıması Fabienne'i delirtirdi. Meaker'la alay etmenin bir yolunu bulurdu, tıpkı Bay Devaux'ya yaptığı gibi. Ama Meaker farklıydı. Sessiz ve nazikti, tıpkı zararsız bir ağaç ya da çekingen bir

hayvan gibi. Kitapları aslında Fabienne'in yazdığını ona söylemeyi düşündüm – başka kimseyle paylaşmayacağım bir sırdı bu. Bırakalım ötekilerin kafası gizemli köy postacısı konusunda karışsın. Yalnızca Meaker gibi iyi insanlar ödüllendirilecektir. "Anlayacağınız, Fabienne benim için her şeyi mümkün kılan insandır," dedim.

Meaker başıyla onayladı. Ona söylemeye çalıştığım şeyi anlamamıştı. "Sizin yaşlarınızdayken, benim de çok yakın bir arkadaşım vardı," dedi.

"Adı neydi?"

"Wilfred."

"Onunla konuşur muydunuz?"

"Çok konuşmazdık," dedi Meaker. "İkimiz de sessiz tiplerdik."

"Fabienne ve ben konuşuruz," dedim. "Durmadan. Şey, eskiden durmadan konuşurduk yani. Şimdiyse yalnızca yazışıyoruz."

"Birbirinize yazabildiğiniz için şanslısınız. Wilfred savaşta öldü."

"Birinci Dünya Savaşı'nda mı?"

"Evet."

Bunu duyduğuma üzüldüğümü söyledim. "Benim abim de bu son savaşta öldü," dedim. "Hayır, savaş sırasında ölmedi, ama annemle babam onu savaşın öldürdüğünü söylüyor hâlâ."

Meaker başıyla onayladı.

"Arkadaşım Fabienne'in de ablası öldü," dedim. Onun tamamen başka bir sebepten öldüğünü anlatmadım. Onun da savaş yüzünden öldüğünü söylemek, gerçeklerden tamamen uzak da sayılmazdı.

"Bir savaş pek çok insan öldürür," dedi Meaker. "Özellikle de genç insanları. Onların ölmüş, bizim hayatta olmamızın adil olmadığı söylenebilir, ama bunun için kimseyi suçlayamayız."

"Buradaki kızlar daha şanslı," dedim, Meaker'ın yaptığını gördüğüm şekilde başımla evi işaret ederek. "Cennette yaşıyorlar."

"Bundan emin olamayız."

"Ama Bayan Townsend buranın cennet olduğunu düşünüyor. Buradaki hayatım hakkında bir kitap yazmamı istiyor," dedim. "Bana kitabın adını *Agnès Cennette* koymamı söyledi."

"Siz o kitabı yazmayı istiyor musunuz?"

"Bilmiyorum," dedim ve iyi sohbet nasıl edilir konulu derslerde öğrendiklerimizi hatırlayarak, sordum: "Siz ne düşünüyorsunuz?"

Başını iki yana salladı. "Bunu söylemek bana düşmez, ama buradaki hayatınız hakkında bir kitap yazarsanız, gerçek yazarının postane müdürü olduğunu hiç kimse söyleyemez."

MEAKER YALNIZ YAŞIYORDU VE BEN, eskiden bir karısı var mıydı, merak ediyordum. Belki de hiç evlenmemişti ya da Bay Devaux gibi dul kalmıştı. Bekçi kulübesini ziyaret etmek için bir bahane bulmaya çalıştım. Bay Devaux'nun evinde, bir kadının varlığına işaret eden bol bol kanıt vardı. Dantelli masa örtüsü o kadar düzgün ve minicik dikişlerle onarılmıştı ki bir zamanlar yırtılmış olduğunu ancak çok yakından bakınca anlayabilirdiniz. Kitaplıkta, erimiş mumları toplamakta kullanılan zambak şeklinde bir kalıp vardı ve onu Fabienne'e gösterdiğimde, belki de Bay Devaux karısıyla sevişmek istediğinde, bu arzusunu belirtmek için zambak şekilli bir mum yakıyordur, demişti. Ben, belki de arzusunu göstermek için mumu yakan karısıydı, dediğimde, Fabienne hiçbir kadının o kadar aptal olamayacağını söyleyerek bu ihtimali alaya almıştı. Bir keresinde Bay Devaux bize karısından kalan eşarplardan birer tane seçmemizi söylemişti. Onları bize armağan edecekti ama Fabienne yaşlı bir adamın armağanına ihtiyacımız olmadığı cevabını vermişti. Şimdi anlıyordum ki Bay Devaux'yu idrak edebildiğimizden daha çok utandırmış ve incitmiştik. Eğer Bay Devaux, Fabienne'in beni ve herkesi inandırdığı gibi onunla sevgili olma arzusunu dile getirdiyse, o kadar da yaşlı olmasa gerekti. Bir erkeğin kadınları düşünmeyi bırakması için ne kadar yaşlanması gerekir, merak ettim. Meaker bilirdi, fakat bu soruyu ona sormadan önce, onu biraz daha iyi tanımalıydım.

Meaker'ı bekçi kulübesinde ziyaret etmek için bir bahane bulmaya karar verdim. Kitabım için olduğunu söyleyebilirdim.

Yeni bir kitap yazdığımı Bayan Townsend ve öteki kızlardan saklamadım. Bu okula ücret ödeyen bir müşteri olarak gelmemiştim. Daha ziyade Meaker'ın bahçeye diktiği yeni bir gül fidanı gibiydim: Çiçek açıncaya kadar izlenecektim. Onun tasarımının bir ürünü haline gelmediğim sürece, Bayan Townsend asla tatmin olmayacaktı. Belki de bunu onun beni önemsemesinin bir biçimi olarak düşünmeliydim, diğer kızları önemsediğinden çok daha fazla önemsediğinin. Onlar yakında gidecekti elbette, ve ona para kazandırmışlardı. Fakat fotoğrafçıları ve gazetecileri ben getiriyordum.

Bayan Townsend bana çok güzel beş defter verdi. Yumurtanın içi gibi soluk mavi renkte ve dokunması çok hoş, yumuşak deri kapakları vardı. Ayrıca bana kendi dolmakalemini vermişti; pürüzsüz yüzeyi ebruli burgaçları ve altın rengi çizgileri olan canlı bir vişneçürüğü rengindeydi. Bayan Townsend'in en sevdiği Hollandalı dolmakalem üreticisi tarafından yapılmıştı, öyle söyledi ve incelikli bir desenin oyulduğu altın renkli ucunu göstermek için kapağını çevirerek çıkardı. "Sana yeni bir tane satın alabilirdim," dedi, "fakat dolmakalem bir köpeğe ya da bir çift ayakkabıya benzer. Alıştırılması gerekir. Bu on yıldır benimle. Artık mükemmel durumda."

Kalemi kabul edemeyeceğimi söyledim ama bunu yalnızca cömertlikte ısrar etmesi ve dileğimi yok sayması için yaptım. Onunla oynamak zorunda olduğum bu oyunu ne zaman kavramaya başladığımı bilmiyordum. Bu açıkça yazılmış kuralları ve öngörülebilir sonuçları olan bir oyundu ama her şeye rağmen payıma düşen rolü oynamak da benim sorumluluğumdu.

Hava güzel olduğunda, öteki kızlar piyano ve keman alıştırmaları yapar, mektuplar yazar ve daha güzel görünebilmek için moda dergilerini incelerken, ben bir ya da iki saati bahçede geçirirdim. Her zaman Meaker'ı aramazdım ama bazı

günler o çalışırken yanında otururdum. Çok geçmeden bana şurada burada bir şey yapmam, fideleri ayırmam, hatalı bir açıyla kesersem bile kimsenin dikkatini çekmeyecek yerlerde çiti budamam için izin vermeye başladı. Yalnız olmayı tercih ettiğini biliyordum, fakat yeterince sessiz olursam, yeterince göze çarpmazsam, bu ona kendisini neredeyse yalnızmış gibi hissettirmez miydi, tıpkı eskiden olduğu gibi.

Bayan Townsend arada bir uğruyor ve tatmin olmuşa benziyordu. Bahçeyle uğraşmak, diye söylemiştim Bayan Townsend'e, benim için kitabım hakkında düşünmemin iyi bir yoluydu. Onları bekleyen gelecek yüzünden çiçek düzenleme daha uygun olduğundan, kızlara bahçıvanlık dersi sunmadığını açıklamıştı. "Fakat senin için, bahçıvanlık iyi bir seçim gibi duruyor," demişti. "Pek çok yazar aynı zamanda iyi bahçıvandır. Her büyük yazarın arkasında muhteşem bir bahçe olduğu deyimini duymuş muydun?"

Yazdığımı söylediğim kitaba gelince, benden istenenin ne olduğunu anlamam zor değildi. Bana hayalini bile kuramayacağım bir hayatı yaşama fırsatı verilmişti ve herkes o hayatın nasıl açıldığını duymak istiyordu. Hiçbir şey uydurmam gerekmiyordu. Hayatım zaten bir peri masalıydı. Eğer dünya benden bir peri masalı istediyse, bunu onlara ne diye vermeyecektim ki? Kitap bittiğinde, diye düşünüyordum, belki de Bayan Townsend artık beni Woodsway'de tutmakta bir fayda görmez ve eve gönderirdi.

Cennete izinsiz giren ilk kişi değildim, fakat diğer mütecavizlerin aksine benim cezam kovulmak değildi. Bunun yerine, cennetin mucizelerine tanıklık etmekle cezalandırılmıştım. Çok geçmeden, tek kurtuluş umudumun herkesin istediği o kitabı yazmak olduğuna inandım. Ancak ondan sonra eve dönmeme ve Fabienne'le hayatıma devam etmeme izin verilecekti.

Hikâyeme Paris'ten ayrıldığım ve sonrasında Kanal'ı geçip Londra'ya gittiğim günle başladım. Harrods'ı anlatmak zor değildi: elbiseler ve şapkalar, rugan deri ayakkabı-

lar ve uzun, incecik eldivenler; kürk mantolar içindeki kadınlar, yeşil ceketli kapıcılar. Kitap, yolculuğumu izleyerek Woodsway'e varınca, evdeki her bir katı, halıların desenlerini, penceremin dışındaki bahçeyi, çerçevelenerek koridorda sergilenen Japon yelpazelerini tasvir ettim. Kitapta Bayan Townsend'den Kazumi değil yalnızca Bayan Townsend diye bahsetmem dışında kimsenin adını değiştirmedim. Kızlar gerçek hayatımda olduğu gibi, bahar menekşeleri misali güzel kokuyorlardı. Gülüyor, dans ediyor ve akşamları radyodan dinledikleri Amerikan pop şarkıcılarının şarkılarına eşlik ediyorlardı. Giysilerini, saç modellerini, başlamak üzere onları bekleyen gerçek hayatla ilgili sohbetlerini tasvir ettim. Catalina'yı anlatmak için daha fazla zaman ayırdım: Kara gözlerini, hemen gülüvermesini, yuvarlak omuzlarını ve güçlü kollarıyla bacaklarını, sık sık düzenlediği tenis turnuvalarındaki kolay zaferlerini. Ona kitabımda yer alacağını söylememiştim. Günün birinde, kitabımın bir nüshasını açacak ve çığlığı basacak diye düşünmüştüm. Bazı bölümleri yüksek sesle kocasına okuyacak ve kitabı çocukları için saklayacaktı. Bakın, ben ünlüyüm, diyecekti onlara. Bir zamanlar, ünlü bir yazar olan bir okul arkadaşım vardı.

Elbette ki her sayfasında Bayan Townsend vardı. Onu biraz daha genç (ama çok da genç değil), daha az tıknaz ve sınıfa astığı fotoğraflardaki Doğu orkideleri gibi zarif göstermiştim. Asla kimseye kızmıyordu ve en huysuz kızlar bile onu sırdaş belliyordu. Bana İngilizce ve Fransızca öğretmek için harcadığı saatleri, sonsuz sabrı için duyduğum minnettarlığı, öğrenci olarak yetersizliğimi, güzel yazı yazmadaki beceriksizliğimi, bana aldığı güzel elbiselerin içindeki zarafetten yoksun bedenimle onu düş kırıklığına uğrattığım için yaşadığım acıyı yazdım.

Meaker'ı da kitabıma dahil etmeyi düşündüm, başında kuş yuvası olan kızıl saçlı adam olarak değil de iyi arkadaşım olarak. Onun hakkında sayfalar dolusu yazabilirdim, fakat Bayan Townsend'in bunu onaylamayacağını seziyordum. Onun

yerine okul arkadaşlarımla bahçede güneşlendiğimizi, hepimizin kendimizi taze güller kadar güzel hissettiğimizi yazdım.

Kitaba başladıktan bir hafta sonra, Bayan Townsend o zamana kadar yazdıklarımı kendisine göstermemi istedi. Onun için temiz bir kopya çıkaracağımı söyledim. Tahmin ettiğim üzere bu öneriyi derhal reddetti. Onun yapacaklarını tahmin edebilmek ve ona göre bir tutum takınabilmek beni keyiflendirdi, Catalina'yı tenis kortunda topu daha yere değmeden rakibine geri gönderirken izlediğim zamanlarda duyduğuma benzer bir keyifti bu.

Ertesi akşam, tam kızlar misafir odasında radyo dinlemek üzere yerleşirken, Bayan Townsend beni çağırttı. İki köpek, ayaklarının dibindeki yerlerini almıştı; kanepenin karşısındaki dik arkalıklı sandalyeye oturmamı işaret etti. Bu iyiye işaret değildi. Ruh hali daha iyi olduğunda, kızlara ayaklarının dibine, halının üstüne oturmalarını söylerdi.

"Pekâlâ," dedi, "şimdiye kadar yazdıkların konusunda neler hissediyorsun, anlat bana."

Halinde tavrında bariz bir hoşnutsuzluk göremiyordum. Bayan Townsend sabırlı biri değildi ama yüzündeki veya sesindeki sinirliliği saklamaya, benim karşımda, diğer kızlarla konuşurken gösterdiğinden daha az çaba gösteriyordu.

"Bilmem," dedim. "Hâlâ üzerinde çalışıyorum."

"Bunu biliyorum," dedi. "Ama şimdiye kadar yazdıklarından memnun musun?"

Bir an düşündüm. "Bence iyi başladı," dedim dikkatle. "Ama iyileştirmeyi umduğum şeyler var."

"Ne tür şeyler?" diye sordu.

Basında, şaşırdığım ve söyleyecek söz bulamadığım zamanlar yüzümde belirdiği söylenen o ifadelerden birinin belirmesini umarak, arkasındaki kitap raflarına göz gezdirdim. "Bilemiyorum," diye cevapladım. "O tür şeyleri sadece hissedebilirim."

"Pekâlâ," dedi Bayan Townsend. "Sana ne düşündüğümü söyleyeyim Agnès. Şimdiye kadar gayet iyi iş çıkardın."

"Öyle mi?"

"Mükemmel olduğunu söylemiyorum. İyileştirilmesi gereken çok şey var, sana katılıyorum, fakat şu ana kadar beklentilerimi aştın."

Bayan Townsend tarafından eleştirilmeye öyle alışmıştım ki bir an için nasıl cevap vereceğimi bilemedim.

"Beni en çok etkileyen şey, ilk iki kitabındaki marazi çocuksuluktan kurtulmuş olman. Ayrıca peri masallarına olan bağımlılığını da yenmişsin. Hatırla, daha yakın zamana kadar günlüğüne o fantastik hikâyeleri yazıyordun. Bunlar senin yaşındaki pek çok kız için zararsız olabilir, fakat ben senden daha fazlasını bekliyorum, anlıyor musun?"

"Evet, Kazumi."

"O dönemi geride bıraktığına memnunum. Şimdi kendinden daha eminsin, ayrıca senin ayakkabılarını giyen biri için[11] tehlikeli ve parıltılı bir şeyi ele geçirdin."

Ayaklarıma, deri ayakkabılarımın ışıldayan gümüş tokalarına baktım.

"Tabii, söylediğim gibi, gözden geçirmemiz gereken şeyler var. Birincisi, ilerleme kaydetmene rağmen, Fransızca gramerin mükemmel olmaktan uzak."

"Özür dilerim," dedim.

"Özür dilemene gerek yok. Sana öğretmek benim görevim ve burada eğitimine başlayalı daha dört ay oldu. Ayrıca bu halledilmesi kolay bir problem. Senin postane müdürünün yaptığı da buydu, öyle değil mi? Senin için birkaç pürüzü gidermek benim için sorun olmayacaktır."

Bay Devaux'dan söz eden herkes, "senin postane müdürü" diyordu. Kitaplarımdan daha fazla benim değildi o da.

"Özellikle ilginç bulduğum bir şey daha var," dedi Bayan Townsend. "Kendin hakkında yazmayı istemez gibisin. Buna katılır mısın? Bu isteksizlik nereden geliyor?"

---

11 Özgün metinde "birinin yerinde, durumunda olmak" anlamına gelen "in someone's shoes" deyimi kullanılıyor. (ed. n.)

Çok şaşırmıştım. Yazdığım her şey benim hakkımda sanıyordum. "İsteksizlik mi?" dedim.

"Nasıl söyleyeyim? Bu yazdıklarında, bütün insanlar arasında en opak olan sensin."

"Opak mı?" dedim. Basının ve eleştirmenlerin *Les Enfants Heureux*'yü tanımlarken bu sözcüğü kullandığını hatırlamıyordum.

"Evet, opak," dedi Bayan Townsend. Geldiğimden beri sehpanın üzerinde duran *Les Enfants Heureux* nüshasını aldı ve köşesi kıvrılmış bir sayfayı çevirdi. "Bak, eğer buradaki senden yaşça büyük kızın doğum yapışını yahut şuradaki birbiriyle dövüşen domuzları ayırışını anlattığın bölümleri okursan. O anlarda tam olarak nasıl hissettiğini söylemesen bile üslubun gergin ve hissettiklerini hissedebiliyoruz."

Gergin derken ne demek istediğini anlamıyordum.

"Kitapta pek çok dehşetli an var, fakat yazma biçiminin de özel bir berraklığı var. Piyanoda mükemmel çalınan do majör bir parça gibi."

O zamana kadar kafam büsbütün karışmıştı. Acaba Bayan Townsend müzik derslerinden muaf tutulduğumu unutmuş muydu?

Köşedeki duvar piyanosuna doğru gitti. Evde öğrencilerin alıştırma yapması için üç piyano vardı, fakat Bayan Townsend'in oturma odasında tutulan bu piyano, kendisinin özel enstrümanıydı. Art arda bazı tuşlara bastı. "Kulağına nasıl geliyor?"

"Yüksek?" dedim.

"Senin ilk iki kitabın gibi sesi. Berrak ve saf. İlk iki kitabın açık bir zihnin ürünü," dedi. Sonra başka notalara bastı. "Bu notalar nasıl peki?"

Onlar da aynı ölçüde yüksekti ama bunu söylememem gerektiğini biliyordum.

Notaları yeniden çaldı. "Bu notalar kulağına nasıl geliyor?"

"Kapalı" dedim çekinerek.

"Kesinlikle," dedi ve bilmediğim bir melodi çaldı. "Bu senin geçtiğimiz birkaç hafta boyunca yazdıklarına yakın geliyor kulağa, biraz puslu, biraz sisli, bilmem anlatabiliyor muyum?"

Aradaki farkı duyamıyordum. Kalbimin daha hızlı attığını ise hissedebiliyordum. Bir yazarın yerine geçtiğimin anlaşılacağı an bu muydu?

Bayan Townsend kanepeye döndü. "Solgun görünüyorsun," dedi. "Sorun nedir?"

Yeni kitap konusunda pek de doğru şeyler yapamadığım için kendimi kötü hissettiğimi söyledim.

"Ama demek istediğim bu değildi, yalnızca bazı tespitlerde bulunuyordum. Ayrıca, senin de söylediğin gibi, bu yalnızca başlangıç." Yanına oturmamı işaret etti ve kolunu omzuma doladı. "Sanırım beni yanlış anladın," dedi. "Bu iyi bir başlangıç ve harika bir hale getirmek için birlikte çalışacağız."

BİRKAÇ GÜN SONRA BAYAN TOWNSEND bana bir zarf uzattı. Gönderenin adını ve adresini gösterişle tekrar kontrol etti ve parmaklarının arasında tutarak kalınlığına dikkat çekti. "Arkadaşın Fabienne'in sana söyleyecek çok şeyi var," dedi.

"Ah..." dedim. "Genelde köyümüzde olup biten her şeyi anlatır bana."

"Mektuplarını sana ulaştırmada abisine de yardım ediyor mu?"

"Jacques'a mı? Hayır, bu mümkün değil. İkisi hiç geçinemez."

"Sen Jacques'a yazdın ve söylediğim gibi sana yazmayı bırakmasını söyledin, değil mi?"

"Evet."

"Cevap yazdı mı?"

Başımı iki yana salladım. Bayan Townsend yüzüme bakmaya devam edince, Fabienne ve Jacques'ın yoksul bir aileden geldiklerini açıkladım. "Eğer yakın olsalardı, mektuplarını bana ayrı zarflarda yollamazlardı," dedim. "Bana yazmak için iki ayrı pula para vermenin parayı boşa harcamak olduğunu herkes bilir, ama birbirlerine katlanamıyorlar işte."

"Peki, Jacques'la ilişkini bitirme konusunda için rahat mı?"

Saniyenin binde biri kadar bir an yeniden ölü taklidi yapma, soruyu duymamış gibi donup kalma seçeneğini düşündüm. Fakat Fabienne'in mektubu hâlâ Bayan Townsend'in elindeydi ve onu kışkırtacak bir şey söylersem, mektubu kay-

betme riskini göze almış olurdum. İkircikli de olsa başımı sallayarak onayladım ve Jacques'ı geçmişte bırakmaya çalıştığımı ve yeni kitabımı yazmanın bu konuda bana yardımcı olduğunu söyledim.

Bayan Townsend onaylayarak başını salladı ve zarfı bana verdi. "Birkaç gün biraz acı çekebilirsin ama bir parça acı olmadan hayat nedir ki?"

5 Mayıs, 1954

Agnès,

Yeni bir kitaba başladım derken ne demek istiyorsun? Bu senden şimdiye kadar duyduğum en aptalca şey. Üstelik sen öyle bir şey yapabilecek kadar zeki de değilsin.

Fabienne

6 Mayıs, 1954

Ma chère Agnès,

Takvim yalnızca dört ay olduğunu söylüyor ama bana yıllardır ayrıymışız gibi geliyor. Sıkılıyorum. Geceleri birlikte dışarı çıkacağım arkadaşlarım olmadığından değil, ama onları ilginç bulmuyorum. Kendilerinden memnun olduklarını hissetmek için bütün ihtiyaç duydukları birkaç içki ya da yatağa yatacak kadar yorgun olmak, sanki mutlu olmak için bir sebepleri varmış gibi. Eğer şansları yaver giderse ve birlikte yürüyecek yahut dansa gidecek bir kız bulurlarsa, dünyanın kralıymış gibi yapıyorlar. Ne acınası, ne çaresiz hayatlara sürüklüyorlar kendilerini.

Sen olmasan, onlardan biri olabilir, hayat hakkında pek bir şey bilmeyen bir kızla çıkar ve sonunda çok itici olmayan bir tanesiyle evlenirdim.

Evlilik dediğin aptalca bir şey. Agnès, umarım beni yanlış anlamazsın, fakat seninle benim istediğimiz şeyin

evlilik olduğunu sanmıyorum. Bundan daha iyi bir şeyin olması gerekir.

Fabienne her zamanki kasvetli hallerinde. Belki o da çok sıkılıyordur. İki sıkılmış insanı yan yana getirdiğinde, birbirlerini eğlendirmenin bir yolunu asla bulamamaları çok kötü.

Jacques

7 Mayıs, 1954

Agnès,

Güzel bir kâğıdı daha yine senin için heba etmeye karar verdim, fakat şunu da bilmelisin ki ebediyen böyle budalalık etmeyeceğim.

Dün gece Jacques'a aşkının bir anlamı olduğunu düşündüğün için geri zekâlısın dedim. Ona seni tanıdığı ve sana güvendiği, ikinizin geleceğinizi çoktan planladığınız yavelerini tekrarlama fırsatı vermedim. Ona, seni İngiltere'de ziyaret etme önerilerine asla evet demediğini hatırlattım. Bu sana her şeyi açık seçik göstermiyor mu, dedim Jacques'a. Agnès'in bugünlerde sana hiç ihtiyacı olmadığını göremiyor musun?

Ne yapmam gerek? diye sordu bana.

Ona askere gitmesi gerektiğini söyledim.

Neden, dedi.

Saint Rémy, dünyadaki yegâne yer değil, dedim. Eğer burada zevkine uyacak kadar zeki ya da ilginç bir kız bulamıyorsa, gitmesi gerektiğini söyledim. Saint Rémy'de saplanıp kalma, diye uyardım onu. Burası yalnızca kızların saplanıp kaldığı bir yer.

Peki ya Agnès, diye sordu Jacques. Onu bekleyeceğime söz verdim.

Geri gelmeyecek, dedim. Bu konuda bahse girmek ister misin, diye sordum ona.

Dedi ki, senin döneceğine hayatı üzerine bahse girermiş.

Tanrım, ahmağın önde gideni şu Jacques.

Mezarlığa gidip kendi mezarını kazmaya başlaması gerektiğini söyledim.

Fabienne

Akşam yemeği gongundan önce tekrar tekrar okuduğum mektuplar başımın üzerindeki karabulutlar gibiydi. Hem Jacques hem de Fabienne benden hoşnutsuzdu. Fabienne'e yazdığım mektupta, yeniden yazmak için memlekete, ona dönmeyi beklemek yerine burada bir kitap yazmaya başlamamın nedeninin, aksi halde dönmeme asla izin verilmeyeceğini düşünmem olduğunu yazdım. Ya bunu anlamak istememişti ya da öfkelenmek için kendi sebepleri vardı.

Fabienne, Saint Rémy'nin yalnızca kızların saplanıp kaldığı bir yer olduğunu söylerken ne demek istiyordu? Uzun zaman önce, hayatın önem taşıyan tek bölümünün ikimizin inşa ettiği kadarı olduğuna karar vermiştik. Fabienne'in ruh haline göre Saint Rémy sıkıcı, aptal ya da az çok eğlenceli olabiliyordu. Bay Devaux'yu ziyaret etmeye başlayana kadar, Saint Rémy'nin ötesindeki dünyayı tanımıyorduk. Beni Paris'e ve İngiltere'ye zaten bu yüzden göndermişti. Bunu yapmıştım ve gidip görmemi istediği dünyanın, Bayan Townsend'in bizi görmeye götürdüğü müze ve galerilerdeki sanat eserlerine benzediğini biliyordum artık: Manzaraların kendilerine özgü ruh halleri vardı; portrelerdeki kadınlar ve erkekler güzel şapkalar ve güzel mücevherler takıyorlardı; Yunan tanrılarını yahut İncil'deki kişileri temsil etmesi gereken, kimi zaman çıplak, çok zaman çarpık bedenler, onlar için istediğiniz kadar farklı bir kader dileyin, çıplak ve çarpık kalıyordu. Fakat bu dünya tazelikten giderek uzaklaşıyor, bayatlıyordu. Saint Rémy'den uzak kaldığım birkaç ay süresince, bir şeyi

idrak etmeye başlamıştım: Fabienne ile birlikte olduğum sürece ne tür bir geleceğin beni beklediği umurumda değildi.

Fabienne sıkılmıştı. Ben de öyle. Aynı sebeplerden mi sıkılıyorduk, bilmiyordum. Keyifsiz hissettiğinde, oynayalım diye oyunlar icat ederdi ve dünyamızdaki insanların çoğuna katlanamadığı gibi, can sıkıntısına da katlanamadığı için bu icatlara başvurduğunu bilirdim. Ben can sıkıntısından korkmazdım ama Fabienne can sıkıntısına yenilirse muazzam bir şeylerin, ölümcül bir şeylerin, onu ve beni sonsuza dek değiştirecek bir şeylerin olacağından korkardım. Sırf o hayatı ilginç bulsun diye benden istediği her şeyi yapardım.

İşte şimdi, yazdığı mektuplarda bir aciliyet olduğunu seziyordum. Gelecek hafta bir mektup yazıp Jacques'ın kazara boğulduğunu ya da beklenmedik bir hastalık sonucu öldüğünü yazsa, şaşırmazdım. Acaba bunu Saint Rémy'ye dönmek için bir mazeret olarak kullanabilir miyim diye düşündüm.

Beni dünyaya bir çocuk yazar olarak gönderme oyunu eskiyordu artık. Sona ermesinin zamanı gelmişti ve bu kez eyleme geçmek yalnız bana kalmıştı.

ERTESİ GÜN, TAM BAHÇEYE çıkmak üzereyken, Bayan Townsend beni çağırttı. Meaker'a birkaç soru sormaya niyetlenmiştim – geçmişte acil ailevi meseleler yüzünden kızlar Woodsway'den ayrılmış mıydı ve Londra'dan Paris'e uzanan bir yolculuğu insan nasıl ayarlardı.

"Kanımca yeni bir şey öğrenmenin zamanı geldi," dedi Bayan Townsend, masasının üzerindeki daktiloyu işaret ederek. "Senin için bir Fransız daktilosu sipariş ettim. İkinci el ama iyi durumda."

Daktilo dersleri müfredatta yoktu. Güzel yazı dersleri vardı. Woodsway'de bol bol yazılırdı: Sanat, edebiyat ve müzik hakkında denemeler, tiyatrolar, müzeler ve galerilere yaptığımız ziyaretlerin ardından düşündüklerimiz. Bayan Townsend, onları içeriklerinden ziyade sunumları için okurdu. Bu ödevleri en güzel elyazımızla yazardık ve Bayan Townsend özellikle güzel bir örneği işin ne derece titizlikle yapıldığını görelim diye aramızda dolaştırırdı. Benimkiler asla seçilmezdi. Sınıfta bir daktilo vardı ama kimse onu kullanmazdı. Bayan Townsend'in okul yazışmaları için kullandığı kendi daktilosu vardı.

Daktiloda yazmayı öğrenmek öteden beri istediğim bir şeydi. Paris'te, Bay Chastain'in ofisinde, şık kıyafetler içindeki birkaç genç kadının tuşlara basıp durduğunu görmüştüm. Bu bazen kendim için de hayal ettiğim bir hayat tarzıydı. Bir ofiste çalışmak bir sınıfta oturmaya benziyordu, talimatları dinliyor, işinizi yapıyor ve dikkat çekmiyordunuz. Tek fark

eve ödev değil para getirmek olurdu. İşten sonra gerçek hayatım başlardı onu da Fabienne'le geçirirdim. Peki, gün boyu o ne yapardı? Onu daktiloyla bir ofiste ya da güzel giysiler içinde bir mağazada hayal etmeye çalıştım – bir kırtasiyecide ya da eczanede, Paris'te, Bay Bazin'in fotoğraflarımı çektiği yerlere benzeyen bir yerde, ama hiçbiri ona uygun görünmedi. Belki bahçıvan olabilirdi. Meaker'ın yaptığı işlerin çoğunu kolayca yapabilirdi; öğrenmesi gereken tek şey otomobil kullanmak olurdu.

Bayan Townsend, daktiloyu denememi söyledi. Bastırmadan birkaç tuşa dokundum.

"Neden daktilo yazmayı öğrenmeni istediğimi biliyor musun?" diye sordu Bayan Townsend.

"Çünkü faydalı bir beceri?"

"O da var, evet," dedi. "Fakat daha önemlisi, sen bir yazarsın. Bu daktilo ve sana verdiğim dolmakalem uğraşında sadık yardımcıların olmalıdır. Şimdi otur bakalım. Birkaç satır yaz. Parmaklarını doğru kullanmak konusunda şimdilik endişelenme. Bu konu üzerinde çalışacağız."

Bir kâğıt çoktan takılmış, hazır bekliyordu, fakat ne yazacağımı bilmiyordum.

"Hadi," dedi Bayan Townsend ve yanıma bir defter koydu, bana kitabım için verdikleriyle aynı türden ama bir boy büyüğüydü ve deri kabı daha koyu bir maviydi. Defteri açtı. İlk cümle tanıdık değildi, ikincisi de. Birkaç satır sonra Paris-Austerlitz tasvirimi tanıdım ama Bayan Townsend sözcüklerin çoğunu değiştirmişti, o yüzden artık "istasyonun dışındaki gri binalar da Parisliler gibi haşin görünüşlüydü" yerine "İstasyondan çıktığım anda yanımdan yüzlerinde soğuk bir kayıtsızlıkla akan Parisli seli ve arkalarındaki gri ve ruhsuz binalar karşısında korkmuştum" yazıyordu.

Oturmak üzere sandalyesini yanıma çeken Bayan Townsend beni dikkatle izliyordu. Renk vermemeye çalıştım.

"Görüyorsun, kitap aşağı yukarı senin yazdığın gibi," dedi Bayan Townsend. "Ben sadece birkaç kırışığı düzelttim. Her

gün öğleden sonra bir saat daktilo alıştırması yapmanı planlayalım şimdi. Tabii defterine yazmaya da devam edeceksin."

Daha en başından kitabı yazmayı istememiştim. Şimdiyse Bayan Townsend'in yazdıklarını daktilo etmem gerekiyordu. Keşke bunu kendisinin yapmasını söyleyebilsem diye düşündüm.

"Neden bu kadar sessizsin?" diye sordu. "Planlarım hoşuna gitmedi mi?"

"Sizce, Kazumi..." dedim sesimin fazladan tatlı ve uysal çıkmasına çalışarak, "sizce Fransa'ya bir yolculuk yapabilir miyim?"

"Neden?"

"Bay Chastain ile kitap konusunda konuşmam iyi olur diye düşündüm."

"Ona bu konuda yazdın mı?" diye sordu Bayan Townsend.

"Özellikle bu kitap hakkında yazmadım. Arada bir mektuplaşıyoruz."

"Yani onunla bu kitabı yazma konusunu konuşmak istiyorsun? Ona yazabilirsin."

"Ama mektupta bazı şeyleri açıklamak çok zor, sizce de öyle değil mi?" dedim.

"Zor olan neymiş söyle bana," dedi Bayan Townsend. Sesindeki sabırsızlığı hissedebiliyordum. Şaşırtılmaktan hiç hoşlanmazdı. "Devam et."

"Karşılıklı yazılacak mektuplarla elde edilebileceklerden çok fazlası yüz yüze bir görüşmede başarılabilir," dedim. "Bay Chastain ile görüşebilirsem, kitap konusunda bana bazı yararlı tavsiyelerde bulunabilir."

"Yazmak için onun tavsiyesine ihtiyacın olduğunu sanmıyorum. Sana söyleneni tam olarak yapıyorsun. Benim yardımlarımla, ilkin kitabı bitirebilir ve sonra da onunla bir görüşme ayarlayabiliriz, tercihen okul dönemi bittiğinde. Şu anda zaman ayıramam."

"Tek başına gidebilirim."

"Bu imkânsız. Koruyucun olarak senden tamamen ben sorumluyum," dedi. "Ayrıca gitmen için bir sebep göremiyorum."

"Peki ya ben bir sebep görüyorsam?" diye sordum.

Bayan Townsend gözlerini kıstı, bakışları horgörü ve sabırsızlıkla doluydu. "Sen mi? Sen bu konular hakkında ne bilirsin ki?"

Önce derin bir nefes aldım ve, "Kazumi, Paris'e gitmek için izninizi rica edebilir miyim?" dedim.

"Buna izin veremem. Bu saçmalığa hemen bir son ver ve çalışmaya başla."

"Saçmalamıyorum," dedim. "Bütün talimatlarınıza uydum Kazumi, ama bu benim için neyin iyi olduğunu ya da işim için neye ihtiyacım olduğunu bilmediğim anlamına gelmez."

"Senin neye ihtiyacın olduğunu düşündüğünün bir önemi yok," dedi Bayan Townsend. "Senin için neyin iyi ve gerekli olduğunu biz biliyoruz."

Biz derken kimi kastettiğini merak etmiştim.

"Buraya kendini geliştirmek için geldiğini unutma," dedi Bayan Townsend. "Burada kapasiteni aşan kararlar vermek için bulunmuyorsun."

"Ama siz geliştiğimi söylemiştiniz."

"Sakin ol Agnès," dedi Bayan Townsend. "Histerikliğin âlemi yok."

"Histerik değilim."

"Duygusal davranıyorsun."

Histerik davranmak Woodsway'deki en ağır suçlardan biriydi. Duygusal olmak da öyle.

"Hayatımla ilgili bütün kararları başkalarına bırakamam," dedim.

"Woodsway'deki kızların hepsi hakkındaki kararlar başkaları tarafından verilir. Hangi bakımdan özel ve onlardan farklı olduğunu düşünüyorsun?"

Bir an düşündüm. "Onların hiçbiri kitap yazmıyor," dedim.

"İşte tam bu sebeple, Bay Chastain ve benim gibi insanların, sana danışmanlık yapma ve tavsiyelerde bulunma sorumluluğunu üstlendiğimiz için kendini şanslı saymalısın. Hadi," dedi Bayan Townsend, sesi yumuşamıştı ama hâlâ soğuktu. "Ne yazık ki işlerin nasıl yürüdüğünü anlayamayacak kadar gençsin. Bu okulda, benim senin adına topladığım bursun bütün masraflarını karşılaması sayesinde bulunuyorsun. Sen ve ailen bursun koşullarını kabul ettiniz. Bunlar senin için yeterince açık değil mi? Lütfen ağlamayı kes. Hiç işimize yaramayacak bir şey varsa, o da bu."

O GECE KARAR VERDİM: Woodsway'den kaçmalı ve asla geri dönmemeliyim. Üstümü değiştirip, Saint Rémy'den Paris'e giderken giydiğim giysileri giyecektim. Aldığım bütün mektupları bavuluma koyacaktım. Yazdığım bütün defterleri yanımda götürecektim: Günlüğümü ve *Agnès Cennette*'nin benim yazdığım halini. Kitap bitmemişti ama Bay Chastain'e göstermeme yetecek kadar sayfa vardı. Boş defterleri, *Agnès Cennette*'nin Bayan Townsend tarafından yazılmış halinin olduğu defter ve Bayan Townsend'in dolmakalemiyle birlikte arkamda bırakacaktım.

Bayan Townsend'in verdiği bavullardan birini almam gerekecekti, fakat ona parasını gönderecektim; bunun bir yolunu bulacaktım. Paris'te kendisini görmeye gidersem, Bay Chastain bana borç verebilirdi. Hatta yazdıklarımdan hoşlanabilir ve kitap için bana ödeme yapabilirdi.

Parlak gümüş rengi tokalı deri ayakkabılarımı, dans ayakkabılarımı, aslında evde çok işe yarayabilecek postallarımı burada bırakacak olmam esef vericiydi; ayrıca bütün elbiselerimi, yeşil sateni, mavi kadifeyi ve gül tomurcuklarından yapılmış bir çelenge benzer kemeri olan gül rengi taftayı, inci gibi düğmeleri olan pus beyazı bluzu, Margareta'nın şık bulduğu tüvit ceketi, dantel kurdelesine bayıldığım ve henüz giyme fırsatı bulamadığım hasır şapkayı ve Saint Rémy'de hiç kimsenin görmediği bütün öteki güzel şeyleri. Etekleri fistolu gece elbisemi, vücut hatlarımı temsil edecek şekilde yatağa serdim ve iki kolunu bir meleğin kolları gibi önde bir-

leştirdim. Öyle yumuşacık, öyle güzeldi ki, fakat onun için bir istisna yaparsam, çok geçmeden kalan her şey için de yapacağımı biliyordum. Hayır, okuldan hakikaten bana ait olanlar dışında hiçbir şey almayacaktım.

Dikkat çekmeden nasıl kaçacaktım? Fransa'ya vardığım anda özgür olacaktım ama öncesinde kafamı kullanmak zorundaydım. Bir sonraki Londra gezisinde kaçıp gidebilirdim ama o zaman da bavulumu yanıma alamazdım ve Bayan Townsend bir şeylerin ters gittiğini fark ederse, polise haber verebilirdi. Pencereden çıkıp gecenin bir yarısı gidebilir –gece olmadan bavulumu bahçeye saklardım–, bütün gece tren yolunu izleyerek yürüyebilir, böylece Londra'ya giden ilk trenlerden birine, kimsenin beni okulla ilişkilendiremeyeceği bir istasyondan binebilirdim. Yine de birileri benden şüphelenir ve beni polise ihbar eder miydi? Yakalanırsam ne derdim?

Yahut belki de Meaker'dan yardım isteyebilirdim. Belki Bayan Townsend'in tek başına Londra'ya gittiği günlerden birinde, beni istasyona götürmesini isteyebilirdim ondan. Hiç param da yoktu ama belki bana borç vermeyi kabul ederdi.

Agnès Cennette'nin canı cehenneme. Onun yerine kızların Bayan Townsend'den gizli okudukları şu gerilim romanları gibi bir şey yazmalıydım. *Agnès'in Kaçışı. Agnès'in Kurtuluşu. Agnès Evde.*

Gecenin yarısını çeşitli planlar yaparak, her birini tek tek mükemmelleştirerek uyanık geçirdim. Sonunda en doğru yolun Meaker'ın yardımını istemek olduğuna karar verdim. O beni anlar ve yardım etmek için elinden geleni yapardı.

ERTESİ GÜN ÖĞLEDEN SONRA, Meaker'ı bahçede buldum. Güneşli bir gündü, Meaker elma ve yabani elma ağaçlarını kireçliyordu. Boya tenekesinin içinde fazladan bir fırça daha vardı, benim için olduğunu biliyordum. Fırçayı aldım ve yanı sıra çalışmaya başladım.

"Siz hiç evlendiniz mi?" diye sordum, bir ağacı kireçlemeyi bitirdikten sonra.

"Ben mi, hayır," dedi Meaker.

"Neden evlenmediniz?"

Fırçayı tenekeye geri koydu ki sorumu düşünürken kireç çimenlere damlamasın. Ben de kendi fırçamı sapının kirlenmemesini sağlayacak şekilde onunkinin yanına koydum. Eskiden düzenli biri değildim, fakat Meaker'ın bazı alışkanlıklarını kapmaya başlamıştım.

"Sanırım ben evlenecek tiplerden değilim."

"Evlenecek tipler nasıl tiplerdir?" diye sordum. Jacques evliliğin aptalca bir şey olduğunu söylemişti, demek ki o da evlenecek tiplerden değildi. Peki, Fabienne neden Jacques bana âşıkmış gibi konuşturuyordu onu? Jacques ve ben evlenmeyeceksek, birbirimizi sevmemizin ne yararı vardı?

Meaker bana tuhaf tuhaf bakıyordu.

"Ne?" dedim.

"Bu sizin benimle tartışmamanız gereken bir mesele."

"Peki, kiminle tartışayım? Kızlarla mı? Bayan Townsend'le mi? Biliyorsunuz ki bu onlarla şey hakkında..." Söz-

cükleri aradım zihnimde. "Bu onlarla domuz gütmek hakkında konuşmaya benzer."

"Anlamıyorum," dedi Meaker.

"Benim söylediğim hiçbir şeyi anlamayacaklardır. Onlar için domuz, pastırma ve pirzola anlamına geliyor."

"Anlıyorum."

Meaker'ın ne kastettiğimi anladığından emin değildim. "Geçen gün bahsettiğiniz arkadaşınız –Wilfred–, o evlenecek tiplerden miydi?"

Meaker başını iki yana salladı. Bu hareketiyle cevabı bilmediğini mi, yoksa hayatta kalmış olsaydı Wilfred'ın evlenmemiş olacağını mı kastettiğini anlayamadım. Meaker işine geri döneceğini işaret etti.

"Size bahsettiğim arkadaşım, Fabienne, o ve ben de evlenecek tiplerden değiliz," dedim.

Başıyla onayladı ama beni işittiğinden ya da ona söylediğim şeyi anladığından emin olamadım. Kireci süreceği yüksekliği ölçüyor ve işaretliyordu, böylece işimizi bitirdiğimizde bütün ağaçlar aynı görünecekti.

"Meaker, size bir şey sorabilir miyim?" dedim. "Çok ciddi bir konu."

Yeniden bana baktı ve fırçayı bu kez tenekeye koyup bir ağacın altına, üzerine oturmam için bir muşamba serdi. Kendisi de ters çevrilmiş bir kovanın üzerine oturdu.

"Sizin yardımınıza ihtiyacım var ama bu aramızda bir sır olarak kalmalı."

Beni dinlediğini belirtmek amacıyla başını öne eğdi. Ona Fransa'ya geri dönmeye karar verdiğimi anlattım. Buradan Paris'e gitmek için hangi trenlere ve gemilere binmem gerektiği konusunda bana yardım edebilir miydi? Ayrıca bana biraz borç verebilir miydi? "Bütün ihtiyacım Paris'e ulaşmak," dedim. "Oraya varınca, evin yolunu bulurum. Tabii size olan borcumu da Paris'ten yollarım."

Meaker, ifadesiz bir yüzle dinledi. Yüzünde, hava durumundaki değişimlere yahut mevsim geçişlerine rağmen gö-

rünümünü değiştirmeyen bir ağaç gövdesi misali rahatlatıcı bir şey vardı.

"Bunu Bayan Townsend'le konuştunuz mu?" diye sordu.

"Elbette ki hayır," dedim. "Bu sizinle benim aramda bir sır."

"Kaçmak istediğinizi mi söylüyorsunuz?"

"Yalnızca evime geri dönüyorum," dedim, Meaker telaşlanmasın diye kendimden emin görünmeye çalışarak. Sonraki hafta birtakım iş görüşmeleri için Bayan Townsend'in Londra'ya gideceğini ve o günün ayrılmam için mükemmel bir zaman olduğunu söyledim. "Ona bir not bırakıp, eve gittiğimi söyleyeceğim. Oraya vardığımda Paris'teki yayıncımdan Bayan Townsend'e bir telgraf çekmesini isteyeceğim. Böylece kaygılanmasına gerek kalmaz," dedim. "Görüyorsunuz ya, her şeyi düşündüm."

"Tek başınıza gitmek için Fransa çok uzun bir yol," dedi Meaker.

"Ama siz bana nasıl gideceğimi söylerseniz, çok zor olmaz. Sefer saatlerini okuyacak kadar İngilizcem var artık. İnsanlara İngilizce yol da sorabilirim," dedim. "Ah, o gün beni arabayla istasyona da götürür müsünüz? Söz veriyorum, hiç kimseye söylemem."

"Neden eve gitmek istiyorsunuz?"

"Buradan nefret ediyorum," dedim.

Meaker bunu başından beri biliyormuşçasına başıyla onayladı.

"Çok mutsuzum," dedim.

Başını iki yana salladı. "Bu kaçmak için bir sebep değil. Bazen kendimizi mutsuz hissetsek de devam etmemiz gerekir."

"Fakat memleketteki arkadaşım, Fabienne, o kendini mutsuz hissederse devam etmez."

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Ben buraya geldiğimden beri çok mutsuz," dedim. "Biliyor musunuz, orada başka hiç arkadaşı yok. Üstelik annesiyle ablası da biz küçükken öldü."

"Öksüzler için hayat zordur," dedi Meaker. Acaba o da mı öksüz diye düşündüm ama konuşmanın konusunu asıl meseleden başka yere kaydırmak istemedim.

"Eve, arkadaşıma geri dönmek istiyorum," dedim. "Burada daha fazla kalırsam, bir şey yapacağından korkuyorum."

"Ne gibi bir şey yapacağından?"

"Kendini öldürmek gibi," dedim, bu hem Meaker'ı hem beni şaşırtan bir cevaptı. Fabienne kendini öldürebilecek son insandı. Buna rağmen, söylediğimin kulağa ikna edici gelmesini sağlamaktan başka seçeneğim yoktu. "Bunu kolaylıkla yapabilir."

Meaker dizleri arasında sallanan iki eline baktı. "Belki de Bayan Townsend'le konuşmalısınız."

"Anlamayacaktır."

"En azından denemelisiniz," dedi, artık gözlerime bakmıyordu. "Size yardım edebileceğimi sanmıyorum."

Böyle söylüyordu, çünkü böyle söylemesinin en doğrusu olduğunu düşünüyordu. Yetişkinler çoğu zaman doğru olanı söyleme ihtiyacı duyardı. Böylece başkalarının, özellikle de çocukların hayatını daha da zorlaştırdıkları için kendilerini kötü hissetmeleri gerekmezdi. Bağdaş kurmayı bıraktım, Meaker'a doğru yaklaşıp elimi koca dizinin üzerine koydum. "Elbette edebilirsiniz," dedim. "Başka kimse yardım edemez bana."

Elime baktı ama itmedi. "Eve dönmek istiyorsanız, Bayan Townsend'e bunu söylemek zorundasınız. Kendi başınıza karar veremeyecek kadar gençsiniz daha."

"İzin vermeyecektir," dedim. "Ayrıca kitaplar yazacak kadar büyüğüm."

"Bu farklı."

"Evlenecek yaştayım," dedim.

Meaker başını kaldırdı. Sonunda, diye düşündüm, dikkatini çekmeyi başarmıştım.

"Örneğin, şu anda sizinle evlenmemi isteseydiniz, evet derdim. O zaman da Bayan Townsend artık koruyucum ol-

duğunu söyleyemezdi, çünkü koruyucum siz olabilirdiniz. Biliyor musunuz, postane müdürü şu arkadaşım, bir keresinde bana evlenme teklif etmişti ama ben teklifini geri çevirmiştim." Tam bir yalan sayılmaz bu, diye düşündüm. Bay Devaux, Fabienne'den sevgilisi olmasını istemişti ve onun yerine rahatlıkla bana da sormuş olabilirdi. Bir sevgiliyle bir eş arasındaki mesafe o kadar da uzak değil.

Meaker'ın bakır rengi, güneşte yanmış teni koyu bir kırmızıya döndü.

"Hayır, bana gerçekten evlenme teklif etmenizi kastetmiyorum," dedim kaygılarını gidermek için aceleyle. "Siz evlenecek tiplerden değilsiniz. Ben de değilim. Ama siz benim buradaki yegâne arkadaşımsınız ve yardımınıza ihtiyacım var."

Aniden ayaklandı. "Artık gerçekten eve dönmelisiniz. Yapacak işlerim var."

"Bana yardım edecek misiniz?"

Başını iki yana salladı.

"Ama burada öyle mutsuzum ki ölsem daha iyi," dedim. "Bunu bir düşünün. Arkadaşınız sizden hayatını kurtaracak bir şey yapmanızı isteseydi, ona hayır der miydiniz?"

MEAKER HÂLÂ FİKRİNİ DEĞİŞTİREBİLİR, diye düşündüm, beni bırakıp kulübesine gittiğinde. Fırçayı elime aldım ve bir ağacı daha kireçledim. Döndüğünde ona bir kez daha yalvaracaktım ama dönmedi ve birkaç ağaç sonra beklemekten yoruldum. Kızlar bahçeye çıkmaya başlıyordu. Ellerimi kokladım ve havuzun kıyısında onlara katılmadan önce yıkamam gerekmediğine karar verdim.

Kısa bir süre sonra, Meaker'ı eve giden yolda gördüm. O sırada bana annesinin Londra'daki bir kuyumcu aracılığıyla yıl sonu dansı için gönderdiği yeni bileziğini gösteren Rose, ben Meaker'ın ardından koşunca şaşırdı. Onunla konuşmam gereken acil bir şey olduğunu söyledim Rose'a.

Meaker'a yetişince, "Lütfen bir daha düşünün," dedim. "Siz benim buradaki yegâne arkadaşımsınız."

Durdu. "Burada kimseyle arkadaşlık kurmak haddim değil," dedi. "Ben sizin arkadaşınız değilim."

"Ama ben sizi arkadaşım olarak görüyorum."

Hiçbir zaman arkadaşım olmadığını ve beni hiçbir zaman arkadaş olarak görmediğini tekrarladı. Söylediklerinde öyle bir kesinlik vardı ki ürktüm. Meaker'ın da Jacques gibi nazik ve anlayışlı olması, beni incitecek hiçbir şey söylememesi ve yapmaması gerekiyordu. Karşı çıkmak için sesimi yükseltmek istedim ama Meaker özür dilercesine başını sallamakla yetindi ve beni açelya çalılarının yanında bırakıp gitti.

Yarın ... dedim kendi kendime, yarın yeniden deneyeceğim.

Fakat ertesi gün öğleden sonra Meaker bahçede değildi. Akşam yemeğinden önce Catalina, bluzuma yakışacak kristal bir yaka iğnesi verme bahanesiyle odama geldi. "Aklıma gelmişken, Kazumi sana söylememi istedi: Meaker artık Woodsway'de çalışmıyor."

Aynaya bakarken dehşetle ona döndüm. "Ne?"

"Yeni birini bulana kadar bahçeye tek başına inmene izin olmadığını da söyledi."

"Neden?"

"Ne neden?"

"Meaker'ı neden işten çıkarmış?"

"Kazumi'nin sebepleri olmalı."

"Meaker gitti mi?"

"Bilmiyorum. Neden?"

"Onu hemen görmem gerek."

"Of, şapşallık etme. Gong her an çalabilir."

"Kazumi'nin ondan neden hoşlanmadığını biliyorum," dedim. "Onun arkadaşım olmasına katlanamıyor."

Catalina güzel bir espri yapmışım gibi güldü. "Başkaları böyle söylediğini sakın duymasın."

"Ama doğru. Meaker ve ben yakındık. Aslına bakarsan, evlenmeyi düşünüyorduk."

"Hayır! Sen ciddi misin? Öğleden sonraları onunla görüşebilmeyi bu yüzden mi ayarladın?"

Fabienne ve ben hayal kurma konusunda kendimizi çok iyi yetiştirmiştik. Hayat bizim açımızdan uygunsuz ve bize karşı kayıtsızdı, uygunsuz ve kayıtsız olanı ilginç hale getirense yaratıcılığımızdı: Isırganlar koşarken bacaklarımızda kanlı izler bırakır ve biz o izler dikkatimizi çekmeye çalışan haris kızların tırmık izleriymiş gibi yapardık; suyun içinde yürüdüğümüzde sülükler, o muhtaç ufak yaratıklar, tenimize yapışırdı ve bize omurgası varmış gibi yapan çoğu erkek gibi gelirlerdi. Aç karnımızı doyuran orman meyveleri bazen zehirli olurdu. Bir keresinde, o kıpkırmızı meyvelerden çokça yedikten sonra, o gün öleceğimizden emin olmuştuk; bu bek-

lenti bizi korkutmaktan ziyade heyecanlandırmıştı ve mezarlığa gidip mezar taşları arasında uzun uzun uygun bir yer aramış ve sonunda ikimizin birlikte gömülebileceği bir yer bulmuştuk. Fakat ölmemiş, yaşamıştık. Biz daima yaşadık, çünkü bizim yerimize başkaları ölmüştü: Fabienne'in annesi ve ablası; benim abim; sokakta çelme takıp düşürdüğümüz ve ertesi gün bir hastalık yüzünden ölen küçük oğlan; domuzlar, inekler, keçiler, tavuklar ve tavşanlar; yuvalardan düşen kuş yavruları; donun ardından çekirgeler; ölümüyle kocasının Fabienne'i delice arzulamasına sebep olan Bay Devaux'nun karısı ve hiç şüphesiz bizim ömrümüz sona ermeden çok önce ölmüş olacak Bay Devaux'nun kendisi. Zor hayat, okulda öğretilenin aksine, bizi erdemli yapmamıştı; en zor hayat en sıkıcı, en az memnuniyet veren hayattı. Bu sıkıntının üstesinden, yaşımız büyüdükçe daha ayrıntılı, daha neşe verici ve en önemlisi gerçeğe daha yakın hale getirdiğimiz hayal gücümüzle beslenmeksizin nasıl gelebilirdik? Ona karanlıkta görünmeyen varlıkları izleme gücü verebildiğimiz takdirde ayaklarımızın altındaki yapış yapış çamurun ne önemi vardı? Soğuk bir mezar taşı, bizim gizli, sıcak odamıza açılan bir kapıdan ibaretti. Biz yalancı değildik, kendi gerçekliğimizi inşa ediyorduk; ihtiyaç duyduğumuz ölçüde abartılı, ruh halimizin gerektirdiği ölçüde olağanüstü. Tıpkı kitaplarımız gibi yoktan var ettiğimiz oyunlarımız başımıza dert olmaya başlayan Bay Devaux'yu defetmiş, beni bu İngiliz görgü okuluna fırlatmış ve Meaker'ı bu yabancı topraklarda yegâne arkadaşım yapmıştı. Hayallerimiz, müttefiklerimizdi. Onlar, o görülmeyen, isimsiz, sabırlı, daima bizden yana olan müttefiklerimiz olmasa, nasıl gelişip serpilebilirdik?

DÜNYADAKİ İNSANLARDAN KAÇI, elini vicdanına koyarak, sarsılmaz bir güvenle hayatları boyunca hiç kimseye ihanet etmediğini söyleyebilir – on, beş, hiç? Hal böyleyse, ihanet konusunda niye onca gürültü koparıyoruz? Bütün o filmler ve kitaplar, bütün o yıkılan evlilikler ve bozulan arkadaşlıklar. Birbirimizin sırtına sapladığımız bıçaklar – belki de o bıçakların kendi iradeleri vardır. Büyük bir geziye çıkıp şurada burada uygun elleri buluyorlardır. Elleri suçlayamayız, tıpkı sırtlarla duygudaşlık kuramayacağımız gibi. Her ikisi de bıçaklar eğlensin diye işe koşulmuştur. Hayatta asla bıçak sıkıntısı çekilmez.

Meaker'a neler olduğunu anlatmanın farklı yolları var. Kaçış planımı Bayan Townsend'e bildirerek bana ihanet ettiğini söyleyebilirsiniz. Aynı zamanda benim ona ihanet ettiğimi, onun için en önemli iki şeyi, geçim kaynağını ve yalnızlığını, elinden aldığımı da söyleyebilirsiniz.

Ertesi gün, sabah derslerinin bitiminde Bayan Townsend Meaker'ın gittiğini ve birkaç gün içinde yerine birinin geleceğini duyurdu. Herhangi bir sebep belirtmedi. Gözümü dikip ona baktım, o da bana gülümsedi. "Herhangi bir sorun var mı Agnès?" dedi.

Mürekkep hokkasını alıp ona fırlatmamak için ellerimin üzerine oturmam gerekti. Kızlar, konuşmamı bekleyerek bana döndü. Woodsway'de sır diye bir şey yoktu. Bizler saydam varlıklardık, kaynak sularında görülen minik karidesler misali şeffaftı vücutlarımız. Tutup sıkıştıran iki parmak

kolayca kırabilirdi bizi – kızlar bunu bilmiyordu belki ama ben biliyordum. En şeffafları olan Margareta, gözlerinde duygudaşlık, şaşkınlık ve kederle bakıyordu bana. Catalina, öfkeye kapılmamamı işaret ederek çok hafifçe başını iki yana salladı. Olay çıkarırsam bu herkes için utanç verici olurdu. Fakat bu tuhaf yerde, yaptığımız her şey gizli bir fotoğrafçı için sahneleniyormuş gibi yaparak günlerimizi geçirmemiz yeterince utanç verici değil miydi? Etrafıma, bütün bu zarif kızlara baktım. Bir kez daha mürekkep hokkasına uzanma arzusu duydum. Hokkayı Bayan Townsend'e fırlatmak yerine odada dolaşıp sırayla hepsinin saçına mürekkep dökebilir, yüzlerine ve boyunlarına akmasını izleyebilirdim.

"Agnès, söyleyecek bir şeyin varmış gibi görünüyorsun," dedi Bayan Townsend.

Mürekkebe bulanmış kızlara dair hayalime odaklandım bir an daha.

"Bekliyoruz," dedi Bayan Townsend.

"Meaker'ın adresi sizde var mı, onu sormak istemiştim Kazumi."

Oda o kadar sessizdi ki kızların solukları kesilmesin diye uğraştıklarını anlayabiliyordunuz. Hepsi benim Meaker'la olan onursuz ilişkimi ve hatta onunla evlenmekten bahsettiğimi öğrenmiş olmalıydı. Catalina'nın böylesine devasa bir skandalı kendine saklayabileceğine inanmıyordum.

"Neden ihtiyacın olsun buna?" diye sordu Bayan Townsend ve bana cevap verme fırsatı tanımadan ekledi: "Sen ve ben bunu daha sonra konuşabiliriz."

"Acaba bana adresini vermenin sizce sakıncası var mı, onu soracaktım," diyerek, Fabienne'i gururlandıracak bir kötücüllükle bastırdım. "Ona yazmayı planlıyorum. Kendisi kitabımda yer alacak, biliyor musunuz?"

Bayan Townsend'in kızları, gözbebeklerindeki belli belirsiz genişlemeyle, ellerini acelesizce kavuşturup çözerek, sırtlarını hareketsiz tutarak kendilerini etkili bir şekilde ifade ettiler.

"Senin kişisel meselelerini tartışarak herkesin vaktini harcamayalım," dedi Bayan Townsend ve kızlara öğlen yemeği için hazırlanmaları gerektiğini söyledi.

Ben de herkesle birlikte ayağa kalktım ama kızlar derenin ortasına düşmüş bir ağaç dalıymışım gibi etrafımdan akıp gidiyordu. Kimsenin acelesi var gibi görünmüyordu, buna rağmen hepsi de yolumu kesmeyi, önümden geçmeyi ve beni odadan çıkacak son kişi olarak bırakmayı becerdiler. Bayan Townsend kalmamı emretti.

"Davranışların kabul edilemezdi," dedi. "Sanırım bana bir açıklama borçlusun."

Konuşmadan önce, eskiden yaptığım gibi sözcükleri önce zihnimde düzenleyebilirdim, ama doğru sözcükleri arayamayacak kadar yorgundum. "Meaker'a korkunç davrandınız," dedim.

"Anlamıyorum. Meaker okulun bir çalışanıydı ve işine son vermek gerekiyordu."

"Neden?"

"Öğrencilerimden birinden gelen sağlıksız bir ilgiyi cesaretlendirdi. Bu hiç profesyonelce değil, sorumsuzca ve ahlaksızca."

Meaker'ın Bayan Townsend'e kaçma planımın ne kadarını anlattığını merak ediyordum. Ah Meaker, nasıl oldu da sorumlu ve ahlaklı bir adam olma tuzağına düşecek kadar aptal olabildin?

"Bana cesaret vermek için hiçbir şey yapmadı," dedim.

"Kötü örnek teşkil ediyordu," dedi Bayan Townsend. "Sırf kendini, okuldan kaçma planını onunla tartışacak bir duruma düşürmesi bile, sırf bu bile, gelecekte herhangi bir okulda çalışmasına izin verilmemesi gerektiği yönünde yeterli bir kanıt."

"Bana yardım etmedi," dedim.

"Ne yapıp yapmadığının konuyla ilgisi yok. Öğrencilerimin iyiliği dikkate alınarak karar verildi."

"Hayır, gitmesine izin verdiniz, çünkü kıskanıyorsunuz. Ondan kurtuldunuz, çünkü o benim arkadaşımdı. Bir arkadaşım olmasına katlanamıyorsunuz. Beni sadece kendinize istiyorsunuz," dedim.

İnsanın gözünü kör eden hakiki öfke, insanın gözünü kör eden hakiki cesarete benzer – kafese kapatılmış bir sincap yahut kazara odaya girmiş bir kuş gördüyseniz, bunu anlarsınız. Sincabın pençelerinin kafesi sarsıp açamayacağının yahut pencere camının kuşun çarpışıyla açılmayacağının bir önemi yoktur. Umutsuzluk ve kör talih, bazılarını –hayvanlar, çocuklar– harekete geçirir.

"Bana kaçmam için yardım etmedi," dedim. "Ve onu suçlamıyorum. O kurallara uyan biri. Fakat siz, siz benden kurtulamıyorsunuz, o yüzden de ondan kurtularak beni cezalandırıyorsunuz. Siz..."

Daha ben ne olduğunu anlayamadan, Bayan Townsend karşıma geçmiş, omuzlarımı tutmuş öyle sıkıyordu ki cümlemi bitiremedim. "Ben neyim?" dedi. "Söyle."

Bayan Townsend'in bir köylü kadın gibi tıslayabileceğini bilmiyordum. "Siz ... kötü ... bir ... insansınız," dedim becerebildiğim en güzel İngilizceyle.

Bayan Townsend, gözleri hâlâ benimkilere yakın, omuzlarımı daha sert sıktı, küçük, tombul elleri çelik mengeneler gibi sertti. Acıdan ziyade şaşkınlıktan nefesim kesildi. Fabienne ve ben kendimizi her türlü acıya katlanacak şekilde eğitmiştik.

"Dinle," diye tısladı Bayan Townsend yeniden. "Benim sabrımı bu şekilde sınamaya cüret etme." Beni şiddetle sarstı. Bluzumun üzerinden tırnaklarını hissedebiliyordum ama bu kadar yakın mesafeden hiç de insan yüzüne benzemeyen suratından daha çok korkmuştum. Köyde büyümüş biri olarak, en sakin ineğin bile sebepsiz yere saldırganlaşabileceğini ve en korkak köpeğin bile kudurabileceğini elbette bilirdim.

"Bana itaat etmeyi öğrenmezsen, sonunda elinde hiçbir şey olmadan ve bir hiç olarak kalacaksın," dedi. "Anlıyor musun?"

Bir şey söylemedim. Beni bir kez daha sarstı. "Anlıyor musun?"

"Evime gitmek istiyorum," dedim.

"Bu imkânsız. Benimle ebeveynin arasındaki anlaşmaya göre, bir bütün yıl boyunca benim gözetimim altında eğitim göreceğini hatırlatayım sana."

"Evime gitmek istiyorum," diye yineledim.

"Kapa çeneni," dedi Bayan Townsend.

"O zaman ben de kitaplarımın hiçbirini benim yazmadığımı söylerim. Köyümdeki şu postane müdürü yazdı onları. Ayrıca gazetecilere buradaki okul hayatından nefret ettiğimi, buna rağmen sizin beni *Agnès Cennette* adında bir kitap yazmaya zorladığınızı söylerim. Ayrıca onlara kitabı benim yerime sizin yazdığınızı da söylerim."

Bayan Townsend omuzlarımı bırakmadan önce uzun uzun gözlerime baktı. Masasına dönmesini ve sabah dersinden kalan defterlerini ve kâğıtlarını düzenlemesini izledim. Yeniden başını kaldırıp bana baktığında, suratı bir porselen tabak kadar düzdü. "Basına yalan söyleyerek bir şey kazanabileceğini sanmıyorum."

"Yalan söylemeyeceğim. Gerçekleri söyleyeceğim."

"Ama senin yalan söylemeyi alışkanlık haline getirdiğine dair bol bol kanıtımız var, öyle değil mi? Ben ve bütün diğer kızlar seni benimsemek ve Woodsway ailesinin özel bir üyesi yapmak için elimizden geleni yaptığımız halde Meaker'a burada mutsuz olduğunu söyledin. Meaker'a arkadaşının yanına dönmek istediğini söyledin ama asıl yanına dönmeye hevesli olduğun abisiydi, öyle değil mi? Kızı yalnızca bir mazeret olarak kullanıyorsun. Senin vazgeçemediğin, kariyerinden daha önemli saydığın memleketteki o sevgilin."

"Kariyerim umurumda değil," dedim. "Sizin olsun."

Bayan Townsend sesli bir nefes aldı. Bana ağır bir şey, masasındaki daktilo yahut Buda şeklindeki bronz kâğıt ağırlığını fırlatma arzusuyla mı mücadele ediyor, merak ediyordum. Yeniden konuşmaya başladığında sesinde tatlılıkla kandır-

mayı amaçlayan soğuk ve yapışkan bir ton vardı. "Agnès, durumu kariyerin hakkında herhangi bir şey söyleyebilecek kadar anladığını sanmıyorum. İnşa etmek için bunca çalıştığın şeyi neden yok edesin? Çok geçmeden *Agnès Cennette*'yi bitireceğiz ve hak ettiğin bütün ilgiyi göreceksin. Burada çok şey öğreneceksin ve ister İngiltere'de kal ister Paris'e dön, parlak bir geleceği garantileyeceksin. Doğru himaye altında kazanabileceğin onca şeyi bir düşün. Senin için bütün yapabileceklerimi bir düşün."

Dört ay önce bu geleceği cezbedici bulabilirdim, çünkü Bayan Townsend'in söylediği her şeye inanırdım – cehalet o zaman bana umut etme hakkı vermişti.

"Evime gitmek istiyorum," dedim. Bayan Townsend gitmeme izin vermezse, bundan böyle her zaman, karşılaştığım herkese bunu söyleyecektim. Peri masallarındaki insan olmaktan çıkarılıp başka bir şeye, bir kuşa, tilkiye yahut ağaca dönüştürülen ama bir zamanlar insan kalbi taşıdıklarını kanıtlama çabasından asla vazgeçmeyen şu çocuklardan biri gibi olacaktım.

"Sana hatırlatmalıyım ki sevgili Agnès, bir kariyer intiharı bu yaptığın."

"Umurumda değil."

"Öğlen yemeğine geç kalıyorsun. Neden önden gitmiyorsun? Ben de birazdan size katılırım."

"Evime gitmek istiyorum."

"Hadi, şimdi yemeğe git," dedi gülümseyerek. "Daha sonra konuşuruz. Düşünmem gereken çok şey var."

BUGÜN BAY CHASTAIN'E YAZDIM, dedi Bayan Townsend, ertesi gün, beni yanına çağırttığında. "Sanırım göndermeden önce sen de okumalısın."

Mektubu bana verdi. Bay Chastain'e, Woodsway'de ilerleme kaydetmeme rağmen çabalarımın tatmin edici olmadığının anlaşıldığını bildirmekten üzüntü duyuyordu. "Anlayacağınız üzere, Agnès'in yetiştirilme tarzı hal ve tavırlarında tarifi mümkünsüz bir kabalığa yol açmış. Bunları iyileştirmek için elimden geleni yaptım. Ancak doğuştan geldiğini varsaydığımız zekâsı ve yeteneğini pek az gösterdi; maalesef ileride yazarlık kariyeri için ihtiyaç duyduğu bilgi ve irfanı ona aktarmaya yönelik her türlü çabam başarısızlığa uğradı. Biraz İngilizce öğrendi, Fransızcası da ilerledi, fakat onunla yaklaşık beş ay geçirmeme ve kendisine öğrencilerimin hepsinden daha çok zaman ayırmama rağmen, maalesef sefil bir çevreden gelen bir çocuk dâhi olduğuna dair başlangıçtaki hikâyesine tamamen güvenmemek gerektiği sonucuna vardım. Bilhassa, sizin adını girişte cömertçe zikrettiğiniz ve kapağa yazdığınız eski postane müdürü ile olan ilişkisini aydınlatan bazı iddialarda bulundu. Bay Devaux'yu tahminlerimizi çok aşan bir derecede kullanmış olabilir. Lütfen, sevgili bayım, bunu size aramızda kalması kaydıyla yazdığımı bilin. Anladığıma göre, ilk kitabı ilgi çekmeye devam ettiğinden, ikinci kitabı sonbaharda yayımlanacak. Size bu mesleki değerlendirmenin aramızda kalacağını kesinlikle garanti ediyorum. Ancak onunla saatlerce süren nafile çabalarımın, bir yazar

olarak kariyerinde ilerlemesini sağlayamayacağı belli oldu. En kötüsü de, görünüşünden, hal ve tavrından ziyade, karakterinin hem benim hem de diğer öğrencilerim için ve ayrıca kendisi için de bir engel haline geldiği açıkça ortaya çıktı. Bu noktada okul kariyerini, başlangıçta planladığımızdan daha erken sona erdirmemiz gerektiğini önermeye mecbur hissediyorum kendimi."

Mektup bu minval üzere birkaç paragraf daha, beni Saint Rémy'ye geri gönderme yollarını konu ederek, seyahat planlarını izah ederek devam ediyordu. Bay Chastain'e teklifine itiraz etme imkânı bırakmamıştı.

"Ne diyorsun?" dedi Bayan Townsend, mektubu kendisine geri verince.

Omzumu silktim.

"Yeniden düşünmek için hâlâ geç değil," dedi Bayan Townsend. "Mektup postalandıktan sonra fikrini değiştiremezsin."

"Neden fikrimi değiştirmek isteyeyim ki?" dedim.

"Üstüne bir gece uyuyunca, aklın başına gelir sanmıştım. Bu kadar aptal olamazsın, yoksa bunu ummakla bile hata mı yapıyorum yine?"

Başımı iki yana salladım. Eve dönmek istemiştim ve şimdi eve gönderilecektim. Bu dönüşte, Meaker bana yardım etmiş olsaydı hissedeceğim türden bir zafer yoktu. Yine de bir kaçıştı.

"Kendi adına söyleyecek neyin var?" diye sordu Bayan Townsend.

"Benim hakkımda yanıldığınızı düşünüyorum."

"Hangi konuda?"

"Ben Bay Devaux'yu kullanmadım," dedim.

"Meaker'a Bay Devaux'nun sana evlenme teklif ettiğini söyledin," dedi Bayan Townsend. "Tek başına bu bile kariyerini başka her şeyden daha iyi açıklıyor."

Meaker dürüstlüğünün ona da bana da bir faydası olmadığını niye görememişti? "Ama Bay Devaux'yla evlenmedim, öyle değil mi?"

"Bu hiçbir şeyi değiştirmez," dedi Bayan Townsend. "Her halükârda, Meaker'a burada, Woodsway'de son derece mutsuz olduğunu söyledin. Senin yerinde olsam, ben de mutsuz olurdum, burası sana uygun bir yer değil."

İşte buna karşı çıkamazdım.

"Seninle ilgili planlarımız konusunda sessiz kalmanı tavsiye ederim. Kızlara açıklamayı sen gittikten sonra ben yapacağım."

WOODSWAY'DEN AYRILIŞIMI, PARİS'E ve sonra Saint Rémy'ye dönüşümü Bayan Townsend ile Bay Chastain aralarında ayarladı ve basına haber verilmedi. Paris'te, Bay Chastain, Fabienne'le yazdığımız ikinci kitabın planlandığı gibi yayımlanacağını, fakat Bay Devaux'nun rolünün de belirtileceğini teyit etti. Bir yıl önce bana gösterdiği büyük ilgiden geriye pek azının kaldığını görebiliyordum, Bay Devaux'nun ikinci kitabımıza neredeyse hiç yardım etmediğini söylemedim.

Bay Chastain, Woodsway'de geçirdiğim zamana dair hiç soru sormadı. Okulda geçen bir kitap yazıp yazmayacağımı da sormadı. O ve Bayan Townsend birçok kez telefon görüşmesi yapmışlardı, öyle söyledi. Başlangıçta Bayan Townsend'in kararı yüzünden hayal kırıklığına uğramakla birlikte, beni Saint Rémy'ye geri götürmenin herkes için en iyisi olduğu konusunda karşılıklı anlaşmaya varmışlardı. Onunla görüşmem on beş dakika sürdü. Bana iyi şanslar diledi ve beni yeni asistanına, Bayan Boverat'tan çok daha mesafeli biri olan genç bir kadına teslim etti. Asistanı bana tren istasyonuna kadar eşlik etti ama yol boyunca gerekli birkaç kelimeden fazlasını etmedi.

Eve dönüşümde yenilgi, hatta küçük düşme var mıydı? Kimi insanlar –maceramı domuz çobanlığından Paris'te kitabı yayımlanmış bir yazara, oradan İngiltere'de bir sosyete kızına dönüştürülme projesine kadar izlemiş olanlar– öyle düşünmüş olmalı. Hikâyemin yeni bir bölüm sunmak şöyle dursun, öylece silikleşmesi, benim de ortadan kayboluşum

karşısında şaşırmış da olabilirler. İkinci kitabım sessizce basıldı ve çok geçmeden unutuldu.

Fakat hayal kırıklıkları uzun sürmeyecekti. O yıl Françoise Sagan adında, benden dört yaş büyük bir kız edebiyat tarihine adını yazdırdı. Bir sosyete kızına dönüşmekte başarısız olan köylü kızı Agnès Moreau'nun şöhreti, Bayan Sagan'ın göktaşı yağmuruna benzeyen görkemine kıyasla bir ateşböceğinin parlayıp sönmesi gibiydi.

Ertesi yıl, Minou Drouet, sekiz yaşında bir şair, kamuoyunun ilgisini çekti, öyle ki Agnès Moreau'yu çoktan miadı dolmuş, orta yaşlı bir yazar gibi göstermeye yetti.

ANNEM BABAM, KISA BİR YOLCULUĞA çıkmışım da bütün bu zaman boyunca hiç değişmeden eski hayatıma geri döneceğimi beklemiş gibi karşıladı beni. Annem yanımda getirdiğim güzel ve kullanışsız elbiselere –Bayan Townsend cömertliğini kabul etmem ve giysilerin bende kalması için ısrar etmiş ve başka kimsenin işine yaramayacaklarına dikkatimi çekmişti– şaşırarak baktı. Bayan Townsend, "Umarım, günün birinde bu deneyim nedeniyle Woodsway'e ve bana ne kadar müteşekkir olman gerektiğini anlayacaksın," demişti, oradan ayrılmamdan önce. "Bazen eğitimcinin görevi bir tohum ekmektir, tohumun filizlenmesi uzun zaman alsa bile."

Eve döndükten bir saat sonra, pek küçük gelen eski tulumumu giymiştim bile. Yarısı kuluçkadan ben gittikten sonra çıkmış tavuklar beni tanımıyordu ama bu onların etrafıma üşüşmelerine ve sabırsızlıkla gıdaklamalarına engel değildi: Benim elimden verilen yemin, annemin elinden verilenden bir farkı yoktu. Köpeğimiz bavullarımı kokladı bir süre. Birkaç kez hapşırdı – İngiltere'den gelen güzel kokulu sabunlar ve naftalinin etkisiyle olduğuna kuşkum yoktu.

Saint Rémy yabancı bir yerdi sanki ama eski lastik çizmelerimin yabancı gelmesi türünden bir yabancılıktı bu. Elbette parlak tokalı deri ayakkabılardan, saten, topuksuz dans ayakkabılarından sonra, ayağıma uymayacaklardı, öyle değil mi? Ama buna rağmen, onları giyer giymez yine o köylü kızı Agnès olmuştum. Çiftlik avlusunun kokusu beni sarmaladı; tarlalar ve sokaklar, köylüler, anne babam – hepsi buradaydı.

Saint Rémy dünyası, yaz yağmuru sonrasının ılık, şekilsiz çamuruna benziyor, içine yeniden yerleşmemi bekliyordu.

Son birkaç ayı trans halinde gibi geçirmiştim. Hiç kimse sonsuza kadar trans halinde kalmaz, doğru, fakat sarsılıp uyandırılan hiç kimse de içinde bir boşluk hissetmeksizin yaşamaya devam edemez. Trans hali bir yer değiştirmedir. Trans hali bir yaradır.

Anne babam geri dönmeme memnun olduğunu söyledi. Yakında on beşime girecek, erişkin hayatıma başlayacaktım ve yaz bitince okula devam etmeme gerek olmadığını düşünüyorlardı. Eğer bir fabrikada ya da dükkânda çalışmak istersen, dedi babam, benim için ne yapabileceklerine bakacaklardı, fakat asıl umdukları kalıp çiftlikte onlara yardım etmemdi, öyle söyledi – çiftliğin işlerini devralabilecek bir adamla evleneceğim güne kadar elbette, bunu söylemedi. Söylemelerine gerek yoktu.

Anne babam bana eskiye kıyasla biraz daha saygı gösteriyordu ama bana duydukları ve hep kıt olduğunu düşündüğüm sevgilerinde bir değişiklik yoktu. Hiçbir zaman sevilmeyen bir çocuk olmadım, fakat bu insanın gömleğine gururla takacağı bir rozet olmaktan pek uzaktı. Başka kimi çocuklar gibi, bir fark yaratmasını umarak, kıt sevgilerine hasret dolu aşırı bir sevgiyle karşılık verme arzusu duymayacak kadar talihliydim. Anne babama duyduğum sevgi eşit derecede kıttı.

Daha sonraları onlar hakkında böyle konuşmakla haksızlık ettiğimi anladım. Earl ile ilk evlendiğimde, bana bilmediğim şeyleri öğretmekten zevk alırdı. Bir keresinde bana mineral ve değerli taşların sertliğini belirlemede kullanılan Mohs Sertlik Cetveli'ni anlatmıştı. Elmas, en sert olanları, demişti, cetveldeki bütün diğer mineralleri çizer, fakat diğer bütün mineraller kendilerinden daha yumuşak olanların üzerinde sadece bir iz bırakabilir. Fakat hiçbiri elmasa hiçbir şey yapamaz.

Belki ben de anne babama göre farklı bir malzemeden doğmuştum. Ben sert biri olarak doğmuştum, hayatımdaki

çoğu insandan daha sert, o yüzden annemle babam da aralarında olmak üzere, başkalarının sevgisini hissedemediğimde, yalnızca kendimi suçlayabilirim. Bizde onarılamaz hasarlar yaratamayacak kimselerin sevgisi çoğunlukla yetersiz gelir; haklı ya da haksız, sevgilerinin bir önemi olmadığını düşünebiliriz.

Benim üzerimde bir çizik bırakabilecek yegâne kişi –o zaman ve şimdi– Fabienne'dir.

Bir elmayı elmayla kesemezsiniz. Bir portakalı portakalla kesemezsiniz. Bütün o yıllar boyunca Fabienne ile kendimizi aynı dalda asılı iki elma yahut aynı sandıkta yan yana duran iki portakal ya da hatta şu tuhaf biçimli patatesler yahut turplar gibi birleşik benliklerle doğmuş, iki bedende bir olduğumuza inandırmıştık. Ama bu yalnızca hayal kurmaktı. Gerçek, Fabienne ve benim iki ayrı varlık olduğumuzdu. Ben Fabienne'in bıçağının bileyitaşıydım. Hangimizin daha sert malzemeden yapıldığını sormanın anlamı yoktu.

"JACQUES'I GÖRMEYE Mİ GELDİN?" diye sordu Fabienne evinden çıktığında. Eve geldiğim gün, akşamın geç saatleriydi. Ona önceden yazmış, Woodsway'den kurtuluşumu bildirmiştim. Annemle babama tren istasyonunda eşlik etmeyi teklif eder mi diye düşünmüştüm ama platformda beni yalnızca annem bekliyordu. O zaman nasıl bu kadar aptal olabildim diye düşünmüştüm. Babam yarım günlük çalışmasını heba edemezdi. Ve eğer gerçek olsaydı, annemle birlikte dikilmiş beni bekleyen Jacques olurdu.

Fabienne'in evinin ışıksız pencerelerine baktım. Babası ve erkek kardeşleri çoktan çıkıp içmeye gitmiş olmalıydı. "Jacques ... eee, evde mi o?"

Fabienne kendisini takip etmemi işaret etti. Sokakta bazı köylüler bana hoş geldin dedi ama anne babam gibi onlar da dönüşümü fazla meraka kapılmadan kabul etmişlerdi. Bizden birkaç yaş büyük bir kız, İngilizce konuşmayı öğrendim mi, diye sordu ve evet dedim. Amerika'ya gitmene yetecek kadar mı, diye sordu, şaka niyetine, çünkü cevap vermemi beklemeden, en küçük kardeşini kovalayarak bayırdan aşağı gitti.

Mezarlıkta yeni bir mezar vardı. Anne babam köyde olup biteni benimle pek konuşmamıştı. Burada kim gömülü acaba diye düşündüm. Fabienne mezarı işaret etti. "İşte senin Jacques," dedi.

Karşı çıkmak, bu mümkün değil demek istedim. Jacques ölmüş olamazdı, çünkü biz ölmemiştik.

"Senin onu asla onun seni sevdiği kadar sevmeyeceğini düşündü. Asla geri dönmeyeceğini düşündü," dedi Fabienne. "İşte, sabırsızlığı yüzünden şimdi burada."

Jacques diye biri yoktu, dedim kendi kendime, fakat bu Woodsway'deki hayatımın bir hayalden ibaret olduğunu söylemeye benziyordu. Bu sözlerle kendinizi teselli edebilirsiniz ama bunları kendinize tekrarlayıp durduğunuz gerçeği, söylediklerinize inanmadığınızı gösterir. Jacques diye biri yok muydu? Mektupları bavulumdaydı, onun elyazısı Fabienne'inkinden farklıydı, sözcükleri Fabienne'inkilerden daha müşfik, daha hüzünlüydü. Ona aşk sözleri yazmıştım. "Ne zaman öldü?" dedim.

"Geçen hafta," dedi Fabienne. "Cuma gecesi."

O sırada ben Woodsway'deki kızların arasında normal numarası yapıyordum ki gittiğimi ancak dünyalarından yok olduktan sonra öğrensinler. Bayan Townsend'in onlara ne dediğini yalnızca tanrı bilir, fakat her ne söylerse söylesin, kendisine ve okuluna fayda sağlayacak şeyler olacaktı. Catalina'ya veda etme fırsatı bulamamıştım. Belki bir iki gün özlerdi beni. Fakat o da Woodsway'deki diğer kızlar gibi çiçek açmak üzere yetiştirilmişti. Benim hayatımsa toprağa, solucanlara, gübreye ve alttaki çürümeye aitti.

Fabienne beni dikkatle inceledi. Yüzünde okunması mümkün olmayan bir şeyler vardı. Benim Fabienne'imdi ama aynı zamanda bir yabancıydı. Eskiden olduğumuzdan daha uzakta duruyorduk birbirimizden. Belki o da bana baktığında içimde bir yabancı görüyordu.

"Nasıl öldü?" diye sordum.

"Of, ne bileyim. İyice huzursuzlanmaya başlamıştı. Ona Saint Rémy'den gitmesini, orduya katılmasını ya da bir fabrikada iş bulmasını söyledim ama babamın tüfeğini alıp kendi işini bitirdi," dedi Fabienne, yumruğuyla alnına vurarak. "Pat. O kadar. Tek kurşun."

Keşke Fabienne aramıza girmesine izin verdiğimiz biricik kişiye karşı daha nazik olsa diye düşündüm. Artık ona ihti-

yaç kalmamıştı ama Jacques'ı uzaklaştırmanın tek yolu ölüm değildi. Askere gittiğini söyleyebilirdi; hatta trenle buradan geçen birine âşık olduğunu ve peşinden başka bir kasabaya gittiğini söyleyebilirdi. En uygun anda gittiğini, kararının bizi etkilemeyeceğini söyleyebilirdik birbirimize. Fabienne ve ben yeniden birlikteydik. Önemli olan tek şey buydu.

"Baksana, o kadar da üzgün görünmüyorsun?" dedi Fabienne.

"Ne kadar üzgün hissetmem gerek?"

"Ne bileyim, sen söyle," dedi. "Sana âşıktı, biliyorsun. Sen de ona âşık olduğunu söyleyip durdun."

Bir an düşündüm ve elbette ki üzgünüm dedim ama ölen ilk kişi Jacques değildi.

"Ne kadar kalpsizce konuşuyorsun," dedi Fabienne. "Zavallı Jacques. Aşk uğruna öldü. Ölmek için ne şapşalca bir sebep."

Fabienne asla aşk için ölmezdi; bense buna asla cesaret edemezdim. "O yine de şanslıydı," dedim. "Abim Jean aşkı tanımadan öldü."

"Peh, bunun şimdi ne önemi var ki? İkisi de öldü. Çürüdü."

Birkaç ekinkargası akşam göğünde çemberler çiziyordu. Onlarla alay ederek kargalara gakladı Fabienne.

"Onu özleyecek misin?" diye sordum.

"Asıl soru şu, sen onu özleyecek misin?"

Bize geri dönmüştü, birbirimizi yeni bir oyuna yönlendirmenin o heyecanı: İkimiz için de değerli olmak üzere tasarlandığından, hiç utanmaksızın sevilen bir delikanlı hakkında konuşmak; yalnızca teoride ölebilecek bir ölü hakkında konuşmak. "Evet, sanırım onu özleyeceğim," dedim. "Hem de çok."

"Bunun ona bir faydası olmaz artık," dedi Fabienne. Mezarın üstünden atladı ve alçak bir meşe dalına tutundu. Her zamanki gibi çevikti. Kaşla göz arasında daha yüksekteki bir dala ata biner gibi oturdu. "Buraya gel," dedi.

Baktım ama kıpırdamadım.

"Ne, ağaca nasıl tırmanacağını unuttun mu?"

O tarafa yürüdüm ve alt dallara ulaşmaya çalıştım, fakat daha önce annemin babama işaret ettiği gibi bütün o güzel İngiliz yemekleri beni güzelce dolgunlaştırmıştı. Uğraşmayı bıraktım ve yakındaki bir korkuluk duvarına tırmandım. Ayakta durduğumda Fabienne ile neredeyse göz hizasındaydım. "Çok dikkati ol," dedi. "Boynunu kırma."

Eski Fabienne'in bana geri döndüğünü işte o zaman düşündüm. Benimle alay etmesi umurumda değildi, tıpkı yavaş ve sakar olmamın onun umurunda olmaması gibi. "Şimdi bize ne olacak?" diye sordum.

"Ben de sana bunu soracaktım tam. *Sana* ne olacak?" dedi Fabienne. "Şu *Agnès Cennette*'yi hâlâ yazıyor musun?"

"Hayır."

"Neden hayır?"

Neden eve geri gönderildiğimin ayrıntılarını Fabienne'e anlatmamıştım. Mektubumda, okuldan hoşlanmadığımı ve oradaki hayatımdan sıkıldığımı yazmıştım. "O okul hiçbir şekilde cennet değil," dedim.

"Tahmin ederim."

"Bize ne olacak?" diye sordum yeniden. "Şimdi ne yapacağız?"

"Sen ne düşünüyorsun?"

"Oynayacak yeni bir oyun bulabiliriz," dedim.

"Demek istediğin, ikimiz oynayalım diye benim yeni bir oyun uydurmam gerektiği mi?"

Anne babamdan kurtulur kurtulmaz başka ne diye evine koşmuş olabilirim, diye düşündüm.

"Oyunlardan sıkıldım," dedi. "Hiçbiri gerçek değil."

"Ama biz gerçek şeylerden hoşlanmayız ki," diye karşı çıktım.

Ağacın üzerinde ayağa kalktı, gerindi ve sonra atladı. O salisede, Fabienne'in göğe yükseleceğini düşündüm ama eşzamanlı olarak bir mezar taşına çarpıp bacağını kıracağını da düşündüm. Fakat ne uçtu ne de yere çarptı. Korkuluk

duvarına tırmandı ve yanıma oturdu. "Hâlâ anlamıyorsun, öyle değil mi?"

Sesi hoşuma gitmeyecek kadar nazik ve sabırlıydı. "Neyi anlamıyorum?"

"Oyunlarımızdan keyif aldık çünkü bize kendimizi gerçek hissettirdiler."

"Ama artık yeniden birlikte olduğumuza göre, gerçek değil miyiz?"

"Öyleyiz ama sorun da bu zaten. Artık hayatta-gerçeğiz, oyunda-gerçek değil."

"Ne demek istediğini anlamıyorum."

"Sana hep bir şeyleri açıklamam gerekiyor," dedi Fabienne, sesi hâlâ ürkütücü bir yumuşaklıkla çıkıyordu. "Sana bir şey sorayım: Jacques'a hakikaten âşık mıydın?"

Duraksadım. Onun nasıl bir cevap duymayı isteyeceğini bilmiyordum.

"Hatırla, ona bütün o sözleri yazdın. O bir erkek olduğu için mi o sözleri öyle kolaylıkla söyleyebildin ona?"

"Bu da oyunun bir parçasıydı, değil mi?" dedim. O sözleri Jacques'a yazmıştım, çünkü o Fabienne'di ve aynı zamanda Fabienne değildi.

"Neden beni sevebilecekken onu sevdin?" dedi. "Onun sahip olduğu ve benim olmadığım ne var, onun erkek, benim kız olmam dışında?"

İyi ama ben hayatım boyunca Fabienne'i sevmiştim. Ben onu daha biz dünyayı tanımazken, aşk nedir bilmezken, biz kendimiz neyiz bilmezken sevmiştim. Fakat bütün bunları söyleyemezdim.

"Yani bütün o sözleri Jacques'a yazarken, sana gerçek gibi geliyorlardı, öyle değil mi?"

"Evet ama..."

Sözümü kesti. "Ve Jacques da gerçek gibi geliyordu?"

Ne kastettiğini tam olarak anlamamama rağmen, başımla onayladım.

"Ve böyle şeyler olduğunda, hayat da gerçekmiş gibi geliyor, öyle değil mi?"

Fabienne beni sabırla tehlikeli bir yola çekiyormuş da ben tuzağın nerede olduğunu göremiyormuşum gibi midemde bir düğüm hissettim.

"Ama sen hep benim ikimiz için bir şeyleri oldurmamı bekleyemezsin, görmüyor musun?"

"Ben de seninle birlikte yapabilirim, yeter ki nasıl yapacağımı söyle," dedim.

Gözlerinde acımayla baktı bana. "Bay Devaux'yu öldüreceğimi düşündüğün zamanı hatırlıyor musun? Ya yapmış olsaydık?"

"Ama onu öldürmek istememiştik."

"Günün birinde isteyebileceğimizi bilmiyorduk," dedi Fabienne.

"Ne demek istiyorsun?" dedim. Bay Devaux'yu düşünmek istemiyordum, tıpkı Meaker'ın üzerinde durmak istemediğim gibi. Onlar kısa süreliğine dünyamıza girmiş erkeklerdi ama Jacques gibi onların da sürgün edilmesi gerekmişti.

"Onu öldürmüş olsaydık, belki şimdi kendimizi daha gerçek hissederdik. Daha zor zamanlar geçirir, yargılanır, giyotinle ölüme mahkûm edilir, bütün bu sıkıntıları çekerdik, fakat hepsi de gerçek bir hayatın parçaları olurdu, sence de öyle değil mi? Hayır, sözümü kesme. Diyeceksin ki gerçek hissetmek için birini öldürmemize gerek yok. Haklısın. Kitapları biz yazdık. Adını ve fotoğraflarını gazetelere çıkardık. Seni bir İngiliz okuluna soktuk. Eee, ne oldu? Biz hâlâ biziz, sen ve beniz – bizim için değişen bir şey olmadı."

"Ama ben bir şeyin değişmesini istemiyorum ki. Ben sadece günlerimizi birlikte geçirmemizi istiyorum, eskiden hep yaptığımız gibi."

"Ne zamana kadar?"

"Biz ne zamana kadar istersek o zaman kadar."

"Sen geri zekâlısın Agnès. Sonsuza kadar zamanımız yok. Hatta uzun zamanımız bile yok. Çok geçmeden evlenmemiz gerekecek. Çocuk sahibi olmamız."

"Hiçbirini yapmak zorunda değiliz," dedim. "Bir yıl bekleyebilir ve sonra birlikte Paris'e gidebiliriz."

"Ya sonra? Bu bizim kendimizi gerçek hissetmemizi sağlamayacak, anlamıyor musun?"

"Gerçek ve gerçek değil derken ne kastettiğini anlamıyorum," dedim. Hava hızla kararıyordu ve mezarların arasında serin bir sis vardı. Aramıza kimse girmeden yan yana otururken, bu nasıl olur da gerçek olmazdı? Hayat bir daha asla araya girmeyecekti.

Fabienne bana döndü ve yüzü, hava karardıktan sonra hep olduğu gibi daha yumuşak göründü. İki eliyle boynumu tuttu. Gırtlağıma baskı yapan başparmakları soğuktu. "Bak, seni şuracıkta öldürecek olsam, beni ölüme mahkûm eder ve giyotine götürürlerdi," dedi. "Of, bana öyle bakma. Canını yakacak değilim."

Bilmiyordum. Umursamıyordum da.

"Peki, bizim hakkımızda ne derlerdi? Senin başarını kıskandığımı, bu yüzden seni öldürdüğümü söylerlerdi. Ya da benim hep deli ve kötü bir kız olduğumu, asıl şaşılması gerekenin on kişi daha öldürmemem olduğunu söylerlerdi. İkimizin resimlerini gazeteye basarlardı. Okuldaki biri seni nazik biri olarak hatırlar, köyden biri gazetecilere zeki ve güzel olduğunu söyler, biri seninle ilgili bir hikâye uydurup kameraların karşısında ağlardı. Sonra yazdığın kitaplar hakkında konuşur, hayatına böyle erkenden son verilmesinin ve artık başka kitaplar yazamamanın üzücü olduğunu söylerlerdi. Ama bu çok saçma olurdu, değil mi?"

Başımla onayladım. Elleri boğazımı sıkmıyor, solumamı güçleştirmiyordu. Hiç umurumda değildi, ellerini sonsuza kadar orada tutabilir, sonsuza kadar beni öldürmekten bahsedebilirdi. Hiç umurumda değildi, bir ömrü bu mezarlıkta ölerek geçirebilirdik. Fakat içimde bir acı duydum. Fabienne haklıydı: Sonsuza kadar vaktimiz yoktu.

"İnsanlar öyle çok şey hakkında yanılabilir ki. Herkes hakkımızda bunca yanılırken, sen ve ben nasıl gerçek olabiliriz?"

Ben bir şey söyledim ve Fabienne ellerini çekti. "Ne dedin?" diye sordu.

"Dedim ki: Herkes yanılıyorsa bunun ne önemi var? Birbirimize sahibiz. Başka bir şeye ihtiyacımız yok."

Gözlerinde tuhaf bir pırıltı vardı. Belki de gözyaşlarıydı. Belki de bunlar bir kurdun tavşana saldırmadan önceki bakışlarıydı. "Büyük hayaller kurabilirsin Agnès," dedi ve bunu söylerken sesinde alışılmadık bir tını olduğunu işitebiliyordum – hıçkırık olmanın bir yolunu bulamamış bir hıçkırık. "Ama bunun mümkün olmadığını biliyorsun."

"Neden olmasın?"

"Çünkü hayatı sen benden daha iyi tanıyorsun. O kadar iyi tanıyorsun ki şu anda yüzüme karşı yalan söyleyebiliyor, bir peri masalındaymış gibi sonsuza kadar birlikte yaşayabileceğimizi söylüyorsun. Ama yalan olduğunun farkındasın, öyle değil mi? Paris'e gittin. İngiltere'ye gittin. Fotoğrafçıların gülümsemeni istedikleri şekilde gülümsedin. Gazetecilere söylemen gereken sözleri söyledin. Şu zavallı ihtiyar herif, Bay Devaux, bir keresinde onun ve benim bu dünya için fazla zeki olduğumuzu ama senin gibi bir geri zekâlı olmadan hiçbir işi kıvıramayacağımızı söylemişti."

İrkildim. Fabienne bana geri zekâlı dediğinde bu beni asla incitmezdi. Fakat onun ve Bay Devaux'nun, içinde bana yer olmayan bir şey paylaştıklarını bilmek... Bay Devaux da, tıpkı Fabienne gibi, intikam için bir şey yapmak istemişti. Birbirlerini ve ikisi birlikte beni kullanmışlardı. Ama neyin intikamı? "Ben yalnızca bana yapmamı söylediklerini yaptım," dedim. Yarasının nerede olduğunu göremiyordum ama Fabienne'in acısını dindirmeye çalışıyordum.

"Ama sen başkalarının senden ne istediğini daima bilirsin ve onlara istediklerini nasıl vereceğini de daima bilirsin," dedi Fabienne. "Hayır, inkâr etme. Şu anda ikimiz de 'Başkalarının canı cehenneme' diyebiliriz, fakat sen değişeceksin. Bir, bilemedin iki yıl sonra değişeceksin ve benim de seninle

birlikte değişmemi isteyeceksin. Hatta belki beni hiç dert etmeden değişeceksin."

Yanıldığını haykırmak istedim. Ama haykırmak yerine altımdaki taşın soğukluğunun bedenime sirayet ettiğini hissederek sustum. Başkalarının benden ne istediğini bilirdim ama Fabienne'in benden ne istediğini bilmiyordum. Eğer bunu yüksek sesle söylemekten kaçınırsam, belki o da gerçeği hiçbir zaman öğrenemezdi.

Boğazımı bıraktı. "Hayatlarımızın en güzel zamanını çoktan yaşayıp geride bıraktığımızı göremiyor musun?"

Bunu söylediği anda, haklı olduğunu anladım. Herkesi kandırmak için bir oyun icat etmişti; birlikte başarılı olmuştuk ve şimdi oyunun sonuna yaklaşıyorduk. Gözlerimin bizim için hiçbir şeyi değiştirmeyecek yaşlarla dolduğunu hissedebiliyordum. Gerçek olmak deli olmaya benziyordu; alabildiğine heyecanlı rüyalar görürken çırpınmaya, yaşarken ölü olmaya yahut herkes bizi ölü sayıp gömmüşken yaşamaya devam etmeye benziyordu. Ama biz ölmek için çok gençtik; aklımız kendimizi deliliğe teslim edemeyecek kadar başımızdaydı.

"O halde ne yapacağız?" diye sordum. Soru sormak hâlâ benim işimdi, cevap vermekse hâlâ onun işi.

Fabienne ellerini sıkıca kulaklarıma bastırdı. Kıpırtısız durdum ve sonra feryadını işittim, havada değil, bedenlerimiz aracılığıyla. Kulaklarım kapalı olmasına rağmen, feryadın korkunç olduğunu, kulağa insandan ziyade bir hayvanın bağırışı gibi geldiğini biliyordum. Bir çocuk yardım isteyerek bağırsa biri onu işitirdi ama şimdi bize hiçbir yardım gelmeyecekti, çünkü Fabienne yaralı bir hayvandan başka bir şey değildi. Bir yerlerde, bir evdeki bebek uykusundan uyanıp ağlayacaktı. Sokakta dolaşan bir köpek kuyruğunu kıstırıp korkuyla evine kaçacaktı.

Fabienne bir kez daha feryadı bastı ve sonra ellerini kulaklarımdan çekti. Zar zor duyulur bir sesle, "Bundan sonra yalnızca acı, acı, acı ve acı olacak, bunu göremiyor musun Agnès?" dedi.

"Senin yapabileceğin, hayır, bizim birlikte yapabileceğimiz bir şey olmalı?" dedim. Boşunaydı ama her şeye rağmen söylenebilecek her şeyi söylemeye çalışmalıydım.

Bıçağını cebinden çıkarıp açtı. "Beni öldürebilirsin," dedi. "O zaman seni ölüme mahkûm eder ve giyotine götürürler. Hakkında bir hikâye uydururlar. Ayrıca kim bilir, insanlar ben ölünce hakkımda söyleyecek iyi bir şeyler bile bulabilir."

Bu korkunç acıdan bizi kurtaracak başka bir yol yok muydu?

"Ama beni öldürmek istemiyorsun. Sen ikimizin birlikte, mutluluk içinde, yüz yaşına kadar yaşamamızı istiyorsun," dedi Fabienne.

"Bazı insanlar yüz yaşına kadar yaşıyor," dedim.

"Biz değil," dedi. "Dinle, şimdi eve gitmen gerek. Annenle baban muhtemelen nerede olduğunu merak ediyordur."

"Seninle olduğumu biliyorlar."

"Ama ben artık yalnız kalmak istiyorum," dedi. Bıçağı dişlerinin arasına yerleştirdi ve durdurmama meydan vermeden korkuluk duvarından aşağı atladı. Bir dakikada meşe ağacına geri tırmanmıştı.

Bir dalı kaçırıp düşecek olsa, bıçak boğazına saplanacak olsa, herkese onu benim öldürdüğümü söylerdim. Ama iyi bir tırmanıcıydı. Daha öncekinden de yüksek bir dala tırmanınca –artık onu zar zor görüyordum– benimle konuşmak için bıçağı ağzından aldı. "Eve git, Agnès. Artık birbirimiz için yapabileceğimiz hiçbir şey yok."

Emrine itaat ettim. Eve giden uzun yolu tuttum.

BİRKAÇ YIL ÖNCE, BİZİMKİNE komşu bir kasabada, iki kız liseden kaçmış, tarlalarda yürüyüşe çıkmış ve nihayet bir tren yolunda yere uzanmıştı. Okuldan sıkıldıklarını söylemişlerdi; uzun uzun sohbet etmiş, ardından uyuyakalmışlardı. Üzerlerinden bir tren geçmiş, onları ömürlerinin kalanına uyandırmıştı: İki kızdan toplam dört bacak gitmişti ama onlar hayatta kalmışlardı.

İntihar girişiminde bulunduklarını reddetmişlerdi. Sadece sohbet etmişler ve yorulunca uyuklamışlardı. Sıcak bir bahar günüydü. Başka günler de aynı şekilde sıkıldıkları gerekçesiyle okulu asmışlardı. Başka günlerde de tarlalarda uyuyakalmışlardı. Kızlardan birinin bir gazeteciye şöyle dediği aktarılıyordu: "Evet, bize aptal diyebilirsiniz ama hâlâ birbirimiz için varız. Ayrıca, size bir şey diyeyim mi? Bu dünyada hiç kimse bizi birbirimizi anladığımız gibi anlayamaz."

Gazeteden kestiğim bu haberi okuduğumda Fabienne'i düşünmüştüm. Dün gece kupürü çıkardım ve haberi yeniden okudum. Kızların kaza olduğunda çekilmiş, çoktan solmuş fotoğrafları vardı. Onlara dikkatle baktım ve onlarda birazcık kendimi ve Fabienne'i gördüm. Amerikalıydılar, uzun sarı saçlı, geniş omuzlu, ışıltılı beyaz dişli, sağlıklı tenli – yaşadıkları trajediden sonra bile güçlü kuvvetli görünüyorlardı. Koltuk değneklerinin resmi de vardı, üzerinde aynı çizgi film çıkartmalarının olduğu iki çift koltuk değneği yan yana konulmuştu.

O kızlar artık genç birer kadın olmuştur ve belki de protezlerini örten birörnek pantolonlar giyiyorlardır. Onlara gıpta

ediyorum, genç kız hallerine de şimdiki genç kadın hallerine de. Bu herhangi birinin onlar hakkında söylediği en mantıksız şey olabilir; en müşfik olanı da. Hayat onlar için bir zamanlar Fabienne'in bizim için olmasını istediği şekilde gerçekti ve umarım ki daima öyle olur; fakat ne o ne de ben kendimize gerçek bir hayat kurabildik. Bu iki kızın hayatın onlardan bir şeyler almasına, insanların onları damgalamasına izin vererek başardığı şeyi biz başaramadık. Hal böyleyken, bu muazzam kayıp sayesinde, insanların onlara daima acımasına sebep olacak o kayıp sayesinde, dünyaya, onun anlayamayan insanlarının yüzüne karşı gülerek mukabele etme hakkı kazandılar.

Şimdi biliyorum ki bizim hikâyemizin çok büyük bir kısmı, Fabienne'in coşkusu ve umutsuzluğuyla başlamıştı ve her ikisi de benim için erişilmezdi. Ben coşkusunun ve umutsuzluğunun ifade aracı olduğum sürece, hayat onun için katlanılabilir, hatta ilginçti. Ben zihninin bıçağını bileyen bileyitaşıydım; rahatça kesebildiği portakaldım. Gelgelelim, bizi kurtaramadım. Bizi yenilgiye uğratan sıkıntı değildi, bizi birbirimizden ayıran yenilgi değildi. Her çocuk içinde ehlileştirilemez bir güçle doğmaz. Gözlerini kaçırmak, bu gücü çocukça bir hiddet nöbeti, bir hamlık diye yaftalayarak görmezden gelmek dünyanın işidir. Onu silip kendisi de erişkinliğin nispeten güvenli sularına varana dek bu güce katlanmak da çocuğun görevidir. Fabienne'in coşkusunu ve umutsuzluğunu anlatacak sözcükleri yoktu ve benim de onları kavramam mümkün değildi ama aşırılıklarında yalnız değildi. Şanslı olanlar fırtınaların geçmesini bekledi. Ehlileştirilemez olanı ehlileştirmek için –kısa süreliğine bile olsa– birkaç numara öğrenmiş hakikaten şanslı çocuklar ise adlarını duyurdular. O dâhileri anladığımı iddia edecek kadar kültürlü değilim ama senfonilerine ve konçertolarına koydukları şeyin, tuvallerine ya da kitaplarına koydukları şeyin, Fabienne'in mezarlıkta feryat etmesine sebep olan şey olduğunu biliyorum. Elleri aracılığıyla acısını işitmiştim: İçinde bizim yaşadığımız hayattan daha büyük, daha keskin, daha kalıcı, muazzam bir şey vardı. O muazzam varlığı barındıracak bir dünyayı ne bulabildi ne de yaratabildi.

FABIENNE İLE ÖYLE BİR GECEDE uzaklaşmadık birbirimizden, bütün yaz ve sonbahar boyunca birlikte zaman geçirmeye devam ettik ama ikimiz de beyhude olduğunu biliyorduk. Aramıza sessizlik girdi – eskiden paylaştığımız, bir çite konmuş, ikisi de ses çıkarmayan ama ikisi de ötekinin farkında, ötekinin ötüşüne karşılık vermeye hazır bir çift üveyiğin rahatlığına benzer bir sessizlik değildi bu. Jacques'tan asla bahsetmiyor, İngiltere'den ya da yazdığımız kitaplardan nadiren söz açıyorduk.

Bir ağaca tırmanabilir ve Fabienne kadar çevikseniz, kendinizi incitmeden aşağı atlayabilirsiniz. Fakat o zaman kendimizi bulduğumuz yer bir ağacın üzeri değildi; daha ziyade bir uçurumun kıyısındaydık. El ele atlamayı seçseydik, hayatta kalamazdık ama ayrılmazdık da. Fakat bizden önce ve sonra pek çok insanın yaptığı gibi, geri çekilmeyi seçtim ve ilk defa ben önden gittim: Onun izlemekten başka seçeneği yoktu. O geri çekilmenin ardından da bir arada kalmamız imkânsız hale geldi.

Başkalarının gözünde biz büyüyen, durgunlaşan, evlilik çağına, çocuk doğurmaya ve hayatın geri kalan çilelerine yaklaşan iki kızdık.

Ertesi yıl, Deux-Sèvres'de yaşayan ablam Rosemary, bana bir terzinin yanında çıraklık imkânından bahsetti ve ben de Saint Rémy'den taşınmaya karar verdim. Hayır diyeceğini bilerek, Fabienne'e, civarda bir iş bakmak ister mi diye sordum. Anne babam hiçbir zaman onaylamadıkları bir arka-

daşlığı nihayet aştığımı düşündü. Fakat benim anne babam da, dünyanın geri kalanı gibi, gerçeğin en az tedirgin eden yorumunu tercih ediyordu.

Deux-Sèvres'e taşındıktan kısa bir süre sonra, bir gezici sirk Saint Rémy'den geçmiş. Onlar ayrıldıktan sonra, işittim ki Fabienne de ortadan yok olmuş. Köylüler onun sirke katıldığını konuşuyordu – o kız için hiç de kötü bir seçenek değil, diyorlardı. Ben bile kendimi buna inandırdım: Hayvanlarla arası iyiydi, yüksekten uçmakla da.

On yedimdeyken, bir ayakkabıcı çırağıyla tanıştım ve bir süreliğine onunla bir hayat hayali kurabildim. Bir yıl sonra nişanlandık ve bilmediğim sebeplerle nişanımız bir akşam gazetesinde haber oldu: Bir zamanlar çocuk yazar olarak kısa süreliğine üne kavuşan ve şimdi terzi olarak çalışan Agnès Moreau, ayakkabı fabrikasında işçi olarak çalışan Jules Gagnon'la evlenmek üzere nişanlandı. Gazeteci, ayakkabıcının Sindirella'ya yakışan bir prens olduğu yönünde bir de şaka yapmıştı.

Haberi okuyunca, Jules ile evlenemeyeceğimi anladım. Mutluluk hayali, ne de olsa, bütün diğer hayallerden daha kırılgandır. Nişanı bozdum ve Paris'e taşındım. İlkin bir terzide çalıştım ve birkaç ay sonra da kadın gecelikleri satan bir mağazada iş buldum. Amerikalı bir mühendis olan Earl ile orada tanıştım; kırık Fransızcasıyla, ailesindeki bütün kadınlara, annesine, teyzelerine, halalarına ve iki yengesine hediyeler almak üzere benden yardım istedi. Earl ile evlenmeyi, Amerika'ya taşınmayı, bir daha asla peri masallarındaki gibi yaşamayı başaramayan Agnès Moreau olarak anılmamayı – bütün bunları kararlılıkla, işin içine duygu katmadan başardım.

Amerika'daki hayatım boyunca geçmişimle sadece bir kez karşılaştım – yahut geçmişim sadece bir kez, bir edebiyat tarihçisi kisvesinde beni aramaya çıktı. Adını artık hatırlamadığım o adam, iki yıl önce benimle temas kurdu ve 1950'lerin çocuk dâhileri hakkında bir kitap üzerinde çalıştığını ve beni bulmasının aylar sürdüğünü söyledi. Bayan Antonia

Townsend adlı birinin anılarında eski öğrencisi Agnès Moreau hakkında bir bölüm olduğundan bahsetmese, mektubuna cevap da vermezdim.

Tarihçiyle buluşmayı kabul ettim ve kendisi bir dosya dolusu malzemeyle geldi: Çoğunu hayatımda ilk kez gördüğüm İngilizce ve Fransızca gazete kupürleri; bir fotoğraf ajansının arşivlerinden alınma büyütülmüş fotoğraflarım, Agnès Moreau, köylü kızı, genç bir yazar ve eğitim gören bir sosyete kızı; adımı taşıyan iki kitabın Fransızca nüshaları. Yalnızca ilki, *Les Enfants Heureux*, İngilizceye çevrilmişti ve adam dikkatimi çevirmenin adına çekti: Kadın o zamandan bu yana Londra'da tanınan edebi bir figüre dönüşmüştü, adamın beni etkileyeceğini ve ona açılmam için daha istekli kılacağını umduğu şeylerden biriydi bu. Bir de Bayan Townsend'in bütün masraflarını karşılayarak bastırdığı anıları vardı. Adam, kitabın tarihi ve edebi pek az değeri olduğunu söyledi. Butik bir görgü okulunun kurucusu ve müdiresi olarak Bayan Townsend'in meslek hayatının bir dökümüydü daha çok, fakat ilk bölümlerde İsviçre'de babasının yönettiği bir yatılı okulda büyümekle, Japonya'daki bir ziraat fakültesine ders vermeye gönderilen bir İngiliz'le alelacele evlenmesiyle ve 1930'larda Asya'da yaptıkları seyahatlerle ilgili bazı ilginç hikâyeler de vardı. Tarihçinin, Bayan Townsend'in Japonya'da yirmi ay birlikte yaşadıktan sonra onu terk ettiği dışında Bay Townsend hakkında verecek bir bilgisi yoktu.

Bayan Townsend, onca yılın ardından, nihayet yazar olma hayalini gerçekleştirmişti. Bir an için adama kitap bende kalabilir mi diye sormayı düşündüm. Kitabı okuduktan sonra, Bayan Townsend'i birazcık daha iyi tanıyabilirdim, Bay Devaux, Meaker ve o meslek erbabını –editörler, gazeteciler, fotoğrafçılar– tanıdığımı söyleyebileceğimden birazcık daha fazla. Hepsi, bir zamanlar, yanlış kapıyı açıp kendilerini bakımsız bir sahnede bulmuşçasına, kazara hayatıma girmişti. Hepsi de hızla çıkıp gitmişti.

Fakat edebiyat tarihçisinden kitabı isteseydim, o da karşılığında bir şey isterdi, o yüzden benim için işaretlediği "Sahte Bir Dâhi" başlıklı bölümü gözden geçirdim. Bu bölümde Bayan Townsend okulda geçirdiğim zamanı yazmıştı. Kitapta gelişmemiş zihinli, vahşi görünümlü, neredeyse okuma yazma bilmeyen, öfke krizlerine meyyal bir çocuk olarak tarif edilmiştim. Başarım hakkında kesin bir yargıda bulunmaktan kaçınmıştı ama tanıdığım o kız, diye yazmıştı Bayan Townsend, Agnès Moreau'nun Françoise Sagan ve Minou Drouet'nin aksine, bir aldatmacadan ibaret olduğu konusundaki şayialara ilginç bir ışık tutmuştu. Edebiyat dünyasından büsbütün yitip gitmesini başka nasıl açıklayabilirdik?

Adama, görünüşe göre hayatım hakkında bende bulunandan daha fazla malzeme topladığını söyledim. Herhangi bir sorusunu yanıtlamayı ve geçmişime dair lehte yahut aleyhte görüş öne sürmeyi reddettim.

BİR YIL ÖNCE ANNEM Fabienne'in Saint Rémy'ye döndüğünü yazdı. Ünlü bir palyaçoyla evlendiğini, kocasının yakınlarda öldüğünü ve kendisine biraz para bıraktığını iddia ediyordu. Belki de hikâyesinde biraz doğruluk payı vardı, diye yazmıştı annem, çünkü o günlerde peşinde birkaç kurnaz adam vardı. Hiç şüphesiz yeniden evlenirdi.

Belki de doğumu onu öldüren çocuğun babası bu adamlardan biriydi.

Dünyadaki her yer gibi, bizi asla tanımamış ve asla tanımayacak olan Saint Rémy'ye neden dönmüştü? O zaman Fabienne'e yazmayı düşünmedim ama şimdi keşke yazsaymışım diyorum.

Çok uzun zaman önce, yazma oyunu tıpkı mutluluğu büyütme fikri gibi bir fikirden ibaretken Fabienne, birlikte kitaplar yazmalıyız ki insanlar biz olmanın nasıl bir şey olduğunu bilsin demişti. Bu, şimdi anlıyorum ki, Fabienne'in yaptığı yegâne hataydı. Yazdıklarımız pek çok şey hakkındaydı ama bizim hakkımızda değildi. O kitaplar başkaları tarafından okunduğunda, içlerinde biz yoktuk.

Asıl hikâyeyi anlatmak yeteneğimizi aşıyordu: Kız çocukluğumuz, dostluğumuz, aşkımız – hepsi görkemli, hepsi sonuçsuzdu. Dünyada bizim gibi iki kıza yer yoktu, o zamanlar yavaştım, anlayamamıştım, ama hiçe sayılmış, engellenmiş, hatta ölümcül bir biçimde yaralanmış Fabienne, kendisi ve benim adıma o dünyayı aptal durumuna düşürmeye çalışı-

yordu. İntikam, çoğu kez, sonunun sunacağından çok daha büyük vaatlerle başlayan bir hikâyedir.

Şimdiyse, orada, Saint Rémy'de bir mezarda, bütün acıları son bulmuş. Bu gece burada olsaydı da ona bir kez daha bir kitap yazdığımı, yine onun yardımıyla yazdığımı söyleyebilseydim. Bir yerlerde, buna inanıyorum, bir yerlerde gülüyordur. Hâlâ o kazkafasın diyordur. Büyük hayaller kuruyorsun Agnès.

Ama herkesin hakkımızda yanıldığı gibi, o da benim hakkımda yanılıyor. Kazlarım rüya görüyorsa, başkalarının o rüyaları bir anlığına olsun görmesine izin verilmeyeceğini de yalnızca onlar bilir ve yine yalnızca onlar bilir ki kimsenin onları yargılamaya hakkı yoktur. Ben de kazlarım gibi yaşıyorum.

O yaşama yazmak için ara verdim: Sahte bir dâhinin hikâyesi, ki aslında bu Fabienne ve Agnès'in hakiki hikâyesi; o gün mezarlıkta birbirimizi öldürmek istediğimiz ama bunu yapamadığımız, birbirimizi kurtarmak istediğimiz ama bunu da yapamadığımız günkü kadar hakiki.

TEŞEKKÜRLER

Bu romanın yazılma sürecindeki cömert destekleri için Guggenheim Vakfı'na, Windham-Campbell Ödülleri'ne ve Amerikan Sanat ve Edebiyat Akademisi'ne en derin şükranlarımı sunarım.

Sarah Chalfant: Açıklığınız ve azminiz beni ayakta tutuyor. Jacqueline Ko, Charles Buchan ve Wylie Ajansı'ndaki diğerleri: Bana ve eserlerime gösterdiğiniz olağanüstü özen için teşekkür ederim.

Mitzi Angel: Editör olarak bakış açınız heyecan ve keyif verici, ayrıca hayat kurtarıcı. Molly Walls, Na Kim, Lauren Roberts ve FSG ekibinin diğer mensupları; Kishani Widyaratna ve Fourth Estate ekibinin diğer mensupları: Romanı dünyaya getirmek için yaptığınız bütün çalışmalar için teşekkürler.

Edmund White, Rupert'ımın Eglantine'ı: Saat beşteki kitap/kıkırdama kulübümüz olmasa son iki yıl nice olurdu?

Mona Simpson: LMWM – bir yazarın hayatında bundan daha köklü bir gerçek yoktur ve onun bir parçası olarak benimle olduğunuz için teşekkürler.

Elizabeth McCracken: Kazlar ve kaz yavruları, İskoç yumurtaları ve domuz etli börekler için; gerçekte ve hayal gücü aracılığıyla gönderdiğiniz tarifi mümkün ve tarifi mümkünsüz sevgi için teşekkürler.

Brigid Hughes: Kadife çiçekleri ve şalgamlar, sevgi pıtırcıklığınız ve metnin zaaflarına dikkat çektiğiniz için teşekkürler.

"Bir yarım portakalla bir başka yarım portakal birleşse bir tam portakal etmez. İşte benim hikâyemin başladığı yer burası. Kendini bıçağa layık görmeyen bir portakal ve kendini bıçağa dönüştürmeyi asla hayal etmemiş bir portakal. Kesmek ve kesilmek; o zamanlar ikisi de ilgilendirmezdi beni."

Ekim 1952. Fabienne ve Agnès, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından yorgun düşmüş Fransız taşrasında yaşayan iki arkadaştır. Ele avuca sığmaz, gözü kara Fabienne dağlarda çobanlık yapmakta, sevimli ve uysal görünen Agnès ise okula devam etmektedir. Ama ikilinin görünenin aksine kendilerine has oyunlarla ve pek de ciddiye almadıkları planlarla dolu bir dünyası vardır. Bir gün Fabienne, bu planlardan birini hayata geçirmeye karar verir: Birlikte bir kitap yazacak ve bu kitabı Agnès'in adıyla yayımlatacaklardır.

Kusursuz bir hikâye anlatıcısı olan Yiyun Li'ye 2023 yılında Amerika'nın en prestijli edebiyat ödüllerinden PEN/Faulkner'ı kazandıran bu eşsiz roman, masalsı ve gizemli bir atmosfer kurmanın yanı sıra bir dönemin panoramasını da gözler önüne seriyor. *Kazkafanın Kitabı* iki arkadaş, yaşayanlar ile ölüler ve gerçek ile kurmaca arasındaki bağlar üzerine düşündüren, uzun süre akıllardan çıkmayacak bir roman.

"En büyük romancılarımızdan biri."
Salman Rushdie

"Yiyun Li kendine has bir dehayla yazıyor."
Paul Harding

"*Kazkafanın Kitabı*, hikâyeler yazmamızın ardındaki sebep ve dürtülere ışık tutan varoluşsal bir masal."
The New York Times

THG
0526954
VIV

130 00

